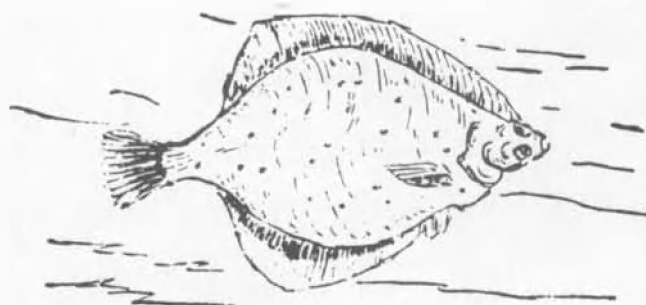

DE PLATE

Tijdschrift
(verschijnt 9 maal per jaar)

Redactie : DE PLATE
c/o O. VILAIN
Rogierlaan, 38 bus 11
8400 Oostende

AN HYP

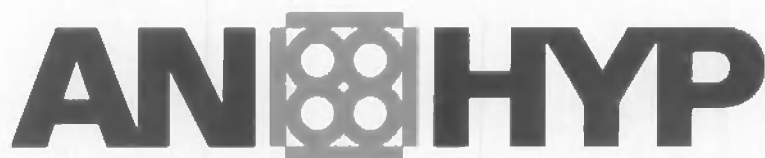
SPAARKAS KREDIETEN

A. VAN ISEGHEM

Alle verzekeringen Hypotheken

Stockholmstraat 47 a
8400 Oostende
Tel. 059/70 35 73

Plaatsingen op korte termijn bij

SPAARKAS KREDIETEN

Kantoor Oostende :

Wapenplein 8-8400 Oostende Tel. 059/50 49 11 (6 l)

geven U :

- * voordelige rente
- * vrijstelling van roerende voorheffing (tot 30.000 Fr. intrest)
- * onmiddellijk volledig opvraagbaar
- * ongevalverzekering

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.

Privé parking voor klanten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur

Op zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei

1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
13e jaargang, nr. 1 januari 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

JANUARI - ACTIVITEIT

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de jaarlijkse ledenvergadering die doorgaat op :

donderdag 26 januari 1984 om 20 uur stipt

In de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

PROGRAMMA

1. Welkomstwoord door de heer A. Van Iseghem, voorzitter en hulde aan de overledenen.
2. Mededeling door de heer O. Vilain, ondervoorzitter.
3. Toelichting op het jaarprogramma door de heer J.B. Dreesen, secretaris.
4. Filmvoordracht : "OOSTENDE 1000" door de heer Norbert Hostyn, stadsconservator.
5. VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.
Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking gesteld worden van de leden.
Daar de veiling uitsluitend aan de leden is voorbehouden, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet leden, die zich in regel willen stellen met hun lidmaatschapsbijdrage 1984, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B.D.

1. Donderdag 26 januari 1984 om 20 uur.
 - OOSTENDE 1000 Filmvoordracht door de heer Norbert Hostyn.
 - Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan leden, onder leiding van de heer Omer VILAIN.
2. Donderdag 23 februari 1984 om 20u30.
 - DE ZEEWERING TUSSEN OOSTENDE EN BLANKENBERGE (1400-1792)
diavoordracht door de heer Thomas FAES.
3. Donderdag 29 maart 1984 om 20u30.
 - DE ZWINSTREEK van SINGFAL tot natuurreservaat
diavoordracht door de heer Marc GHEKIERE
4. Zaterdag 7 april 1984 om 14.00 uur.
 - KEN UW STAD. Bezoek aan het Museum van Schone Kunsten ter gelegenheid van de tentoonstelling BELGISCHE MARINESCHILDERS 1780-1914.
onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
5. Donderdag 26 april 1984 om 20u30.
 - WESTVLAAMSE VOLKSSPREUKEN IN WOORD EN BEELD
diavoordracht door de heer G. DEBRABANDERE
6. Woensdag 9 mei 1984 om 15.000 uur
 - HET OOSTENDSE DIALECT. Namiddagvoordracht door de heer R. DESNERCK
7. Zaterdag 19 mei 1984 om 14u30
 - KEN UW STAD. Bezoek aan de instellingen van de SINT-SEBASTIAANS Gilde
Onder leiding van de heer Omer VILAIN.
8. Donderdag 24 mei 1984 om 20u30.
 - SINTE-GODELIEVE IN DE VOLKSVERERING (1070-1970)
diavoordracht door de heer A. LOWYCK.
9. Zondag 17 juni 1984 om 08.00 uur.
 - Studiereis naar BOKRIJK met bezoek aan de afdeling WEST-VLAANDEREN
onder leiding van de heer J.B. DREESSEN

10. Zaterdag 22 september 1984 om 15.00 uur.

- KEN UW STAD. Bezoek aan FORT NAPOLEON en de duinen ten OOSTEN VAN DE STAD, onder leiding van de heer J.B. DREESEN

11. Donderdag 27 september 1984 om 20u30.

- EEN OOSTENDS FOTOGRAAF, SCHILDER EN LITHOGRAAF EDUARD DUBAR
diavoorstelling door de heer Norbert HOSTYN.

12. Dinsdag 9 oktober 1984 om 15.00 uur.

- OOSTENDSE LIEDERBUNDEL Namiddagvoordracht met zang door de heer Jozef KLAUSING.

13. Donderdag 25 oktober 1984 om 20u30.

- UIT DE VOORGESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE COMPAGNIE.
Voordracht met lichtbeelden door de heer Dr. J. Mertens.

14. Zaterdag 17 november 1984

- PLECHTIGE VIERING 30 JAAR DE PLATE
 - * Academische zitting met gastspreker, muzikale omljsting en viering.
 - * Tentoonstelling TWEE EEUWEN OOSTENDSE AFFICHES.
 - * Voorstelling JUBILEUMUITGAVE.
 - * Receptie en banket

15. Donderdag 29 november 1984 om 20u30.

- HET PROTESTANTISME IN OOSTENDE VOOR EN NA HET BELEG VAN 1601-1604
voordracht door de heer A. LAUREYS.

16. Vrijdag 7 december 1984 om 19u30.

- OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND voorafgegaan door het jaarlijkse souper.

17. Donderdag 20 december 1984 om 20u30.

- DE FILM TE OOSTENDE Filmvoordracht door de heer Roland STRUYS.

Van de meeste Oostendse onderwerpen zullen terzelfdertijd thematentoonstellingen in het Heemmuseum georganiseerd worden.

J.B. DREESEN

5. De Belgische onafhankelijkheid.

De orangistische sympathieën van sommige rederijkers bracht hen kort na de onafhankelijkheid in diskrediet bij de bevolking. Dit veroorzaakte een afkeer voor al wat Vlaams of Nederlands klonk, zodat ook de literatuur genageerd werd. De rederijkers lieten zich echter niet ontmoedigen en bleven vergaderen, hoewel er geen aflossing van een jonge generatie kwam. De kamer van rhetorica bloedde langzaam maar zeker dood.

Elders in Vlaanderen veroorzaakte de onafhankelijkheid een totaal andere reactie : er was een golf van patriotisme die zich onder andere uitte in Romantische literaire ontboezemingen. Schrijvers die vroeger nooit geschreven hadden uit protest tegen de Nederlandse overheersing, zoals Conscience, begonnen nu plotseling te publiceren. Zij schreven ook in de volkstaal omdat het in die tijd mode was zoiets te doen. (29) Zo won het Vlaams in sommige kringen terug aan populariteit, vooral bij de liberalen. Voor het eerste kan men zelfs spraken van een stroming. Gentse en Antwerpse schrijvers waren de toonaangevende figuren in deze Romantische generatie, die vooral de nadruk legde op het roemrijke verleden van de Belgen en de Vlamingen.

De opkomst van deze beweging had nog een andere oorsprong : waarom was het Vlaams benadeeld geworden bij de onafhankelijkheid, hoewel men verzekerd had dat iedereen gelijke rechten en kansen zou krijgen. Maar de kerk verzette zich tegen de al te grote ontplooiing van het Vlaams omdat ze nog altijd de invloed van het Nederlands protestantisme vreesde. Enkele liberalen van hun kant wezen op de orangistische houding van de Flaminganten en stelden dat het Frans de enige waarborg bood voor eenheid en onafhankelijkheid. Deze stelling bestond al lang van voor de onafhankelijkheid (30) maar kwam pas nu tot volle bloei.

De Vlaamse aanhang bestond dus politiek uit enkele progressief liberalen, waarvan zelfs de Franstaligen voorstander waren van de ontwikkeling van de volkstaal. Daarnaast waren er nog enkele randfiguren die nu en dan de Vlaamse zaak verdedigden, maar over het ganse land vormden zij maar een kleine groep.

Deze situatie gold ook voor Oostende, hoewel de invloedrijke orangist MacLagan de waarden enigszins anders stelde. Hij was een van de Oostendse vertegenwoordigers op het Nationaal Kongres en stelde dat de onafhankelijkheid een slechte zaak voor de Oostendse economie zou betekenen. Wat hij over het Nederlands als taal dacht is ons niet bekend. (31) Met hem vertegenwoordigde de burgemeester, Lanszweert, de Oostendse belangen. Deze laatste was een gematigd liberaal en naar ons gevoel de spreekbuis voor de meerderheid van de Oostendse burgerij.

Een doorsnee blik op het toenmalig politiek bewustzijn van de rederijkers biedt ons Thomas Vermeirsch. Van beroep was hij drukker-uitgever. Hij had opeenvolgende overheersingen van de Oostenrijkers, Fransen en Nederlanders meegemaakt evenals het ontstaan van de Belgische staat. Politiek had hij geen uitgesproken kleur; wel was hij lid van de Société Littéraire en van de Loge, wat een zeker liberalisme laat vermoeden. De toespraak die Van Neste aan zijn graf hield belicht de twee voornaamste aspecten van Vermeirsch' politieke opinie :

"Hy beminde zyn vaderland en zyne moedertaal. Het onverbastard vlaemsche bloed vloeyde door zyn aderen. Ja, de geheiligde zaak der Vlaemsche taalregten lag hem zoo nauw aen het hart, dat hy er zich by het naderen van zynen jongsten dag nog over bakreunde. Nog riep hy zyne vrienden by zich om over de middelen te beraamen die de taal konden helpen te zegepralen, toen reeds zyne dood onvermydelyk was. Maer helaas ! hy had het geluk niet dien zegepraal te kunnen aenschouwen en het vlaemsche land verliest in hem eenen waremen en regtzinnigen voorstaender die zonder de natuerlyke regten zynen wallische broeders te willen krenken, niet koelbloedig degene der Vlamingen miskend zag." (32)

Het Vlaams bewustzijn van Vermeirsch school achter Belgisch patriotisme, wat bij de meeste van zijn tijdgenoten het geval was. L. Wils schrijft :

"Bij deze patriotische opwekkingen werd willekeurig, dikwijls door mekaar in hetzelfde gedicht of dezelfde toespraak, over België en Vlaanderen gesproken." (33)

Bert Brouwers heeft het zelfs over "Hoera-patriotisme" (34). België stond voor-aan, gestaund door de eendracht van Vlamingen en Walen. En hoewel de meeste Oost-~~endse~~ rederijders liberaal waren verenigden zich met de katholieken om het behoud van de Belgische staat te vrijwaren. Pas na 1850 zal hier enige verandering in komen. (35)

Ondanks alles was de Vlaamsche Beweging van de grond gekomen. Men had nog geen uitgesproken Vlaamse groeperingen maar sommige verenigingen namen het op voor de Vlaamse zaak, al was het maar uit rechtvaardigheidszin. Het kan niet ontkend worden dat de Romantische beweging, die in het begin van de 19^e eeuw in het buitenland bloeyde, een belangrijke invloed op de Vlaamsgezinden heeft gehad. De intellektuelen wilden terug naar de natuur en moedigden iedereen aan die hetzelfde wilde doen. De volkstaal vormde daar een onderdeel van zodat de voorstanders van het Vlaams hulp kregen uit een onverwachte hoek : liberale intellektuelen, meestal Franstaligen, namen het voor hen op. De reaktie van de Kerk was voorspelbaar en de orangistische houding van sommige Vlaamsgezinden had tot resultaat dat de Vlaamse zaak de zaak van een minderheidsgroep bleef.

Deze minderheidsgroep begon echter militante geruchten te verspreiden en onder leiding van J.F. Willems kwam voor het eerst een georganiseerd verzet tot stand. Dit had een weerslag op de literatuur : tot 1830 lag alle Vlaamstalige literaire aktiviteit in de schoot van de rederijderskamer; individueel werd er weinig gepubliceerd. Na 1830 komt er een kanteling : de roman kent een opgang, evenals het toneel. Namen als Conscience, Ledeganck, Ecrevisse, Van Kerkhoven komen op de voorgrond. Het nationaal gevoel wordt aangevoedigd, maar telkens wordt er gewezen op de rol die Vlaanderen in dit roemrijke verleden gespeeld heeft. Frankrijk wordt hierbij afgeschilderd als een oord van verderf en de oorzaak van alle kwaad.

Deze ommekeer doet de populariteit van de rederijders nog verder dalen: de meeste kamers gaan uiteen of veranderen in toneelgroepen. Rederijders met enig talent worden schrijver en publiceren hun werken, zoals de Oostendenaar Aimé Liebaert.

J. SURMONT

BIBLIOGRAFIE

29. LISSENS, R.F., op. cit. p. 52
30. WILLEMS, J.F., Aen de Belgen, in Strevend Vlaanderen, 19e eeuwse teksten in verband met Vlaanderens heropleving, Het Spectrum, Prisma reeks, 1972, p. 10
31. DE BROCK, W., op. cit.
32. VAN DE WEGHE, F., op. cit. p. 87
33. WILS, L., op. cit. p. 49
34. BROUWERS, B., De Vlaamse literatuur en de revolutie van 1848, Boom-Meppel, 1971, p. 80
35. MAERVOET, W., op. cit. p. 101-105.
-

OUDE NEDERLANDSE NAMEN VOOR MATEN EN GEWICHTEN

Vanaf de invoering in 1820 van het metrieke stelsel in Nederland zijn de prachtigste namen voor maten en gewichten met allerlei verfijningen wat plaats van gebruik en aard van de gematen "waar" betreft, in de praktijk van het taalgebruik verloren gegaan. Uit taalkundig opzicht te betreuren, maar het zal voor onze voorouders al niet altijd even gemakkelijk geweest zijn om met al deze begrippen te werken. Zo was bv. binnen dezelfde plaats, met name Amsterdam, een "steekan" garmalen (19,41 l.) niet gelijk aan een "steekan" voor brandewijn (18,75 l.). Voor hedendaagse mensen is dit terrein van oude maten en gewichten bijzonder verwarrend en onbegaanbaar en daarom juichen wij het heel nuttig boekje van J.M. Verhoeff toe dat hij schreef over : "De oude Nederlandse maten en gewichten". Het is een publikatie van het P.J. Meertens - Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde, Postbus 19888, NL-1000 GW AMSTERDAM (Nederland). Dit boekje telt 132 bladzijden en is te verkrijgen voor de bescheiden prijs van 18,50 gulden. Bestemd in eerste instantie voor historici, archiefbezoekers en studenten sociaal-economische geschiedenis maar ook voor Nederlandse taalkenners en -liefhebbers aanbevolen...

Wat de inhoud van dit als naslagwerk bedoeld boek betreft, de stof is tweeledig geordend. In de eerste plaats vindt men een alfabetische lijst van plaatsnamen met daaronder geschikt, voorzover bekend, de maten en gewichten die in die plaats gehanteerd werden. Een tweede lijst geeft, eveneens alfabetisch geordend, een lijst van namen van maten en gewichten met de betekenissen die daaraan toegekend moeten worden, uitgedrukt in de huidige metrische terminologie.

Ik heb dit werkje niet persoonlijk ter inzage kunnen krijgen. Mij is dus niet bekend of ook typisch "Vlaamse" maten en gewichten daarin voorkomen. Dat hoop ik maar dat was niet te achterhalen in de zeer vlaamse recensie dat het boek meekreeg in het vaktijdschrift "De Nieuwe Taalgids", jg. 76, nr. 3, mei 1983, blz. 276.

E. SMISSAERT

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XIII :
DE STENEN LEEUWEN AAN DE KON. GALERIJEN & THERMAE

Op de oktoberbladzijde van de "Platekalender" 1983, prijken enkele van de zandstenen schilddragende leeuwen die voor de Galerijen en het Thermae Palace de wacht op trekken.

Ze werden er geplaatst in 1916-1917, een goeie tien jaar na de bouw van de Kon. Galerijen zelf dus. Ze zijn het werk van twee totaal in de vergetelheid geraakte beeldhouwers : BAEYS en PETIT.

Van Prosper BAEYS (Vlissingen 1874 - Oostende 1926), een typische architectuurbeeldhouwer, vindt u hierna een uitgebreide biografie, destijds, op vraag van O. VILAIN, stadsbibliothecaris, opgesteld door zijn zoon L. BAEYS.

PETIT is wellicht te vereenzelvigen met Georges PETIT (Lilla, 1879 - Liège, 1959), beeldhouwer en medailleur. PETIT was tevens auteur van oorlogsmonumenten in het Fort Loncin en te Chokier.

Toen het Thermae Palace in 1931-1933 gebouwd werden, kregen enkele van de leeuwen een nieuwe plaats, geïntegreerd in de nieuwbouw.

Veel meer valt er over deze leeuwanbeelden niet te zeggen, tenzij misschien, dat ze vóór de bouw van de nieuwe, zwaar deficitaire zwemkom een liefkoosd klimtuig waren van de jeugd die kwam spelen op het grasplein en in de "pergola" achter de Galerijen.

N. HOSTYN

KORTE BIOGRAFIE VAN BEELDHOUWER PROSPER BAEYS

Geboren te Vlissingen 24 augustus 1874. Zoon van Leopold Baeyns, schippersloods, en Isabella Bens. Een familie van 5 zonen en 1 dochter. Die allen zaellieden waren; zelfs de dochter die was stewardes op de maalboten Oostende-Dover.

Prosper Baeyns liep school te Vlissingen, studeerde daarna aan de akademie van Dusseldorf en Keulen. Na zijn studies vestigde hij zich te Oostende, bij zijn zuster in de Amsterdamstraat. Toen kreeg hij de leiding van de beeldhouwwerken van de Sint-Petrus en Pauluskerk, pas in aanbouw, (1901-1908).

Eigenhandig uitgevoerde werken in de Sint-Petrus en Pauluskerk zijn :

- De twee uiterste zij-altaren; de communie-bank; de koorzetels; en de kruisweg. Hij huwde in 1905 met de Wwe Elizabeth Dieussaert, uit dit huwelijk sproot zijn enige zoon. Hij vestigde zich op de Nieuwpoortsesteenweg, alwaar hij zijn atelier had. Verhuisde kort daarop naar de Alfons Pieterslaan 53. In 1910 of 1911 reisde hij naar Parijs en Rome, nam deel in dat jaar aan de Prijs van Rome en werd bekroond. BAEYS was leraar aan het O.L.V. College van Oostende, medestichter van de Kunstkring Oostende; lid van de Katholieke Kring; stichter en secretaris van Zangkoor Sint-Cecilia; en lid van de Burgerwacht.

Hij overleed te Oostende op 21 oktober 1928 op 54 jarigen ouderdom.

Uitgevoerde werken

- Beeldhouwwerken binnen en buiten de Sint-Petrus en Pauluskerk te Oostende
- Beeldhouwwerken binnen en buiten de Heilig Hartkerk Oostende. (voor en na de oorlog van 14-18).
- De leeuwen in de hovingen van de Koninklijke Gaanderijen, in 1917, het enige werk in Oostende dat zijn naam draagt.
- Herstellingen aan het Koninklijk Chalet na 14-18.
- Het huis van de familie Dewaert, waar het hoofd van zijn aangenomen dochter als model diende. (zie onder de balcon) (Alfons Pieterslaan).

- Herstellingen aan het kerkje van Mariakerke, na 14-18
 - Katholieke Volksbond, in de Stockholmstraat
 - Het meisjeslyceum, Serruyslaan
 - Het huis Freyman en Van Loo, Hendrik Serruyslaan
 - Gedenkplaat 14-18 Kon. Atheneum Oostende
 - Monument 14-18 Oudenburg
 - Hotel Majestic
 - Hotel Osborne
 - Hotel Littoral
 - Hotel Océan
 - Hotel Renomée
 - Villa op de Zeedijk "met de Engelen" (naast de Osborne)
 - Cinema Cameo
 - Cinema Forum
 - Villa's in Oostende, Mariakerke, Middelkerke. Alles te veel om te vernoemen.
- Zoals blijkt beperkte de beeldhouwkunst van Prosper BAEYS zich voornamelijk tot in architectuur geïntegreerde sculptuur.

L. BAEYS.

OPMERKING BETREFFENDE "OORLOGSDAGBOEK 1940-1945"

In aflevering 10 van "Oorlogsdagboek 1940-1945" verschenen in "De Plate", nr. 9, sept. 1983, op blz. 9, wordt melding gemaakt van de bomontploffing op 18 aug. 41 in de Broederlijkheidstraat nr. 6. Het betrof de groentewinkel Vaganande-Vancraeynest (en niet Vandengehuchte).

Daar ik destijds dicht in de buurt woonde wil ik doen opmerken dat de beschrijving van de aangerichte schade niet klopt met de werkelijkheid. De bom, die zou ontploft zijn in de regenwaterput, veroorzaakte flinke scheuren in het gebouw maar het bleef overeind, en voor zover ik me herinner, ook bewoond. Wat het enige huis links er-naast (nr. 4), betreft, dit werd niet merkbaar beschadigd en zeker nooit afgebroken, aan de rechterkant lag - en ligt nog - een onbebouwd perceel.

- Terloops vermeld : Juist voor de oorlog was op gerechterlijk bavel, de onderste helft van de voorgevel van het huis nr. 6, op een 10-tal centimeters dikte volledig afgekap, omdat deze te ver buiten de bouwlijn uitstak.

Na de bomontploffing zag het reeds geschonden huis er niet beter uit.

Het werd evenwel slechts enkele jaren na de oorlog volledig herbouwd op zijn "juiste" plaats.

Afgezien van dit detailfoutje, verdient het "Oorlogsdagboek 1940-1945" overigens alle lof.

----- G. VANDAMME -----

EX-LIBRISSEN

In verband met onze bijdrage over Oostendse ex-librissen (zie De Plate, november 1983 p. 10-12) mochten we van onze leden nog enkele ex-librissen ontvangen. In een van onze volgende nummers zullen we deze ook met genoeg afdrucken.

O.V.

In de laatste honderdvijftig jaar hebben de drukkerspersen, niet alleen massa's boeken en tijdschriften de wereld ingezonden, maar ook heel wat "klein drukwerk". Het is een belangrijke industrietak geworden.

Het kleine drukwerk, waar sommigen misschien laatdunkend op neerkijken is soms voor de heemkundigen een belangrijke bron van informatie op sociaal en historische gebied, in enkele gevallen ook van artistiek belang. We willen hier even overschouwen wat er allemaal van klein drukwerk bestaat en door Forsers of verzamelaars gezocht wordt. Veel van die drukwerken zijn banaal en gratis te vinden, terwijl er toch bepaalde uitgaven zijn waar men redelijke prijzen durft voor vragen.

Over veel van deze drukjes verschenen er boeken of bijdragen, ook i.v.m. Oostende. Wat kan men zoal tot het kleine drukwerk rekenen dat voor de heemkundige van belang kan zijn ?

1. De geporceleinde kaarten van firma's, handelaars en souvenir-zichtjes (1)
2. Prentkaarten met berichten, plaatselijke zichten of herinneringen (2)
3. Wenskaarten allerhande (3)
4. Aankondigingskaarten voor familiale gebeurtenissen zoals huwelijken, geboorten, sterfgevallen, e.d. (4)
5. Bidprentjes (5)
6. Heilige beeldekens en bedevaartvaantjes
7. Naamkaartjes
8. Uitnodigingen allerhande
9. Menu's voor speciale gelegenheden
10. Affiches allerhande
11. Vliegende bladen
12. Verkiezingspamflatten (6)
13. Herinneringen aan de loting en de soldatentijd
14. Oorlogsdrukwerk, zoals rantsoenzegels, opeisingsbewijzen, sluikbladen (7), noodgeld (8) enz.
15. Ex-librissen (9)
16. Postzegels en postwaardestukken (.9)
17. Sluitzegels voor brieven (10)
18. Kalenders
19. Handelspapieren, zoals enveloppes en briefhoofden met mooie versieringen (11)
20. Kleefetikettes voor flessen en dozen (o.a. luciferdoosjes) (12)
21. Verzamelprenten door firma's uitgegeven (vb. de Liebig-reaksen, cigarette-cards)
22. Sigarenbandjes met sierlijke merknamen of bijzondere gelegenhedsdrukken
23. Bierviltjes (13)
24. Toeristische informatiefolders
25. Horecapubliciteit met o.a. adreskaartjes en valiesetikettes (14)
26. Programma's voor feesten en plechtigheden
27. Lidkaarten en reglementen van maatschappijen en verenigingen
28. Betalingsbewijzen, zoals reisbiljetten (15), entreekaarten, e.d.
29. Obligaties
30. Loterijbriefjes
31. Beloningen en erekaarten voor leerlingen
32. Diploma's en getuigschriften
33. Bladwijzers en boekwikkels
34. Zelfklevers
35. Speelplatenhoezen.

Voor de voetnoten zie p. 11.

O. VILAIN

MUZIEKKIOSKEN TE OOSTENDE

Leopold I plein

Vandersweeplein
(thans Ernest Feysplein)

Mariakerke (Raversijdestraat)

Vroeger behoorde het tot de traditie dat in het seizoen fanfaren muziekkuitvoeringen gaven in de verschillende stadswijken. Kleine muziekkiosken werden van Pasen tot september door de stedelijke werkhuizen aldaar opgeslagen.

- (1) Zie : O. VILAIN : Een overzicht van de 19de eeuwse Oostendse porceleinkaarten. In : Ostendiana IV, p. 147-157. (Oostende, V.V.F., 1982)
- (2) Zie o.a. de reeks "In oude prentkaarten" met uitgaven over Oostende, Bredene, Middelkerke, De Haan, enz. (Zaltbommel, Europese Bibliotheek)
Zie ook : O. VILAIN : Uitgevers van Oostendse prentkaarten. In : Ostendiana III, p. 96-117 (Oostende, V.V.F., 1978)
- (3) Zie o.a. de XIXe eeuwse nieuwjaarswensen van lantaarnopstekers, straatkeerders, enz. (Sted. Archief)
- (4) en (5) Vooral van belang voor genealogische opzoekingen. Overlijdensberichten en bidprentjes worden o.a. in het V.V.F.-Centrum te Oostende verzameld (meer dan 200.000).
- (6) Een grote verzameling kiespamfletten is aanwezig in de Stadsbibliotheek van Oostende.
- (7) Zie : J. Dugardin, L. Rijmemans en J. Gotovitsch : Inventaris van de sluikpers (1940-1944) in België bewaard (Brussel, Nat. Centrum voor Wetensch. navorsing op het gebied van Wereldoorlogen I en II, 1966)
- (8) Zie : W. Major : Local emergency issues 1914-1918 (St. Louis U.S.A., International Bank Note Society, 1975)
- (9) Zie o.a. R. Leroy : De postwaardestukken van Oostende, I, : Ostendiana IV, p. 93-104 (Oostende, V.V.F., 1982)
- (10) Binnenkort publiceren we hier een fotobladzide met Oostendse sluitzegels
- (11) Zie R. Leroy : Het briefhoofd ca. 1850-1920. In : "De Plate", 1980, p. 96-98 en 137
- (12) Er bestaan zowel verzamelclubs van sigarenbanden (vitolfilieclubs) als van luciferdoosjes (philluministenclubs)
- (13) Steeds meer brouwerijen geven bierviltjes uit die niet alleen de firma-naam draagt, maar waarop sportverenigingen of aankondigingen van bals zijn uitgebeeld.
- (14) Hotel en restaurantadreskaartjes heeft men steeds onder alle vormen aangetroffen. Vroeger was een mode dat kleurrijke etikettes van luxe-hotels op de reistassen van de toerist werden gekleefd.
- (15) Zie o.a. tramkaartje 1936 van Bredene. F. Gevaert : Haast u ! De tram is daar ! In : Jaarboek Heemkring Ter Cuere 1974 (bijlage 7 bij hfst. TR.).

VEILINGSPRIJZEN

Te Brussel werden op 22 oktober verkocht :

285 Ostende : Album lithos en couleurs	24.000 F.
286 Cham : Tribulations des bains de mer d'Ostende (Album 18 lithos)	20.000 F.
287 Cham : Ostende et Blankenberghe + 4 pl. Cannelle, etc.	15.000 F.

R. HALEWYCK

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Is vanaf januari iedere zaterdag geopend van 10 tot 12u en van 15 tot 17u.

OPGELET

We vernemen dat vertegenwoordigers (o.a. met boeken) zich bij onze leden durven aanmelden met de introductie dat zij van "De Plate" gestuurd zijn. De Beheerraad laat hierbij weten dat de ledenlijst aan geen enkele firma of vertegenwoordiger gegeven wordt.

TEKSTOVERNAME UIT DE PLATE MITS BRONOPGAVE STEEDS TOEGELATEN

Zijn optreden in de Oostendse Gemeenteraad (1904-1911) (3)

Ook dat jaar is A.S. bijzonder actief. Voor de 16 raadszittingen laat hij zich 4 keer verontschuldigen. Maar hij neemt 15 keer het woord. Met de twee langste interpellaties op het einde van het jaar (31.10 en 24.11) vangt hij weer hot.

Zitting 1 - 3 januari 1905

Kerkramen St.-P. en P. Kerk

De voorzitter deelt mee dat de kerkfabriek van St.-P. en P. op 22 december 1904 het Schepencollege een rapport heeft toegezonden over de bestelling van 64 kerkramen waarvoor talrijke Oostendse families ingeschreven hebben. Aan het hoofd van de lijst der 60 milde gevers staan Ed. Jean-Serruys en Van Iseghem Ocket, ieder met 10.000 fr. A.S. schonk, als enige, 500 fr. en liet daarmee 16 schenkers achter zich.

Verhuren van kraampjes Vleesmarkt

A.S. vraagt hoever de onderhandelingen staan met de vroegere concessiehouder voor het innen van de marktrechten.

Schepen De Cock : "Ze zijn nog niet beëindigd".

Drukkosten van bestekken

Al op 11 oktober 1904 heeft A.S. daarover geïnterpelleerd.

"Is het niet mogelijk", vraagt hij, "dat werk openbaar aan te besteden?".

Schepen Van Glabbeke : "Er is een beperkte aanbesteding, want niet alle leveranciers bieden de gewenste waarborgen. Daarbij past het hiervoor de lokale industrie aan te spreken".

Wedden brandweerpersoneel

A.S. : "Wanneer worden er nieuwe brandweerlui benoemd?"

Van Glabbeke : "Zodra het budget gestemd is. We zullen dan de voorstellen van de luitenant-commandant horen".

Brandverzekering stedelijke gebouwen

A.S. : "Een verhoging van 2.600 fr. is voorzien. Zal dat volstaan om alle stadsgebouwen te verzekeren?".

Van Glabbeke : "We krijgen heel voordelige voorwaarden als we alle gebouwen tegelijk laten verzekeren".

Kredieten voor feesten, publiciteit, enz.

A.S. : "Ik zou graag weten hoe de kredieten van 1904 verdeeld werden. Ik heb al gehoord van een krediet van 25.000 fr. voor de publiciteit. Hoe hoog was het bedrag voor de organisatie van de feesten? De lokale bladen en het publiek weten dat ook graag".

Schepen Van Glabbeke geeft een gedetailleerd verslag. A.S. bedankt hem en merkt verder op dat van het publiciteitsfonds van 1905 er 15.000 fr. voorzien zijn voor het optreden van het Kursaalorkest in Londen. "Uitstekend", zegt hij, "maar daardoor is het publiciteitskrediet tot 10.000 fr. gereduceerd. Kunnen die 15.000 fr. niet afgenomen van een andere post?".

Van Glabbeke : "Als die 10.000 fr. op zijn dan zal het College de nodige kredieten vragen voor 'n andere nuttige publiciteit".

Verwerving van grond voor vergroting meisjesschool

A.S. "Daarvoor zijn 50.000 fr. uitgetrokken. Naar mijn mening is het beter daarmee een nieuwe school te bouwen aan de Torhoutse Steenweg. Dat zal een dubbel voordeel opleveren : 1) 150 kinderen kunnen dan weg uit die meisjesschool II (nl. de Maria Hendrikaschool, Ieperstraat) die overbevolkt is. 2) De kinderen uit de buurt van het tramdepot moeten dan 's winters niet meer zo ver naar school".

Van Glabbeke : "Met die opmerking is rekening gehouden. Er is al een eerste krediet van 50.000 fr. voorzien voor 'n school in het West-erkwartier.

Zitting 2 - 31 januari 1905

Buurtspoorweg

A.S. steunt de vraag van raadslid Ch. Kesteloot (oud-schepen van Mariakerke) om bij de Trammaatschappij erop aan te dringen de tram ook 's winters tot Middelerke te laten rijden.

Kursaal

A.S. : "De transformatiewerken in de Kursaal vorderen te traag. Spijtig genoeg kent het publiek de ware oorzaak daarvan niet. Het is van het grootste belang dat alles op tijd klaar komt. Is in het negatief geval de stad voldoende gewapend tegen de architect en de aannemer ? 't Is schande dat er geen haast werd gezet achter een werk waarvan het seizoen afhangt ? Wie zal verantwoordelijk zijn voor die ramp ? Zal dat het Collège niet zijn dat de belangen van de Oostendse bevolking heeft verwaarloosd?"

De voorzitter : "U ziet niet wat buiten de werf gebeurt. De werken zullen voltooid zijn".

A.S. : "Ik vrees ervoor".

Zitting 3 - 14 maart 1905

Straatreiniging

A.S. vraagt hoofdkranen bij de spoorwegbrug en bij de landingskaai (débarcadère) om er flink te kunnen reinigen. "Er ligt daar walgelijke vuiligheid die een heel slechte indruk maakt bij 't binnenkomen van de stad".

De president : "Dat hoort tot de verantwoordelijkheid van de staat. We zullen Bruggen en Wagen verwittigen".

Tijdens de volgende 7 zittingen is A.S. 4 keer aanwezig, maar hij komt niet aan het woord. Eerst in oktober laat hij zich weer horen.

Zitting 11 - 10 oktober 1905

Buurtspoorweg

Inwoners van Mariakerke, Middelerke en Westende, hebben het Oostends gemeentebestuur gevraagd de tramdirectie te verzoeken het tramverkeer te handhaven tijdens de winter.

A.S. : "Als de directie weigert de tram te laten lopen tot Westende, dan stel ik voor aan te dringen op een tramverbinding tussen Oostende en Mariakerke".

Bestrating

A.S. vraagt aan het Collège houtbedekking ter studie te nemen voor straten met druk verkeer. De vreemdelingen klagen over 't lawaai veroorzaakt door de straatkeien. Hij wenst niet het procédé onmiddellijk toe te passen maar het te bestuderen.

De voorzitter : "Die kwestie is nog niet opgelost. In vele steden worden proeven gedaan en dat vraagt tijd".

A.S. is weer in zijn wiak geschoten.

"In 1887", zegt hij, "voerde de gemeenteraad een reglement in voor café-concerts, danszalen. Er werd toen als volgt geargumenteerd : "... het aantal herbergen met orkestrions en orgels, het aantal danszalen en café-concerts stijgt voortdurend... Ze bedreigen de rust en de stilte, zodat het past hier politiematregelen te treffen".

"Welnu", gaat A.S. verder "die rampzalige toestand bestaat nog. Café-concerts en danszalen worden elke dag talrijker. Op 13 september jl. was er een onderzoek de commode et incommode voor de toelating om muziek te spelen in het café Prince Albert, Kaaistraat. Ik heb geprotesteerd maar toch werd de vergunning verleend. Waartoe dienen dan die onderzoeken?".

Ik protesteer niet voor mezelf. Jaarlijks herberg ik in mijn hotel 1.200 à 2.000 vreemdelingen. In hun naam spreek ik. Er is al straatlawaai genoeg. Met moeite kan ik mijn gasten houden. En als ze zich in Oostende niet goed voelen, komen ze niet meer terug en bevelen onze stad niet aan anderen aan. Veronderstel maar dat mijn 2000 gasten ieder slechts 100 fr. uitgeven, dat zou toch een verlies betekenen van 200.000 fr. We moeten aan de vreemdelingen denken. Ik vraag dan ook de intrekking van die toelating.

Terzelfdertijd herinner ik aan de straatorgels waarvan de concessie afloopt op het einde van het jaar. In naam van de Hoteliersbond, waarvan ik voorzitter ben, vraag ik de concessie niet meer te vernieuwen. In naam van die vreemdelingen en in mijn eigen naam protesteer ik. Die straatorgels zijn het middel niet om vreemdelingen te behouden en anderen aan te trekken".

De voorzitter : "Er was slechts één klacht tegen dat café-chantant door u bedoeld. Dat volstaat niet om de toelating te weigeren. Bovendien hadden de stadsingenieur en de politiecommissaris een gunstig advies uitgebracht. Die zaak wordt fatsoenlijk geëxploiteerd en er wordt slechts twee keer per week muziek gemaakt".

A.S. "Ik heb geprotesteerd in naam van alle bureaus die mij verzocht hebben hun tolk te zijn".

Van Glabbeke : "Waarom hebben ze dan geen lijst ondertekend?"

A.S. : "Ik heb bovendien geprotesteerd in naam van 2.000 vreemdelingen die recht hebben op consideratie".

A. Chenot : "U mag daarvoor uw persoonlijk belang niet inroepen. U mag uw mandaat van raadslid niet verwarren met uw functie van voorzitter van de Hoteliersbond".

Schepen De Cock : "A.S. heeft ongelijk te klagen. Overal zijn er café-concerts : Sablon, Saint-Georges, Saint-Sébastien, Scala, Terrasse, Halder. In de buurt daarvan liggen ook hotels. Toch is dat geen voldoende reden om ze te verbieden. Men moet zoveel mogelijk alle belangen eerbiedigen".

A.S. : "Er zal weldra een café-concert zijn in elk huis. Dat wilde het reglement van 1887 voorkomen".

Raadslid A. Dumon argumenteert ad hominem : "De heer A.S. vergeet dat er in zijn hotel vaak gedanst wordt tot 4 en 5 uur in de morgen, ter gelegenheid van een huwelijk of een familiefest".

Tenslotte strijkt de president wat zelf of de wonde. "Die toelating werd maar voorlopig gegeven. Bij klachten kan het College die intrekken".

A.S. komt nog aan het woord tijdens de twee laatste zittingen van het jaar.

A.S. "Ik heb kennis genomen van de correspondentie tussen het College en architect Chambon en besluit eruit dat de vertraging niet bij de architect ligt". Hij wil dat bewijzen door brieven van Chambon van 21.08 en 27.10.1905. Daaruit blijkt, zegt hij, dat er twee maanden verloren zijn gegaan door de schuld van het College.

Schepen Van Glabbeke : "De heer A.S. geeft maar een gedeelte van de correspondentie. Hij verzwijgt de brieven van het College en nl. die van 19.07. Daarin werd de datum van 10 augustus opgegeven voor het overmaken van de plans. Welnu, ze waren niet klaar".

A.S. "Maar het College had daartoe opdracht gegeven in een brief van 31 augustus!"

Schepen De Cock : "De heer A.S. verwacht. De architect heeft op 24 en 29 augustus tekeningen, aquarellen voorgesteld, geen plans. Met Van Glabbeke zeg ik dat A.S. niet onpartijdig handelt".

Tussen Fermon, De Cock, Chenot Deweert en Stracké volgt er nu een woordwisseling waaraan de voorzitter een einde maakt door tot de stemming te laten overgaan.

A.S. keurt dan toch het rapport van de commissie (Openbare Werken) goed: Chambons plannen worden aanvaard en het werk wordt onder hem voortgezet.

Zitting 15 - 28 december 1905

Nieuw orgel St.-Petrus en Pauluskerk

Volgens schepen van Glabbeke zou een nieuw orgel te duur uitvallen. Hij vreest ook verder grote uitgaven voor de stad. Ed. Jean, niet akkoord, zegt dat de kerkfabriek voldoende middelen bezit en wil de aankoop goedkeuren.

Er wordt gestemd over het voorstel Jean. Resultaat : 13 neen-stemmen en 7 ja-stemmen waaronder A.S.

Verlichting Mariakerke

A.S. "In Mariakerke zijn vanaf 23 uur alle lampen uit. De politieagenten doen hun ronde in het donker en kunnen niemand onderscheiden. Ik stel voor ze lantarens te geven indien dat volkrijk kwartier niet kan verlicht worden".

De president : "Ik zal de zaak onderzoeken".

Havenwerken

A.S. "De uitlatingen van de Minister van Financiën en Openbare Werken, op 19 december jl. in de Kamer, hebben beroering verwekt in de stad. De weerslag in de pers heeft zelfs een meeting veroorzaakt. Hoe staat het nu met de werken en de studie van de bovenbouw?"

Na een geruststellende verklaring van de voorzitter antwoordt A.S. dat die mededeling iedereen zal verheugen. Hij is blij dat het gemeentebestuur in elk opzicht akkoord gaat met Bruggen en Wagen en hoopt dat in de lente (1906) de werken, aanbestaand in 1898, zullen beëindigd zijn.

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

TER HERINNERING

De inhoudstafel van "De Plate" 1963 kan bekomen worden in het Heemkundig Museum of mits storting van 100 fr.

O.V.

NOVEMBER 1941 (vervolg)

Zaterdag 8

Britsche vliegtuigen ronkten rond 20u15 boven stad, het afweergeschut trad in werking tot 21u30. Brandbommen vielen om 21u05 op Opex, de vaste post vroeg om hulp, die hun seffens toekwam per camion, om een brand te blussen in een hoeve aan de A. Moucquéstraat, deze brand was gedeeltelijk gebluscht toen de auto daar toekwam. Een brand waargenomen in de richting van de Union Chimique deed die auto in die richting rijden, doch toen ze in de Risikofstraat aankwamen was de brand reeds gedoofd, bomtrichters werden in voornoemde straat aangetroffen. De mannen waren in de kazerne terug om 21u45.

Zondag 9

Het afweergeschut trad in werking om 20uur. Er vielen bommen op de Groene Dijk Opex.

Woensdag 26

Het afweergeschut trad in werking om 19u20 tot 21u30. Om 21 uur vielen springbommen ter hoogte van de Watertoren Opex op de tramlijn Oostende-Knoeke. De tram die in aantocht was werd op tijd tot staan gebracht door de L.B.-mannen. Binnen het spergebied en op het strand voor de Luikstraat kwamen springbommen terecht.

Donderdag 27

Het afweer trad in aktie van 19u10 tot 22u30. Rond 19u45 vallen brandbommen op 100 meter van het Militair Hospitaal, terzelfvertijd ook ter hoogte van de elektriciteitscentrale. Om 20u05 vielen springbommen op het strand ter hoogte van de Strandstraat. Ook op grondgebied Breedene kwamen bommen op akkergrond terecht.

DECEMBER 1911

Zondag 7

Om 15 uur in den namiddag viel een vlieger door het afweergeschut geraakt op het strand te Breedene. Het afweergeschut trad in werking van 19u30 tot 7u30. Om 1u20 vernietigde een springbom de kapel van het Moederhuis in de kaaistraat. Om 1u40 schoot de Flak een vliegtuig af dat brandend neerstortte in de richting van Sneaskerke. Springbommen kwamen terecht rond het Sanatorium Astrid, door Duitschers bezet. Het gebouw is beschadigd, evenals de hoeven en gebouwen in een straal van 500 m. ; Drie blindgangers werden in stad afgeworpen : 1. Christinastraat 58, 2. Kerkstraat 18, 3. Visscherskaai ter hoogte van de Ooststraat. Tot zeventienmaal toe trad het afweergeschut in werking. De brisant in de kapel van het moederhuis werd daar waarschijschijnlijk afgeworpen doordat het licht niet afgedamp was.

Donderdag 11

Afweergeschut om 19u10, 19u30, 19u25. Om 19u50 viel een vliegtuig door het afweergeschut afgeschoten brandend in zee. Verder trad flakartillerie in aktie om 22u05.

Maandag 15

Om 19u25 overvlogen Britsche vliegtuigen de kust, hevig trad de Flak in werking. Op verschillende tijdstippen werden bommen afgeworpen op Breedene rond het Esperance Hotel. Rond hetzelfde tijdstip vielen spring- en brandbommen in de richting van Zandvoorde waar een brand waar te nemen was. Om 20u45 meld Opex dat een vliegtuig afgeschoten is, en brandend in zee gestort in waar een fel lichtschijnsel te zien is. Rond dit oogenblik vallen springbommen op de tramlijn Oostende-Knocke ter hoogte van de watertoren, ook brandbommen vallen in den omtrek. L.B. Oostende verricht goed werk zoodat de branden weldra gebluscht zijn. De tramlijn werd den ganschen nacht door de L.B. mannen bewaakt.

Woensdag 17

Vanaf 19 uur trad het afweer verschillende malen in aktie. Om 19u 30 vielen springbommen van zwaar kaliebeer op de Nieuwpoortsche Steenweg ter hoogte van de Maria Theresiastraat. Onmiddellijk waren we ter plaatsa, zeven huizen waren gansch platgelegd, de lucht was nog vervuld van stof, en akelig was het geroep der menschen, door het onheil getroffen; niattegenstaande de duisternis werden in 30 minuten 4 dooden welke op straat gevonden werden, verminkt en bijna onkenbaar, naar het St. Vincentius gesticht overgebracht, namelijk :

1. Apotheker Deketelaere gansch verminkt
2. Simone DEKETELAERE aan dij, buik en hoofd gewond.
3. Burgoe François wonende Grensstraat met een diepe hoofdwonde.
4. Een duitsch militair, onherkenbaar verminkt.

De groep redders welke nr. 45 aan het oprukken waren konden na snel en moedig werken de volgende personen uit den kelder halen.

1. De heer Vanhoecke André, die gansch onder de puinen bedolven lag met lichte kneuzingen (15 jaar)
2. Mej. Therese Van Hoecke (10jaar) werd van onder de puinen gehaald, Dr. Stroobandt stelde dubbele schedelbreuk vast, het meisje stierf enkel oogenblikken later.
3. Hr. Van Hoecke Julien (vader) werd van onder de trap gehaald met doorgesneden voetspier.
4. Jhr. Van Hoecke Fern. (10 jaar) met hoofd, knie en handwonden.

Mw. Van Hoecke Vergaden, had een diepe wonde aanhet hoofd, haar been was op twee plaatsen gebroken. De eerste zorgen werden door de L.B. mannen toegedient.

Al deze personen werden naar het hospitaal overgebracht.

In de herberg bij den Heer Monteny waren twee zwaar gekwetsten : Heer Grimmelpen met verbrijzelde rechtervoet, een kneuzing aan het hoofd en een wonde aan de rechterzij, zijn voet werd afgezet.

Heer Julien Van Daele had een diepe vleeschwonde aan den rechterhand.

(vervolgt)

blad 9 r :

III
DE KERK DER ZWARTE ZUSTERS

De zusters hadden ook bezorgd geweest om bij hun klooster eens kerk te bouwen, zij wierden geholpen door de magistraten van oostende, die hun in 1612 eene gift deden van 200 ponden parissis, tot opbouwning van hunne kerk (1).

Den 24 november 1619 verkregen zij van de zelfde magistraten een karremanschap ten profijte van de zusters tot voordering van de erectie en opbouwen van hemlieden kapelle (2)

(1) Stadsrekening 1626

(2) Rasolutieboek der Stad Oostende 24 november 1619

blad 10 r :

De wijding en consecratie der kerk geschiede op den 13 juli 1642, door Zijne Hoogwaardigheid Nicolais de Handion, bisschop van Brugge; de kerk wierd gewijd en geconsecreert ter eere van de Hailige Laurentius en Augustinus, in het graf van den grooten autaar wierden geleid de relikwien van de Heilige Martelaars Eustachius en zijne medagezellen (1).

Een aflaat van een jaar wierd ook naar gewoonte (costume) verlaend aan alle christene gelovigen die ten dage van de voorzeide kerkwijding de voorzeide kerk hebben bezocht, en alle jare 40 dagen aflaat aan alle degene die op het jaargetijde der voorzeide kerkwijding, die men jaarlijks zal celebreren den ersten zondag na den feestdag van St. Pieter en St. Paulus geviert den XXIX juni deselve kerk insgelijks zullen bezoeken (2). De kerk en klooster wierden vernietigd door het bombardement van 1706, waarvan wij de beschrijving laten volgen in het volgende kapittel.

(1) originelen akt berustende onder de archiven

(2) Brieven gegeven te Brugge den IX dag van februari 1643.

blad 11 r :

IV
HOE DE GRAUWE ZUSTERS, DERDE ORDELINGEN
VAN ST. FRANCISCUS
ZWARTE ZUSTERS WORDEN, ONDER DE REGEL VAN SINT AUGUSTIN

Zijne Hoogweerdigheid de Bisschop van Brugge, na reads den 7 juni 1611 oorlof tot bouwen gegeven te hebben, belaste den 3 juli 1611 de Officiael van het Bisdome van Brugge, om aftevragen aan de Provinciaal der Paters Recclietten, onder wiens bestier deze zusters waren, of het hem niet aangenaam zoude wezen dat Zijne Hoogweerdigheid voorzeil deze zusters onder zijne obediencia zoude nemen.

Ten gevolge van de vorengezeide afvraag, en door Brieven geschreven uit het Bisschoplijk paleis van Brugge, den 4 september 1613, word vastgesteld, dat de zusters van het Hospitaal van Oostende, voortaan zullen wezen, onder de gehoorzaamheid van A.H. de Bisschop van Brugge (1) ziet hier wat Z.H. Carolus Philippus de Rodaam zegt :

... "Alle 't welke bij ons geconsidereert hebben verclaert en verwlaeren midts desen dat wij de moeder en zusters in ons protectie..... zijn nemende, en haerlieden wel instantelijk begeeren onser obedientie onderwerpen..."

De zusters alzoo onttrokken aan de derde Oorde, kregen de Regel van Sint Augustin welken zij alleen volgden.

Op den laatsten maart en 1 april 1642, wierd door den Eerw. Heera Antonius a Bourgundia, archidiaken de vicitatie van het klooster gedaan, en alzoo de moeder

(1) Deze brieven in 't latijn zijnde vertalen wij het bijzonderste

blad 12 r :

had doen copieren de regelen en statuten van de zusters, vande celle des kloosters van Bethel geseid Castaigne boom in Brugge, (1) vertoende zij dit aan den visiteur. Z.H. gebod dezelve statuten, door hem verandert en onderteekend, voortaan te onderhouden boven den Regel van Sint-Augustin; deze statuten en Regelen zijn door brieven van Z.H. Nicolas de Haudion, bisschop van Brugge van 23 mei 1642 alzoo geordonneert.

Het vorenstaande doet zien hoe nauw de zusters van Oostende met deze van Brugge verbonden waren en door dezelfde Regel, statuten en door de zelfde liefde werken die zijn uitoeffenden. Wat bovenal te bemerken valt, het is : dat het aan de zusters van Brugge is, dat wij het bestaan van het klooster van Oostende te danken hebben.

(1) Les Soeurs Noires de Bethel (Kastagne-boom nonnen) à Bruges.

"C'est en 1361 que ces religieuses vinrent se fixer dans une maison située près de la place de l'Ancra qui, plus tard, fut convertie en couvent, lors qu'elles eurent recueilli assez de dons volontaires pour en entreprendre la construction. Leur existence était toute de dévouement : elles soignaient les malades à domicile et tenaient trois écoles différentes de filles auxquelles elles apprenaient la dentelle, la couture et le tricot. Elles étaient de ce chef obligées de payer une redevance annuelle aux corporations des libraires et des maîtres d'école. Elles continuèrent jusqu'en 1715, leur ministère d'enseignement. En 1580 elles furent contraintes de quitter leur couvent qui, bientôt après, fut saccagé par les Gueux.

Rentrées dans leur monastère, après les troubles religieux, elles ne l'abandonnèrent plus jusqu'au décret de Joseph II. Leurs bâtiment furent démolis : ils se trouvaient dans la rue Neuve de Gand, là où l'on voit aujourd'hui la maison marquée section C15, N° 30. Ils avaient une issue dans la rue de Groeninghe par une grand'porte qui existe encore.

Ce sont ces mêmes religieuses qui occupent aujourd'hui le couvent du marché du Mercredi; et elles se sont conservé la mission de soigner les malades à domicile. L'intérieur du bâtiment renferme quelques tableaux de mérite que les amateurs doivent admirer. (Ephéméride Brugesaises f° 377)".

blad. 12 v :

Had moeder van Brugge, Oostendse klooster niet kunnen stichten wij zouden Moeder Elisabeth, sedert 25 jaren overste, en alle de andere goede zusters te Oostende niet hebben (1).

;

X X X

(NVDR. : onder deze tekstregels is een 'doodsantje' opgekleefd waarvan we alleen de essentie overnemen, dus niet de bijhelteksten)

Ter zalige gedachtenis der
zeer herwaerde

MOEDER WALBURGA
(in de wereld Victoria-Barbara De Seure).

Algemeene Overste van het Gesticht der Zwarte Zusters van Bethel,
gezeid Kastanjeboom,

BINNEN BRUGGE,	
geboren te Raninghe	18 maart 1804
in 't Klooster getreden	21 Ougst 1823
gekleed	20 december 1823
geprofest	9 juni 1825
Onder-moeder en Novitiameesteresse	7 maerte 1837
Moeder	12 november 1850
stichtte het nieuw huis in Oostende	20 augusty 1857
Overleden	9 july 1859

- (1) In 1855 verspreide de cholera zich zeer spoedig op het Hazegras, die in de wijk was van de Eerwaarden Heert P (?) ectoor alsdaan onderpastor te O stende De ieverige priester; trachte naar hulp en bijstand, voor de zieke er van-aangetast; Zwarte Zusters trachte hij te bekomen, hij bekwam er, die alle gevaar doorgingen om de arme zieken te helpen. Zij verwierven de eerbied en de liefde van alle de inwoners van het Hazegras.
Na de ziekte, door de smekinghen van den ieverigen priester, wi-rdende on-derhandeligen tot bekomen van een klooster te Oostende voortgezet... Er blijft aan Moeder Elisabeth over, de beschrijving vandeze stichting te geven

N.. N..

(vervolgt)

TAMBOER

Als kleine jongen, herinner ik mij nog de zanger op de wekelijkse donderdagmarkt met de grote akkoorden, de boerenpet schuin op het hoofd en de blauwe kiel die de laatste nieuwe kwam zingen in het vlaams : TAMBOER. In mijn verzameling zitten tientallen liederen van deze figuur, een der laatste marktzangers en waarover reeds heel wat gepubliceerd werd.

Roger HESSEL, die niet aan zijn proefstuk is (Het Volkslied in West-Vlaanderen 1980) verzorgt nu een volledige uitgave over het leven en werk van Lionel Bauwens, alias Tamboer.

Het boek mag verwacht worden in juli 1984 op een beperkte oplage, voorintekensprijs : 1.550 fr. + 150 fr. verzendingskosten.

Wie dit boeiend naslagwerk wil hebben wordt aangeraden vlug in te schrijven door storting op rekeningnummer : 380-0231138-58 van Roger Hessel, Hoveniersstraat, 30 te 8000 BRUGGE;

Zeer aanbevolen voor de liefhebbers van Vlaamse markt- en volksliederen.

JHK

EEN VOORLOPER VAN DE OOSTENDSE KUNSTACADEMIE : DE ECOLE INDUSTRIELLE (3)

Eerst nog wat gegevens die de veranderingen binnen het bestuur en het onderwyzend personeel weerspiegelen :

1892 :

Bestuur : - voorzitter : E. JANSSENS
- bestuursleden : A. LECOINTE, E. JEAN jr., A. BRUNEEL, DUJARDIN
- secretaris : J. VALCKE

Onderwijzers : - directeur : A. FRANKIGNOUL
- professors : R. DOORME
G. D'ANVERS
J. GOBIN
J. OCKET
M. VAN CUYCK
E. VAN CUYCK
J. VAN CUYCK
S. PROVOST
DEWULF
HAVERBEKE
J. WATRIN
- surveillant : E. BAETE

X X X

En een laatste overzicht, dat van het oorlogsjaar 1914 :

"Dessin à main levée et dessin linéaire" : VAN DAMME
VAN CUYCK

"Dessin de projection et de formes géométriques" : DE CLOEDT

Rekenkunde : VERCRUYSE
BIRLOUET

Géométrie : WILLAERT

Algebra : REMY

Boekhouden : WILLAERT

Machinetekenen : DE BORGER

Architectuurtekenen : GOBIN

Ornamenttekenen : PERMEKE

Fysica : HACKEN

Mechanica : REMY

Houwkunst : GOBIN

Hygiëne : Dr. VAN OYE

Economie : VAN HILLE

Scheepsbouw : DE BORGER

Marmer- & houtimitatie : VAN CUYCK

Uit het overzicht van 1914 blijkt duidelijk dat de école industrielle ofte nijverheidsschool op de vooravond van de eerste wereldoorlog van een bescheiden begin tot een eerder belangrijke instelling was uitgegroeid.

(vervolgt)

N. HOSTYN

**De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn ALTIJD
te verkrijgen bij**

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

LAMS Gustave

1. °Oostende 16 mei 1866
 2. vader : Emile
 3. moeder : Espérance Vanden Eeckhoutte
 4. echtg. : Renilde Goes Oostende 9.12.1888
 5. beroep : plafonneerder
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : arbeidersraadlid 9911-1914
- 1.2.3.4.5./ huwelijksakte

LANSZWEERT Alexis Jean Joseph Désiré

1. °Oostende april 1826 +Oostende 23 mei 1866
 2. vader : Désiré
 3. moeder : Justine Declerck
 4. ongehuwd
 5. beroep : makelaar
 7. pol. loopbaan : gem. raad 30/5/1864-1866
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

LANSZWEERT Edouard François Jean Désiré

1. °Oostende 8 juli 1833 +Oostende 9 maart 1906
 2. vader : Louis Désiré
 3. moeder : Joséphine Louise Verpoorten
 4. echtg. : Louise Mathilde Varsluys Oostende 29/9/1887
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1872 - ontslag 1879
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

LANSZWEERT Louis Désiré

1. °Oostende 20 augustus 1801 +Oostende 29 januari 1887
 2. vader : Philippe François
 3. moeder : Collette Jeanne Isabelle Paret
 4. echtg. : Joséphine Louise Verpoorten
 5. beroep : apoteker
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1840-1851/1857-1866
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

LANSZWEERT Jean Baptiste

1. ° 1768
 4. echtg. : Colette Isabelle Claire Vanderheyde
 7. pol. loopbaan : burgm. 1831-1836
gem. raad 1836-ontslag 1839
- 1.4./ Sabrechts

LAROYE Jean

1. °Brédene 30 april 1868
5. beroep : handelaar
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 30/3/1896-1914
- 1./Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1895 p. 90/Oostende's belangen 7/11/1895 p. 1,a

LAUWERS Jean-Baptiste

1. °Oostende 21 november 1818 +Oostende 25 december 1862
2. vader : Jean
3. moeder : Caroline Ocket
4. ongehuwd
5. beroep : advocaat
6. pol. strekking : liberaal gematigd
7. pol. loopbaan : gem. raad 1848-1862
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte -

LESCHAUWAET Antoine

5. beroep : stovemaker
voorz. Volksbond 1910
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : gem. raad 1911-1914
- 5./ Annuaire d'Ostende 1909 p. 125

LIEBAERT Aimé Honoré Napoleon

1. °Oostende 29 september 1910 +Oostende 9 februari 1885
2. vader : Charles Jean François
3. moeder : Marie Anne Colette De Knuyt
4. echtg. : Joséphine Elise Ellaboudt
5. beroep : notaris commis-griffier vredegerecht 6/6/1836
majoer bij burgerwacht 1837-1840
voorz. Ratorika 1834
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1846-1856
schepen 19/4/1856-27/10/1863

1.2.3.4.5./overlijdensakte

LIEBAERT Auguste Louis François Marie

- A. °Oostende 3 oktober 1856 +Gent 25 juli 1927
2. vader : Charles Jean Aimé
3. moeder : Sophie Louise Ellaboudt
4. echtg. : Louise Thoma Oostende 25/6/1892
5. beroep : handelaar konsulaire agent in Canada 1876-1880
sekr. Handels en zeevaartvereniging; lid Willemsfonds;
voorz. Vlaamsch Verbond 1892-1908
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888 ; schepen 16/10/1888-1912;
burgm. 25/6/1912-1914 ; prov. raad 1892-1914;
best. dep. 1903-1914

1.2.3.4.5./Huwelijksakte
(vervolgt)

Willy MAERVOET

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1983 :

de heer A. Van Iseghem	voorzitter
de heer O. Villain	ondervoorzitter
de heer J.B. Dreesen	secretaris
de heer G. Vermeersch	penningmeester

mevrouwen N. De Taeye - Snyckers en J. Valkenborg en de heren J.P. Fallise, N. Hostyn, J. Klausling, W. Major en E. Smissaert als leden.

a. Deelname aan vergaderingen, werkgroepen, commissies en gowdagen.

- In de loop van het jaar werden 10 bestuursvergaderingen gehouden.
- De kring was vertegenwoordigd in de Culturele raad Oostende door de heer O. Villain. Hij woonde 6 algemene vergaderingen en 20 bureau- en werkvergaderingen bij.
- De kring was vertegenwoordigd op de Goudag - Studiedag van 19 maart 1983 te Brugge met 4 bestuursleden.

b. Algemene vergaderingen.

- Een algemene ledenvergadering ging door op 27 januari 1983. Er waren 100 aanwezigen.
- Een Algemene Statutaire vergadering ging door op 22 juni 1983. Alle effectieve leden waren aanwezig. Er werden geen wijzigingen aan de statuten voorgesteld.

2. SECRETARIAAT.

Het secretariaat van de Kring verwerkte tijdens het jaar 265 stukken in de briefwisseling.

a. Leden.

De kring telde op het eind van het jaar 443 leden. Dit is een vermindering van 10 leden ten overstaan van 1982.

b. Necrologie.

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden : de heer A. RYS, mevrouw PINTELON, de heer TAVERNIER, de heer A. VERMOORTELE, de heer R. LUST, de heer DUMAREY, de heer UREEL, de heer VANDERBEKE, Maj. HEERLING

3. AKTIVITEITEN.

a. Voordrachten.

Er werden negen lezingen gehouden, te weten :

1. 27 januari 1983.

- JUMELAGE MET MONACO

filmvoordracht door de heer N. HOSTYN; 100 aanwezigen.

2. 24 februari 1983
- VRIJMETSELARIJ TE OOSTENDE, HISTORIEK EN FOLKLORE
voordracht door de heer O. VILAIN; 96 aanwezigen.
3. donderdag 31 maart 1983 om 20u30
- MET EEN BREDENAAR DE WERELD ROND
voordracht met film door de heer G. VERSLUYS; 102 aanwezigen.
4. 28 april 1983
- HET GEMEENTELIJK NOODGELD VAN OOSTENDE
diavoordracht door de heer W. MAJOR; 60 aanwezigen.
5. 26 mei 1983
- BEELDEN UIT DE GROTE WESTPOLDER
diavoordracht door de heer R. VAN WALLEGHEM; 75 aanwezigen.
6. 29 september 1983
- DE MARITIEME ROL VAN OOSTENDE IN DE SPAANSE SUCCESSIEOORLOG (1702-1706)
voordracht door de heer W. DEBROCK; 92 aanwezigen.
7. 27 oktober 1983
- DE VISSERSOPSTAND TE OOSTENDE IN 1887
diavoordracht door de heer J. KLAUSING; 90 aanwezigen.
8. 24 november 1983
- GESCHIEDENIS VAN DE FILM
voordracht door de heer Roland STRUYS; 30 aanwezigen.
9. 22 december 1983
- OOSTENDSE MONUMENTEN
diavoordracht door de heer N. HOSTYN; 65 aanwezigen.

b. Podiumoptreden.

Op zaterdag 10 december 1983 werd in het Koninginnehof een Oostendse Kleinkunstavond gebracht door de Oostendse groep VOEKESJUUS.
Deze avond was voorafgegaan door het jaarlijks souper. Er waren 50 aanwezigen.

c. Studiereis.

Op zondag 10 juni 1983 ging een studiereis door, naar Frans-Vlaanderen, onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
Er waren 54 deelnemers.

d. Andere activiteiten.

- Driekoningenviering.

Op 8 januari 1983 vond de Driekoningenviering plaats. Er waren 40 aanwezigen.

- Jaarlijkse velling.

Op 27 januari 1983 ging onder leiding van de heer J.B. DREESEN de jaarlijkse velling, voorbehouden aan leden, door. Er waren 100 aanwezigen. Er werden 140 stukken aan de man gebracht.

- Thematentoonstellingen.

Januari, februari 1983 - het BLOEMENUURWERK
Februari, maart 1983 - de S.E.O.
Maart, april 1983 - OOSTENDE ONDER WATER 1953
April - september 1983 - 100 jaar OOSTENDSE RENBAAN
Mei - juni 1983 - GEMEENTELIJK NOODGELD VAN OOSTENDE

4. MUSEUM.

a. Bezoekers.

3923 bezoekers bezochten in de loop van het jaar het museum. Dit is ten overstaan van 1982 een vermindering van 1433 ~~PERSONEN~~. De vermindering is te wijten aan het uitstekend zomerweer in juli en augustus, en de verminderde opkomst van de zeeklassen. Dit laatste vindt zijn oorzaak in de subsidiebesnoelingen.

b. Aankopen.

Door de kring werd aangekocht :
- een AKWAREL met MAILBOOT.

c. Veranderingen en aanpassingen.

Door de zorgen van de heer G. VERMEERSCH werden de volgende werken en aanpassingen in het museum gerealiseerd :

- bouw van nieuwe onthaalruimte.
- Verdere opbouw van de toonkast OOSTENDE-DOVERLIJN.
- ophangen van twee buitenlandse schilderijen.

d. Aanwinsten

- de heer VENS	- een SOUVENIRSCHELP van Oostende
- de heer R. BORREY	- een exemplaar van zijn OOSTENDE-DOVER boek
- de heer DECLOEDT	- een exemplaar LA CURE MARINE, tijdschrift
	- een exemplaar INSTITUUT DELCROIX, publiciteitsfolder
- de heer F. GEVAERT	- vijf tekeningen EVOLUTIE OOSTENDSE HAVEN in functie OOSTENDE-DOVER LIJN
- de heer T. VANHAVERBEKE	- een vlag van FLANDRIA bokscub
	- een portret als bokser
	- een foto CREMERIE ALFONS 1953
- de heer J. VAN OOST-LEMAIRE	- een leren tas broodvoerder S.E.O.
	- een tang plus loodjes voor BROODJETONS S.E.O.
	- een CARBIDELAMP
	- een FLUITJE broodvoerder S.E.O.
- de heer J. COPPEJANS	- een foto BRADERIJ KAPELLESTRAAT 1953

- de heer G. GESELLE
- de heer E. SCHUYLMANS
- Mevrouw R. VERMEERSCH
- de heer H. SCHRAMME
- de heer GALEYN
- de heer W. MAJOR
- de heer J. HUYS
- de heer L. VANDECASTEELE
- de heer A. VANDENBUSSCHE
- de heer A. VAN ISEGHEM
- de heer F. VINCKE
- de heer O. VILAIN
- de heer OLLEVIER
- een MATROZENMUTS met O-D-lint
- een foto bemanning PRINSES JOSEPHINE-CHARLOTTE
- een KEPIKENTEN onderofficier O-D-lijn
- twee TRUIKENTEN O-D-lijn
- een volledig uniform BOOTSMAN R.M.T.
- een WOOLY-PULLY RMT
- een fotocopij PLAKAAT van INHULDIGING van de SPOORWEG BRUGGE-OOSTENDE 1838
- een DIPLOMA INTERNATIONALE TONEELWEDSTRIJD 1927-1928
- een KANTEN MUTS
- een boek over D. BUICKE
- eenendertig STICKERS i.v.m. OOSTENDE
- een foto OOSTENDSE HAVEN met sleepboot ZEEHOND
- een akwarel Project MINIGOLF LEOPOLDPARK door HANSSENS
- een VLIEND BLAD met TINO ROSSI liedjes 1940
- een verlakte nachtspiegel
- een foto JET-FOIL
- twee kentekens onderofficier en matroos, R.M.T.
- een plaat MAGAZIJN nr. 8 S.E.O.
- een bundel documentatie i.v.m. TONEELVERENIGING van het ZEEWEZEN 1949-1953
- tekst en muziek van de revue ZEEWEZEN OP ZWIER 1953
- een programma SINT.-NIKLAASFEEST ZEEWEZEN 1949
- een programma LIEFDADIGHEIDSFEST ZEEWEZEN 1950
- een programma LIEFDADIGHEIDSFEST ZEEWEZEN 1951
- een programma TONEELAVOND ZEEWEZEN 1951
- een programma REVUE ZEEWEZEN 1953
- een programma FEESTAVOND ZEEWEZEN 1953
- een PROGRAMMA OPVOERING SOCIALE DIENSTEN ZEEWEZEN IN PRESTON (U.K.) 1942
- een AFFICHE CKS OOSTENDS TALENT
- een NOORDZEE MAGAZINE nr. 1
- een magische LANTAARN
- een boekje "DE RODE VLOOT"
- een diploma "BUFFALO LODGE"
- een KOFFIEKAN
- een WATERKANNETJE
- een THEEKANNETJE
- een MELKKANNETJE
- een METALEN BLOEMVAASJE
- een METALEN MENUDRAGER
- EEN VORK en een LEPEL
alles verzilverd en voorzien van de aanduiding OOSTENDE-DOVER LIJN
- een plat BORD WAGON-LITS
- een ovaal BORD WAGON-LITS

- de heer J. VAN HOECK
- mevrouw FREMAUT
- de heer DEWULF
- mevrouw COOPMAN
- de heer G. VERMEERSCH
- de heer F. LAUWEREINS
- mevrouw J. VALKENBORG
- mevrouw TIMMERS-RYS
- de heer FIERENS
- een exemplaar TIJDSCHRIFT SEALINK
- een exemplaar TIJDSCHRIFT DE KINKHOORN
- een reeks ZICHTKAARTEN
- een oud WAFELIJZER
- een copie plan OOSTENDE 1860
- een foto LAMOT KAARTERSCLUB
- een zeven AFFICHES WELLINGTON HIPPODROOM
- een AFFICHE "SALON MARITIME 1951"
- een SIERTEGEL veldloop 1983 STENE
- een exemplaar GIDS DER MINISTERIES 1952-1953
- een JUBILEUMVAANTJE LA PREVOY ANCE 1929-1964
- een foto met BOORDMUZIKANTEN a/b van de "VILLE D'ANVERS" 1909
- een KINDERPOP
- K.B. betreffende UNIFORMEN RMT
- K.B. betreffende BESCHERMENDE KLEDIJ RMT
- een foto 3de LINIEREGIMENT
- een kleurfoto KURSAAL
- een kleurfoto BLOEMENUURWERK
- twee PIJPEREKKEN
- een stel PIJPEN
- een LUKIJZER met ring
- een BUSTE SINTE CECILIA
- een oud KLEERMAKERSSTRIJKIJZER
- een PRENT RENBAAN
- een prentje PASTER PIJPE
- een VOGELKOOI
- twee kaders "CONCOURS LE SOIR"
- een HOUWEEL
- een SCHAAL
- een verlakte KOFFIEKAN
- een BEDSPREI plus KLEIN GERIEF
- een FILTER (Engels materiaal)
- een NACHTPOT in steen
- een MATRAS plus KOPKUSSEN
- een HANDDOEK
- een rode ZAKDOEK
- twee OPGEVULDE MEEUWEN
- acht foto's met zichten van Stad en Vismijn
- een groepsfoto PERSONEEL POST
- een foto ZINNIA
- een foto BEGRAFENISSTOET in KAAI STRAAT
- een foto COMMISSIE ROOD KRUIS OOSTENDE
- een foto OOSTENDSE CERCLE DES INVALIDES DE GUERRE
- een TANG om zetels te overtrekken
- een foto 50 jaar JUBELFEEST HUURHOUDERS
- een notarisakte 1853
- een doos DOMINO'S
- een stel IJDKAARTEN
- een TELRAAM kaartspel
- twee BROCHURES L'HISTOIRE DU PORT
- een verlakte PUREEZEEF
- een KINDERPOP

- de heer M. BOUSSY
- de heer G. CORNILLIE
- de heer N. HOSTYN
- de heer BONCQUET
- de heer J. DU FOUR
- de V.Z.W. NEPTUNUS
- mevrouw SMISSAERT
- de heer J.B. DREESSEN
- de heer J. BONNEVIE
- een foto MAILBOOT met 2 schouwen en kraaienest
- een kader met drie foto's ZEEDIJK en RADER-MAILBOOT
- een kader met 3 strandzichten
- een kader met 3 zichten met HONDENKARREN
- een spel KAARTEN, firma VAN HYFTE
- een DEKZWABBER
- twaalf reproducties van GRAVURES met betrekking tot OOSTENDE
- een driekoppige SCHOENMAKERSLEEST
- een VLEGEND BLAD TREURZANG, ontploffing kruidmagazijn 19/9/1825
- een antieke PAPIERSNIJ MACHINE
- een ZEEMANSKOFFER VOOR officieren
- een originele HOUTEN STOEL 19de eeuw
- een houten KAPSTOK
- een exemplaar HET ARCHIEFWEZEN IN BELGIE
- een exemplaar A.B.C. VAN DE BELGISCHE GE-MEENTEN
- een exemplaar TWEE EEUWEN FAMILIE VALCKE TE OOSTENDE

e. Zorgden voor het museum

Mevrouw DE TAEYE en de heeren DREESSEN, HOSTYN, VAN ISEGHEM en VERMEERSCH vormden de werkgroep MUSEUM.

De heer VAN DUYPENBODEN en VERMEERSCH verzorgden de uitbating ervan.

5. PUBLICATIE.

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data in jan., feb., maart, april, mei, sep., oct., november en december. Ter gelegenheid van de honderd jaar geboortehedenking van de Oostendse fotograaf ANTONY werd een ANTONY-brochure, onder de vorm van een extra zomer-nummer van de Plate, uitgegeven.. In het totaal werden 281 bladzijden gepubliceerd waarvan 21 fotobladzijden. Een inhoudstafel van 17 bladzijden van de jaargang 1982 werd opgemaakt door de heer N. HOSTYN. De heer HOSTYN verzorgde insgelijks een CUMULATIEVE INHOUDSTAFEL PLUS INDICES OVER DE JAARGANGEN 1971-1982. Totaal 64 bladzijden.

Als hoofdredacteur fungeerde de heer O. VILAIN en als redactie leden de heren Dreesen, Hostyn, Klausling en Smissaert.

B. Aanwinsten boekenfonds (buiten de boeken voorzien in 4d Aanwinsten museum)

- een exemplaar BRANDEN EN BRANDWEER TE BLANKENBERGE
- een exemplaar JAARVERSLAG PROVINCIALE DIENST VOOR CULTUUR 1979
- een exemplaar JAARVERSLAG PROVINCIALE DIENST VOOR CULTUUR 1980
- een exemplaar JAARVERSLAG PROVINCIALE DIENST VOOR CULTUUR 1981
- een exemplaar JAARVERSLAG PROVINCIALE DIENST VOOR CULTUUR 1982
- een exemplaar CULTURBEZIT IN VLAANDEREN
- een exemplaar C.V.V. STUDIES : 1. 12de INT. VOLKSBALLADEN TAGUNG

- drie exemplaren IC.V.V. gids en 2 C.V.V. Kronieken
- twee exemplaren MISCELLANER ARCHIVISTICA XXVII
- een exemplaar Het Houtland jaarboek 1981
- een exemplaar Het Houtland jaarboek 1982
- een exemplaar NOTULEN DE PLATE 1977-1982
- een exemplaar DE VLAAMSE STAM 1982
- een farde correspondentie De Plate 1982

c. Kalender.

Door tussenkomst van de heer Vilain en de inzet van het SNELDRUKCENTER, Torhoutse Steenweg, werd aan elk lid een kalender 1983 aangeboden met als thema : "OOSTENDSE MONUMENTEN".

d. Ruilaftonnementen.

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen :
 TerCuere, Bredene; Het Houtland, Torhout; Iepers Kwartier, Ieper; Ons
 Doornkerke, Oostkamp; Zedelgemse Kring voor geschiedenis; Aan de Schreve,
 Poperinge; David Jonckheere, Aatrijke; Het Brugs Ommeland, Sint-Andries;
 Bachten de Kupe, Nieuwpoort; Gemeentekrediet van België; Centrum voor
 Vlaamse Volkscultuur; Vlaamse Vereniging voor Familiekunde-Nationaal;
 Graningate, Middelkerke; Oudheidkundige kring : "Het land van Waas"; Den Dyzeze,
 Diksmulde; Dr. VAN DAMME, Blankenberge.

6. GIFTEN

De kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van Mevrouw GRYSPEERD-
 MESSING.

Gedaan te Oostende op de 1ste van de Louw-, Ijs- of Wolfsmaand 1984.

J.B. DREESEN
 secretaris

A. VAN ISEGHEM
 voorzitter

JAARLIJKSE VEILING

De jaarlijkse veiling van "De Plate" heeft dit jaar voor de 12e maal plaats op
 donderdag 26 januari a.s. Al wie stukken wilt laten veilen gelieve dit vóór vrijdag
 20 januari schriftelijk mede te delen aan O. VILAIN, Rogierlaan 38, bus II, Oostende.
 Komen in aanmerking : Boeken, brochures, tijdschriften, programma's, affiches,
 prenten, plannen, kaarten, enz. in verband met Oostende of de kuststreek. Breekbare
 stukken komen niet in aanmerking ! De leden worden verzocht de stukken de avond
 zelf van de vergadering (27 januari) tussen 19 u en 20 u af te geven.
 Let wel : niet vooraf ingeschreven stukken komen niet in aanmerking.

O.V.

BELANGRIJKE WESTBOEK-DOCUMENTEN 14-18 IN ONZE JANUARI-VEILING

In onze jaarlijkse januari-veiling staat ditmaal een uiterst belangrijke reeks documenten opens de Westhoek 14-18. Hoogstwaarschijnlijk onuitgegeven materiaal.

Het betreft in hoofdzaak een verzameling foto's (1.223 contact afdrucken en 176 grotere formaten). Wellicht van de hand van de Brusselse natuurkundige Emile BERTRAND : Talloze opnamen van steden en dorpen in de IJzervlakte, militairen, stellingen, vliegtuigen...

Verder een reeks documenten opens Emile BERTRAND (1872-1929) zelf, alsook een gedankpenning uit 1930 "Emile Bertrand" (brons; gesigneerd Georges Petit).

Dit uitzonderlijk ensemble historisch-iconografisch materiaal met betrekking tot 1914-18 in de IJzervlakte zal de zaterdag vóór de veiling te zien zijn in het Heemkundig Museum, 10-12u en 15-17u.

Antiquariaatscatalogus

Ons lid F. DEVROE van het boek-antiquariaat SANDERUS, Brugsstraat 88, 8500 Kortrijk laat een catalogus met antiquarisch werken m.b.t. West- en Oostvlaanderen verschijnen, dat ongeveer 700 biz. omvat. Geïnteresseerden kunnen dit op hogervormid adres aanvragen.

A. V. I.

DE NOVELLE "PAARDJES UIT POLEN" VAN JOHN GHEERAERT KRIJGT VAN ANDRÉ DEMEDTS EEN VLEIENDE RECENSIE MEE

Dat André Demedts, de minzaam vertaaler van onze "fraaie letteren", nog zo actief blijft en, wat meer is, de evolutie van onze literatuur op de voet blijft volgen, kan niet genoeg beklemtoond worden.

Want hij tenminste kan bogen op een kennis van zaken en een ervaring die tot de vooroorlogsperiode reiken. Deze fijnprover van onze letteren spreekt een gunstige, aanmoedigend oordeel uit over de stilaan welbekende novelle van John Gheeraert die door Demedts "een verteller met talent" genoemd wordt.

Te lezen in het tijdschrift 'Duitsch Veranda en Belfort', nummer 10, december 1982, biz. 775-776.

Eveneens van de hand van André Demedts prijken enkele prijzende woorden en zinnen in de letterkundige bijlage van dagblad 'De Standaard', met name in een 'Standaard der Letteren' die eveneens in december 1982 verschenen is. Wanneer precies verschenen ongaat mij momenteel.

Emiel SMISSAERT

Een vereniging die haar zilveren jubileum kan vieren is jong gebleven.

Tijdens het week-ende 3/4 december vierde BACHTEN DE KUPE met grote luister - en terecht - het feit dat in december 1958 het kind geboren werd dat uitgroeide tot een regionale heemkring en veruit de belangrijkste kring van de gehele Westhoek is geworden.

Met eerbiedige vroomheid werd hulde gebracht aan de nagedachtenis vande noeste werker die eerste hoofdman en mede-stichter K.R. BERQUIN was.

Hoofdman Marcel Messiaen herinnerde er aan tijdens de receptie op het stadhuis te Nieuwpoort dat, aangespoord door het initiatief van onze stichters, Hoofdman De Taeye en Ary Sleeks, na geregeld bezoek aan DE PLATE, vijf jaar later BACHTEN DE KUPE geboren werd. Zonder DE PLATE ware BACHTEN DE KUPE er misschien nooit geweest. Het deed goed tijdens de plechtigheden de oude garde van Bachten de Kupe weer eens terug te zien, bezield met hetzelfde onthousiasme als 25 jaar geleden, met activiteiten tot diep in Frans-Vlaanderen en bouwers van het westvlaamse openluchtmuseum te Izenberge.

BACHTEN DE KUPE wensen wij : doe zo voort en we zullen opnieuw met uw trouwe garde feest vieren als ge het goud haalt.

Jef KLAUSING

ROUWBERICHT

Wij vernamen het overlijden van ons geachte lid, de Heer Denis Ureel, -re-schooldirecteur.

"De Plate" biedt aan Mevr. UREEL-DEBROCK en familie haar oprichtste rouwbetuigingen aan. Eind december meldt men ons nog het overlijden van Mej. Harling, trouw lid sinds jaren, ook aan haar familie onze oprichte condoleanties.

A. VAN ISEGHEM

Voorzitter

1984 !

Weer is een jaar voorbijgevlogen bij "De Plate"! Is het goed of is het slecht geweest? We menen te mogen zeggen dat, al is het jammer dat enkele van onze trouwe leden ons ontvielen, het anders een goed jaar is geweest. De voordrachten werden druk bijgewoond, het museum kreeg veel giften en ons Tijdschrift heeft een record-aantal bladzijden gekend.

Daarom hopen we dat 1984 wellicht nog een beter jaar mag worden.

Inmiddels wens ik aan al onze leden een vreugdevol Kerstfeest en voorspoedig Nieuwjaar. Dat 1984 hen al mag geven wat zij voor zichzelf en hun familie mogen verlangen.

A. VAN ISEGHEM

IN DIT NUMMER

- blz. 4 : J. SURMONT : De Vlaamse beweging in de Oostendse literatuur (4);
- blz. 6 : E. SMISSAERT : Oude Nederlandse namen van maten en gewichten;
- blz. 7 : N. HOSTYN : Oostendse monumenten XIII : De stenen leeuwen;
- " : L. BAEYS : Beknopte biografie van P. BAEYS;
- blz. 9 : O. VILAIN : Het belang van het kleine drukmerk voor de heemkundige;
- blz. 12 : G. BILLIET : A. Stracké (7). Zijn optreden in de Gemeenteraad (3)
- blz. 16 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (13)
- blz. 18 : De zwarte nonnen te Oostende (4)
- blz. 21 : N. HOSTYN : Een voorloper van de Oostendse kunstakademie (3)
- blz. 22 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914 (4)
- blz. 24 : Jaarverslag "De Plate" 1983.

**De laatste nieuwe
uitgegeven boeken**

zijn ALTIJD

te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

13e jaargang, nr. 2 februari 1984.

INDOUSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

FEBRUARI - ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op een dia/voordracht die door-
gaat op :

Donderdag 23 februari 1984 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : DE ZEEWERING TUSSEN OOSTENDE EN BLANKENBERGE (1400-1792).

De spreker : de heer Thomas FAES.

De bescherming van onze laaggelegen polders is sedert de vroegste tijden een voort-
durende zorg geweest van haar bewoners. Zeer vroeg reeds richtten zij de "Waterin-
gen" op, een oerbiedwaardige organisatie, die sedert de middeleeuwen als taak heeft
het landbouwareaal te beschermen tegen het indringende zeewater en het opdringende
regenwater.

De natuur, bij middel van de wind, bouwde de eerste verdediging tegen de zee op on-
der vorm van de duinen. Hieraan voegde de mens de dijken toe. Hij ging de duinen
beplanten om ze te laten groeien als natuurlijke dijken. Hij legde golfbrekers aan die
de golfslag moeten temperen en alzo het wegschuren van het strand, de voet van de
duin, te verhinderen.

Over deze, soms, heroïsche strijd tegen het water spreekt u vanavond de heer
Thomas FAES, een licenciat in geschiedenis, die echter door omstandigheden met
beide voeten in de muziekonderricht staat.

Zijn liefde voor de geschiedenis van zijn streek, voor de zee, het strand, de dui-
nen en de polders brengen hem er toe u vanavond te spreken over dit weinig bekend
aspect van onze lokale geschiedenis. Een voordracht die geen enkel Oostendenaar
mag missen.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden.

J.F.D.

84/33

De Valckes uit de Kapellestraat :

Het tweehonderjarig bestaan van het huis VALCKE is voor ons aller Eddy Van Haverbeke de gelegenheid geweest om ons te tonen hoe een familiegeschiedenis geschreven moet worden. In het 80-tal rijkelijk geïllustreerde bladzijden brengt hij ons de geschiedenis van wat hij de "De Valckes uit de Kapellestraat" noemt.

Hij heeft zich gewild beperkt tot de afstammelingen van Casimir Valcke, de generaties die een rol hebben gespeeld in dit, naar oorsprong, door en door Oostends bedrijf.

De geschiedenis begint bij de vestiging van genoemde Casimir te Oostende in 1785 of 1786, waar hij als meester-loodgieter en blikslager de grondslagen legde van het huidige bedrijf. Vervolgens, worden we zeven generaties ver, doorheen de boeiende ontwikkeling van dit familiaal bedrijf geleid. Stap voor stap kunnen we hen volgen in hun huwelijken, hun associaties en bezitsverwerving. Uit dit alles blijkt hoe nauw de activiteit van de Valckes steeds verwoven is geweest met het maritieme leven van onze stad, en hoe zij zich steeds weer opnieuw wisten aan te passen aan de eisen van een veranderende tijd.

In deze laatste vaststelling steekt meteen de reden waarom zij het niet alleen sedert jaren volhouden maar blijven groeien en bloeien.

De vlotte tekst, de uitgebreide verwijzing naar de bronnen, de rijkelijke illustratie en de keurige druk maken het een aangenaam en lezenswaardig boek, dat spijtig genoeg niet in de handel te krijgen is.

J.B. DREESEN

ROUWBEKLAGE

Met droefheid vernemen we het overlijden van ons lid de heer Richard PANESI, die gedurende ettelijke jaren scheepsbouwer was te Oostende.

De Heer R. PANESI werd geboren in 1893 en overleed op 20 januari 1984.

Hij was een van de weldoeners van ons Heemkundig Museum. Hij gaf ons heel wat materiaal, dat vroeger gebruikt werd tot het vervaardigen van houten schepen.

"De Plate" blijft hem dankbaar en biedt de familie PANESI haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

VRAAG

De Heer Daniël DESCHACHT, Lotuslaan 19, 8400 Oostende bereidt tgv. de "Dag van de Politie" (mei 1984) een kleine historische tentoonstelling voor over de historie van het Oostends Politiekorps (Feest- & Kultuurpaleis).

Langs deze weg doen we een oproep aan onze leden-verzamelaars om de heer DESCHACHT zo mogelijk aan documentatie (lieft van vóór 1914) te helpen.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XIV : HET ZEELIEDEN-GEDENKTEKEN
OP DE ALBERT I-PROMENADE (1953-1954)

Tot in de Tweede-Wereldoorlog stond op de uitsprong van de Albert I - Promenade ter hoogte van het Zeeheldenplein een vuurtoren die in 1772 in gebruik werd genomen (architect DEWEZ). U ziet die vuurtoren trouwens op de omslag van vorige nummers van uw tijdschrift.

Deze vuurtoren werd in de oorlog 40-45 gesloopt en plannen voor een zeelieden-gedenkteken op dezelfde plaats namen vaste vormen aan.

Het was beeldhouwer Willy KREITZ die, na een prijskamp onder beeldhouwers, met de opdracht belast werd. Voor de toewijzing van de opdracht werd een prijskamp onder beeldhouwers uitgeschreven. Het reglement bepaalde expliciet de localisatie voor het monument - de plaats van de oude vuurtoren - alsook dat de 4 zeevaartcategorieën, nl. visserij, koopvaardij, marine en nationale zeevaart er op een figuratieve wijze in gesymboliseerd dienden te worden.

Mijn zegsman, zelf beeldhouwer, beweert dat de wedstrijd doorstoken kaart was : KREITZ moest en zou de opdracht krijgen ten gevolge van politiek, vriendjespolitiek, de economisch-maritieme belangen die erg met elkaar verstrengeld waren.

De plannen en maquettes dienden ingediend te worden in het "Kanon-hotel"; van de bepaling in het reglement dat het publiek de maquettes zou kunnen komen keuren, kwam niets in huis. De maquettes varieerden van oubollige academische ontwerpen tot vuurtorenconstructies en voor die tijd erg moderne zaken. In een eerste sessie waarhield de jury geen ontwerp. In een tweede kwam KREITZ dus uit de bus, al voldeed zijn ontwerp helemaal niet aan de gestelde eisen.

Maar dat doet gelukkig niets af van het uiteindelijke resultaat, want m.i. is het zeeliedengedenkteken één van de merkwaardigste monumenten die ik ken, en dan niet enkel op lokaal vlak.

Er is op de eerste plaats het dubbel aspect van het monument : onderaan, richting stad, de ingetogen matroos die zijn omgekomen collega's herdenkt. Bovenop het monument, de stoere matroos die vastberaden, hoofd omhoog, de zee en winden lijkt uit te dagen.

En dat brengt me tot een tweede argument waarom ik het beeld zo goed vind : wanneer de wind, bij storm, uit het westen waait, komt de matroos die pal boven op het monument staat, werkelijk indrukwekkend over : hij trotseert als het ware onvervaard de stormwinden : de elementen dragen hier dan bij tot het totaal-effect. En dat is een geniale vondst van KREITZ geweest.

In den beginne sierden nog enkele ontladen zeemijnen het monument. Deze werden in de zestiger jaren verwijderd.

Het monument werd in de loop van 1953 opgetrokken. Het duurde echter nog vele maanden eer de stoere zeebonk bovenop het monument afgewerkt raakte en zijn plaats innam. Vandaar dat we op sommige prantkaarten een "onthoofd" zeeliedenmonument zien.

X X X

Denijs PEETERS bezong het Zeeliedenmonument van KREITZ aldus in zijn monografie over de kunstenaar :

"Wie aan de monumentaliteit in de skulpturen van Willy Kreitz ooit zou twijfelen. Kijkt naar zijn monumenten. Zij zijn groots van opvatting, sober in hun gehele, ont-
daan van alle overtreffing, stabiel in de uitdrukking van de ideeën.

Het 'Nationaal Monument voor de Zeelieden te Oostende' (1954) (sic) is het machtigste op dit gebied. Het staat langs de zee, daar waar de Koning Albertlaan (sic) een kromming neemt in de richting van het kasino. Van overal op de dijk is het zichtbaar. Het domineert het strand en de zee. Wie de vier trappen opgaat die uit alle wind-
streken toegang geven, komt bij de reusachtige kolos met bovenaan het kruis dat de overwinning op leven en dood symbolizeert. Op het hoogste vlak staat een zeeman, de benen stijf, de armen over de borst, met de ogen recht naar het bruisende water. Hij kijkt in de verte, naar de zeeën waar zovelen van zijn geslacht hun arbeid hebben gevonden maar ook hun dood. Hij staat onbeweeglijk als een triomfator maar onder hem, aan de voet, treurt een andere zee-man over de vele bekenden en onbekenden, die in zee zijn vergaan.

Architektonisch is dit monument tot een indrukwekkende samenstelling uit duu-
zaam materiaal opgebouwd, de figuren evenals de kolos zijn uit graniet, sterk tegen water en wind, onoverwinnelijk voor het zee-geweld. Het is een verwezenlijking, die eerbied afdwingt bij de duizende badgasten en toeristen, die in de zomer langs de dijk wandelen, bij eigen volk zoals bij vreemden aan wie de vele offers van de zee niet genoeg bekend zijn."

X X X

Heel onlangs nog bezochten we het atelier van de vorig jaar overleden Willy KREITZ een stemmige kapel van een godshuis aan de Antwerpse Falconruil. We zagen er in het verstilde atelier tussen talrijke andere gipsen modellen, de meer dan 4 m hoge uit-
voeringsmodellen van de beelden van het Zeeliedenmonument staan.

Nog dit jaar worden ze naar het Faestpaleis overgebracht in bruikleen.

X X X

BEELDHOUWER WILLY KREITZ

Over KREITZ, zijn beeldhouwkunst en zijn esthetiek bestaan enkele goeie monografien (zie lit.).

Hier toch enkele essentiële data uit zijn leven en werk :

- Geboren te Antwerpen in 1903 - Van Duitse afkomst
- Leerling aan de Antwerpse Academie
- Beeldhouwer vooral lieftallige en tedere meisjesfiguren en naakten, alsook tal van portretten, o.a. deze van Camille HUYSMANS, Frans VAN CAUWELAERT, Leo DELWAIDE, Albert LILAR...
- Verder tal van monumenten : dat van Charles Neyaert te Antwerpen (1946), dat voor de Gevallen Politiebedienden Antwerpen (1949), Minister Robert GODDING in Leopoldstad/ Belgisch Congo (1950), Monument voor de Gesneuvelden te Marksem (1950), Monument Jan Olieslagers te Durnm (1952), Monument in de hall van de burelen Compagnie Maritime Belge te Antwerpen, een herdenkingsplakat op het schoolschip Mercator.
- Willy KREITZ overleed in de zomer van 1982.

PLECHTIGHEDEN BIJ HET MONUMENT :

2° Paasdag, na de traditionele Vissersmis
Herdenking Bevrijding 8 mei
Zeewijding (1° zondag in juli)

Lit. : D. PEETERS, Willy KREITZ, in Kunstenaars van heden, Antwerpen, 1961.
P. NEYHUYS & R. DE KNODDER, Willy Kreitz, Antwerpen 1957.

Norbert HOSTYN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XV : ZEEMEERMIN OP BINNENKOER
FEESTPALEIS

Eveneens een creatie van Willy KREITZ, in 1959 door de stad aangekocht ter verfraaiing van het Feest- & Cultuurpaleis.

N.H.

GERESTAUREERDE LAGAE-BEELDEN TE OOSTENDE

Binnenkort, of misschien is het reeds gebeurd, zullen op de groene middenberm van de Koninginnelaan, twee monumentale vrouwenbeelden opgericht worden. Deze beelden maakten deel uit van een reeks van 8 vrouwenfiguren die het oude postgebouw aan de H. Serruyslaan sierden. Dit postgebouw werd in 1944 gedynamiteerd en sindsdien lagen de stukken van de acht beelden te verkommeren achter de oude watertoren.

De beelden werden vervaardigd door beeldhouwer Jules Lagae. Hij werd geboren te Roeselare op 15 maart 1862 en overleed te Brugge op 2 januari 1931. Hij vervaardigde door de realiteit geïnspireerde romantische portretten, beelden en monumenten. Bekende werken van Lagae zijn te zien in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van Brussel en Antwerpen. Hij vervaardigde o.a. ook de beelden van Albrecht Rodenbach te Roeselare en van Guido Gezelle te Brugge.

Het initiatief tot het heroprichten van deze beelden werd genomen door schepen Daniels. Hij lanceerde het idee om vier "onthoofde" beelden te laten restaureren en hen opnieuw een plaatsje in het Stadsbeeld te geven. Vier van de acht beelden werden rechtgetrokken en de 29-jarige Brugse beeldhouwer Pol Perneel plaatste al twee koppen op de vrouwenrompen. De twee andere koppen zijn zoek.

Ze zullen worden gerekonstrueerd zodat er uiteindelijk vier Lagae beelden op de middenberm van de Koninginnelaan zullen prijken.

Zonder aan politiek te willen doen, vind ik dat schepen Daniels met dit prachtig initiatief van harte mag gefeliciteerd worden.

Jean Pierre FALISE

Bronnen : 1. De Standaard van 29 november 1983
2. Grote Winkler Prins Encyclopedie - 8e druk.

WAT LOSSE AANTEKENINGEN OMTRENT HET CULTUURFENOMEEN "TIJDSCHRIFT"...

Tijdschriften bestaan reeds lang, sommige d.w.z. veruit de minderheid, zelfs zeer lange tijd. En zij zijn er nodig, bepaalde zelfs hard nodig want nuttig, zeker wanneer men er goed gebruik van maakt of althans wil maken. Tijdschriften bieden een eerste oriëntatie, zij kunnen misschien later de voorboden zijn van een publikatie, een synthese in boekvorm ? ...

De 34-jarige Westvlaming Mark Butaye, een dominikaan die tevens lid is van de hoofdredactie van het maendschrift "Kultuurleven", werd door de bekende letterkundige en redacteur van dagblad "De Standaard", ik noem Gaston Durnez, gepolst om zijn opvattingen over de functie evenals de toekomstperspectieven van de tijdschriften kenbaar te maken en te omschrijven. Het interview werd inmiddels in vermelde krant uitvoerig, zij het eerder verscholen in de binnenbladzijden afgedrukt in het nummer van 7-8 november 1981, dit ter gelegenheid van de 50ste "Boekenbeurs" te Antwerpen.

Zijn ideeën zijn vaak pertinent en soms vernieuwend, getuigen vooral van inzicht in deze materie. Onder de vorm van excerpten bieden wij de lezer van "De Plate" een zeer beknopt gehouden verslag van de kerngedachten.

Een eerste vaststelling : tijdschriften zijn dikwijls individualistisch ingesteld. "(...) Toch heeft een tijdschrift een aantal kenmerken gemeen met het boek, d.w.z. met het niet-gecommercializeerde boek, dat de inhoud méér wil beklemtonen dan de inhoud. Een tijdschrift vormt een "labo", een broedplaats, ook een diskussieforum. Het staat op de spanning tussen aktualiteit en cultuurschiedenis. Een tijdschrift poogt een eerste schifting te brengen in het feiten- en ideeëngoed, het wil de aktualiteit helpen duiden, tendensen onderkennen, lijnen en stromingen ontwaren en ontwarren".

" (...) Door zijn onderscheid met het boek biedt een tijdschrift zich aan als een voorlopig, onaf produkt, als voorloper van het boek, als duider en achtergrondschrijver bij krant en weekblad. Voor een tijdschrift is de inhoud, de boodschap van primordiaal belang, zodanig zelfs dat het daarin zijn enige bestaansreden vindt. Op geen enkele wijze kan er sprake zijn van gewone een verbruikersprodukt of een handelswaar die een bedrijf in stand moet helpen houden".

Wat te denken van het "bestaansrecht" en de "leefbaarheid" van het tijdschrift? Vaak wettigt een klein tijdschrift zijn bestaan, ook al kan het zich financieel gezien, helemaal of met grote moeite en offers, niet in stand houden! Dat geldt voor een aantal artistieke en nog meer voor strikt wetenschappelijke publikaties. De rol van de redaktieploeg is zeer groot : zij bepaalt de visie en de strekking van het tijdschrift.

"Uiteraard richt het tijdschrift zich tot een erg beperkte doelgroep : gevormde lezers, gespecialiseerd of breed geïnteresseerd, maar ook de "onvermoeibare lezer" die zichzelf als het ware de plicht tot lektuur oplegt, de lezer die op de hoogte wil blijven in andere dan zijn eigen sectoren. Hoe het publiek van de Vlaamse tijdschriften eruitziet, weten wij ondertussen niet precies. Er zijn wel bladen die hun eigen kring kunnen onderzoeken, maar een algemene studie bestaat er niet. Misschien zou die wel eens in een universitaire fakulteit ondernomen kunnen worden. Wat wij wel weten is, dat tijdschriften met 2.000 abonnees zich bij ons heel gelukkig mogen achten! Vele hebben er niet meer dan 500 tot 700".

" (...) Kranten, weekbladen, radio, TV zouden meer moeten beseffen dat de tijdschriften een bron van informatie en een voedingsbodem voor hun eigen werk kunnen vormen. Ondertussen moeten de tijdschriften een "springplank" blijven voor debutanten, een labo voor experimenten".

De tijdschriften vrezen dat zij, in een economisch moeilijker wordende tijd, verder uit de markt zullen worden geduwd door goedkopere en commerciële weekbladen en magazines. In 1976 ontstond de nu zes jaar oude "Vereniging voor Wetenschappelijke en Kulturele Tijdschriften" (het VWKT), als reactie op de toen plotseling doorgevoerde verhoging van de portkosten, wat vele publikaties in moeilijkheden bracht. De belangrijkste activiteit van deze Vereniging bestaat trouwens in de jaarlijkse deelneming aan de "Boekenbeurs" in Antwerpen

Tijdschriften, blijven, meer nog dan vroeger, noodzakelijk. De mens van nu krijgt, indien hij de kans krijgt of wil waarnemen, meer dan ooit betere scholing en volop kansen tot ontwikkeling. Daarnaast groeit de wetenschap verder aan, gestadig en in versneld ritme, onstuitbaar en... bijna niet meer te volgen, laat staan te verwerken. In de wetenschappelijk wereld neemt de kennis zo snel toe dat onze totale kennis iedera twee jaar verdubbelt. Deze kennisexplosie zien wij heel aardig gestalte krijgen in het aantal wetenschappelijke tijdschriften. In het jaar 1830 waren er ongeveer 500 van die tijdschriften, op het ogenblik zijn er meer dan 100.000...

Natuurlijk kan niemand meer al die tijdschriften lezen. Universele geleerden bestaan dus niet meer. Om toch op de hoogte te kunnen blijven, kwam er een nieuw soort tijdschrift, waarin alleen nog maar samenvattingen van artikelen werden opgenomen. Deze zgn. "abstract journals" groeien nu ook zo snel in aantal, dat ze niet meer bij te houden zijn. Op het ogenblik bestaan er zo'n 1.000 van die samenvattende nieuwstijdschriften op wetenschappelijk gebied! Omdat niemand ook dit nog kan overzien, gebruiken wij steeds meer de computer om een overzicht bij te houden. Zoals bekend kan een computer in luttele seconden in miljoenen publikaties kijken en laten zien of er voor ons iets interessants bij zit.

Het publiek wil ook weten wat al die geleerdheid inhoudt en daarom wordt de vraag naar de popularisering van de wetenschap alsmear groter. Wij ervaren dit aan het succes van populair-wetenschappelijk televisieprogramma's, zoals "Horizon" en "Verover de aarde". Ook week- en dagbladen hebben meer aandacht voor populair-wetenschappelijke artikelen over en voorzien hiervoor enkele kolommen plaatsruimte. Dit is eveneens het geval voor gelijkaardige tijdschriften die steeds meer succes kennen.

Tot zover onze notities over een, ik mag wel zeggen : boeien en toch zo aktueel onderwerp dat echter weinig aandacht trekt bij letterlievenden en wetgragen.

Nu nog iets over ons bloedeigen tijdschrift "De Plate", en hierbij schrijf ik mijn eigen bedenkingen neer, geenszins bindend noch noodzakelijk de zicwijze van de redactieploeg.

Van een ietwat tenger-bescheiden, althans in de prille beg periode een eerder "ludiek" opgevat "blad(je)", floeide ons tijdschrift uit tot meer wasdom. De verdienst komt velen toe, wij halen liever geen namen aan : de "harde kern" van de redactie, de inzet van vele occasionele medewerkers, die, soms, anoniem wensten te blijven, die deze periodiek een warm, goed hart toedroegen en dan toch maar, als was het enkele lijntjes tekst met bonte informatie "over hoe het er vroeger aan toeging" voor publikatie afstonden.

Zij allen verdienen onze hulde en erkentelijkheid. Ook de lezers ! Wij nemen de gelegenheid te baat om nadrukkelijk te vragen om goede, leesbare teksten (liefs keurig en net opgesteld, geschikt voor spoedige uitgave) : deze zijn A L T I J D welkom en zorgen voor de nodige afwisseling. Men mag gerust over eender welk onderwerp schrijven, mits dit Oostende en omliggende aanbelangt. Kenners weten, beseffen hoeveel onderwerpen die zone stad en regio betreffen, nog sluimerend wachten op een goede uiteenzetting en een kundig op schriftstellen, gestoffeerd met zakelijke gegevens en geschraagd door en met objectieve feiten. Waar huizen nog mensen die, vaardig en snedig, de pen kunnen, durven en willen hanteren ? Een publikatie, hetzij groot of klein, lang of kort, kan bestemd zijn voor een kleine schaar belangstellenden die op dezelfde golflengte zitten of aandacht hebben voor die behandelde stof. Het kan ook, zonder bedoeling, zo geschreven zijn dat het lektuur wordt voor iedereen die verscheidenheid kan waarderen en die mensen wil appreciëren die iets te zeggen hebben, kortom die iemand zijn. Stel(t) u gerust : de redactie van "De Plate" vormt géén "gesloten kaste" die outsiders weert. Integendeel, het wordt van harte en oprecht hier geschreven : wij heten elke publicist welkom die, even te goeder trouw en even onbaatzuchtig, wenst te schrijven en beschrijven wat leeft en geleefd heeft hier aan de boorden van de Noordzee, kenschetsend voor Oostende en haar inwoners.. Vele mensen en feiten uit het verleden kunnen aanspraak maken op schriftelijke vermelding en belichting van hun verdiensten, onze nakomelingen ten bate die wij aldus in kennis kunnen stellen van wat nu veelal in losse gesprekken mondeling overgeleverd wordt en dikwijls uiteindelijk voorgoed verloren gaat ...

Ik durf hopen, niet noodzakelijk verwachten dat deze bedenkingen enkelen van u - waarde, trouwe lezers - aan het nadenken zullen zetten en dat wellicht enkele bijdragen er het gevolg van zullen wezen ...

Emiel SMISSAERT

BERT PELEMANS "TRIPTIEK VOOR PERMEKE"

Poëzieminnaars hoeven wij, geloof ik, de keurige én nuttige reeks 'De Gulden Veder' niet uitgebreid voor te stellen. Deze reeks die de verzamelde gedichten bundelt van onze eminentste Vlaamse poëten en door de firma Orion-Colibrant, eerst nog te Brugge en vanaf 1982 te Beveren/Waas, uitgegeven wordt, bevat ook de "Verzamelde gedichten" van Bert Peleman, geboren in 1915 te Puurs in het Scheldefland. Het boek, gepubliceerd in 1980, sluit niet alle verzen van Peleman in, daarvoor was de productiviteit van de dichter te intens, maar biedt aan selectie, samengesteld door G. Wittebols. Zo kan men in zijn eerste verzenbundel "Variante voor harp" uit 1938 zijn cyclus "Triptiek voor Permeke" aantreffen. Marnix Gijsen getuigt : " (...) Zijn vers is dikwijls geïnspireerd door de schilderkunst. Permeke en De Troyer schonken hem menig gedicht. Het fenomeen is uitzonderlijk want meestal zijn het atmosferische doeken die literaire invloed uitoefenen. (...) Dat betekent niet dat de door Permeke geïnspireerde verzen goed zijn, maar ze zijn in hun opzet groots en soberder, bonkiger" (cité citeat, zie bladzijde 13 van Pelemans "Verzamelde Gedichten").

E. SMISSAERT

Zijn optreden in de Oostendse gemeenteraad (1904-1911) (4)

1906

A.S. mist slechts 2 zittingen van de 13 maar zijn verbale activiteit is fe verzwakt. Hij komt nog 4 keer tussen. Zijn laatste en belangrijkste interpellati is ook geen voltreffer.

Zitting 2 - 30 januari 1906

Verlichting Mariakerke

A.S. die door zijn villa en zijn museum met park en serres, goede relaties heeft met Mariakerke en sinds augustus 1901 erevoorzitter is van de harmonie al- daar, springt weer eens in de bras voor de verwaarloosde wijk (sinds 1 juli 1899 ingelijfd bij Oostende).

"Herhaaldeijk", zegt hij, "heb ik in naam van de inwoners van Mariakerke o verbetering in de straatverlichting van dat kwartier gevraagd. Niettegenstaande mijn klachten werd er niets gedaan. Vanaf middernacht is daar geen verlichting meer. Nog eens verzoek ik het Colleg. maatregelen te treffen".

Raadslid J. Laroye steunt A.S. "Die klacht is gegrond. Het vroegere bestuur van Mariakerke heeft schuld aan die situatie. Kort vóór de aanhechting bij Oost- ende had het een contract gesloten met de Sociëtë Ostende Littoral, die door het bestek van de concessie een monopolie kreeg, zodat Oostende geen verlichting met gas of petroleum mag installeren in Mariakerke".

"Ongelooflijk", zegt A.S. nog. "Kunnen de rechten van die Maatschappij nie overgenomen worden door een andere ? Kan de stad niet onderhandelen om die toe- stand te verbeteren?".

De president : "Dat zal het College doen".

Paasfoor Leopold I-plein

Op dezelfde zitting moet gestemd worden over het rapport dat de Paasfoor o het Leopold I-plein wil handhaven. Het wordt verworpen met 13 tegen 4. Tot de nae stemmers behoort natuurlijk A.S., kampioen van rust en stilte.

A.S. laat 5 zittingen voorbijgaan zonder aan het woord te komen.

Zitting 8 - 17 juli 1906

Rioolgeur

A.S. "De vreemdelingen klagen over de kwalijke geuren die uit sommige rio- gaten opstijgen. Privé-personen die, om dat te verhelpen, er stadswater in gooi- den, werden dat verboden".

Schapan De Cock : "Het toezicht behoort aan de stad. Die geuren zijn te wi- ten aan de teostand van de riolen. Ze moeten vernieuwd worden".

Eerst twee maanden later komt A.S. nog eens tussen.

Zitting 11 - 25 september 1906

Artesisch water

Na de postieve conferentie (18.08.1906) van Dr. J. Felix over het water van de artesische put in het Leopoldpark, zijn er verscheidene aanvragen om een co- cessie tot exploitatie toegekomen. Het College stelt voor die aanvragen te aanva- den tot 1 juni 1907.

A.S. vindt dat te lang. "Kan die periode voor het indienen der projecten niet ingakort?".

De voorzitter : "Dat kan niet omdat die voorstellen ernstige studie vereisen".

A.S. "De inwoners vragen ons herhaaldelijk hoe het staat met het drinkwater. Waarop wordt er gewacht? Er was ook beloofd de nieuwe rioleringwerken te beginnen in september. Nu, eind oktober, is er nog niets gebeurd. Ik wens in de volgende zitting een duidelijk categorisch antwoord op die twee vragen. Eventueel met de briefwisseling om de verantwoordelijkheid voor de vertraging te kennen.

Het is wenselijk die twee werken tegelijk uit te voeren om niet twee keer de straten open te leggen en om de uitgaven te verminderen.

Verder zou ik willen dat de stad op tijd in verbinding treedt met de Elektriciteitsmaatschappij om in de belangrijkste straten elektrische kabels te leggen, om de inwoners in staat te stellen aan te sluiten en om eindelijk een verlichting te bekomen die past en onontbeerlijk is voor een luxestad als Oostende.

Ik vraag dat het College in de volgende zitting het antwoord van de Maatschappij doet kennen om haar eisen te bespreken in de kortst mogelijke tijd.

Om kosten te sparen wens ik dat het probleem van bestrating in hout of asfalt bestudeerd wordt. Al die werken kunnen aangevat als de straten openliggen. Anders verliezen we honderdduizenden".

A.S. krijgt antwoord van twee kanten.

Schepen De Cock : "De vertraging werd veroorzaakt o.a. door subsidiemoeilijkheden en door de keuze van het zuiveringssysteem. De Intercommunale is bezig met de plannen voor de canalïsatie van het drinkwater".

Schepen Van Glabbeke : "Het leggen van de riolering en van de elektrische kabels kan niet terzelfdertijd gebeuren omdat de Elektriciteitsmaatschappij niet verplicht is kabels te leggen buiten de zone voorzien door het bestek".

A.S. geeft het niet op. "Het College kan uitbreiding vragen tot andere straten, nl. Kerk - en Kaaistraat."

Van Glabbeke : "Buiten A.S. zou waarschijnlijk geen enkele inwoner in die twee straten elektriciteit nemen. Trouwens, onze stad is goed verlicht. Weinige steden zijn beter verzorgd. Bovendien wordt in Oostende slechts gedurende 3 of 4 maanden elektriciteit verbruikt. Dus moet de prijs hier hoger liggen dan elders".

A.S. "In minder belangrijke steden zijn straten en woningen elektrisch verlicht".

Van Glabbeke "Dat wil niet zeggen dat de straten beter verlicht zijn. Ik ken kleine steden waar het vanaf 22 uur helemaal donker is".

Schepen De Cock "Wat die houtbestrating betreft, er werd A.S. al gezegd dat de duurzaamheid daarvan nog moet getest worden".

(N.B. Dat was hem inderdaad meegedeeld door de voorzitter in de raadszitting van 10.10.1905)

Voor de 2 volgende zittingen laat A.S. zich excuseren.

Op de 15e en laatste zitting van het jaar (29 december 1906) is hij wel aanwezig. Bij de belangrijke bespreking over de taks op danszalen, café-concerts, enz. en over het politiereglement desbetreffend komt hij niet tussen. En stemt het rapport.

1907

De bedrijvigheid van A.S. gaat verder in dalende lijn. Voor 6 van de 19 zittingen laat hij zich verontschuldigen en hij neemt slechts 3 keer kort het woord. Deze teruggang loopt parallel met zijn slappe activiteit in de Oostendse Handelskamer in de jaren 1907, 1908 en 1909.

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

Zitting 7 - 7 mei 1907

Rolschaatsen - zeilwagentjes

Het voorstel van het College om na 9 uur rolschaatsen en zeilwagentjes op de dijk te verbieden, stoot op verzet van raadslid A. Chenot die die maatregel belachelijk vindt tegenover het ordeloos gerij van auto's en motorfietsen. Er wordt dus gestemd en A.S., voorstander van orde, veiligheid, rust, keurt dus het verbod goed.

Op de 5 volgende zittingen is hij één keer afwezig. Nog altijd neemt hij het woord niet.

Zitting 13 - 10 september 1907 -

Meubilering Sint-Petrus en Pauluskerk

Schepen Van Glabbeke brengt een negatief advies uit over een door de kerkfabriek aangevraagde subsidie van 45.000 fr. en wel wegens onnauwkeurige schatting van de totale uitgaven.

A.S. - tenslotte verkozen op de katholieke lijst - verdedigt die aanvraag. "Me dunkt dat de Gemeenteraad die subsidie niet mag weigeren. De meubilering van de kerk moet harmoniëren met het merkwaardig monument".

Van Glabbeke herhaalt : "We kennen de juiste uitgaven niet".

A.S. : "Indien dat zo is, dan moeten we nadere inlichtingen vragen aan de kerkfabriek".

Zitting 15 - 15 oktober 1907

Aanbesteding rioleringswerken

A.S. gaat prat op zijn relaties en geurt daarmee op tijd en stond. Hier weer een voorbeeld. "Ik heb de burgemeester een persoonlijke brief getoond waarin medegedeeld wordt dat de Bestendige Deputatie op het punt staat het besluit van onze gemeenteraad goed te keuren. De kwestie van de aanbesteding is dus geregeld. Aan de stad nu om ervoor te zorgen geen tijd te verliezen".

Zitting 18 - 10 december 1907

Verwarming Sint-Petrus en Pauluskerk

Schepen Van Glabbeke kan geen gunstig advies uitbrengen omdat er bij de aanvraag voor een subsidie een bestek ontbreekt.

A.S. moet weer verstrooid geweest zijn want hij vraagt : "Waarom niet?".

Van Glabbeke : "Ik heb dat zopas voorgelezen : er is geen bestek en er zijn slechts 2 intekenaars hoewel er veel firma's bestaan".

A.S. dringt aan. "De architect is op de hoogte van zulke installaties. Het past dat hij de verantwoordelijkheid draagt".

J. Laroye : "Het gaat om 17 à 18.000 fr... We moeten de onontbeerlijke documenten hebben".

A.S. : "De commissie (van financiën) moest ze maar vragen".

1908

De activiteit van A.S. bereikt dit jaar een dieptepunt. Hij woont nog 12 van de 18 zittingen bij maar neemt niet één keer het woord.

Tijdens de 12de zitting (8 september 1908), afwezig en gexcuseerd, wordt hij met 19 anderen - waaronder 8 raadsleden - opgenomen in de pas opgerichte commissie ter verdediging van de stedelijke belangen (als tegenmaatregel tegen de nadelige gevolgen, voor het seizoen, van de wet op de spelen van 1902).

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

HYDRO OOSTENDE 1924-1984: HET EINDE

In 1924 was de hydro op de zeedijk het verste gebouw.

voor de behandeling met zeewater werd het water rechtstreeks uit zee gepompt.

Het toenmalig modern kuurbad.

EEN VOORLOPER VAN DE OOSTENDSE KUNSTACADEMIE : DE ECOLE INDUSTRIELLE (vervolg)

Personalía :

In deze aflevering een eerste reeks personalia van personen die als lesgever, leerling of lid van de bestuurscommissie verbonden waren aan de Ecole Industrielle.

Jean DE BORGER : In de Gemeenteraad van 31 december 1895 benoemd als adjunct-leraar scheepsbouw-takenkunde

P. DE MEY : Lid bestuurscommissie

Aangesteld in de Gemeenteraad van 31 december 1892

Nam ontslag op 10 december 1895 en werd vervangen door E. LANCZWEERT

R. DOORME : Professor "meetkunde" aan de Ecole Industrielle

Ontslag aanvaard in de Gemeenteraad van 12 september 1893.

Antoine DUJARDIN : Architect A. DUJARDIN kwam in "De Plate" van februari 1977 uitvoerig aan bod (p. 3-5)

Lid bestuurscommissie

In de Gemeenteraad van 5 april 1892 werd zijn ontslag als lid van de commissie aanvaard.

Hij werd opgevolgd door P. DE MEY (G.R. 31 december 1892)

Jean GOBIN : Architect van beroep

cf. N. HOSTYN, Jean Gobin, in De Plate, maart 1977, p. 13-14

Op 31 augustus 1890 benoemd als 'Professeur du cours oral de constructions civiles'.

In de Gemeenteraad van 3 juli 1895 aangesteld als professor

"architecture" in vervanging van de overleden professor OCKET.

Definitief benoemd op 28 april 1897

GODDYN : In de Gemeenteraad van 7 november 1893 benoemd als professor "tekenen".

P. HERMANS : In de Gemeenteraad van 21 januari 1893 benoemd als professor-fysica

E. LANCZWEERT : Lid bestuurscommissie

Als bestuurslid aangesteld op 31 december 1895 door de Gemeenteraad als opvolger van DE MEY.

Constant PERMEKE : De beroemde expressionistische beeldhouwer-kunstschilder voor 1914 korte tijd als lesgever aan de Ecole Industrielle verbonden

Henri PERMEKE : (°Poperinge 1899-†Oostende 1912)

Combineerde zijn lesopdrachten "marmer- & houtimitatie" en

"ornamenttekenen" met het beroep van kunstschilder, restaurateur en museumconservator.

In de gemeenteraadszitting van 21 mei 1898 werd hij definitief benoemd als Professor aan de Ecole Industrielle.

Lit. : W. VAN DEN BUSSCHE, Henri Permeke, Jabbeke, 1982.

N. HOSTYN, Henri Permeke, in Nationaal Biografisch Woordenboek, Deel 10, Brussel, ter perse.

Edgard REMY : In de Gemeenteraad van 7 november 1893 aangesteld als professor "meetkunde" in opvolging van R. DOORME. Vast benoemd in 1898.

In 1902 kreeg hij er de lesopdracht "algebra" bij.

J. VALCKE : Lid bestuurscommissie

In de Gemeenteraad van 27 juni 1897 werd zijn vraag tot ontslag uit de commissie aanvaard.

Hij werd in die functie opgevolgd door Désiré SERRUYS-JEAN (G.R. 3 november 1897).

WATRIN : In de Gemeenteraad van 17 december 1892 benoemd als adjunct-leraar machinetekenen.

(vervolgt)

Norbert HOSTYN

NUMMERS UIT VERBOUWE'S ICONOGRAFIE AANWEZIG IN HET STADSARCHIEF-OOSTENDE

Ter ontsluiting van het Oostendse Stadsarchief hierbij de complete lijst van de nummers uit VERBOUWE'S "Iconografie van Oostende" aanwezig in het Stadsarchief Oostende, hetzij als foto, fotocopie of origineel.

Het Stadsarchief bevindt zich in het Feest- en Cultuurpaleis en is toegankelijk MITS VOORAFGAANDE AFSpraak.

Tel. : 059/70 61 31.

Men mag zelf foto's nemen.

N. HOSTYN

24, 37, 38, 58, 58a, 71.

118, 184, 198.

200, 201, 203, 203a, 204, 205 (copie), 205b, 205d, 206, 207a, 207b, 208 (?), 213 (foto), 216 (foto), 216a, 216c (?), 232, 233, 239, 240, 242, 244a, 245a, 246a-b-c, 253, 254a, 256, 257a, 262, 263, 266, 267, 268, 282, 282c, 283, 286, 290, 294, 295, 299.

303, 304b, 310a, 311, 312, 314, 315, 318, 323c, 324b, 326, 327, 329, 330, 332, 333, 343, 345, 354, 362, 369 a&c, 373, 386a, 387, 388, 389, 394, 395, 397, 398, 399.

404, 405, 406, 410, 410a, 411, 412, 419, 420, 423 (foto), 427b, 430a, 433, 437, 439, 442, 443, 445, 446, 453, 457, 458, 459, 461, 466a&c, 472, 476a, 487, 490, 491, 492, 493, 494, 498.

506, 507, 509, 510, 518, 519, 521, 522, 523, 524a&b, 525, 526, 527, 528, 529, 530a, 532, 535, 559a, 563, 593, 594, 598.

606a-f, 607, 609, 609b, 610b, 611, 612, 613, 616, 618, 620, 622, 624, 629-b,i,j,m, 630, 637a-c-d-f, 643, 644, 646, 647, 649, 650, 652b, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659-b, 660-b, 662-b, 663-b, 664-b, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 673, 681, 687.

737, 738, 739, 740, 746, 747, 750, 752, 757, 758, 759, 741

840a, 842, 861-b, 864, 873.

912, 926, 945, 948, 972, 973, 974.

1043, 1057, 1070, 1203, 1205a, 1235, 1917.

OUD OOSTENDE IN BEELD - INDEX

Op vraag van sommige leden, heeft André VAN CAILLIE een INDEX opgesteld voor zijn boek : "OUD OOSTENDE IN BEELD". Deze INDEX is te bekomen mits schriftelijke aanvraag en bijvoegen van TWEE POSTZEGELS van 10 fr.

Adres : André VAN CAILLIE, Verenigingstraat 36, 8400 OOSTENDE.

DECEMBER 1941

Dinsdag 16
(vervolg)

Deze twee gekwetsten werden verzorgd door den Heer Dr. Seurinck.

In no. 56 verpleegden de L.B. Mannen twee personen namelijk Saelens Maurice, die een vleeschwonde had aan de rechterbeen.

Van Stechelmans Alice, met een kneuzing aan het scheenbeen.

Mw. Van Hoecke werd in dit huis over gansch het lichaam gekwetst gelukkiglijk slechts oppervlakkig.

In no. 49, was mej. Alice FLOUR 60 jaar oud, meid van E.H. De Spot gansch onder de puinen bedolven. Slechts in den namiddag van de volgende dag rond 15u15 kon ze uitgehaald worden.

Haar gezicht was weggeslagen en over het gansche lichaam was ze gekwetst. Het lijk werd weggebracht.

Verder werden nog een aantal personen licht gekwetst.

Redder Moyaert aan het werk tijdens de reddingswerken werd door een granaatscherf van het afweergeschut in de rug getroffen, dank zij zijn lederen riem die de schouder

gebroken heeft kon hij na een veertiental dagen zijn bedstede verlaten.

Spring- en een groot aantal brandbommen werden terzelve tijd rond het Thermal Hotel geworpen.

Vernielde huizen volledig door de ontploffingen platgelegd : Nieuwpoortse Steenweg no. 43 tot 55.

Zwaar beschadigde woningen in dezelfde rij zuiderkant. Rentenijsstraat : volgende huizen beschadigd no. 1 tot 20 en 2 tot 12.

Maria Theresiastraat : zwaar beschadigd no. 1 tot 11 en 2 tot 16, verder licht beschadigd tot aan de Velodroomstraat.

JANUARI 1942

Woensdag 7

Het afweergeschut trad in werking om 20u35.

Vrijdag 23

Vanaf 20u30 overvlogen Britsche vliegers de stad en om 20u40 wierpen ze springbommen af. Onmiddellijk werden verkenningsposten uitgezonden, welke het volgend verslag uitbrachten. Een reeks projectielen is afgeworpen vanaf de Stuiverstraat voorbij het kerkhof tot, naar Steene dorp toe, een ervan kwam op de Steenweg, de andere kwamen in het veld terecht. Slachtoffers noch stoffelijke schade vallen te vermelden. Om 21u45 werd een hevige brand waargenomen in de richting van de haven, ergens in de militaire zone.

Maandag 27

Afweergeschut in in werking getreden om 10u30 tot 21u30

MEI 1940 TE OOSTENDE

De verwoesting van de stadsbibliotheek

De vernieling van de gebouwen langs de Vindictivelaan

Begin van puinopruiming in de Kapellestraat

FEBRUARI 1942

Donderdag 12

Afweergeschut is in werking getreden om 20u20 tot 21u07.

Zaterdag 21

Om 22u05 zijn springbommen afgeworpen. Een ploeg op verkenning uitgezonden meld per telefoon dat ze in het Leopoldspark gevallen zijn te N.O. op 30 meter vande Trinkhall.

Gezien de kleine trechters in verhouding met de schade aan de omliggende gebouwen stelde men vast dat het brisantbommen zijn.

Zaterdag 28

Het afweergeschut trad in werking om 17u15 op een afdeling Britsche bommenwerpers die uit N.W.-lijke richting de stad overvlogen op een hoogte van ongeveer 500 tot 1000 meter.

De eerste springbom die afgeworpen werd kwam terecht op de Vander Sweepplaats op een 20-tal meter van het Politiebureau op de oever van de 1ste dek. Een politiebrigadier werd licht gekwetst. De Gasleiding daar getroffen deed brand ontstaan.

In de Zeestatie vielen sprigbommen naast een trein waarvan een wagen versplinterd werd. Een andere is zwaar beschadigd verschillende personen zijn zwaar, anderen licht gekwetst. Vijf dooden zijn te betreuren, deze stonden aan den ingang van een zware betonnen schuilplaats waarvan de deur echter gesloten was, de menschen stonden op elkaar gedrongen tegen den deur toen daar een zware bom ontplofte.

Dooden :

Dumon André, Roger, Oudenburg 16.8.23

Vandenbroucke, Andries, Zandvoorde 13.2.12

Nyssens, Hendrik, Gistel 10.10.72

Schellebroot Jules

Een Duitsch spoorwegbeambte.

Zwaar gewonden :

Mortier Maurice, Zomergem 31.7.99 (Ichtegem, Hendrik Conscienceplaats 3)

Pollet Jeroom, Aartr cke 14.9.04. Ichtegem Albert de Leeuwstraat 40

Een derde gewonde was Dutry Theophiel, Moere 6.12.01 wonende Koekelaere, Leugenboom 4 met rechterbeenbreuk.

Drie lichtgekwetsten werden door den L.F. dienst verzorgd.

Pilaeys Gustaaf, Oostende 7.4.94, Stuiverstraat 213

Simoens Suzanne, Oostende 7.12.20, Renteniersstraat 24

Politiebrigadier Bourgoignie Alfons.

In het park werd een brandbom gevonden die niet ontploft was, deze is naar de kazerne overgebracht.

(vervolgt)

Ref. N. HOSTYN in De Plate, 12e jaargang, nr. 11, november 1983, blz. 83/223.

Maurice Adolf CARROEN werd op 14.12.1902 te Oostende geboren en stierf er op 16.1.1968. Zijn ouders waren Benoit CARROEN en Emilie COOPMAN.

Hij huwde op 8 januari 1929 te Oostende met Paula CATTRYSE. Uit dit huwelijk werd een dochtertje geboren.

Op het einde van de Eerste Wereldoorlog werd hij slachtoffer van een granaatontploffing, waarbij hij zijn linkerhand en vier vingers van zijn rechterhand verloor. Potlood, pen of penseel hanteerde hij tussen zijn overgebleven duim en knoezel van zijn rechterhand.

Hij had aanleg en begon reeds zeer jonge met het tekenen van pentekeningen. Pentekeningen bleven in zijn werken overheersen tot in wereldoorlog II waarna hij geleidelijk aan overschakelde naar olieverf schilderijen. Buiten zijn fietstochten in West-Vlaanderen deed hij een deel van zijn inspiratie op tijdens zijn tochten doorheen het ganse land als autocarbegeleider en gids voor de Engelse toeristen. Hij stelde een eerste maal tentoon van 18 tot 30 januari 1936 in de zaal STUDIO, Adolf Buylstraat 36. Het waren voor het merendeel pentekeningen die voornamelijk betrekking hadden op de zee, vissersboten en vissers.

Er was één symbolisch werk bij dat hij "Christus tussen het oude en jonge geslacht", als titel had gegeven. Enkele olieverfschilderijen vervolledigden de collectie. Van 1 tot 16 maart 1936 hield hij een tentoonstelling in de stadhuysaal van Izegem waarop een vijftigtal werken geëxposeerd werden, voor het grootste deel pentekeningen. Van 20 juli tot 31 augustus 1936, liep een groepstentoonstelling in het Casino-Kursaal te Blankenberge, waar ADO als enige Oostendenaar tussen de vele kunstenaars, enkele pentekeningen had hangen.

Hij verloor geen tijd en tussen 17 en 31 augustus 1936 is hij weer in de leeszaal van het Casino-Kursaal te Oostende met 24 pentekeningen.

Van 19 tot 28 december 1936 stelde hij een zestigtal werken tentoon in Izegem en tussen 16 en 24 januari 1937 was hij in hotel Exelsior te Ieper waar hij voor het grote deel pentekeningen liet zien. Er waren oude geveltjes bij uit Brugge, begijnhofzichten en zeezichten met boten.

Sinksen 1937 nam hij met enkele pentekeningen deel aan een tentoonstelling "Het vaartuig in kunst en folklore" ingericht door de kunstkring Studio in de Adolf Buylstraat. Deze tentoonstelling was voorbehouden aan schilders van de kust en kende weerklank tot ver in het land.

Volgens de krantencommentaren had James Ensor er twee kleine werkjes hangen en enkele geschriften. Delwaide, Kaisin en Schyrgens waren er met enkele expressivistische marines. Dutrieux, vader en zoon, hadden het in een romantischer stijl gedaah. Regoudt toonde zeer gestyleerd werk. De gebroeders Verbeke, de Brock waren er met stemmige havenzichten en Gerboset met enkele houtskooltekeningen. Verder waren er zeer persoonlijk getinte werken van M.L. Coenegracht, Luys, Gruwez, Hodeige, Camilio, Dewulf, Moulders. Akwarellen en tekeningen waren er van Boel, Sorel, De Selliers, Leveque, Carroen, Vanneste A. en R., vader en zoon. Het maritieme beeldhouwwerk was er stevig vertegenwoordigd door werk van Devriendt, De Muynck, Jan Maes en Vanneste G.

Er was een mooi glasraam, ontworpen en gerealiseerd door het huis Galley, alsook drie scheepsmodellen gemaakt door een stadsgenoot, de heer H. Asaert.

Van 1 tot 15 augustus 1937 heeft hij een paar werken hangen op een groepstentoonstelling "Chez Pan" om van 16 tot 31 augustus 1937 in het "salonette" Leopold II van het Casino Kursaal alleen te exposeren met oude godshuisjes, stille stadshoekjes, kapelletjes en begijnhoven, kale en bebladerde bomen alsook enkele aqua pentekeningen. Volgens de kranten verkocht hij de eerste drie dagen 7 werken. In totaal werden dertig werken geëxposeerd en de tentoonstelling werd verlengd tot 5 september 1937.

Van 16 tot 28 januari 1938 stelde hij tentoon in de kunstzaal "Memlinck" te Brugge ook weer met 49 pentekeningen.

Van 12 tot 21 maart 1938 was hij in de zaal van de Royal Cercle Coecilia op het Wapenplein te Oostende.

Van 16 tot 31 augustus 1938 stelde hij eens te meer tentoon in de Feestzaal van het Casino Kursaal van Oostende, in totaal 30 werken, waaronder landschappen, schepjes, binnenzichten, oude stadshoekjes.

Van 11 tot 27 november 1938 vinden we hem met zijn werken in de Stadhalle van Roeselare.

Van 10 tot 22 december 1938 was hij in zaal Plantin, Adegemstraat 25 te Mechelen met 66 werken, waaronder een 10-tal schilderijen met zichten uit de Limburgse Kempen.

Van 16 tot 31 augustus 1939 was hij voor de vierde maal in het "salonette" Leopold II van het Casino Kursaal van Oostende te gast.

Zijn volgende tentoonstelling, na een onderbreking van bijna twee jaar, ging door in de kunstgalerij Artista, Koning Albert plaats 9A Brugge en liep van 13 tot 28 april 1941. Er waren pentekeningen van havenzichten en knoestige boomtronken en zeezichten in olieverf. (Invloed van Kaisin)

Van 11 tot 25 januari 1942 was hij nog eens in de Stadhalle te Roeselare met 40 werken.

Daarna wordt het stiller op het tentoonstellingsfront voor ADO CARROEN.

Bronnen : naar kranten uittreksels en aankondigingen uit
Le Littoral, Oostende

De Zeewacht, Oostende; De Duinengalm, Oostende ; Le Carillon, Oostende,
Het laatste Nieuws ; De Standaard ; De Dag, Antwerpen ; VoorAllen, Gent
Het Ypersche, Ieper ; La dépêche du Littoral, Oostende; Het Woensdag-
blad, Brugge ; Het Visscherijblad, Oostende ; Het Brugsch Handelsblad,
Brugge ; Het Burgerwelzijn, Brugge ; Le Journal de Bruges ; De Mandel,
Roeselare ; De Roesselaarsche Bode ; De Vrijheid, Oostende.
van de aangehaalde perioden.

J.B. DREESEN

VRAAG

De kleindochter van ex-schepen Emiel VROOME is op zoek naar fotomateriaal in verband met haar grootvader.

Wie kan haar helpen ? Gebeurlijke inlichtingen sturen aan :

Michèle GITS-VAN COILLIE

Belliardstraat, 104,

1040 BRUSSEL

Tel. 02/2307147

MACLAGAN Jean Joseph Pierre

1. °Duinkerke 18 februari 1770 +Brugge 5 december 1857
2. vader : William MACLAGAN (°Perth)
3. moeder : Cécile JANSSEN (uit Vieille-Eglise bij BOURBOURG)
4. echtg. : Marie Antoinette Dancket
5. beroep : Brouwer
6. pol. strekking : orangist (1)
7. pol. loopbaan : Nationaal kongres
schepen 1831-1836
- 1.4./ Feuille d'Ostende 10/12/1837 p. 3, a
- 5./ Gazette van Brugge 15/11.1830 p. 4, a.
- (1) E. HUYTENS, Discussions du Congres National de Belgique, II p. 123
- Lit. : W. DENROCK, Jean-Joseph-Pierre MACLAGAN. Oostends Orangist, in : Ostendiana
IV, 1982, p. 105

MARION Joseph Jean-Baptiste Désiré

1. °Oostende 7 september 1832 +Oostende 10 februari 1879
2. vader : Jean Joseph Nicolas
3. moeder : Julie Jeanne Justine Van Kyzerswert
4. echtg. : 1. Sidonia Demoor Oostende 11/12/1866
2. Maria Lameire
5. beroep : wijnhandelaar
vice voorz. Sociale hulp; kapitein kommandant bij burgerwacht;
voorz. Hoop in de toekomst 1872-80; voorz. Vlaamsch Verbond 1870-1873;
schatb. en komiteit Ass. lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 2/9/1872-1879
schepen 11/1/1879 - 10/2/1879
- 1.2.3.4.5. / Overlijdensakte

MARTIN Frederic

1. °Malmedy 21 juli 1799
4. echtg. : Herman
5. beroep : vervangend vrederechter
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 22/5/1854 - 1858
1. Feuille d'Ostende 20/7/1854 p. 1, b
- 4.5./ Feuille d'Ostende 25/5/1854 p. 1, a

MARYSSAEL Louis Charles Jean

1. °Bredene 13 december 1830 +Oostende 19 januari 1903
2. vader : Charles
3. moeder : Jeanne Van Mullem
4. echtg. : 1. Virginia Wielemacker +5 april 1879
2. Marie Marechal

5. beroep : apoteker
sekr. (1866-82), voorz. (1879), komiteit (1883) v. Ass. lib;
lid Willemfonds 1877-1882
6. pol. strekking : liberaal; onafhankelijk 1887; katholiek 1890; socialist 1899
7. pol. loopbaan : gem. raad 20 febr. 1870-1872
schepen 30 aug. 1872-10/3/1882
prov. raad 1882-1886

1.2.3.4.5./overlijdensakte

MASSEZ Prosper

1. °Gent 1 maart 1778 +Oostende 10 augustus 1846
2. vader : Louis Joseph
3. moeder : Maria Eleonora Meuris
4. echtg. : Thérèse Eugénie De Waele
5. beroep : eigenaar
7. pol. loopbaan : gem. raad 1831-1836
prov. raad 1836-1846
best. dep. 1836-1846

1.3.2.4.5./overlijdensakte

METSU Médard Gustave

1. *Wetende 31 oktober 1860
2. vader : Karel
3. moeder : Maria Vermander
4. echtg. : Pauline Justine Maria Brock Oostende 30/10/1888
5. beroep : beenhouwer
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1905-1914

1.2.3.4.5./ huwelijksakte

MYCHENS Victor

1. °Cent 14 december 1836 + Oostende 29 juni 1897
2. vader : Charles Henri
3. moeder : Justine Bussens
4. echtg. : Melanie Verhoest
5. beroep : hotelier
onderluitenant bij Burgerwacht 1872-1874
voorz. (1887), komiteit Ass. lib.; komiteit Willemsfonds 1887;
voorz. Cercle Cecilia 1894-1898
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1/12/1880-1892
schepen 29/12/1892-1897

1.2.3.4./overlijdensakte

5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1895 p. 9

MOLLET Jean Joseph

1. °Oostende 28 januari 1858
 2. vader : Salomon Albert Theodor
 3. moeder : Sophia Maria Deblaesers
 4. echtg. : Mathilde Crekillie Oostende 22 oktober 1879
 5. beroep : schrijnwerker
 6. pol. strekking : katholiek
 7. pol. loopbaan : arbeidersraadslid 1908-1914
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

MONTAGNIE Jacques François Jean

1. °Bredene 4 juli 1847
2. vader : Jacques François
3. moeder : Marie Louise Wittebroodt
4. echtg. : Victorine Julie Marie Joséphine Marion Oostende 7/4/1883
5. beroep : advocaat
komiteit en voorz. (1890) Ass. lib. ; voorz. toneelmaatschappij
Onder Ons; komiteit Liberté et progrès lid en komiteit Willemsfonds
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan gem. raad 19/1/1879 - ontslag 7/2/1893
schepen 17/11/1875-1888
burgm. 25/5/1888-ontzet 29/4/1892

1.2.3.4.5./ huwelijksakte

Portret door E. BULCKE in de Raadszaal van het Stadhuis.

MONTAGNIE Oscar Jacques

1. °Brugge 06 januari 1860
2. vader : Jacques François
3. moeder : Marie Louise Wittebroodt
4. echtg.: Emérentine Lanoye Oostende 12.10.1881
5. beroep : handelsmakelaar
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : gem. raad 1912-1914

1.2.3.4.5./huwelijksakte

MOREAUX Edouard

1. °Oostende 3 april 1876 + OOSTENDE 10 januari 1958
2. vader : Antoine
3. moeder : Espérance De Brouwer
5. beroep : geneesheer voorz. Ligue lib. 1907
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 2/1/1908 ; schepen 1/1/1912 ; burgm. 7/1/1920-21/5/40

1.2.3.4.5./ geboorteakte

-portret door E. BULCKE in de raadszaal (stadhuis)

-tal van portretfoto's in Stadsarchief

Lit. : P. MAES, Biografie van een politicus : Edouard MOREAUX
(kandidatuurwerk R.U.C.), 1980-1981.

(vervolgt)

Willy MAERVOET
84/54

ENSORIANA

1) "JAMES ENSOR - PRESSESTIMMEN"

Een bundeling fotokopieën van de meeste bijdragen in kranten & tijdschriften verschenen n.a.v. de Ensor-retrospectieve te Zürich vorig jaar.

Een uitgave van : Kunsthaus Zürich.

2) F. AERTS, "James Ensor vertroeteld in Japan", in : De Standaard, 17-18-12. 1983, p. 6.

3.) "Het kind in onze kunst van 1800 tot heden".

In deze prachtige tentoonstelling die de A.S.L.K. in haar galerij te Brussel inrichtte (18.11.83-05.02.1984) is ENSOR met 2 werken vertegenwoordigd :

- "De jongen" (1880; houtskooltekening)

- "Kinderen bij het toilet" (1886; olieverf).

De begeleidende catalogus (304 blz.) evenaart in schoonheid de tentoonstelling.

Naast ENSOR vinden we nog 2 Oostendse kunstenaars terug : Léon SPILLAERT en Etienne ELIAS.

N.H.

ERRATUM

Op pag. 12 ziet men 3 afbeeldingen in De Hydro. Tot onze spijt zijn de foto's 1 en 3 van plaats verwisseld. De leden gelieve hiermede rekening te willen houden.

ONZE DANK

"De Plate" dankt de Oostendse drukker Alfred LAMMAING van SNELDRUK-CENTER voor de jaarlijkse kalender van "De Plate" die hij aan alle leden van onze Kring schonk. Dit werd door alle Plate-leden met dank aangenomen. Met nieuwsgierigheid kijken zij reeds uit naar de 5e uitgave tegen 1985.

IN DIT NUMMER

blz. 3 : N. HOSTYN : Oostendse monumenten XIV Zeeliedengedekkteken;

blz. 5 : J.-P. FALISE : Gerestaureerde Lagae-beelden te Oostende ;

blz. 6 : E. SMISSEART : Wat losse aantekeningen omtrent het cultureelfenomeen "tijdschrift" ;

blz. 9 : G. BILLIET : A. Stracké (7) Optreden in de Gemeenteraad (4) ;

blz. 12 : De Hydro (foto) ;

blz. 13 : N. HOSTYN : Een voorloper van de Oostendse kunstakademie (4) ;

blz. 14 : N. HOSTYN : Nummers uit Verbuwe's iconografisch archief ;

blz. 15 : Oorlogsdagboek (1940-1945) (14) ;

blz. 18 : J.B. DREESEN : Vergeten Oostendse kunstschilders : Ado CAROEN ;

blz. 20 : W. NAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici (X).

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" MITS BRONOPGAVE STEEDS TOEGELATEN

De laatste nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei

1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
13e jaargang, nr. 3 maart 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

MAART-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en alle belangstellenden uit te nodigen op een dia-voordracht die doorgaat op :

donderdag 29 maart 1984 om 20u30

In de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : DE ZWINSTREEK - van SINGFAL tot Natuurreservaat

De spreker : De heer Marc GHEKIERE

De heer Marc Gheklere is als landschapsarchitect en als kustmens begaan met de Zwinstreek. In deze streek, die toeristisch wetenschappelijk en historisch van zeer groot belang is wordt een diepzee- en energiehaven gebouwd. Het verzoenen van deze twee uitersten is een taak voor meerdere disciplines.

Hij vond het gerechtvaardigd in de landschapsarchitectuur van deze zo waardevolle streek een landschapsstructuurplan op te stellen, waarbij rekening werd gehouden met de studies van andere disciplines. Hij geraakte hierbij geboeid door het zeer rijke verleden van de Zwinstreek.

Vanuit dit rijke verleden brengt hij, met een reeks prachtige beelden, deze zeer gevarieerde streek naar de huidige toestand en verteld ons wat er nog mee te doen is. Een uitstekende bijdrage tot de kennis van deze hoogst interessante streek. Zoals steeds is ook nu weer de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden, wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

J.B.D.

KNOKKE - HET ZOUTE

Natuurreservaat «Het Zwin»

Het natuurreservaat «Het Zwin» kan het hele jaar door bezocht worden. Niet alleen als natuurreservaat doch eveneens als historisch oord is het Zwin uiterst belangrijk. Na verzanding en inpolderingen in de vorige eeuwen is het huidige Zwin in feite een overblijfsel van de vroegere zeearm waarlangs vrij grote zeeschepen in de Middeleeuwen de haven van Brugge (in die periode nog een wereldhaven) konden bereiken.

Nu nog bestaat de zeearm van het Zwin, die bij hoge springvloed en ook onder invloed van storm, geregeld de Zwinvlakte laat overspoelen met zeewater. Aan die geregelde invloed van zeewater is het trouwens te danken dat dit reservaat zo belangrijk is op natuurhistorisch gebied.

1. HET HUIDIG RESERVAAT

Het beschermd gedeelte behelst het schorregebied en is gedeeltelijk op Nederlands grondgebied gelegen. Het schorregebied is voor ongeveer 3/5 van de oppervlakte opengesteld voor wandelaars-natuurlijfhebbers. Het andere ge-

deelte werd volledig afgesloten voor het publiek en is, vooral dank zij deze maatregel, veruit het interessantste deel van het reservaat. Het is inderdaad daarin dat we de grootste broedkolonies aantreffen en dat we in de winterperiode de grootste concentraties overwinterende eenden en steltlopers kunnen waarnemen.

Vóór dat schorregebied, bij de ingang van het reservaat, bevindt zich het park. Daarin werden enkele vijvers en vogelkooien aangelegd waarin zich circa 110

verschillende soorten vogels bevinden. Het betreft uitsluitend inheemse vogelsoorten.

Mensen die belangstelling hebben voor vogels krijgen op die manier een enige gelegenheid om heel wat soorten, die in de natuur praktisch niet te benaderen zijn, van dichtbij te leren kennen. Vooral dit park heeft een zeer belangrijke rol in een opvoedkundige bestemming. Het is eveneens daarin dat we experimenteerden om enkele uitgestorven soorten door heraanpassing opnieuw als broedvogel te verkrijgen.

Aldus kenden we sukses met de ooievaars, de kwakken en de grauwe ganzen. In 1979 broedden in het Zwin 7 paartjes ooievaars, meer dan 60 koppels grauwe ganzen, en 10 paartjes kwakken.

2. BIOTOPEN (planten- en vogelwereld).

We onderscheiden in het Zwin twee duidelijk verschillende terreinen met elk een zeer originele plantenbegroeiing en daaruit voortvloeiend, elk een eigen spe-

cifieke vogelwereld.

Op de kalkrijke duinen vinden we een heel typische plantengroei. Als meest kenmerkende zijn dat onder andere, kruisdistel, muurpeper, ruw vergeet-me-nietje, ooievaars- en reigersbek. Het is ook vooral in de duinen — in mindere mate in de hoogste gedeelten van het schorregebied — dat de konijnen hun pijpen graven en die vormen precies een ideale nestgelegenheid voor enkele plaatseigen broedvogels voor het Zwin: bergeend, holenduif, tapuit, kauw en de veel zeldzamere steenuil. In de mooie, tevens goed beschutting biedende duindoorn en vlier broeden heel wat kneutjes en groenlingen. De duindoorn draagt in het najaar prachtige oranje-rode bessen en die dienen dan als hoofdvoedsel voor duizenden lijsters.

Ons reservaat is vooral beroemd om zijn schorre, die gemiddeld een tiental keren per jaar praktisch helemaal overspoeld wordt door de zee. Het is duidelijk dat we op een dergelijk terrein een zeer specifieke zoutminnende flora aantreffen. De

meest bekende plant is ongetwijfeld de zogenaamde «zwinneblomme», het lams-oor. Van half juli tot eind augustus is de vlakte als het ware omgetoverd in één groot paars tapijt, gevormd door de bloeiende hoofdjes van dat mooie schor-replantje. Verder treffen we er heel veel zeekraal, klein schorrekruid, obione, zeeaster, schijnspurrie, engels slijkgras en zeealsem aan. Dat een dergelijk milieu bijzonder voedselrijk is voor vogels is duidelijk. Vooral in de trekperiode treffen we er honderden strandlopers, ruiters en pluivieren aan. In dit schorregebied vinden we echter vooral enkele vogelsoorten die we als broedvogels bijna nooit in een ander milieu vinden. Het betreft vooral de elegante tureluur, de mooie zwart-witte scholekster doch vooral de uiterst gracieuze kluut.

3. TECHNISCHE GEGEVENS

Om het Zwin te bereiken volgt men de baan langsheen het oude vliegveld. De weg naar het Zwin is verder duidelijk met wegwijzers aangeduid. Per fiets of te voet kan men een prachtige uitstap door een

enig mooi duinengebied maken, langsheen de voormalige Swimming Pool vooraleer bij het Zwin te belanden. 's Zomers is er een autobusdienst van Heist, Duinbergen, Knokke-Centrum, Knokke-Station, en het Zoute naar het Zwin.

De toegangsprijzen :

- schoolgroepen : 25 fr. per leerling ; de leiders hebben gratis toegang.
- volwassenen in groep : 40 fr. per persoon (minimum 20 personen), leiders gratis.
- individueel : kinderen beneden 12 jaar : 30 fr. - volwassenen : 70 fr.
- + 60 jaar : 50 fr.

Geleide wandelingen : alle zondagen om 10 u. ; van Pasen tot 1 oktober ook elke donderdag om 10 u.

Het reservaat is gans het jaar toegankelijk vanaf 9.00 tot 19.00 uur ; in de periode van oktober tot einde maart is er sluitingsdag op woensdag. Tijdens de Kerstvakantie is het reservaat nochtans dagelijks toegankelijk.

Een vermaard restaurant en tea-room, in een verrukkelijke omgeving, geeft gele-

genheid tot verpozing bij lunch, diner of vieruurtje.

Er is ook pic-nic gelegenheid in een snack-bar, waar men, mits het bestellen van een drank, gerust de knapzak mag aanspreken. Daarvan maken heel wat scholen gebruik. Deze snack-bar is slechts open van Pasen tot einde september.

Een winkel biedt aan de bezoekers de gelegenheid allerlei dokumentatie, prentkaarten, boeken, souvenirs en dergelijke aan te kopen.

We raden aan eerst een wandeling doorheen het park te maken en zich daarna in de vlakte te begeven, waar U beslist reeds heel wat planten en vogels kunt leren kennen. Men kan de Zwinvlakte doorkruisen tot aan de duinenrij vanwaar men een heerlijk panorama heeft: langs de ene kant de Zwinvlakte, langs de andere de Noordzee, de monding van de Westerschelde en het eiland Walcheren.

We wensen U in ieder geval een heerlijke wandeling, doorheen een toch wel bijzonder mooi natuurgebied.

4. DOKUMENTATIE

Drie interessante brochures kunnen in de shop bij de ingang van het reservaat gekocht worden:

- «Het Zoute - Het Zwin»
- «De vogels van het Zwin en van het Zoute»
- «De planten van het Zwin»
- «De vogels van het Zwin en van Knokke-Heist»

Conservator: ☎ 050 / 60 70 86

In 1983 publiceerde de Koninklijke Academiën van België het 10de deel van het Nationaal biografisch woordenboek.

Bij nazicht stelden wij vast dat niet minder dan 23 biografieën opgesteld zijn geworden door Conservator N. HOSTYN, nl.

Louis ARTAN, marineschilder (kol. 6-12) ; Dominique de BAST, kunstschilder (kol. 15-18) ; Jan Karel CARPENTERO, landschap- en dierenschilder (kol. 87-88) ; Oscar DE CLERCK, beeldhouwer en medailleur (kol. 114-118) ; René DE CONINCK, kunstschilder en graficus (kol. 118-120) ; André DANIELS, architect (kol. 131-133) ; Alice FREY, kunstschilderes (kol. 190-192) ; Gustaaf van HESTE, kunstschilder (kol. 257-258) ; Felix LAUREYS, architect (kol. 392-395) ; Henri LEHON, natuurkundige en marineschilder (kol. 397-400) ; Jan LENTZEN, landschap- en dierenschilder (kol. 403) ; Auguste MUSIN, marineschilder (kol. 472-475) ; François MUSIN, marineschilder (kol. 475-480) ; Hendrik MYIN, dierenschilder (kol. 480-482) ; Henri PERMEKE, kunstschilder (kol. 501-505) ; Hendrik PYPE, aalmoezenier-ter-zee (kol. 522-524) ; Léon RINSKOPF, dirigent en toondichter (kol. 542-545) ; Daniel ROBERTS-JONES, kunstschilder (kol. 545-547) ; Henri SCHAEPE, marineschilder (kol. 581-583) ; Louis SERRUYS, marineschilder en burgemeester van Maere (kol. 589-590) ; Frans SOLVYNS, kunstschilder (kol. 594-599) ; Gustaaf SOREL, kunstschilder (kol. 599-603) ; Jean-Baptiste TENCY, marineschilder (kol. 616-619).

O.V.

SINTE-GODELIEVE 25 JAAR PAROCHIE

Ter gelegenheid van de viering van de oprichting 25 jaar geleden van Sinte-Godelieve als een zelfstandige parochie zal eind april de "Geschiedenis van een parochie te Oostende" verschijnen. Het duo J.B. Dreesen en G. Vandamme hebben er een erezaak van gemaakt het een leesbaar en interessant boek van 180 blz., aangevuld met 12 kaarten, 34 foto's, waarvan 4 in kleur van te maken.

Het boek omvat 3 grote hoofdstukken : 1. De streek- en wijkgeschiedenis van de "Oostendse Haard. 2. Het ontstaan van de kapelarij en de parochiegeschiedenis. 3. Beschrijving van het leven van Sinte-Godelieve door Dom Anselm Hoste.

Intekenprijs 500 F (+ 50 F portkosten) mits sortering voor 31.3.84 op rek. nr. 088-2011849-64 op naam van "gedenkboek Sinte-Godelieveparochie" Goedheidstraat, 13 Oostende. Na het verschijnen kost het boek 600 F + portkosten. De lijst van de Intekenaars wordt in het boek gepubliceerd.

O.V.

JAARBOEK TER CUERE 1983

Onlangs verscheen het "Jaarboek Ter Cuere 1983" van onze zustervereniging Ter Cuere Bredene. Zoals voorgaande jaarboeken is het weer een puike en boeiende uitgave geworden. Het omvat o.a. volgende interessante bijdragen "Historisch-geografische schets van de vaart (Kanaal Oostende-Brugge)" door F. Gevaert, "Voorgeschiedenis van het Fort Sint-Filippe en het Sas van Slijkens" door D. Farasyn, "Oude zichten op de eerste sluizen van Slykens" door R. Verbanck en D. Farasyn, "Ontelgeningen Mosselhoek" door A. Vancaille, "Soldatenfeesten te Bredene Dorp" door Y. Naert, "Museum Ter Cuere" door C. Gezelle. Belangstellenden kunnen dit jaarboek bestellen mits storting van 300 F + 50 F portkosten op rek. nr. 000-0547808-49 van mej. Julia Defever, Bredene.

O.V.

MAART 1942

Dinsdag 3

Het afweergeschut trad in werking om 2410

Dinsdag 10

Springbommen werden afgeworpen op het Spergebied
Opex.

Vriidag 27

Om 17 uur overvlogen Britsche vliegers de stad. Het afweergeschut trad in werking. Een 25-tal springbommen zijn tusschen de gasketel en de instelling Union Chimique gevallen.

Het grootste deel kwam in de velden terecht. Een drietal blindgangers werden aangetroffen. Op den hoek van den Vlasstraat en Biekerfstraat is een huis tot op de grond vernield.

Een vrouw, Albertine Lodrige, echtente van Vandeputte Edmond, geboren 21.4.1878 werd het slachtoffer. De huizen in de onmiddellijke omgeving zijn beschadigd. 17 springtuigen vielen in de velden, 6 over de spoorweg, 7 bij een batterij en 4 blindgangers.

Zaterdag 28

Afweergeschut om 22u35.

APRIL 1942

Woensdag 1

Rond 1u20 wierp een vliegtuig zonder voorafgaand afweergeschut bommen neer op de stad, ten zuiden van de A. Pieterslaan.

Springboomen kwamen terecht op de huizen nr. 43 en 45 Ieperstraat en Kaïrostraat 28. De huizen in de Ieperstraat zijn beiden volledig vernield waardoor, zeven personen om het leven kwamen. Het huis in de Kaïrostraat, een magazijn van Spa Monopole telde eveneens een slachtoffer gansch het achtergedeelte van het huis is vernield.

Het huis nr. 40 Kaïrostraat werd eveneens van achter getroffen waardoor het achtergedeelte vernietigd is. Achter het Burgerlijk Hospitaal ontplofte een springtuig die slechts schade veroorzaakte aan ruiten. Twee bommen kwamen op het Tinnisplein terecht ongeveer tusschen de Leffinghestraat en de Prinsenlaan, wat slechts stoffelijke schade met zich mee bracht aan ruiten en ramen. Ook de rechtervleugel (Zuidelijke) werd door de luchtdruk gehavend.

Verder is er tusschen de huizenblok van de Torhoutse Steenweg en de Plantenstraat een bom gevallen die schade berokkende aan de achterhuizen en vensters.

Op de weide tegenover de Verenigingstraat kwamen twee projektielen terecht, waardoor slechts materiele schade aan ruiten en daken in de omgeving veroorzaakt werd.

SLACHTOFFERS

Hayman Hendrik, geboren te Clonbrack (Birmingham, Engeland) op 26.8.1917, en wonende Ieperstraat 43
Stragier Magdalena, echtgenote Hayman Hendrik, geboren te Stene 22.11.19, wonende Ieperstraat 43
Hayman Georgette, geboren te Oostende 21.3.39; en wonende Ieperstraat 43
Degrand Virginia, We Billiard, echtgenote Hubrouck Frans, geboren te Bredene 14.7.1865, Ieperstraat 43
Billiard Frans, geboren te Oostende 3.2.21 en wonende Ieperstraat 43
Demey Irma, echtgenote Van Oudenhove Arthur, geboren te Ichtegem 8.9.88, en wonende Ieperstraat 45
Van Oudenhoven Simonne, geboren te Oostende 21.10.20 en wonende Ieperstraat 45
Declercq Julia, geboren te Oostende 19.11.92, en wonende Kaïrostraat 28.

Donderdag 2

Afweergeschut om 9u40
Hevig afweergeschut rond 22u15, laag boven de stad. Duidelijk kon het eentonig gerok gehoord worden. Alarm gegeven van 22u30 tot 23u30 en verder tot een uur, dan van 4u30 tot 5 uur. Een brand waargenomen op Grondgebied Steene deed de Leider verkenner uitzenden die meldde dat het afkomstig was van een vliegtuig van brandend neergeschoten was, op het vliegveld van Raversyde.

Vrijdag 3

Afweergeschut trad in werking rond 4u25 zonder gevolg.

Vrijdag 24

Om 23u40 wierpen Britsche vliegtuigen springtuigen af op het spergebied Opex.

Maandag 27

Rond Half drie overvlogen verscheidene vliegtuigen de stad en wierpen bommen of ten zuiden van de stad op de werkplaatsen van de Spoorwegmaatschappij, waar twee doden en een zwaar gekwetste als slachtoffers vielen.

DOODEN

Devriese Albert, geboren te Assebrouck op 13.3.08 en wonende Leertouwenstraat 10 Brugge.
Mechelare Dominique, geboren te Brugge 1.2.07 en wonende Moorbruggestraat 23 te Brugge.

GEKWETST

Dekeersgieter geboren te Brugge 31.7.07 en wonende Kweekerstraat 11 aldaar.

(vervolgt)

Zijn optreden in de Oostendse Gemeenteraad (1904 tot 1911) (5)

1909

Weer een schriel jaar voor A.S. Hij komt slechts naar 7 van de 19 raadsvergaderingen. Zijn afwezigheid op de eerste 9 bijeenkomsten is ongetwijfeld te verklaren door ziekte van zijn vrouw die op 24 april 1909 sterft. Eerst van juni af verschijnt hij weer op de zittingen en houdt in totaal 2 korte interpellaties.

Zitting 12 - 27 juli 1909

Verlichting Mariakerke

A.S. pleit weer voor het verwaarloosde kwartier. Hij signaleert de onvoldoende verlichting van de Dorpsstraat. Daar zijn slechts 3 petroleumlampen. De inwoners dringen aan op verbetering, b.v. door het gebruik van booglampen.

Zitting 17 - 16 november 1909

- Maaltijden buiten resauratiezaal-Kursaal

De Hoteliersbond van Oostende heeft op 15.11.1909 aan het Schepencollege een brief gestuurd, ondertekend door de voorzitter A.S. en de secretaris A. Ditte, over de exploitatie van het Kursaalrestaurant.

Daarin vraagt de Hoteliersbond :

1. het bestek (van de Kursaalconcessie) stipt na te leven, d.w.z. alleen als restaurant te gebruiken de ruimte die op de plannen daarvoor is aangeduid.
2. de jeuners te verbieden in de rotonde en de galerijen
3. geen warme maaltijden te verstrekken in de zalen van de Club privé.

Ter zitting wijst A.S. op de grote offers die de hotelnijverheid brengt om mee te gaan met haar tijd. Hij meent dan ook dat het drievoudig verzoek van de hoteliersbond billijk is.

Er wordt tenslotte gestemd en de Hoteliersbond krijgt voldoening.

1910

Nog een bijzonder schraal jaar voor A.S. Zijn activiteit in de gemeenteraad is bijna tot nul gedaald. Op 13 van de 19 zittingen is hij aanwezig maar hij komt slechts één keer aan het woord en dan nog voor een korte onbelangrijke tussenkomst.

Zitting 5 - 5 maart 1910 - Protestbrief tegen nieuwe aanbesteding Kursaal

Er waren moeilijkheden met de aanbesteding voor de Kursaal. Charpentier en Marquet hadden elk een voorstel gedaan en de gemeenteraad had (op 9 februari 1910) voor het voorstel van Marquet gestemd. Maar de Bestendige Deputatie had dat (op 26 februari 1910) niet goedgekeurd zodat de stad tot een nieuwe aanbesteding moest overgaan.

Daartegen protesteerden, in een brief, een aantal caféhouders, restaurateurs, hoteliers (die het dus met Marquet hielden). Na de voorlezing van die protestbrief komt A.S. tussen.

A.S. "Wie hebben die brief ondertekend?"

De voorzitter antwoordt dat er een 50-tal zijn en noemt enkele namen.

A.S. "U moet niet verder lezen. Ik heb alleen willen constateren dat dit protest niet uitgaat van de Oostendse Hoteliersbond".

Zitting 6 - 15 maart 1910 - Hulpkas slachtoffers zee

De burgemeester brengt verslag uit over de financiële toestand van de Hulpkas voor Slachtoffers van ongevallen op zee. In 1909 bedroegen de ontvangsten 7.540 fr., de uitgaven : 5.475 fr. Voor dat filantropisch werk waren bussen opgesteld in cafés en hotels. De vrijgevigheid van gasten en cliënten liep sterk uiteen. Ter illustratie : de inhoud van enkele bussen in september 1909.
Continental : 57,60 fr. - Phare : 45 fr. - Spaalzaal Kursaal : 30,20 fr. -
Café Falstaff : 20,20 fr. - Beau Site: 7,15 fr.
Marine - Etoile - Wellington : ieder 3,50 fr.
Hôtel d'Allemagne : 3,48 fr. - Dat was niet het geringste bedrag want de bus van l'Hôtel de L'Empereur leverde 3,12 fr. op en die van 't Café de la Terrasse : 2,86 fr.

1911

Dit laatste jaar van zijn mandaat is voor A.S. zeker geen aptheose. Wel woont hij bijna alle vergaderingen bij (11 op 13) maar hij neemt slechts twee keer het woord, telkens in verband met de Kursaal. Op 30 mei 1911 was hij, 65 jaar oud, in Wiesbaden hertrouwd met Katharina Hoffmann.

Zitting 1 - 24 januari 1911 - Aanbesteding Kursaal

Daar de aanbesteding voor de Kursaal, door de ongunstige invloed van de wet op de spelen (1902), geen resultaat heeft opgeleverd, stelt het Schepencollege een nieuwe aanbesteding voor die door sommige raadsleden betwist wordt. Daarom wordt na een discussie het principe van de nieuwe aanbesteding ter stemming gebracht. Het wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 8 (en 3 onthoudingen). A.S. stemde voor zonder protest of aanmerking.

Zitting 2 - 7 februari 1911 - Exploitatie restaurant Kursaal

In het begin van de zitting leest de voorzitter een brief voor (gedateerd van die dag) van de Oostendse Hoteliersbond, gericht aan het gemeentebestuur. In dat schrijven wordt gevreesd voor wijzigingen in het bestek betreffende de exploitatie van het café-restaurant van de Kursaal. Daarin staat o.m. : "Het weelderige feestpaleis volstoppen met restauranttafels zou het luxekarakter van de Kursaal schaden. De hotels, die zoveel bijdragen tot de roem van Oostende, zouden eronder lijden".

Even later komt de exploitatie van Kursaal, Baden en Theater te berde. Raadslid Cnudde, gesteund door zijn collega Dujardin, wil geen reclame-affiches in de luxecabines (op het strand). "Smakeloze publiciteit zou de mooie meubilering in Louis XV- en Louis XVI-stijl bederven".

Schepen De Cock is niet van die mening en er wordt dus gestemd. Het voorstel van Cnudde wordt aangenomen met 12 tegen 8. Ook A.S., verdediger van waardigheid en standing, heeft het voorstel van Cnudde gesteund.

Daarna komt de exploitatie van het café-restaurant in de Kursaal ter sprake. De concessienaris zal zich moeten houden aan de bepalingen van het bestek van 26. 11.1895. Hij mag maaltijden opdienen in de aangeduide zalen maar ook in de overdekte galerij, van 8u tot 15 u.

Hier neemt A.S. het woord.

"Ik vraag de bijzondere aandacht van de Raad voor de brief uitgaande van de Hoteliersbond, voorgelezen in 't begin van de zitting.

De gewijzigde clausules in het bestek hebben mij van mening doen veranderen. De ruimte in de Kursaal om maaltijden te verstrekken is zeer groot. Ik ben ter plaatse geweest. Er kunnen gemakkelijk 150 personen tegelijk bediend worden. Daardoor zou ernstig nadeel berokkend worden aan hoteliers en restaurateurs en zou het imago van de Kursaal, gedegradeerd tot café-concert, in het gedrang komen.

In naam van de Hoteliersbond verzet ik mij krachtig tegen de voorgestelde wijziging en vraag het behoud van de huidige tekst".

Hierop ontstaat er een discussie waarbij o.m. voorgesteld wordt een dubbele aanbesteding te voorzien, nl. met restaurant : ofwel volgens de tekst van vorig jaar ofwel volgens de jongste wijziging.

A.S. merkt nog op dat dit tot geen bevredigend resultaat zal leiden. Tenslotte wordt er gestemd over de nieuwe tekst die goedgekeurd wordt : 17 stemmen tegen 3 (Stracké, Dujardin, Verdeyen).

Nadien worden nog een aantal bijkomende wijzigingen ter stemming gelegd. Ze worden, zonder discussie, goedgekeurd : 17 tegen 2 en 1 onthouding. A.S. en Van Graefscheppe stemden tegen.

Zitting 3 - 14 maart 1911

- Begraafplaatsen

Tegen het einde van de zitting leest de voorzitter de lijst voor van de personen die in 1910 een vergunning aangevraagd hebben voor een begraafplaats op het stedelijk kerkhof (Nieuwpoortse Steenweg).

Daarin komt vier keer Martin Stracké (de officiële naam van A.S.) voor. De grondstukken maten, in de volgorde van hun aankoop (en huidige ligging) : 2,40 m²; 3m² ; 4,50 m² en 2,70 m². Tegen 125 fr. per m² - waarvan 25 fr. moest afgestaan worden voor de armen en de hospitalen - kostten ze dus respectievelijk : 300, 375, 562,50 en 337,50 fr.

Ze waren bestemd voor A.S. zelf en voor zijn medewerkers en vrienden. Of A.S. de grondstukken 1, 2 en 4 in opdracht of voor eigen rekening heeft gekocht, kan ik niet uitmaken.

In rij 02.09, op het oud kerkhof, vind je, naast elkaar begraven, van links naar rechts :

Max Stichert (1855-1897), uit Werdau (bij Zwickau in Saksen), medeoprichter van de oesterkwekerij Stichert-Stracké;

Cornel August Jacoby (1851-1912), uit Trarbach, aan de Moesel), handelaar - vrijgezel - en in dezelfde kelder bijgezet : Alfred Henri Calmelet, gestorven 17/01/1891 (drie dagen oud), het zoontje van August Jos. Calmelet, kok en Marie Emrich (1847-1913), uit Ober-Ingelheim (tussen Bingen en Mainz).

Aug. Stracké (1846-1935) en zijn vrouw Maria Rau (1833-1909)

Elise Emrich (1845-1905), zuster van Marie Emrich - en, in dezelfde kelder bijgezet, Emma Sophie Schumann (1880-1911), de vrouw van Eugène Calmelet, een andere zoon van Marie Emrich.

Zitting 4 - 4 april 1911

- Kursaal, Baden, Theater

De voorzitter, schepen A. Liebaert (Burgemeester Pieters is ziek) leest het rapport van het Schepencollege voor over de exploitatie van Kursaal, Baden en Theater. "Ook de tweede aanbesteding lokte geen liefhebber. Een derde is niet aan te raden. De situatie is ongunstig. Maar het seizoen nadert en we moeten maatregelen treffen. Indien er zich geen concessionaris aanbiedt zullen we de 3 diensten in regie moeten exploiteren en bijzondere commissies aanstellen".

Er ontstaat een discussie, vooral uitgelokt door raadslid Dujardin, o.a. over de samenstelling van die commissies. In die sfeer van onzekerheid stelt A.S., bekommerd om het seizoen, de vraag :

"De kursaal zal toch wel opengaan op 1 juni?"

Antwoord van de voorzitter : "De bevoegde commissie zal dat onderzoeken".

Dat was de laatste keer dat de stem van A.S. in de Oostendse gemeenteraad gehoord werd. Ze klonk zeker niet indrukwekkend.

A.S. was zijn politieke carrière met veel bezieling begonnen. Maar het vuur van de eerste twee jaren was, te oordelen naar het plots sterk teruggelopen aantal interpellaties, snel gedoofd. Was de bedrijvige en pacifieke hotelier die discussies moe geworden? Miste hij de lust om zich grondig in de talrijke problemen in te werken? Voelde hij zich niet opgewassen tegen zijn geroutineerde opponenten ?

Van een gewiekst politicus had hij niets. Maar zeker was hij niet onverschillig geworden want dat laatste jaar bleef hij slechts 2 keer weg van de 13 raadszittingen. Ook op de allerlaatste, op 12 december 1911, was hij present. Misschien welstaanshalve, zoals dat heeft. Om een gunstige indruk te laten.

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

EEN BUNDEL GEDICHTEN OVER DE ZWARTZUSTERS UIT ONZE CONTREIEN

Het tijdschrift voor Nederlandse literatuurgeschiedenis en voor literatuurwetenschap, "Spiegel der Letteren", nam in de rubriek gewijd aan recensies ook een bespreking op van de hand van Prof. L. Roose betreffende "Bethels Schatkiste. Gedichten van GUIDO GEZELLE en van MICHEL ENGLISH over de Zwartzusters van Brugge, Diksmulde, Menen, Oostende en Veurne". Uitgever : Marc Van de Wiele, Brugge (1981), 72 blz., 480 fr. Wij kregen deze bibliofiele uitgave niet ter inzage en kunnen derhalve geen gefundeerde, eigen kritische nota opstellen. Daarom ontleenen wij uit bovengenoemd tijdschrift (1981, nr. 3, pp. 237-238) de enigszins verkorte tekst, aldaar afgedrukt :

" In een zeer fraaie grafische vormgeving van JOHAN MAHIEU zijn hier, na een korte inleiding over profes- en jubileumgedichten in het algemeen en Gezelles relaties met de Westvlaamse Zwartzusters, 22 aan deze kloosterlingen gewijde gedichten, waarvan sommige met muzieknotatie samengebracht. Zestien teksten stammen van Gezelle, vijf van de in 1962 overleden priester M. English en één van de E.H. De Meester.

De teksten van Gezelle steken onbetwistbaar boven de andere werken uit. Het werk bevat een aantal interessante illustraties en bij de meeste gedichten uitvoerige, vooral historisch-biografische aantekeningen van J. VAN DEN HEUVEL en G. VERHELST. In de annotaties zijn wel een paar onnauwkeurigheden (drukfouten) en inconsequenties geslopen. (...). Ondanks deze lichte tekortkomingen blijft deze uitgave een zeer aantrekkelijk werkje dat meer dan een bewijs van Gezelles nog te weinig gekende zin voor humor levert. " (Einde citaat).

Emiel SMISSAERT

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLIII : JOHANNES & DANIEL DELARUWIERE

Familiekundige gegevens :

- Johannes-Franciscus-Bernardus DELARUWIERE, geboren te Oostende op 8 november 1839 als zoon van Daniël-Ludovicus DELARUWIERE & Coleta-Theresia-Lucia VERPLAETSE

Huwt te Oostende op 23 november 1882 met Hermania-Virginia WACKENIER (*Oostende, 12 januari 1849; dochter van Ignatius-Carolus WACKENIER & Maria-Theresia LAUWEREINS; overleden te Oostende op 10 juni 1933).

Overleden te Oostende op 18 september 1912.

- 2 zoons : Daniël & Eugène; 5 dochters.

Johannes DELARUWIERE deed zijn artistieke studies aan de Oostendse Tekenschool o.l.v. VAN CUYCK. In 1864 behaalde hij de zilveren medaille "DESSIN D'APRES LA BOSSE - ACCESSIT A MR. J. DELARUWIERE".

Van 1868 tot 1870 studeerde hij bij ene F. ABELIS-JOSEPH aan een Tekenschool in de Parijse Rue Bastofroi.

In 1870 kwam hij tengevolge de Frans-Duitse oorlog via Brussel naar Oostende terug.

Hij hield een glas- en verfhandel open in een pittoresk winkeltje, Witte Nonnenstraat 45. Omwille van zijn volumineuze baard kreeg hij in de volksmond al gauw de bijnaam van "De Baard".

In zijn winkel verkocht hij niet alleen olieverf voor artisten (ENSOR was wellicht zijn meest eminente klant), maar ook meer industriële verfsoorten en vernissen, alsook - volgens het uithangbord - : Gomme arabique, vuurlaque, bleu d'outremer, lakmoes, mollegrauw, enz.

Het winkeltje werd later de wasserij "Blanche Neige", vervolgens een muziekhandel en is nu volledig omgebouwd tot een kapsalon.

Johannes DELARUWIERE schilderde vooral marines, landschappen en stadsgezichten, oa. een gezicht op de eerste Oostendse watertoren, wellicht een uniek historisch document.

Zijn stijl was uitgesproken realistisch.

Zijn zoon Daniël schilderde ook. Van hem kennen we een natuurgetrouw gezicht op hun winkelpand, Witte Nonnenstraat 45.

Een foto van het verf-winkeltje vindt u in :
Y. VYNCKE, Kent u ze nog, de Oostendenaars ?

N. HOSTYN

Bron : E. BROUCKXON, artikel over Delaruiere, in De Zeewacht, 3 maart 1972, p. 12-13.

PAVOT Charles Basile Joseph Antoine

1. °Oostende 14 februari 1811 + Oostende 20 juni 1889
 2. vader : Albert Joseph
 3. moeder : Sophie Josephine Delerine
 4. echtg. : Rosalie Sophie Corselis
 5. beroep : handelaar
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 24 november 1873-1889
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

PECSTEEN de Buytsmerne Gustave Honoré Jacques Philippe

1. °Brugge 16 november 1804 + Brugge 3 maart 1894
2. vader : Jacques Philippe
3. moeder : Anne Marie Dhont
4. echtg. : Sylvie Henriette Louise de Vrière Brugge 18/5/1831
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : prov. raad Torhout tot 1831
Senaat V.O. 1851-1859

1.2.3.4./Coppieters R. Notices généalogiques et historiques sur quelques familles brugeoises Brugge 1943 p. 182

PEDE Auguste Louis

1. °Oostende 19 juli 1833 + Oostende 29 november 1895
 2. vader : Jean Joseph
 3. moeder : Marie Thérèse Cattoor
 4. echtg. : Caroline Louise Lauwereins Oostende 14/2/1865
 5. beroep : handelaar visserijreder
voorz. verkrechtersraad 1887-1895; komiteit Ass. lib. ;
lid Willemfonds
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 5/1/1876-1895
- 1.2.3.4./overlijdensakte
- 5./overlijdensakte ; Echo d'Oostende 15/2/1895 p. 3,d

PERLAU, François Hugues

1. ° Oostende 1805 + Brugge 2 mei 1867
 2. vader : Alexis
 3. moeder : Amable Bardoux
 4. echtg. : Adelaïde Vanderheyde
 5. beroep : handelaar
 7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1836-1848
- 1.2.3.4./Sebrechts.
- 5./Mémorial administratif de la Flandre Occidentale 1845 p. 200

PIETERS Alfons Hubert

1. ° Oostende 25 mei 1845 + Brussel 30 mei 1912
2. vader : François Fidèle
3. moeder : Monique Françoise Rycx
4. echtg. : Caroline Addams
5. beroep : brouwer
majoor bij burgerwacht 1887-1892
komiteit en voorz. (1895-1905) Ass. lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1885-1888
schepen 17/1/1888-1892
burgm. 1/10/1892-1912
Kamer O. 1892-1894

1.2.3.4./overlijdensakte
5./Echo d'Ostende 27/6/1875 p. 3,c
Portret door E. Bulcke in Raadszaal (Stadhuis).
Portret in museum voor Schone Kunsten

PIL Pierre Albert Edouard

1. °Lo 12 december 1857
 2. vader : Pieter Albert
 3. moeder : Maria Thérèse Ameloot
 4. echtg. : 1. Léonie De Brouwere
2. Charlotte Breyne Oostende 16/9/1909
 5. beroep : beenhouwer
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 30/3/1896-1907
- 1.2.3.4./huwelijksakte
5. Oostende's belangen 7/11/1895 p. 1,a

PIL Auguste Amand

1. °Pellinchove 7 januari 1857 + Veurne 3 februari 1920
2. vader : Charles Louis
3. moeder : Marie Thérèse Balloey
5. beroep : pleitbezorger
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : gem. raad en schepen te Veurne
prov. raad Veurne 1898-1900
Kamer V.O.D. 1900-1914

1.2.3.4.5./B. Devuldere

PLEYN Irmin

1. °Nieuwpoort 23 december 1869
 5. beroep : geneesheer lid Help U zelf
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1904-1911
- 1.5./Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1904 p. 25

RAU Eugène Karel

1. °Oostende 18 december 1874
 2. vader : Alfons Karel
 3. moeder : Clémence Vantournhout
 4. echtg. : Rosalie Duyck Oostende 15/5/1895
 5. beroep : fruithandelaar
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : patroonerendlid 1912-1914
- 1.2.3.4./huwelijksakte
5./Annuaire d'Ostende 1909 p. 161

RONSE Alfred Pierre Jean

1. ° Brugge 4 maart 1835
 2. vader : Pierre Jean
 3. moeder : Cathérine Jeanne Vandesteën
 4. echtg. : Joséphine Marianne Sophie Liebaert Oostende 27/1/1872
 5. beroep : eigenaar
 6. pol. strekking : katholiek
 7. pol. loopbaan : gem. raad Gistel 1903-
prov. raad Gistel 1908-1914
- 1.2.3.4.5/huwelijksakte

RYCQUAERT François Joseph

1. °Oostende 27 maart 1798 + Brugge 11 april 1868
 2. vad"r : François
 3. moeder : Jeanne De Brys
 4. echtg. : De la Croix Joséphine Françoise Antionette
 5. beroep : eigenaar
 7. pol. loopbaan : gen. raad 1836-1860
- 1.2.3.4./Sebrechts
5./Feuille d'Ostende 17/7/1851 p. 2,6

RYCX Antione Jean Louis

1. °Oostende 19 januari 1792 + Oostende 20/6/1855
 2. vader : Antoine Jean
 3. moeder : Marie Françoise Louise Forcade
 4. echtg. : Monique Josèphe Brasseur
 5. beroep : notaris voorz. godshuizen
majeur bij burgerwacht 1840-1848
 6. pol. strekking : unionistisch
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1835-1855
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

(vervolgt)

Willy MAERVOET

Hekkenslulter van de "Plate-kalender" 1983 (nog eens dank Fred LAMMAING!) is "Dikke Mathille", of met haar meer officiële naam, "De Zee", een creatie uit 1952-1953 van beeldhouwer Georges GRARD, en zonder twijfel het beroemdste werk van deze beeldhouwer.

"Dikke Mathille", een niet van sensualiteit gespeend liggend vrouwennaakt in brons, maakte aanvankelijk deel uit van de buitendecoratie van het naoorlogse Kursaal. Ze rustte er op een betonnen "bedje", speciaal voor haar bedacht in de bouw van het naoorlogse Kursaal. Het staat er nog, doelloos, op een platform bij de technische Ingang, Oosthelling.

Menige keer was ze er het mikpunt van studentikoze grappen, die er meestal uit bestonden haar een "corsee" (en) (of) "soutien" op te schilderen.

In februari 1965 verhuisde ze van haar tochtige ligplaats naar het "eilandje" aan het kruispunt van de Karel Janssenslaan en de Leopold III laan, waar enkele jaren te voren het Bloemenuurwerk afgebouwd werd en verplaatst.

Op haar nieuwe ligplaats kon ze nu al haar charmes, zowel deze vooraan als deze achteraan ten toon spreiden. Het hoeft gezegd dat men op haar vorige ligplaats wel een heel eenzijdig beeld van haar had).

De wateringen rondom haar betonnen sokkel vormen ook nu geen onoverkomelijke moeilijkheid voor grappenmakers.

Niet als de meeste beelden van GRARD heeft ook "De Zee" geen symbolische betekenis of uit het geen sociale bekommernis. Het is enkel en alleen de uitdrukking van de volheid van het leven, verheerlijkt in een vrouwennaakt.

Van hetzelfde beeld bestaat nog een tweede, kleinere versie. Deze was te zien tijdens de grootse GRARD-retrospectieve in het Cultureel Centrum te Hasselt in 1981.

GEORGES GRARD werd te Doornik geboren in 1901.

Hij studeerde aan de Academie van zijn geboortestad. Een groot gedeelte van zijn oeuvre, zoals trouwens ook "De Zee", is duidelijk beïnvloed door de kunst van Aristide Maillol, een Frans beeldhouwer uit het begin van de eeuw.

Vermelden we tot slot nog dat in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende een kleine bronzen naakt van GRARD te zien is.

Lit. : Hulde Georges Grard (tentoonstellingscat.), Hasselt - Tournai, 1981.

N. HOSTYN

BEGRIJPE WIE KAN

Op de jaarlijkse veiling werd een prachtexemplaar van A. Verbouwe "Iconografie van het Arrondissement Oostende" voor de lage prijs van 2.000 fr. aangeboden. Voor dit zeldzame werk waren er geen liefhebbers. Nu zien we in een Brugse antiquariaatscatalogus dat dit boek tegen de prijs van 10.000 fr. te koop aangeboden wordt. Deze prijs is natuurlijk overdreven, maar dat er geen Plate-lid was die begreep dat hij een "batje" kon doen is onbegrijpelijk.

O.V.

Ansichtkaarten hebben voor verzamelaars niet alleen een ikonografisch belang; ze laten ons ook moment-opnamen zien. Zo vonden we een gelopen kaart Phototypie H. Cilman-Ruyssers, Anvers "Visite Royale à Ostende-1905 Les équipages royaux arrivant à l'église primaire".

Belangrijk genoeg om het gebeuren, straks 80 jaar geleden, even in herinnering te brengen. Vooraanstaanden houden er aan te cumuleren... Ook als het om plechtigheden gaat. Het is wellicht niet aan het toeval toe te schrijven dat de Inhuldiging van de nieuwe hoofdkerk, de grootse maritieme installaties en de Demeybrug precies op een en dezelfde dag plaatsvonden, te weten 5 september 1905.

Meerdere vergaderingen op het Stadhuis zijn dit royaal bezoek voorafgegaan. (9-1/19-1/23-2/2-3/20-3/22-6/6-7/27-7/2-8/4-8)

Op 23 juni 1905 wil de Minister van Binnenlandse Zaken zo vlug mogelijk een gedetailleerd programma van de feestelijkheden ontvangen.

Daarin was al bepaald dat de vorst om 14u zich te voet zou begeven op de kaalmuur waar hij zou inschepen op de nieuwe staatspakketboot ten einde de haven in zijn volle lengte te inspecteren; dan de stevenen wenden vóór de staketseluitelnden en terug aan te meren in het station Ostende-Quai.

Ook wordt de heren ondernemers Coppieters, Cox, Baar en Watrin gevraagd "que les abords et accès des ponts et quais d'embarquement soient convenablement aménagés". Er was reden genoeg dit jaar om te feesten; op 23 juli 1905 werd een Te Deum gezongen in de Sint-Petrus en Pauluskerk om de 75e verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid. Maar Burgemeester Pleters' aandacht en bezorgdheid ging vooral uit naar "le cortège naval" waarvoor een commissie regelmatig zitting houdt. Daar wordt ondermeer beslist dat alle werknemers die onder een of ander vorm hun maritiem steentje hebben bijgedragen, mee kunnen genieten vanop een speciaal voor hen gereserveerde boot. Een nominatieve lijst, hiërarchisch opgesteld moet aan de stedelijke administratie overgemaakt worden.

Voor de in namen geïnteresseerde lezer zal de volledige lijst hopelijk niet vervelend overkomen. P. Van der Schueren (hoofdingenieur 2e klasse), A. Brondeel (ingenieur 3e klasse), J. Baey en Th. Moreaux (hoofdconducteurs), A. Cadola (conducteur 1e klasse), F. Dupuis (bureauchef), L. Poupaert, S. Provost, L. Vancollie; J. Provost, J. Debrock (tekenaars), A. Degroote en J. Marchal (toezichters). Volgende personen waren tijdelijk tewerkgesteld: A. Delmotte, L. Ocket, G. Weyne, G. Dupuis, G. Lippens, A. Biestraeten, J. Lauwers, J. Van Mullens, L. Strumane, J. Standaert, F. De Wolf, E. Chevallier, F. Devoghel, F. Van Allynnes, H. Maenhoudt en F. De Vooght.

Sluismeesters L. Vercruysse, Marijn en F. Pervost mochten eveneens meegenieten van dit meeplukkertje. Blijkbaar wil men op alles voorzien zijn want de onderinspecteur van de Pilotage vraagt een verplaatsing van de 2 havenboeien aan opdat het koninklijk jacht ongehinderd kan defileren. Een subcommissie regelt de praktische uitvoering van alle besluiten. De verantwoordelijke leden ervan laten zien welke diensten er voor die dag aangesproken werden. De heren Pierre (directeur van de Marinediens), Pierrard (directeur voor Maritieme bouwwerken), Van den Plassche (maritiem commissaris), Romijn (onderinspecteur Pilotage), President en secretaris van de Yacht Club, de Hemptinne en Deplere Havenkapitein Laroye, 2 reders Golder en Bauwens, Commandant Bultinck (Ecole des Mousses), stadsingenieur Verraert en hoofdingenieur Van Gansberghe. Hoe het allemaal precies is verlopen, kunt U nu nog in onze Stadsbibliotheek napluizen in de rijke journaalcollecties. Leopold II moet zijn zee-excursie alvast niet beklaagd hebben want hij verwaardigt zich "... de s'exprimer sa haute satisfaction pour la réception chaleureuse que la population d'Ostende lui a fait".

IVAN VAN HYFTE

OOSTENDSE MUZIEKKIOSKEN (II)

Een muziekkiosk nabij het
"Laiterietje" (circa 1905)

De muziekkiosk nabij de
"Vlaggestok" (circa 1900)

Digue de Mer

Mariakerke-lez-Ostende

De muziekkiosk op de zeedijk te
Mariakerke (circa 1905)

KINDERSPELEN

Bij een recent bezoek aan het British Museum te Londen werd ik, op de tentoonstelling LIFE IN ANCIENT GREECE AND ROME 1450 BC - A.D. 500, getroffen door de afbeelding van een beeldje in terracotta. TWO GIRLS PLAYING A GAME WITH KNUCKLEBONES. Griek 340-330 BC.

Nu zijn KNUCKLEBONES, wat we in het OOSTENDS PEKKELS noemen. De twee Griekse meisjes speelden, 320 jaar voor onze tijdrekening, met PEKKELS, ze PEKKELDEN.

In het Nederlands noemt dit spel BIKKELEN (Frans : OSSELET, jouer aux osselets, Duits : KNOCHELEN, Knöchenspiel, Spaans: TABAS, jugar a las tabas).

De BIKKEL is het kootbeentje uit de hiel van de schapepoot. Tegenwoordig worden nog uitsluitend imitaties gemaakt in lood, ijzer, koper, tin of plastic.

Het kootbeentje uit een schapenhiel was zeer hard. Vandaar de uitdrukking in Nederland : "zo hard als een bikkell", bikkellhard.

Reeds in de klassieke oudheid werden de bikkels in verschillende spelen gebruikt. Daar de vloer lange kanten van een kootbeentje ongelijk zijn, kon men een verschillende waarde geven en aldus het kootbeentje als dobbelstenen gebruiken. Het best gekend waren ze echter als een spel voor meisjes en vrouwen waarbij een reeks bikkels werden opgeworpen waarna ze op de rug van de hand trachtte op te vangen. Bij gedeeltelijk succes moest de speelster trachten de gevallen bikkels op te rapen zonder dat de anderen van de hand van haar rug vielen.

Het aantal, meestal vier, alsook de spelregels kunnen van plaats tot plaats verschillen. Het spel schijnt in gans Europa en ook in Azië bekend te zijn maar was vooral in Griekenland en in Italië zeer geliefd. Tot voor korte tijd was het in Calabrië een van de meest populaire spelen.

In het september en mei van elk jaar haalt ook bij ons in Oostende weer iemand de "PEKKELS" boven en meteen is de jeugd van een school, van een wijk of van de ganse stad gelanceerd. Bij mijn navraag, in januari 1984, bleek het grootste gedeelte van de ondervraagde jongeren het spel nog te kennen en het nog regelmatig te spelen.

Bij een navraag op hetzelfde tijdstip in de drie voornaamste speelgoedwinkels van de stad bleek men nog "PEKKELS" in metaal en kunststof in stock te hebben, om de regelmatig wederkerende vraag te beantwoorden met een gevarieerd aanbod. Op mijn vraag naar de meest gevraagde soorten bleken de metalen pekkels de voorkeur te hebben.

Er wordt nog altijd "gezaald", "gemaald", en gepapegaald" en bruggetje" en "potje" gespeeld.

J.B. DREESEN

(1) In "Langs de galerijen" door O. VILAIN lezen we op p. 102 :

" Zoals bij de knickers kon je ook van die vergronde zwarte vingers krijgen als je met de pekkels (bikkels) speelde. De vijf pekkels waren kleine vierkante steentjes. Overschotjes van een mozaïeken vloer ofwel gedraaide vormen in lood wanneer ze in een winkel gekocht waren. Het opgooien en opvangen op de rugzijde van de hand, het terugopwerpen, terwijl men de andere met een vaaggreep moet oprapen, vergde enige handigheid."

We hebben zeer veel vrienden die postzegels verzamelen en meestal trouw lid zijn van een filatelistische vereniging. Enkele malen vroegen we hen hoeveel postzegels er in verband met Oostende en de Kuststreek bestonden. Nooit hebben we daarop een bevredigend antwoord gekregen. Sommigen zegden dat er wellicht een vijftal postzegels waren die voor dit thema in aanmerking kwamen. Anderen meenden dat het er wel tien of twaalf konden zijn. Wat er ons dan meer en meer van overtuigde dat veel filatelisten enkel hun postzegels volgens catalogusnummers bijeenbrengen, zonder die ooit eens van dichtbij bekeken te hebben. Daarom hebben we gemeend dat we dan maar eens zelf een lijst van de door ons gekende postzegels in verband met Oostende en de Kuststreek moesten opstellen. Indien onze lijst onvolledig moest zijn dan hopen wij dat we dank zij reacties van onze leden die kunnen aanvullen.

Hier volgt de door ons opgestelde lijst met de jaartallen van uitgave :

1. Oostende

a) gewone frankeerzegels :

1946

- Reeks 100-jarige viering "Oostende-Doverlijn" naar tekeningen van René De Pauw : 1,35 F (groenblauw) Pakketboot "Prince Baudouin" (1)
2,25 F (groen) Pakketboot "Marie-Henriette"
3,25 F (donkerblauw) Pakketboot "Diamant"
(1) Er bestaat een variante "met grote golfslag"
- In de reeks "antitering". Wapenschilden en ambachten :
1,35 F + 1,15 F (donkergroen) Wapenschild van Oostende en vissersboot.

1953

- In de reeks "Toerisme" : 1,50 F (geelgroen) Vissersboten te Oostende.

1954

- Reeks "5de Rotary-Conferentie voor Europa en Noord-Afrika" te Oostende gehouden : Allegorieën : 20 ct (rood) Deelname der gewesten
80 ct (groen) Mercurius en de zee
4 F (blauw) Rotary-embleem

1957

- In de reeks culturele uitgaven : 3 F + 1 F (olijfgroen) Constant Permeke, overleden te Oostende in 1953 (Samen uitgebeeld met Constantin Meunier).

1958

- In de reeks ten bate van de culturele werken : 3 F + 1,50 F (geelbruin en steenrood) "De Roeler" van James Ensor.

1961

- In de reeks "antitering" : 2 F + 50 ct (steenrood en goud) "Moederschap" van Constant Permeke.

1962

- In de reeks "antitering" Koninginnen van België :
40 ct + 10 ct (grijs) Koningin Louisa-Marie, overleden te Oostende in 1850.
Monogram L
40 ct + 10 ct (grijs) Koningin Louisa-Marie, overleden te Oostende in 1850.
Monogram ML

1964

- Viering duizendjarig bestaan van Oostende : 3 F (veelkleurig)
Wapenschild van Oostende.

1967

- Viering 700 ste verjaardag van verheffing van Oostende tot rang van stad :
2 F (veelkleurig) Kursaal van vóór 1940.

1973

- In de reeks "Historische" zegels
10 F + 5 F (veelkleurig) Schip van de Oostendse Compagnie
- Thermaal jaar :
4,5 F (veelkleurig) Fresco uit het Thermaal Instituut, geschilderd door
Lemaire).

1974

- In de reeks culturele uitgaven :
10 F + 5 F (veelkleurig) "Zelfportret met maskers" van James Ensor.

1978

- Viering 175-jarig bestaan van de Kamer voor Handel en Nijverheid te Oostende :
8 F (veelkleurig) Allegorische voorstelling door W. Bosschem.

1980

- In de reeks 150 jaar Onafhankelijkheid van België :
Belgische vorsten : 6,50 F + 1,50 F (violet) Koningin Louise-Marie,
overleden te Oostende in 1850 (samen uitgebeeld met Koning Leopold I).

b) Luchtpostzegels :

1930

- In de reeks "panoramische zichten" :
50 ct (blauw) Vliegtuig boven Kursaal en Strand naar tekening van P. Goblot).
Er bestaat een variëteit "met wolke".

c) Pubs of reclamezegels (=postzegels samenhangend met een reclamevignet) :

- In de reeks "Heraldische leeuw" : 35 ct (blauw) Oostende-Dover
In de reeks "Cerès" : 10 ct (olijf) Oostende-Dover
25 ct (karmijn) Oostende-Dover
In de reeks "Koning Albert" : 75 ct (sepi) Oostende-Dover

In de reeks "Leopold III" : 70 ct (bruin) Oostende-Dover
75 ct (olijfgrijs) Oostende-Dover
(van deze laatste zegel bestaan er 3 variantes
in tandingen en lijnen in het vignet).

d) Spoorwegzegels

1971

Reeks voor postpakketten : 9 waarden : 32 F, 37 F, 42 F, 44 F, 46 F, 50 F, 52 F,
54 F en 61 F (verschillende kleuren)
Voorgevel van het station te Oostende.

7 van deze zegels werden in hetzelfde jaar met een overdruk uitgegeven : 34 F
op 32 F, 40 F op 37 F, 47 F op 44 F, 53 F op 42 F, 56 F op 52 F, 59 F op
54 F en 66 F op 61 F.

e) Postzegels uit vreemde landen :

Italië 1938

20 ct (oranje) Prinses Marie-José, geb. te Oostende in 1904 (afgebeeld samen
met Umberto). - zelfde afbeelding op zegels met "Pro Croce Rossa" :

50 ct + 10 ct (bruin)

1,25 lire + 25 ct (blauw)

Rwanda 1969

- In de reeks "50me Anniversaire O.I.T." (=organisation international du travail) :
80 ct (veelkleurig) Slipway te Oostende, naar een schilderij van J. Van Noten.

2. Gemeenten uit de Kuststreek :

a) Blankenberge

1972

: 4,50 F (olijfgroen en zwart) Frans Masereelherdenking (geboren te Blankenberge
in 1859).

b) Damme

1944

- In de reeks "antitering" : Belgische legenden : 60 ct + 10 ct (sepia)
Uillenspiegel en Nele

- In de reeks "voor de Krijgsgevangenen" : 50 ct + 25 ct (helderbruin)
Jacob van Maerlant.

1980

6,50 F (veelkleurig) Landschap met vaart en molen, naar een tekening van
O. Bonnevalle.

c) De Panne

1957

2 F (bordeauxrood) 125 ste Verjaring van de Intrede van Leopold I : aankomst
te De Panne.

d) Koksijde

1957

In de reeks "themabelga" : 10 F + 5 F (veelkleurig) Paardevisser, naar een tekening van O. Bonnevalle.

e) Lissewege

1958

3 F (bruin en grijs) Kerk van Lissewege

f) Nieuwpoort

1938

2,45 F + 7,55 F (lichtbruin) monument Koning Albert I

1977

- In de reeks "Europa" : 14 F (veelkleurig) zicht op de IJzermonding te Nieuwpoort

g) Veurne

1915

5 F (blauw) Koning Albert bij 't Stadhuis

1919

"Idem als voorgaande zegel, doch met variatie 5 Frank" i.p.v. 5 Franken".

1939

- In de reeks "antitering" : Belforten : 1 F + 25 ct (Karmijnrood)
Belfort van Veurne

1958

- In de reeks "antitering" : Folklore II : 2 F + 1 F (bruin en rood)
Kruisdragers uit de Boetprocessie

1969

- In de reeks "toeristische motieven" : 2 F (veelkleurig) stadhuis en kerk.

1979

- In de reeks "culturele zegels" : 8 F + 3 F (bruin, groen en grijs)
Kasteel van Beauvoorde, naar tekening van O. Bonnevalle.

h) Zeebrugge

1957

2 F (blauw) 50ste Verjaardag zeevaartinrichtingen te Zeebrugge (1907-1957).

3. Duinenflora :

1949

- In de reeks "antitering" : 65 ct + 10 ct (geel, zwart en groen) Krulsdistel der duinen

1950

- In de reeks "antitering" : 1,20 F + 30 ct (ultramarijn en groen) strobloem der duinen

1967

- In de reeks "natuurbescherming" : 1 F (veelkleurig) Westhoek-flora.

4. Zegels in opdracht van de Dienst der Posterijen ontworpen :

- a) Enkel één Oostendse kunstenaar heeft een vijftiental mogen ontwerpen, nl. Willy Bosschem, thans Directeur van Stedelijke Academie :

1974

- 7 F (veelkleurig) Centrale Raad voor het bedrijfsleven.
4 F (lichtbruin en olijfgroen) Korporaal Léon Trésignies
3 F (veelkleurig) Milieubescherming door de jeugd
4 F + 2 F (veelkleurig) Rode-Kruiszegel : allegorie van het bloedinzamelen
10 F + 5 F (veelkleurig) Rode-Kruiszegel : allegorie i.v.m. de verkeersongevallen.

1975

- 6,5 F (veelkleurig) Themabelga : symbolische voorstelling i.v.m. postzegel-tentoonstelling
4,5 F (veelkleurig) 30ste Verjaring van de bevrijding der Kampen : allegorische evokatie met de letters K.G.
10 F (veelkleurig) gestyleerde voorstelling van de Schelde-Rijnverbinding
10 F + 5 F (veelkleurig) Allegorische voorstelling m.b.t. het Brailleschrift.

1976

- 5 F (veelkleurig) 125 ste Verjaring van de oprichting van het Willemsfonds : symbool van het Willemsfonds met silhouettes van historische gebouwen van de drie zustersteden.

1977

- 6,5 F + 2,5 F (rood en zwart) Rode-Kruiszegel : afbeelding van Dr. Albert Hustin, oprichter bloedtransfusiedienst
17 F + 7 F (blauw, rood en zwart) Rode Kruiszegel : gestyleerd beeld van reuma-behandeling
6,5 F + 2 F (rood, roze en zwart) Kenteken van het Humanistisch Verbond
5 F (zwart, blauw en oker) Viering 50 jarig bestaan van de Kring "Mars en Mercure" : embleem van de vereniging.

1978

- 8 F (veelkleurig) Viering 175 ste verjaardag van de Kamer voor Handel en Nijverheid te Oostende

- b) In opdracht van de Regering van Rwanda ontworpen :

1977

- Reeks van 3 zegels "10me Sommet de l'OCAM" Kwali 1977 :
10 F, 26 F en 64 F (veelkleurig) Allegorische voorstelling van de Topconferentie.

©. VILAIN

VRAAG

We ontvingen volgende vraag van de Heer Ph. VAN LIDTH, Belgiëlei 153 te 2018 Antwerpen : "In het Heemkundig Museum berust in de afdeling Wereldoorlog 1914-1918 loden penningen van "Weldaedigheid" met verschillende letters ingegraveerd (A, B, F, P, enz.).

Met verzameelaars heb ik daarover ook discussies gehad. Nochtans doet de spelling "Weldaedigheid", het metaal en de vorm van die penningen denken aan méreaux van rond 1850 of vroeger. Sommigen bewaren stellig dat die penningen wel in 1914-18 gebruikt werden. Zo deze penningen toch gebruikt werden 1914-18 dan kan het toch maar van korte duur geweest zijn daar de Duitse opeisingen het metaal in beslag nam. Misschien dan toch gebruikt in het begin 1915 ? Daarbij zijn de ingegraveerde letters van een ander type dan het opschrift; A zou misschien aardappelen kunnen betekenen ; B., brood ; F., fruit ; P, petroleum (?) of pekkel (haring, - spek) (?). Ik hoop dat iemand mij een juist antwoord zal kunnen mededelen en dit zou mijn ten zeerste verheugen."

ROUWBEKLAGE

We vernemen met droefheid het overlijden van ons trouw lid, de heer Henri ROLIN in de gezegende ouderdom van 92 jaar.

De Heer ROLIN was gewezen Directeur van het Hotel Terminus in het Station te Oostende en was tevens een der laatste Oud-strijders van 14-18. Hij zette zich gedurende jaren in voor de oudstrijders en was onder hen een geliefd figuur. Tot op hoge ouderdom kon men hem op alle vaderlandslievende plechtigheden ontmoeten. Als Voorzitter van de oudstrijdersbond sprak hij graag over "zijn dappere mannen".

Enkele dagen voor zijn overlijden gaf hij aan zijn dochter nog de opdracht onverwijd zijn lidmaatschap van "De Plate" te hernieuwen. "De Plate" biedt de familie ROLIN bij deze haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

We herinneren er onze leden aan dat het Heemkundig Museum van "De Plate" elke zaterdag toegankelijk is van 10u tot 12u en van 15u tot 17u. Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart.

O.V.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : Oorlogsdagboek 1940-45 (15)
- blz. 5 : G. BILLIET : A. Stracké (7) zijn optreden in de gemeenteraad (5)
- blz. 9 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLIII. J.&D. DELARUIERE
- blz. 10 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici XI
- blz. 13 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden ... XVI Dikke Matille
- blz. 14 : I. VAN HYFTE : De voorbereiding van een feest
- blz. 15 : Oostendse muziekkiosken (II) fotop.
- blz. 16 : J.B. DREESEN : Kinderspelen : pekkels
- blz. 17 : O. VILAIN : Postzegels in verband met Oostende en kuststreek

TEKSTOVERNAME UIT DE PLATE MITS BRONOPGAVE STEEDS TOEGELATEN

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
13e jaargang, nr. 4 april 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

APRILACTIVITEIT 1. KEN UW STAD. Bezoek aan het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten.

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot het bezoek aan het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten, ter gelegenheid van de tentoonstelling :

BELGISCHE MARINESCHILDERKUNST 1780-1914

Dit bezoek gaat door op : Zaterdag 7 april 1984 om 15.00 uur.

onder leiding van de Stadsconservator en bestuurslid van DE PLATE, de heer Norbert HOSTYN.

De heer Norbert HOSTYN verzorgde onder de titel "SCHILDERS VAN DE ZEE" het eerste deel van de tweeëntwintigste jaargang (1984) van OPENBAAR KUNSTBEZIT IN VLAANDEREN, driemaandelijks periodiek voor inwijding in de beeldende kunsten door reproducties en radio.

Gespreid over 40 bladzijden en verlucht met tien kleurenreproducties, drieëntwintig zwart-wit reproducties, één foto en één reproductie van een briefhoofd, geeft hij een overzicht van de Belgische marineschilderkunst van 1780-1914.

De publicatie van deze prachtige monografie was voor de heer Hostyn de aanleiding om deze tentoonstelling in te richten. Zij omvat werk van L. Anton, P.J. Clays, J. Ensor, J. Garemin, F. Hens, H. Lehon, E. Linnig, J.H. Mohrmann, A. en F. Mush, H. Permeke, H. Schaefels, H. Schaep, L. Serruys, C.L. Verboeckhoven, en vertegenwoordigd als stijlfasen het neoclassicisme, de romantiek, het realisme en het impressionisme.

De toegang is vrij en kosteloos en wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Er is mogelijkheid zich deze rijk geïllustreerde monografie, waarvan sprake hiervoor, aangevuld met de lijst van de geëxposeerde werken in het museum aan te schaffen. Prijs 250 fr.

J.B. DREESEN

APRILACTIVITEIT 2. Diavoordracht

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op een diavoordracht die door-
gaat op donderdag 26 april 1984 om 20u30

In de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : WESTVLAAMSE VOLKSSPREUKEN IN WOORD EN BEELD

De spreker : de Heer Gerard DEBRABANDER

" 't Is al col en manchette en niets op de forchette" is een van de vele oorspronkelijke en pittige Westvlaamse volksspreuken die Gerard Debrabander ons tijdens deze uitstekende en zeer origineel geïllustreerde voordracht zal brengen.

Als heemkundige noteerde hij gedurende jaren de pittige en oorspronkelijke gezegden en uitdrukkingen uit het rijke Westvlaamse dialect op. Voor elk van hen maakte hij een gepaste humoristische tekening, die hij op dia zette. En meteen hebt u het recept van deze oerdegelijke voordracht. Voeg hierbij dat Gerard Debrabander een vlot en aangenaam spreker is die, voor deze gelegenheid, het grootste gedeelte van zijn voordracht in het sappig dialect van de Westhoek zal brengen.

Een avond die geen enkel rechtgeaard Westvliaming mag missen. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

J.B. DRESEN

TWEDE OOSTENDSE KURSAAL.

Naar inlichtingen ons verschaft door ons geacht medelid, de heer Roland Monteny, werd het schaalmodel van de tweede Oostendse Kursaal (dat u in ons museum kunt bewonderen) vervaardigd door een zekere POL ROMMELAERE. Van beroep was POL huisschilder. Hij woonde in de Sint-Franciscusstraat Nr. 8, boven Café "Westhinder". Hij was geen Oostendenaar en overleed in de zestiger jaren. Weet iemand van onze leden meer over deze persoon. Van waar was hij afkomstig ? Geboortedatum ? Datum van overlijden ?

J.B.D.

VERDIENSTELIJKE OOSTENDSE ZUSTER GABRIELLE

Onlangs mochten wij vanwege de familie Deley een foto in ontvangst nemen van een kloosterzuster in de typische kledij van de Dochters van Liefde. De persoon op de foto, ZUSTER GABRIELLE (in burger MARIE DELEY), werd op 11/9/1886 geboren en overleed, na 72 jaar kloosterleven bij de Dochters der Liefde, op 26/11/1976. Zuster GABRIELLE werd in haar leven viermaal vereremerkt door de Engelse Franse en Belgische overheid voor diensten bewezen aan de troepen en de bevolking gedurende de oorlog van 1914-18 en 1940-45. In 1914 maakte ze zich zeer verdienstelijk bij de gevechten ende daaropvolgende brand van Leuven. In 1940 maakte ze zich vooral verdienstelijk bij de bevoorrading van haar gemeenschap in Leuven waar ook vreemde kinderen ondergedoken zaten. Ze werd door vriend en vijand bewonderd voor haar grootmoedigheid ten overstaan van anderen. Hiermee wilden we toch even een steentje bijdragen in de geschiedschrijving van de kleine mensen zonder geschiedenis.

J.B.D.

DE VIS IN HET LEOPOLDPARK

Reeds herhaaldelijk werd mij gevraagd waar de vis gebleven was die eertijds het bloemenuurwerk sierde in ons Leopoldpark. Het was in zijn tijd waarschijnlijk het meest gefotografeerd onderwerp van onze stad. Plots was hij echter verdwenen en geen mens die wist waar hij naartoe was. Ons geacht medelid de heer Roland Monteny heeft hem nu met zijn alspeurend oog opgemerkt in het Shopping Centre van Kuurne. Hoe die vis daar geraakt is blijft ons voorlopig een raadsel. Het loont echter wel de moeite daar even een paar zaken op na te trekken. Uiteindelijk maakte deze vis deel uit van het Oostendse kunstpatrimonium. Wie weet meer over deze zaak ? Wie bezorgd ons een foto van de vis in zijn huidige opstelling te Kuurne?

J.B.D.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLIV : N... LAUREYNS

Deze amateur-kunstschilder woonde vóór W.O.I in de Hippodroomstraat 13, Oostende.
Hij stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met
2 werkjes : - Duinen bij valavond
- Laar in een bos

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLV : M... STAESSENS

Oostendse amateur-kunstenares, begin 20e eeuw.
Stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met 2 werkjes :
- Gent-avondeffect (ets)
- Gent-avondeffect (pentekening)

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS-XLVI : FRANÇOIS BOSSUET

Deze maand geven we uitgebreid aandacht aan de figuur van François BOSSUET, een
kunstschilder die wel geen Oostendenaar was, maar in het begin van de 19e eeuw al
hier woonde, en zoals zal blijken op artistiek vlak een grote rol speelde in het
toen nog kleine Oostende.

X X X

Bron voor deze bijdrage is een artikel van Gustave LAGYE, verschenen in "La Fédération Artistique" van november 1883, aangevuld met heel wat persoonlijke research.

X X X

François-Antoine BOSSUET werd te Ieper geboren in augustus 1798 (1) als zoon van
François-Joseph BOSSUET (°Waton, ca. 1761 - † Brugge, vóór 1826) & Marie-Constante
DE RYCKE (2). François BOSSUET jr. had nog twee broers, Louis en Charles, respectievelijk
omstreeks 1800 en 1802 te Ieper geboren (3).

Vader BOSSUET dreef handel in graan en hopen en zag zich door omstandigheden verplicht de
brouwerij van een van zijn cliënten-schuldnaars over te nemen. Heel deze
zaak zou mettertijd nefast zijn afgelopen zodat BOSSUET sr. financieel aan de grond
kwam te zitten. Naar aanleiding daarvan verhuisde het gezin naar Oostende, alwaar
de vader nieuw geluk kwam beproeven.

Het is zo dat we de BOSSUET's terugvinden in de Volksstelling 1814 van Oostende (3).
Ze woonden toen in de Albrechtsstraat 7 (nu Euphrosine BEERNAERTSstraat). Vader
BOSSUET was er als "drankslijter" gevestigd. Bij hem woonden toen nog zijn drie
zonen, François, Louis & Charles (toen respectievelijk 16, 14 & 12 jaar oud) en een dienstmeid,
Monica FISIGÉ uit Brédene.

Van Charles BOSSUET vonden we nog enkele gegevens terug in de Registers van de Burgerlijke Stand van Oostende. Hij woonde er later in de Lijnbaanstraat en was soldaat in het dépôt van het bataljon der Zesde afdeling van de Nationale Infanterie. Hij stierf ongehuwd te Oostende op 31 oktober 1828, 26 jaar oud.

BOSSUET was als kind nog leerling van ene BERRINS aan de Tekenschool te Ieper. Anno 1883 bezat BOSSUET nog werk uit deze periode : vooral tekeningen in sanguine naar gravures van oude meesters. Bewijzen van vroeg talent dus.

Omstreeks 1812 werd François BOSSUET op voorspraak van familie-kennissen "élève entretenu" in de kantoren van de Heer DE QUERSAINT, Prefect van het "Département des Deux-Nèthes" te Antwerpen. Zijn tekentalent, dat hij steeds was blijven cultiveren, werd er opgemerkt door een heerde, de Fransman DUBOIS. Deze was op zijn beurt bevriend met Willem-Jacob HERPEYNS (1743-1827), kunstschilder en directeur van de Antwerpse Academie. Het is zo dat de jonge BOSSUET leerling werd aan dit aloud instituut. Ook daar liet hij zich biezonder opmerken. De meeste "Antwerpse werken" van BOSSUET gingen teloor in de branden tijdens het bombardement van Antwerpen.

Na de val van Napoleon, tevens de aanvang van het Hollands Tijdvak, kwam BOSSUET naar Oostende terug. Hij trad er in dienst van het Zeewezen als secretaris der loods-diensten. In 1823 zou hij dit ambt neerleggen "... de guerre lasse,.... désespérant de participer jamais aux avantages réservés systématiquement aux seuls sujets bataves" (LAGYE).

Ca. 1818 trad hij in het huwelijk met Virginia-Julia DUBRUX. Ze kregen talrijke kinderen. In de Registers der Burgerlijke Stand van Oostende vonden we gegevens over enkele van hun kinderen terug :

- Elisa-Clementia-Rosalie-Isabella BOSSUET
° Oostende, 24 februari 1826
+Oostende, 5 juni 1826
- een doodgeboren kind op 31 januari 1827.

Anno 1883 vermeldde LAGYE nog 4 kinderen in leven :

- Auguste BOSSUET
- Louis BOSSUET, die een militaire carrière maakte;
- Charles BOSSUET, archivaris van de Nationale Bank;
- en een dochter die huwde met Kolonel Paul HENRARD.

X X X

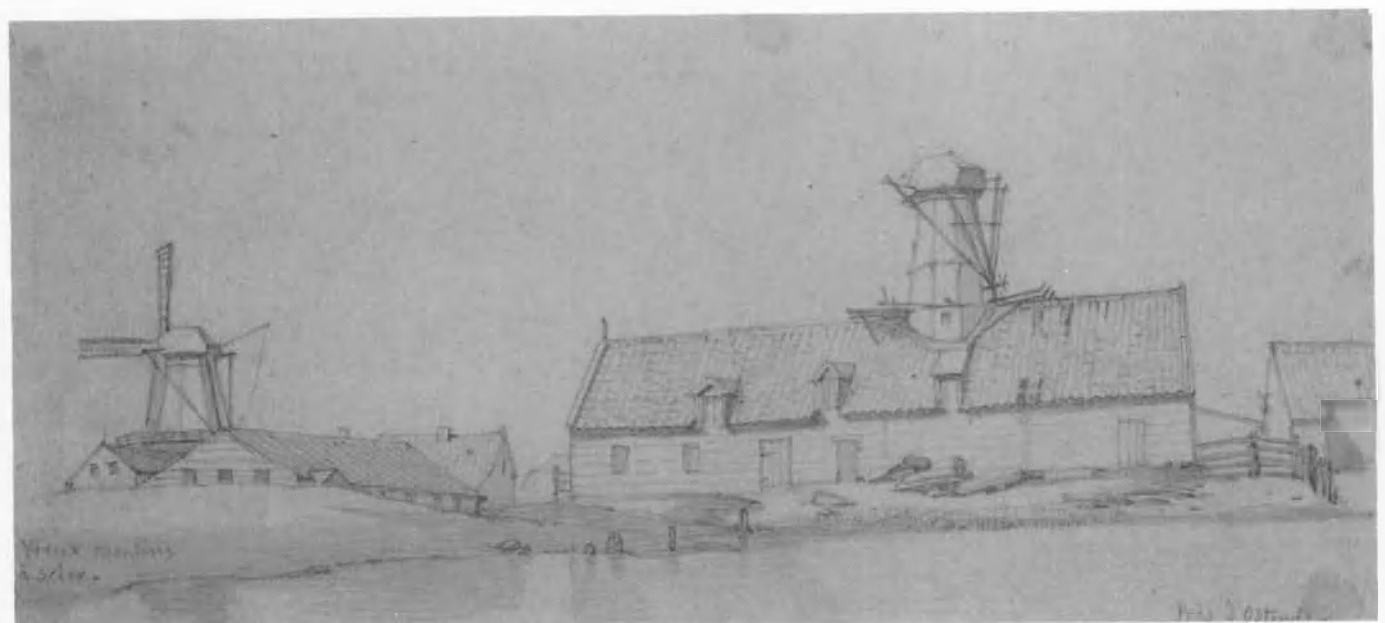
Te Oostende woonde BOSSUET op de Groentenmarkt. Hij was er op eigen houtje gestart met een bescheiden tekenschool. Toen de Stad in 1820 overging tot de stichting van een officiële "School voor Teeken- & Bouw-kunde" werd François BOSSUET er professor en met hem Michel VAN CUYCK (1797-1875) (4). Beide ontvingen voor dit ambt een jaarlijkse vergoeding van 150 guldens (5). Aldus zou BOSSUET te Oostende het artistiek basisondericht hebben verschaft aan historieschilder Edouard HAMMAN en aan François MUSIN, de gekende marineschilder.

X X X

FRANÇOIS BOSSUET EN OOSTENDE

▲
De zaagmolens
te Slykens
in 1821
▶

Oostende was tijdens het Hollands Tijdvak nog een rustig, wat armoedig plaatsje, door vestingen omkneed. Moeizaam begon er een zekere heropbloei, maar vooralsnog bleef het stadje aan zee ingeslapen. Een rust die 's zomers door wat voorname seizoengasten gestoord werd. In het dode seizoen waren enkel de gemeentepolitiek of de meedogenloze stormen onderwerp tot gesprek. De rampzalige buskruitontploffing op 19 september 1826 zorgde verder voor enige opschudding, en ook de herfst van 1827 bracht onverwacht weer wat leven in de brouwerij : Op 4 november 1827 spoelde een reusachtige walvis aan het strand ten oosten van de Oostendse haven. Rond deze ongewone gebeurtenis werd een groot volks evenement geïmproviseerd (6). Zowel de naam van François BOSSUET als deze van zijn collega M. VAN CUYCK blijven met de "Koninklijke Walvis van Oostende" verbonden.

VAN CUYCK vervaardigde twee litho-ontwerpen in verband met de walvis, alsook een reeks schilderijtjes die later met het ambulant tentoonstellingspaviljoen van het walvisgeraamte meereisden. BOSSUET verzorgde de gelithografeerde illustraties bij een beschrijvende, wetenschappelijke studie van de hand van Ignace V.J. DUBAR, geneesheer te Oostende : "Ostéographie de la baleine échouée à l'est du port d'Ostende le 4 novembre 1827", Brussel (LAURENT), 1828.

Hoger zagen we hoe BOSSUET anno 1828 zijn ambt bij de loodsdiensten neerlegde. De historiek van de Oostendse Tekenschool, afgedrukt in "L'Echo d'Ostende" van 8 maart 1885, leert ons dat BOSSUET datzelfde jaar Oostende verliet en te Brussel ging wonen. Bij LAGYE lezen we dan dat hij in 1828-1830 er door noeste zelfstudie zijn artistieke techniek perfectioneerde en dat hij naast het stadsgezicht aanvankelijk ook het schilderen van genre- & historiestukken beoefende.

Om aan de kost te komen gaf BOSSUET verder tekenlessen in chieke pensionnaten en in 't bijzonder aan kinderen van de vele Engelse gezinnen die toen te Brussel woonden. LAGYE noemde één leerlinge uit deze periode met naam : ene Juffrouw NUTTE-BOOM. Op het leerprogramma van BOSSUET's pupillen stond iets ongebruikelijks : tekenen van landschappen & stadsgezichten naar de natuur.

Nadat de Belgische Onafhankelijkheid (1830-31) een feit was, was de tijd voor grondige politieke & administratieve reorganisaties aangebroken. Minister Sylvain VAN DE WEYER verzocht BOSSUET, als man met ervaring ter zake, zijn ambt bij het Zeewezen terug op te nemen. Zo bleef hij nog een achttal jaar in dienst. Maar ondertussen werd BOSSUET in 1832 benoemd tot professor perspectieftekenen aan de Brusselse Academie. Hij zou deze functie tot aan zijn eervolle opruststelling anno 1874 bekleden.

In 1834 al verscheen BOSSUET's eerste tractaat over de perspectief, ten behoeve van jonge kunstenaars.

In 1870-74 liet hij bij LELONG te Brussel zijn groot tweedelig werk "Traité de perspective linéaire" verschijnen. Dit tractaat werd met erepenningen onderscheiden te Wien in 1873 en te Paris in 1878. Het bleef lange tijd het standaardwerk betreffende de perspectiefleer. Anno 1875 verscheen te Brussel een "Résumé du traité de perspective linéaire" en posthuum (1893) verscheen te Brussel nog een "Cours de perspective, appliquée à la peinture".

De perspectiefleer was uiteraard niet het hoofdvak aan de Brusselse Academie waarvan François-Joseph NAVEZ de directeur was. Vandaar dat er in de literatuur maar sporadisch sprake is van "leerlingen" van BOSSUET. Toch moeten de meeste academiestudenten zijn op techniek toegespitst onderricht genoten hebben.

Bij de volgende kunstenaars was zijn onderricht van meer dan normaal belang :

- Jean-Baptiste VAN MOER (Brussel 1819-1884)
- François MUSIN (Oostende 1820- Sint-Joost-ten-Node 1888)
- François-Xavier ROFFIAEN (Ieper 1820-Elsene 1898).

BOSSUET overleed hoogbejaard te Sint-Joost-ten-Node op 30 september 1889.
De veiling van zijn atelier ging in 1896 door bij FIEVEZ te Brussel.

X X X

BOSSUET was gespecialiseerd in topografisch exacte stadsgezichten, die we met het Italiaanse woord "vedute" noemen.

Verreweg het grootste aantal van BOSSUET's schilderijen hebben sites uit vreemde landen als thema : Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië & Noord-Afrika. Daarvoor leverden tal van lange reizen de nodige inspiratie.

Maar ook Brussel en de oude Vlaamse steden leverden hem de nodige inspiratie voor zijn vedute.

Het is hier echter niet de plaats om daar verder op in te gaan. Beperken we ons enkel tot Oostende in BOSSUET's kunst :

Uit BOSSUET's "Oostendse Periode" dateren tal van gezichten op de houtzaagmolens te Slykens nabij Oostende (7).

Ook later hernam BOSSUET hetzelfde thema. We vinden deze molens op :

- een gewassen tekening (17 x 24,5 cm) in bezit van het Oostends Stadsarchief. .
de tekening draagt als opschrift : "Zaagmolens, Ostende, 1821" (8).

- een houtskooltekening op papier met opschriften.

Vooraan : F.B. Vieux moulin à scier, près Ostende

Achteraan : Vieux moulin à scier du bois au Canal d'Ostende à Slykens 1826,

F. BOSSUET. Oostende , Stadsarchief.

- een schilderij, tentoongesteld in het Salon 1875 te Brussel
- een schilderijtje (13x 22 cm), geveild bij FIEVEZ te Brussel in 1906.
- twee sepia's, geveild in de galerij FIEVEZ te Brussel op 10 december 1896.

Verder andere gezichten uit Oostende :

- DE VISMARKT TE OOSTENDE

olieverf op doek (33 x 40 cm)

tentoongesteld tijdens het Salon 1832 te Gent

- OOSTENDSE STADSGEZICHTEN

Twee potloodtekeningen uit 1827

Veiling Nalatenschap BOSSUET, Galerij FIEVEZ, Brussel (9)

Norbert HOSTYN

Bronnen :

1. Naargelang de bron op 21, 22 of 25 augustus
2. Registers van de Burgerlijke Stand, Oostende
3. Volkstelling 1814. Deel XIII. Stad Oostende (uitg. R. ROTSART & R.L. DEWULF-HEUS), Brugge, (V.F.F.), 1980, p. 222.
Van de moeder is er geen sprake meer.

4. N. HOSTYN, De Oostendse kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK, in Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CXVI, 1979, 1-2, p. 93 ev.
5. Historiek ter gelegenheid van een prijsuitreiking afgedrukt in : "L'Echo d'Ostende", 8 maart 1885.
6. F.E., De "Koninklijke" Walvis van Oostende 1827-1977, in De Plate, november 1977, p. 3-4
7. Over deze molens leze men :
J.J. HEIRWEGH, Le Compagnie des moulins à scier près d'Ostende, in Contributions à l'histoire économique et sociale, VIII, p. 97-150.
7. A. VERBOUWE, Iconografie van het arrondissement Oostende, Brussel, s.d., nr. 24
9. idem, nr. 426.

KRISIS

De wedden van ambtenaars, bedienden en werklieden ondergaan altijd maar nieuwe afhoudingen. Wanneer men 's morgens wakker wordt, is het eerste werk naar de brievenbus lopen en kijken of het dagblad geen nieuwe besluitwetten brengt die weer eens naar onze geldbeurs grijpen.

Met een zucht zegt iedereen :

"We moeten maar weer iets uitsparen ! "

Uitsparen ??? Wat ???

De Kinema ! ?

Die was al van de lijst der ontspanning geschrapt. Vraag het maar eens aan de Kinemahouders !

Het partijtje kaart en het glas bier ook maar afschaffen ?

Dat was ook al gedaan ! Vraag het maar aan de koffiehulshouders !

De bijdragen niet meer betalen voor de vele maatschappijen, waarvan men lid was !

Dat gaat ook al niet goed meer ! Vraag het maar aan de penningmeesters !

Wat gedaan ?

U leest dat kleine artikeltje waarschijnlijk als een hedendaagse klacht, die, ware het niet van de oude spelling, U hedenochtend in uw krant had kunnen lezen. En toch werd het 50 jaar geleden geschreven. We troffen het toevallig aan in het maandblad "S.E.O." van maart 1935 !

Men ziet dat de geschiedenis zich steeds herhaalt en men op dat gebied uit oude tijdschriften heel wat kan leren. Als men weet dat na die crisis-periode een betere tijd aanbrak (als was dit 25 jaar later) en dat na de huidige crisis wellicht ook weer een betere tijd aanbreekt, dan is er nog hoop. Zegde Yves Montand in dat verband onlangs niet voor de T.V.-camera : "Vive la crise !" er op wijzend dat men maar een goeie tijd kan hebben na een slechte ?

Wat ons ook nog in bovenstaand stukje trof is dat de maatschappijen zich ook beklagen over minder leden. Hetzelfde hoort men nu bij culturele, sportieve en andere verenigingen.

O. VILAIN

APRIL 1942 (vervolg)

Maandag 27
(vervolg)

Verschillende projektielen kwamen terecht op de houtkaai naast de opslagplaatsen van Snauwaert en tusschen de rails van de spoorweg aldaar. Langs de Tilburykaai vielen twee bommen. Op de Slyckenslaan, in de bocht voor de pompierskazerne viel een zware springbom, en veroorzaakte een breuk in de leiding van het stadswater waardoor de baan weldra overstroomd stond. De bevoegde diensten waren onmiddellijk ter plaatse en sloten de leiding af.

Woensdag 29

Afweergeschut om 23u30. Bommen werden intusschen afgeworpen op het Westerkwartier. Op een afstand van 150 meter vanaf H. Hartkerk tot Torhoutse Steenweg vielen 9 bommen. Een verwoeste op deze Steenweg het huis nr. 150. een andere verwoestte het huis op de Mac Leodplaats, een derde viel in de middenbeuk van de H. Hartkerk. De anderen kwamen op straat en plein terecht. Deze bommen maakten zeven doden.

Van Sprang Willy, Torhoutse Steenweg 150, hoofd ingedrukt.

Van Heste Fernand, geboren 15.09.05 en wonende Mac Leodplaats, zijn hoofd was zijdelinks ingedrukt. Zijn beide voeten vermorzeld.

Vrouw Van Heste, 35 jaar

Dasseville Jozef, Edm. Laponstraat 11, schedelbreuk, geboren 21.5.95

Mevrouw Rox, wordt verstikt onder het puin evenals haar kindje.

Mevrouw van Campenhout, Edm. Laponstraat 11, geboren 5.01.07

GEKWETSTEN

Mevrouw Van Sprang, hoofd- en handwonden, aan ogen gekwetst

Ghesy Willy, arm gebroken over gansch het lichaam gekwetst

Dasseville Isabelle, voet gekwetst

Mw. Ghesy, voet gebroken.

Verder vielen 12 bommen aan de Soldatenberg. Buiten enkele ramen schade aan den kliniek waren aldaar geen slachtoffers.

MEI 1942

Maandag 4

Donderdag 7

Afweergeschut trad in werking om 11u40, bommen werden afgeworpen op grondgebied Opex in het Spergebied. Rond 19u55 overvloog een formatie vliegtuigen de stad en wierpen bommen op het grondgebied Bredene, wijk Sas-Slyckens rond de elektriciteitscentrale. Over het algemeen werden een veertigtal bommen gelost, waarvan een vijftiental in de Spuikom, zes à zeven in de balende kreek, drie op de koer van de elektriciteitsfabriek waarvan een blindganger, terecht kwamen. Een twintigtal bommen vielen verder op huizen en in straten.

In de Nukkerstraat werden de nummers :

50 zwaar beschadigd - eig. Leonie Titeca.

58 volledig verwoest - eig. Rachel Hoornaert

56 idem - eig. : Dekrijger Georges

54 idem

52 idem

Hoek Nukker- en Sterstraat

70 volledig vernield, eig. Derudder

76 zwaar beschadigd

Steenovenstraat

20 - achterhuis gansch vernield, voorhuis onbewoonbaar, eig. Geldhof Oscar

24 - achterhuis zwaar beschadigd

Nijverheidstraat

23 - volledig vernield, eig. Versluys Leon

25 - idem eig. Verleye Arthur

27 - idem eig. Coeneye Albert

29 - onbewoonbaar, eig. Flockmans Alfons

31 - idem eig. Caellier Louis

Buurtspoorwegstraat

Voor nr. 57 in de straat bevindt zich een bomtrechter dit huis is zwaar beschadigd.

Wagenmakerstraat

nr. 16 eig. Lesaffere, een bom kwam terecht op de koer deed het gebouw instorten, vernielde de aanpalende smis en het achtergedeelte van een kleine fabriek, eig. Vandewalle, welke zich langs het kanaal Brugge-Oostende bevindt.

Tusschen de huizen 1 & 3 bevindt zich een bomtrechter schade aan nr. 1 is gering.

Coupurestraat

10 onbewoonbaar

12 onbewoonbaar

14 tot 20 volledig vernield

(vervolgt)

BEELDEN, MONUMENTEN EN GEDENKPLATEN IN OOSTENDE - XVII : HET MEMORIAAL LAPON IN HET MUZIEKCONSERVATORIUM - ROMESTRAAT

Deze bijdrage over het herdenkingsplaket Edmond LAPON (1858-1901) kunnen we buiten gewoon kort houden : de biografie van de Oostendse musicus vindt u immers in de Plate 82/161-164 en de biografie van beeldhouwer Oscar DE CLERCK in dit nummer.

Het reliëf waarop we de toondichter in profiel naar links zien, omkaderd door een gestyleerde lier, meet 54 x 39 cm en is bevestigd links in de Inkomhall van het muziekconservatorium in de Romestraat.

Het is getekend en gedateerd : Oscar De Clerck 1927. en draagt als opschrift : LAPON.

Een 2e exemplaar is te zien in ons Heemkundig Museum.

Het reliëf sierde oorspronkelijk een bescheiden bakstenen LAPON-monument dat op 17 september 1927 in een prieeltje nabij de kiosk in het Leopoldpark werd ingehuldigd. Maurice ANTONY maakte nog de reportage van die plechtigheid.

Die LAPON-hulde was grotendeels een initiatief van Jan DE CLERCK, kunstschilder en broer van beeldhouwer Oscar DE CLERCK.

Kort na de inhuldiging werd het monumentje vernield en de plaket in het water van de vijvers gegooid, waar het jaren later terug opgevist werd en in eer hersteld in het conservatorium...

Het muurtje overleefde nog enkele jaren en had onder de naam " 't murtje van Lapon" succes bij hen die dringend aan een discrete boodschap toe waren.

Lit. : Monument Lapon, in L'Echo d'Ostende, 23 augustus 1927

Hulde aan Edmond Lapon, in De Zeewacht, 17 september 1927

C. LOONTIENS, Guide du touriste, p. 244-245

O. VILAIN, Langs de Oostendse Kateien, Oostende, 1974, p. 25 ("Den Hof")

N. HOSTYN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN IN OOSTENDE - XVIII : HET BEELDJE IN HET MAC-LEODPLEIN-PLANTSOEN

In het verzorgde plantsoen op het Mac Leodplein, prijkt sedert 1970, ietwat verloren langs de drukke Torhoutse Steenweg, een bronzen beeldje. Het stelt een zwierig-elegante naakte jongedame uit, in zuiverste Belle-Epoque-esthetiek.

Het brons is aan zijn tweede "standplaats" toe want het is feitelijk afkomstig uit de hovingen van het vooroorlogse Kursaal, waar het met een nu verdwenen tegenhangster, hoog op porfierzuilen prijkte.

Zoals op oude foto's en prentkaarten te zien is, had de jongedame oorspronkelijk een attriboot dat er nu niet meer bij is : een soort lang doek dat ze sierlijk in de wind liet wapperen. Van oudsher nu is dat de klassieke manier om "Fortuna" uit te beelden ; wat natuurlijk heel goed paste in het kader van Kursaal waar rond de speeltafels rijkdom en armoe snel wisselden.

De auteur van het beeldje is niet met zekerheid gekend, maar was naar alle waarschijnlijkheid Alban Chambon, de architect van het Kursaal III (1). Het is geweten dat CHAMBON ook beeldhouwer was en in zijn projecten steeds ruim de aandacht gaf aan sculptuur. Dit was ook het geval in de Oostendse Schouwburg (bronzen beelden op de luifel door J. DILLENS) en in zijn De Smet De Naeyerbrug waarvoor Karel De Kesel beelden vervaardigde.

Voor de buitendecoratie van het Kursaal liet CHAMBON verder ook sierlijke pauwen in metaal aanmaken. Twee overleefden de gebeurtenissen van 40-45 en prijken sinds kort in het Heemkundig Museum.

ICONOGRAFIE : OIOP 1 : 75 ; OIOP 2 : 62

M. CONSTANDT, Delbouille en Dujardin..., Oostende, 1981.

N. HOSTYN

(1) N. HOSTYN, Nota betreffende de architect Alban Chambon, in De Plate, nov. 76/3-6

HET MUSEUM VOOR GELD EN GESCHIEDENIS

Sinds 1982 telt België een museum meer : de Nationale Bank heeft haar kleine, maar gezellig Museum voor geld en geschiedenis geopend aan de Wildewoudstraat, links van de Sint-Michielskathedraal, te Brussel.

Zoals o.m. de Deutsche Bundesbank, de Bank of England, de Bank of Canada en de Norges Bank reeds deden, pakt nu ook onze eigen Nationale Bank uit met een permanente tentoonstelling van een deel van haar verzamelingen.

Het nieuwe museum kan worden opgesplitst in twee grote historische afdelingen, de ene gewijd aan het geld, de tweede aan de bank zelf.

In de eerste afdeling doorloopt men zowat vijftientig eeuwen geldgeschiedenis, te beginnen met het primitieve geld. Men maakt er kennis met ongewone vormen van betaalmiddelen, nu niet bepaald zakgeld. Zo is er de moko, een koperen gong, uit Indonesië, een steen van het eiland Yap in Oceanië en een Romeinse aes signatum, een zeldzaam type, voor zover bekend is, het enige hier te lande.

Van daar gaat men naar de munten : fraaie antieke exemplaren, verbazend kleine vroeg middeleeuwse penningen en de mooie reeks gouden stukken van onze feodale vondsten. Het loont echt de moeite even stil te staan bij de produktie onder de aartshertogen Albrecht en Isabella en bij de "leeuwen" van 1790. Ten slotte, om het geheel af te ronden, krijgt men een vrij exhaustieve keuze van munten van het Belgisch Koninkrijk. Uit dedactische overwegingen worden alleen monetaire types geëxposeerd.

Parallel aan de geschiedenis van de munten, wordt die van het papiergeld getoond : van verscheidene landen en eeuwen in het algemeen, van België in het bijzonder.

De tweede afdeling hangt een anekdotisch beeld op van het verleden en het heden van de Bank zelf. Omdat zij vooral als circulatiebank bekend staat, valt de nadruk enigszins op haar drukkerij. Men kan er het produktieproces van een biljet volgen : de weg die wordt afgelegd voor het gebruiksklaar is, d.w.z. goed voor de omloop. Moderne media, video- en diaprojectie, illustreren de hedendaagse rol en werking van de centrale bank.

SEGAERT Edouard Pierre Joseph

1. °Oostende 12 november 1822 + Oostende 6 februari 1870
2. vader : Pierre Charles
3. moeder : Sophie Antoinette Van Cuyt
4. echtg. : Elisabeth Pauline Royen Oostende 5/6/1855
5. beroep : handelaar
konsul Tanger en Marokko (1)
6. pol. strekking : liberaal
7. Pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861-1870
- 1.2.3.4.5./Overlijdensakte
(1) Moniteur, 29/7/1868

SERRUYS, Désiré Charles

1. °Oostende 3 september 1859 + Oostende 14 januari 1922
2. vader : Désiré Charles Marie
3. moeder : Anne Barso
4. echtg. : Louise Jean Oostende 20/6/1885
5. beroep : Ingenieur
komiteit ligue lib. (1909) voorz. Union lib. (1912)
lid Willemsfonds
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : Kamer V.D.O. 1912-1914
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

SERRUYS Désiré Charles Marie

1. °Gistel 24 april 1824 +Oostende 10 maart 1897
2. vader : Désiré Basile
3. moeder : Isabelle Thérèse Inghelbrecht
4. echtg. : Anne de Barso Oostende 5/1/1853
5. beroep : notaris
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861- ontslag 12/4/1874
schepen 22/5/1868-1/7/1872
gem. raad 1/1/1885-1890
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

SERRUYS Georges Joseph Frédéric Marie

1. °Oostende 29 mei 1851
2. vader : Auguste Benoît Marie
3. moeder : Rosalie Marie Valcke
4. echtg. : Emma Mathilde Bach Oostende 7/5/1881

5. beroep : handelaar reder
lid Willemfonds
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 29/5/1900-1903
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

SERRUYS Henri François

1. °Oostende 10 december 1796 +Oostende 12 november 1883
2. vader : Jacques
3. moeder : Julienne Hertoghe
4. echtg. : Melanie Declerck
5. beroep : eigenaar
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : burgm. 3/10/1835-1861
gem. raad 1831

1.2.3.4.5./overlijdensakte
Portret door E. BULCKE in de raadszaal (Stadhuis)

SERRUYS Isidore R.

1. °Oostende 19 juli 1856 + Gistel 19 mei 1912
 2. vader : Désiré
 3. moeder : Anne de Bargo
 4. echtg. : 1. Mélanie Everaerd
2. Louise Van Merhaege Oostende 9/10/1906
 5. beroep : notaris
komiteit Ass. lib. (1896-1900)
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 6/1/1891-1900
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

SERRUYS Jean-Baptiste

1. °Torhout 3 november 1754 +OOSTENDE 6 november 1832
4. echtg. : Marguerite Thérèse Maertens
5. beroep : advocaat 1780,
gem. schatbewaarder 1796,
vrederechter 1796, notaris 1810,
raadsheer hof van Cassatie 4/10/1832
6. pol. strekking : orangistisch
7. pol. loopbaan : raadspensionaris Oostende 1790
2e kamer van Statengeneraal vanaf 1815
burgm. Oostende 1821-13/11/1832
Nationaal Kongres
Kamer Oostende 2/9/1831-6/11/1832

1.5.7./ Du Bus de Warneffe & Carl Beyaert Le congrès national.
Biografie des membres du Congrès national et du gouvernement
provisoirs. Brux. 1930, p. 93

4./Le Carillon 29/10/1901 p. 1
Portret door E. BULCKE in de raadszaal (Stadhuis)
(vervolgt)

Willy MAERVOET

Eén van de recente aanwinsten van het stadsarchief Oostende is een 4 biz. tellend programma én reglement voor een muziekwedstrijd die op 15 augustus 1835 te Oostende betwist werd.

Het werd gedrukt bij J. ELLEBOUDT te Oostende.

We willen onze lezers de inhoud van dit document nopens een muzikaal/toeristisch gebeuren te Oostende in 1835 niet onthouden :

CONCOURS DE GRANDE HARMONIE,

offre

par la ville d'Ostende,
à

Toutes les Sociétés de Musique du Royaume
et de l'Etranger ;

Le Samedi 15 Août 1835.

Les Sociétés seront divisées en trois Classes, savoir :
Sociétés des Villes de 1er Rang.
Sociétés des Villes de 2me Rang.
Sociétés des Communes.

Seront considérées comme Villes de premier Rang, celles dont la Population s'élève à 15.000 âmes et au-dessus.

Neuf Médailles en Or seront distribuées en Prix aux Sociétés victorieuses.

MEILLEURE EXECUTION.

Sociétés des Villes de premier Rang
Premier Prix : Une Médaille de 300 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 100 Francs.

Sociétés des Villes de second Rang.
Premier Prix : Une Médaille de 200 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 150 Francs.

Sociétés des Communes.
Premier Prix : Une Médaille de 160 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 100 Francs.

MEILLEURE TENUE.

Sociétés des Villes indistinctement.
Une Médaille de 120 Francs.

Sociétés des Communes.
Une Médaille de 100 Francs.

A la Société la plus éloignée d'Ostende, en ligne directe
Une Médaille de 100 Francs.

Les Morceaux à exécuter sont :

Pour les Villes.
Une ouverture ou symphonie.
Un air varié pour plusieurs Instrumens solo.
Un morceau à leur choix.

Pour les Communes.
Une marche
Un pas redoublé.
Un morceau à leur choix.

§

Toute Société qui voudra prendre part à ce Concours, en donnera avis à Messieurs les Bourguemaître et Echevins de cette Ville, avant le 25 Juillet prochain.

§§

Personne ne sera admis à concourir à moins d'être membre effectif de la Société avec laquelle il se présentera.

§§§

Il sera libre aux Sociétés des Villes de second rang, de concourir avec celles des villes de premier rang, et aux Sociétés des communes de concourir avec celles des villes de second rang, pourvu qu'elles remplissent les conditions du Programme pour les morceaux à exécuter par ces villes, et qu'elles aient fait connaître leur intention à cet égard à Messieurs les Bourguemaître et Echevins, avant la dite époque.

REGLEMENT.

Article I.

Les Sociétés feront leur entrée à Ostende, Samedi 15 Août 1835, jours de concours. Le Local de la Société de St.-Sébastien près la port de Bruges, sera le point de réunion générale.

A neuf heures et demie précises, la Commission directrice s'y trouvera assemblée, pour les recevoir, et les conduire ensuite en cortège, l'Harmonie d'Ostende en tête, à la Maison de Ville, où elles seront reçues par la Régence.

Les Communes précéderont les Villes de second Rang, et celle-ci se placeront devant les Villes de premier rang ; elles exécuteront alternativement des marches ou pas redoublés.

Le même ordre de marche sera observé pendant toute la Fête.

Les Sociétés qui ne seraient point arrivées à l'heure indiquée, pour la réception, seront également admises au Concours, pourvu qu'elles n'arrivent pas après l'heure indiquée à l'article trois : elles prendront alors le dernier N° d'exécution de la série à laquelle elles appartiennent.

Article II.

A l'arrivée à la Maison de Ville, les chefs de musique de toutes les Sociétés se réuniront, afin de décider, par le tirage au sort le numéro d'ordre pour l'exécution.

Article III.

Les diverses Sociétés se réuniront ensuite à trois heures précises, à l'Hôtel de Commerce, où elles concourront pour la meilleure tenue.
Ce prix, ainsi que celui d'éloignement seront décernés d'après le mode qu'il aura plu à la Régence d'indiquer.

Article IV.

Immédiatement après cette réunion, les Sociétés se rendront, précédées de l'Harmonie d'Ostende, à l'endroit destiné au Concours.
Dans cette marche et les suivantes les Sociétés se rendront, indépendamment de l'ordre établi par l'article premier, celui des numéros qui leur seraient échus.
Pour l'ouverture du Concours, l'Harmonie d'Ostende exécutera un morceau de musique.

Article V.

La Société d'Ostende ne sera point admise à concourir.

Article VI.

Le Juri sera composé de cinq membres, pris parmi les artistes des grandes villes du Royaume et nommés par la Régence.

Ce Juri portera et fera connaître son jugement aussitôt le Concours fini.
En cas de parité de mérite, le sort décidera à quelle Société la médaille devra être remise.

La parité ayant lieu à l'égard d'un premier prix, la médaille du second prix appartiendra de droit à la Société que le sort n'aura pas favorisée, elle lui sera délivrée avec un certificat constatant qu'elle est donnée pour premier prix.
Si le tirage au sort pour parité de mérite avait lieu entre plus de deux Sociétés le sort déciderait également de la remise de la seconde médaille.

Dans les cas où la parité aurait lieu à l'égard d'un second prix, comme aussi au cas prévu ci-dessus, il sera délivré aux Sociétés que le sort n'aura pas favorisées, un certificat constatant à leur égard le résultat du jugement du Juri.

Article VII.

La Régence distribuera le lendemain à onze heures du matin les prix aux Sociétés victorieuses, au lieu même du Concours.

Article VIII.

Chaque Société, qui aura remporté un prix, exécutera après l'avoir reçu, un morceau de musique à son choix.

Article IX.

Si l'insuffisance du nombre des Sociétés concurrentes, au tout autre motif, rendaient nécessaires quelques changements, ou modifications dans les dispositions qui précèdent les Sociétés en seront instruites à temps.

Article X.

Après le Concours un Bal sera offert aux Sociétés concurrentes.

Ainsi arrêté en séance de la Commission Directrice, le 6 juin 1836.

DE OOSTENDSE BEELDHOUWER OSCAR DE CLERCK

Geboren te Oostende op 11 december 1892 als zoon van Constant DE CLERCK, behanger-garneerder en Charlotte LONCKE. Hij was de tweede jongste in een gezin van zes kinderen (Jan, Emma, Georges, Daniël, Oscar en Anna). Zijn broer Jan (1881-1962) was kunstschilder.

Was gehuwd met Georgette MAQUET.

Overleden te Sint-Stevens-Woluwe op 20 januari 1968 en er begraven.

Woonde achtereenvolgens Edith Cavellstraat te Oostende,
Ter Kamerenstraat, 175 te Sint-Pieters-Woluwe en Oudstrijderslaan, 15, te
Sint-Stevens-Woluwe.

Oscar De Clerck begon zeevaartkundige studies te Antwerpen, maar gaf die op om leerling te worden aan de Gentse Academie (1909-1913). Zijn professor was er Félix METDEPENNINGHEN. Tot zijn studiegenoten behoorden Constant PERMEKE en Albert SAVERYS.

Inmiddels werd De Clerck in november 1908 medestichter van de "Cercle Artistique d'Oostende", in zijn ouderlijk huis aan de E. Cavellstraat, gesticht door zijn broer Jan. De meeste Oostendse kunstenaars van het ogenblik sloten zich bij deze kunstkring aan: Louis Boel, Oscar Cornu, Maurice Desforges, Karel Dekesel, Madeleine Depape, Eugène-Achiel Gerbosch, Louis Royon, Jef De Brock...

Hij verliet in 1913 de Gentse Academie, met schitterende diploma's op zak. Hetzelfde jaar stelde hij drie portretsculpturen tentoon in het Salon van de Nieuwpoortse Kunstkring: "Portret van Mevrouw V.", "Mijn vriend Pol", "Mijn vriend Oscar".

De kunstenaar liet zich voor 't eerst opmerken met een monumentale fontein "Vogelzang" genaamd, die te zien was tijdens de Gentse Wereldtentoonstelling van 1913. Vooral de helder-constructieve opbouw van het monument werd gewaardeerd en als vernieuwend gevoeld.

Kort voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog deed hij nog mee aan het Salon 1914 te Spa (met het gipsen beeld "Fautive") en aan het Salon van de "Cercle Artistique" te Oostende.

Bij het uitbreken van de oorlog vluchtte de familie De Clerck naar Engeland. Hij volgde er een tijdlang les bij de beeldhouwster SCOTT. Tijdens de oorlog verbleef hij geruime tijd in Amerika, waar hij belast was met decoratief sculptuurwerk aan tentoonstellingspaviljoenen te New York, Philadelphia, Boston en Rio de Janeiro.

Een tijdlang werkte hij ook voor de Amerikaanse Oorlogsvloot, meer speciaal voor camouflageinrichtingen. Toen ontpopte hij zich occasioneel ook al een verdienstelijk amateur-bokser.

In Amerika ontstond het portret van Leopold STOKOWSKY, afgebeeld in "Allies In Art" (London, 1917). In hetzelfde boek vinden we ook een kleurenreproductie van het portret van zijn broer Jan van hem maakte.

Na de oorlog was De Clerck zijn stijl volledig ontwikkeld : geblokte, vereenvoudigde figuren op kubistische manier verwerkt : "Calvario", "Piëta", "Verloren zoon", "Sterrekundige" (1919), "De geseling" (1920) en "Vogelzang" (1927). Michel De Ghelderode getuigde van hem : "De Clerck est bien l'esprit le plus éclairé, la nature la plus instinctive de la jeune sculpture Belge". (1)

Sedert 1934 was hij als lesgever aan de Leuvense kunstacademie verbonden (benoemd door de Gemeenteraad op 10 januari 1936). Van de stad Leuven kreeg hij de opdracht voor het monument "Heropbouw van Leuven" (in 1937 ingehuldigd in de tuinen van de stadsbibliotheek, L. Vanderkelenstraat).

Tot zijn leerlingen aan de Academie behoorden o.m. de tapijttontwerper Julien BAL, de kunstschilder Emiel CRABBE, en verder Marcel DEKOK, René DELVAUX, Edouard DEWIT, Germaine MALFAIT, Louis SMEYERS en Emile VAN LANGHENDONCK.

In december 1945 werd hij tot directeur van de Academie aangesteld ter opvolging van Alfred DELAUNOIS (1876-1941). In feite bekleedde hij die functie al sedert het overlijden van DELAUNOIS. Hij werd in oktober 1958 op rust gesteld.

De Clerck maakt zich bijzonder verdienstelijk als beeldhouwer van monumentale, in architectuur geïntegreerde sculpturen, alsook als ontwerper van monumentale dinanderie, die doorgaans ook als decoratie van gebouwen bedoeld was. In die zin kreeg hij tal van opdrachten toebedeeld :

- 1925 : Internationale tentoonstelling te Monza (3 basreliëfs)
- 1935 : Wereldtentoonstelling te Brussel (Decoratie van het Paviljoen van de Textielnijverheid) (Kruisweg in de Kon. Kapel)
- 1936 : Stadhuis te Charleroi
- 1937 : Tentoonstelling te Paris
(Decoratie van het Belgisch Paviljoen en een doopvont).
Er werd hem een medaille toegekend.
- 1938 : Tentoonstelling te New York
(Decoratie van het Belgisch Paviljoen met dinanderie vervaardigd in de Ateliers MAUDOUX).
- 1939 : Tentoonstelling te Lille
(9 basreliëfs in het Belgisch Paviljoen).
- 1958 : Expo's te Brussel
(Decoratie van het Paviljoen van de Textielnijverheid en het Paviljoen van Congo).

Ook op het vlak der penningkunst leverde hij menige merkwaardige prestatie :

- Herdenkingspenning Huwelijk Jean de Luxembourg-Prinses Josephine Charlotte
- Penning "Orfeus" (1957)
- Penning "Dankbare huide van de Middenstand aan zijn algemeen voorzitter Baron Van Ackere 1878-1958" (1958)
- "Docteur Cl. ROSIER" (1960)
- Medaille voor Sint-Stevens-Woluwe (1960)
- Ontwerpen van het atelier- & meesterteken van de Kon. Munt te Brussel (1961)
- Medaille "Stier" (1965)
- Medaille Thomas More ("Obéissants à notre Conscience jusqu'à la mort") (1967)
- Penning Commissariaat-Generaal voor Toerisme van België
- Penning Christelijke Volkspartij (1972)

Van De Clerck zijn ook tal van portretbustes gekend. Naast de reeds genoemde van J. ENSOR en L. STOKOWSKY, vermelden we nog deze van Prinses de Schwarzenberg, Juffrouw COLLIN, Baron René STEENS, Auguste VERMEYLEN, Baron Houtart, Gouverneur van Brabant, Burggraaf de SPOELBERGH, Prof. DEBAISIEUX, Prof. Kan. LEMAIRE, A. SMETS, Burgemeester van Leuven, Willem PAERELS, Armand APOL.

Van de vele individuele tentoonstellingen van zijn werk vermelden we speciaal deze in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel (1929), deze in de "Cercle Artistique et Littéraire - Waux-Hall" te Brussel (maart 1930), deze in de Galerij Georges GIROUX te Brussel (februari 1932), deze in de gekende "Studio"-galerij te Oostende (januari 1933).

Verder stelde hij tentoon in voorname buitenlandse steden als Bern, Budapest, Leipzig, Milano, Paris, Riga, Roma, Stockholm en Venezia.

In december 1966 ging een retrospectieve van zijn werk door te Sint-Stevens-Woluwe (met uitgifte van een bijzondere postafstempeling).

De Clerck was Officier in de Leopoldsorde, Officier in de Kroonorde en Officier in de Orde van Leopold II, alsook Chevalier de la Légion d'Honneur, Officier de l'Ordre des Palmes Académiques en Ridder in de Orde van de Zwarte Ster. Hij was briefwisselend lid van de Kon. Academie van België en briefwisselend lid van de Kon. Academie van België en briefwisselend lid van de Praagse Academie (sedert 1933).

In 1934, 1939 en 1956 was hij jurylid voor de "Prix de Rome".

Van De Clerck zijn tal van portretfoto's gekend, waarvan meerdere afgebeeld staan in eigentijdse kranteartikels vooral dan in uitgaven uit het Leuvense.

Foto's berusten in de archieven van de Stedelijke Musea Oostende en in deze van de "Vrienden van Jan De Clerck".

Jan De Clerck schilderde zijn portret (verz. J. Maes, Oostende).

Werk van De Clerck bevindt zich in de verzamelingen van de Belgische Staat ("Bespiegeling"), deze van het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel ("De Temmer"), in het Paleis der Dynastie te Brussel, in de verzameling van de Stad Leuven ("Geseling" en 16 krijttekeningen uit 1921-1938), in het Casino te Middelkerke, in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende ("De Visser", "De Ontaarde"); in het Kon. Muziekconservatorium te Oostende (Lapon-memoriaal, 1927; voorheen in het Leopoldpark), in het Heemkundig Museum "De Plate" te Oostende (Memoriaal E. Lapon en portret van Omer Vilain).

Nabij het vroegere vliegveld te Evere staat zijn monument van Vlieggenier Brugggraaf de Spoelbergh. Te Rocquebrunes in Frankrijk staat zijn Churchill monument (1966).

N. HOSTYN

(1) Een tekening uit die periode kan men zien als bandversiering op het boek "De verrijzenis" door Daan Boens (1920).

LITERATUUR :

Belgian Art in Exile. A representative gallery of modern Belgian Art,
(London), s.d.

Allies in art, London (Colour), 1917

P. BAUTIER, Parmi les sculpteurs d'esprit nouveau, Oscar De Clerck, in :
"Savoir et Beauté", 7, 12, Brussel, 1927, p. 539-544.

Tentoonstelling eener reeks werken van beeldhouwer Oscar De Clerck (catalogus met
inl. door M. DE MARCHI), Brussel (Galleries Georges Giroux), 1932.

O. VILAIN, Beeldhouwer Oscar De Clerck, in : Ostend-Flash, 2, 9, december 1959.

Retrospectieve tentoonstelling Oscar De Clerck (catalogus), Sint-Stevens-Woluwe,
1966.

FACSIMILE VAN DE MARCOTARAARDGLOBE VAN 1541

Het museum van de "Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas" (zetel :
Zamanstraat 48, 2700 Sint-Niklaas) kan bogen op het bezit van het enig exemplaar
in België van de beroemde aardglobe van Mercator daterend uit 1541. Zij is, ook
artistiek gezien, een meesterwerk en, voor haar tijd althans, een instrument van
grote wetenschappelijke waarde geweest. Een fotografische afbeelding hiervan werd,
als ik mij niet vergis, opgenomen in de biografische notitie over Gerard Mercator,
geschreven door Paul Bockstaele en gepubliceerd in de luisterrijke boekenreeks
"Twintig Eeuwen Vlaanderen", meer bepaald in het deel 13 gewijd aan diverse ver-
maarde "Vlaamse Figuren", bladzijde 122. Het hindert niet, ter verduidelijking, te
vermelden dat dit boekdeel uitgegeven werd te Hasselt door de firma Heideland-
Orbis in 1976 en kosteloos ter inzage beschikbaar is in de leeszaal van de Oostend-
se openbare bibliotheken.

Een groep bestuursleden van genoemde kring uit Sint-Niklaas plant het produceren
van een millimetergetrouwe kopie van deze globe. Wij willen, op onze beurt, niet
nalaten hiervan melding te maken aan al onze elgen, trouwe leden van "De Plate".
Gelet op het zeer beperkt aantal kopieën dat zal uitgegeven worden, kan zonder
verplichting ieder echt belangstellende zijn/haar naam opgeven aan de heer Theo
Penneman, Hoveniersstraat 57, 2700 Sint-Niklaas, om op de hoogte gesteld te worden
van de aankoopvoorwaarden van deze in het vooruitzicht gestelde facsimile.
Het bestuur van de Wase Kring garandeert niet alleen een onberispelijk produkt
(= een bol met gekleurde segmenten, een gradenboog alsook een houten onderstel),
maar ook dat de prijs beneden de tienduizend frank zou blijven...
Waarvan, met het nodige voorzichtige voorbehoud, akte !

(Bron : "Mededelingenblad van de K. Oudheidkundige Kring van het Land van Waas",
jaargang 11, nr. 2,

Emiel SMISSAERT

VONDSTMELDING

Op het spoor van de oude Sint-Catharinakerk ?

Van de middeleeuwse Sint-Catharinakerk en -parochie is niet bijster veel geweten. Naar het schijnt zou de oudste vermelding van het bedehuis van 1265 dateren, en zou de kerk in 1584 in onbruik geraakt zijn ten gevolge van de godsdienstoorlogen. Een ernstig onderzoek van de historische bronnen zou hier wellicht meer klaarheid brengen.

De archeologische gegevens zijn al even schaars. In 1965 gingen F. Verkempinck en wijlen G. Rosseel aan het graven langs de Dr. Verhaeghestraat. Ze vonden een grafplaat waarop een inscriptie voorkwam met het jaartal 1483. Van deze opzoekingen zijn geen stratigrafische gegevens genoteerd, zodat het onmogelijk is na te gaan of het hier ging om een vondst in situ dan wel om een vondst in een verstoord milieu.

Enige tijd geleden werd op initiatief van Z.E.H. A. Van de Sompele door Roger van Dongen en Karl Vileyn opnieuw een gelijkaardige poging ondernomen in de tuin van Eddy Saey-Desmet, Dr. Verhaeghestraat 56. Op ca. 70 cm diepte werden inderdaad enkele vondsten aangetroffen waarvan de voornaamste hierna kort worden besproken.

Beschrijving en determinatie :

a. Ceramiek :

1. Enkele baksteen fragmenten van groot formaat (ca. 30 x 15 x 7,5 cm) met kalkmortelresten : het gaat hier om zgn. kloostermoppen, lokaal beter gekend als "moeffen".
2. enkele geprofileerde bakstenen van hetzelfde formaat, met resten van kalkmortel op de werkvlakken en sporen van één of meer lagen pleisterkalk op de geprofileerde delen. Sommige stenen zijn in de lengte gehalveerd. Deze stukken zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig van vensternissen, al is een gebruik in een deuroplijsting of in gemetselde pilaren niet uitgesloten.
3. enkele bakstenen met vierkant grondplan (ca. 17 x 17 x 6,5 cm) zonder enige spoor van mortel.

b. Natuursteen :

1. brokken grijsblauwe Doornikse kalksteen, w.o. één met kalkmortelrest
2. fragmenten lichtgrijze leisteen, dikte ca. 10 mm, w.o. één doorboord eksemplaar.

Het geheel kan omschreven worden als puinmateriaal.

Datering :

Globaal kan het vondstcomplex gedateerd worden als Laat-Middeleeuws. (vanaf 12 e eeuw). Alleen de bakstenen vermeld onder a. 1. kunnen daarbij als dateringscriterium gebruikt worden. Daar de middeleeuwse baksteenproductie echter zeer regionale en zelfs lokale kenmerken vertoont die echter nog grotendeels onbestudeerd zijn is geen scherpere datering mogelijk.

Interpretatie :

De vondsten zijn te beschouwen als puinresten van een Laat-Middeleeuws stenen gebouw. Dit gebouw had alleszins enige allure, te oordelen naar de geprofileerde bakstenen vermeld onder a. 2. Een van die bakstenen is nog gaaf en behoorde waarschijnlijk tot de middelstijl van een venster dat dan vrij groot moet geweest zijn. De leisteen is zonder veel twijfel in verband te brengen met de dakbedekking. Strikt archeologisch staat het wel niet vast dat deze resten van de oude kerk afkomstig zijn, maar de kans dat dit wel het geval is, is bijzonder groot.

Nog altijd blijft de vraag open waar deze kerk juist gelegen was, en of er nog sporen van te vinden zijn. Vooraleer daar een zinnig antwoord kan op gegeven worden moet er eerste en kritisch onderzoek gebeuren van de historische bronnen. In afwachting kan nagegaan worden of er aanduidingen te vinden zijn aan het oppervlak of in de teeltlaag van de onbebouwde percelen in de buurt. Deze sporen kunnen voorkomen onder de vorm van puinresten, houtskoolvlekken, hoogteverschillen, kleurvariaties e.d.m. . Ook is het aan te raden uit te kijken naar toevallige sporen en vondsten die te voorschijn komen bij allerlei bouwwerken. Al deze gegevens moeten dan wel behoorlijk geregistreerd worden d.m.v. tekeningen, foto's en beschrijvingen. Alleszins moet ernstig gewaarschuwd worden voor onsystematische putjesdelverij : niet alleen is dit een hoogst ondoelmatige onderzoeksmethode, maar bovendien gaan daarbij meer gegevens verloren dan dat er ingewonnen worden.

E. COOLS

Vereniging voor Oudheidkundig
Bodemonderzoek in West-Vlaanderen

ROUWBEKLAG:

We vernamen het overlijden van ons lid Mej. Laura DEFEVER op 78-jarigen ouderdom. Jarenlang hebben we haar op onze voordracht-avonden weten komen. We herinneren haar als iemand die steeds bij was enkele woordjes met andere leden te kunnen wisselen. Ze was in feite een eenzame en in eenzaamheid is ze ook gestorven. We leven in een wrede wereld met velen die geen tijd meer hebben om te luisteren. Dat zijn de laatste gedachten die "Lauratje", zoals men haar noemde, bij ons oproept. Dat zij ruste in vrede !

A. VAN ISEGHEM

voorzitter

VERONTSCHULDIGING

In ons nummer van januari lieten we een fotopagina verschijnen met 3 foto's van de oorlogspuinen van Oostende in mei 1940. Tot onze spijt vergaten wij te melden dat deze foto's in 1940 genomen waren door de Heer DEMEESTER (van "Radio Demeester") Aan de familie Demeester onze oprechte excuses hiervoor.

O.V.

MARITIEME AFDELING VAN ONS MUSEUM

Wij verontschuldigen ons voor het ontbreken van diverse stukken uit onze maritieme verzameling. Zij worden echter gebruikt als sfeerscheppende omlijsting van de tentoonstelling : BELGISCH MARINESCHILDERSKUNST 1780-1914 die doorgaat in de zalen van het Museum voor Schone Kunsten op de tweede verdieping van het Feest- en Kultuurpaleis. Deze tentoonstelling loopt tot 11 juni 1984 en is een bezoek overwaard. Tot genoemde datum moeten wij deze stukken in ons museum ontberen, maar mocht u ze willen zien loop dan even naar de tweede verdieping.

J.B.D.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Is open iedere zaterdag van 10 tot 12 uur en van 15 tot 17 uur en in het Paasverlof van 14 tot 30 april (de zondagen en de dinsdagen niet).

G.V.

VRAAG

Graag had ik langs deze weg om, als medewerker van onze plaatselijke heemkring "GRANINGATE" (Middelkerke) een vraag gericht tot uw heemkring. Ik ben volop bezig met een studie over het leven in Leffinge tijdens de Eerste Wereldoorlog. Naast fotomateriaal heb ik reeds heel wat informatie ingewonnen. Het zou mij echter enorm interesseren om u langs deze weg eventuele informatie te verzoeken. Misschien hebt u hier of daar nuttige informatie, die mijn onderwerp kan aanvullen.

J.M. Barra
Fleriskotstraat 67 a
8432 MIDDELKERKE

GELEZEN

Er verschenen 2 studies van Dr. Ir. Piet LOMBAERDE :

- 1) La trasformazione di una città ' di mare : Ostenda, 1865-1878, in Storia Urbana, 22-23, 1983, p. 163-210.

Piet LOMBAERDE, die vroeger reeds aan ons tijdschrift meewerkte, liet een uitvoerige studie verschijnen in het genoemd Italiaans tijdschrift, waar in de vroegste urbanisatorische ontwikkeling van de omwalde vestingstad tot mondain badoord, de periode 1865-1878 dus, wordt besproken. LOMBAERDE wijdt niet alleen de nodige aandacht aan de zaken die effectief werden verwezenlijkt, maar ook aan de niet-uitgewerkte projecten die in die tijd circuleerden (Plan van Hercke, 1856, Plan Horeau, 1867). Rijk geïllustreerd.

- 2) Het teoretische en praktische aandeel van Simon Stevin en Wenceslas Coberger bij de heropbouw van Oostende na 1604, in : Het Ingenieursblad, Jg. 52, n° 8, 1983.

De auteur, die over hetzelfde onderwerp reeds in ons tijdschrift publiceerde (1982/134) ev.; 156 e.v.), hernam dezelfde materie, rijker uitgewerkt in bovengemelde publicatie.

In deze bijdrage werd gewezen op het samen voorkomen van stedenbouwkundige, krijgsvbouwkundige en waterbouwkundige ideeën volgens nieuwe opvattingen op het einde van de 16de en het begin van de 17de eeuw. De teoretische uitdrukking hiervan kwam in de Nederlanden hoofdzakelijk door Simon Stevin tot stand. Zij staan niet los van de praktijk van stedenbouw en vestingbouw; De auteur toont het aan met een bespreking van het wederopbouwplan van Oostende na 1604; het ontwerp werd vermoedelijk door Ingenieur W. Coberger getekend. Aanbevolen lectuur !

N.H.

HET MEI NUMMER

Het volgend nummer van ons tijdschrift is het laatste dat vóór het zomerseizoen verschijnt. Een belangrijke bijdrage van ons lid André VANDEN AUWEELE met als titel "Een overzicht van vijftig jaar Oostendse Kursaal" zal in dat nummer verschijnen.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLIV : N. Laureys, XLV : M. Staessens, XLVI : François Bossuet ;
blz. 8 : O. VILAIN : Krisis;
blz. 9 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (16) ;
blz. 11 : N. HOSTYN : Oostendse monumenten ... XVII-XVIII;
blz. 13 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici (XII);
blz. 15 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis (XXIV);
blz. 18 : N. HOSTYN : De Oostendse beeldhouwer Oscar De Clerck;
blz. 21 : E. SMISSAERT : Facsimile van de Mercatoraardglobe van 1541;
blz. 22 : E. COOLS, Op het spoor van de oude Sint-Catharinakerk.

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCRIJF VAN DE OOSTENDSE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
13e jaargang, nr. 5-8, mei - augustus 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

MEI - ACTIVITEIT

1. NAMIDDAGVOORDRACHT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden die opzien tegen een verplaatsing 's avonds, uit te nodigen op een voordracht met quiz die doorgaat op

Woensdag 9 mei 1984 om 15.00 uur

Plaats : Conferentiezaal van VVF. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende

Het Onderwerp : HET OOSTENDS DIALECT

De spreker : De Heer Roland Desnerck.

Dank zij ons geacht medelid Roland Desnerck, taaleraar, liep er in 1972 een Oostends woordenboek van stapel. Na 18 jaar werk kon hij een door veel Oostendenaars, taalgeleerden en volkskundigen lang gekoesterde droom, in vervulling laten gaan. Sedert het verschijnen van zijn boek is Roland Desnerck noest blijven doorspeuren in de rijke bodem van Oostende's taaltuin. Het resultaat hiervan publiceerde hij als aanvulling van de tweede uitgave van zijn boek. Over de sierlijke en minder sierlijke termen van het rijke Oostendse taaleigen brengt hij ons in deze namiddagvoordracht een brede waaier. Aan de voordracht is een Oostendse taalquiz verbonden, waaraan enkel typische Oostendse prijzen verbonden zijn.

Een door en door Oostendse namiddag die geen enkele Oostendenaar van de derde leeftijd, aangespoeld of niet, mag missen. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet leden hartelijk welkom.

OPGELET : Het gaat hier wel om een namiddagvoordracht !

J.B. DREESSEN

MEI - ACTIVITEIT

2. KEN UW STAD. BEZOEK AAN DE SINT-SEBASTIAANSFILDE

Het Bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen voor een bezoek aan de SINT-SEBASTIAANSFILDE.

Dit bezoek gaat door op zaterdag 19 mei 1984 om 14.30u, en wordt geleid door de heer Omer Villain, Stadsbibliothecaris, ondervoorzitter van "De Plate" en Sire 1966 van de Sint-Sebastiaansgilde.

Plaats van bijeenkomst, Leffingestraat 2 (aan het hoofgebouw van de Sint-Sebastiaansgilde).

MEI - ACTIVITEIT

3. DIIVOORDRACHT

Het Bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een DIIVOORDRACHT die doorgaat op

Donderdag 24 mei 1984 om 20u30

in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : SINTE-GODELIEVE IN DE VOLKSVERERING. 1070-1970

De spreker : De heer A. LOWYCK

1984 is het Godelievejaar. Alles staat dit jaar in onze contreyen, in het teken van deze volksheilige die in 1084 werd heilig verklaard. Gistel bereidt grote feesten voor waarop de Koning en de Koningin verwacht worden. Op onze Oostendse Sinte-Godelieve-parochie is een uitgebreid programma van de feestelijkheden voorzien. In dit gewestelijke feestroes konden wij als Heemkundige Kring niet achterwege blijven. We deden dan ook beroep op een heemkundige met reputatie, Legeralmoezenier A. Lowyck, een Godelieve-kenner met naam om ons uit de doeken te doen hoe dat nu eigenlijk zit met Sinte-Godelieve, haar afkomst, haar leven en de volksverering die haar wordt toegemeten. Op zijn vele reizen doorheen Frans-Vlaanderen, naar WIERRE-EFFROIE (geboorteplaats van Sinte-Godelieve, een plaats in de buurt van Boulogne) maakte de heer Lowyck, een reeks mooie dia's die hij op deze avond zal gebruiken om zijn voordracht te illustreren. Een voordracht die U niet moogt missen, een waarop iedereen welkom is. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden.

J.B. DREESSEN

JUNI - ACTIVITEIT

Naar OOSTLAND willen wij rijden ... Studiereis naar THORN, MAASEIK, en BOKRIJK.

De Oostendse Heemkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de jaarlijkse studiereis die om reden van DE EUROPESE VERKIEZINGEN plaats vindt op Zondag 24 juni en ons over THORN, en MAASEIK naar de Westvlaamse Afdeling van het Openluchtmuseum in BOKRIJK voert.

Wij stellen, diegenen die dit wensen, voor 's middags de eigen knapzak aan te spreken in café De Beurs. Zij die het uitgebreider wensen kunnen terecht in het Hotel-restaurant VAN EYCK (prijs voor de menu + 500 F.). 's Avonds zouden we dan het avondmaal gebruiken in Sint Gummarus, BOKRIJK. We starten om 8 uur stipt voor het lokaal van VVF Oostende, Dr. Colensstraat, 6, Oostende. Over Brugge, Gent, Antwerpen, Kwaadmechelen, bollen we Limburg binnen en slaan tussen Kessenich en Gaistingen af om even de grens over te wippen voor een kort bezoek aan het witte stadje THORN. De schoonheid van dit oord van onveranderlijke rust wordt alom geroemd.

Ons oponthoud zal er echter kort zijn, we stappen in en trekken zuidwaarts de grens weer over naar MAASEIK waar we op de Grote Markt, een der mooiste van België, stoppen. Iedereen krijgt hier zijn lieve vrijheid terug en de nodige tijd om de inwendige mens te versterken.

Dit kan op de volgende manier :

- a. Voor de knapzakkers in Café De Beurs, bij een VVF lid, de heer DANIELS ;
- b. Voor diegenen die het uitgebreider willen doen in het Hotel Restaurant Van Eyck.

Om 14.00 uur slaan we terug verzamelen voor een kort bezoek aan het Apothekersmuseum (de oudste apotheek van ons land) en het Stedelijk Museum.

Om 14.30 uur stappen we op de bus en gaat het in vlugge vaart door de Limburgse mijnstreek naar BOKRIJK, waar we de afdeling West-Vlaanderen bezoeken.

Dorstig en uitgehongerd vallen we omstreeks 18 uur de afspanning Sint Gummarus binnen, waar we al het nodige vinden om aan de omstandigheden het hoofd te bieden. Omstreeks 20.00 uur nemen we afscheid om rond 23.00 uur terug thuis te zijn.

Inschrijving door storting van 400 F. op rekening 000-0507753-55. In deze prijs is begrepen, de busreis, de toegangsprijs in groepsverband tot het Apothekersmuseum in Maaseik en het Openluchtmuseum in Bokrijk.

Gelieve bij uw inschrijving te vermelden : WENS of WENS NIET DEEL TE NEMEN AAN HET AVONDMAAL.

De prijs voor het avondmaal, is ter plaatse te betalen. Het aantal plaatsen is beperkt tot 54. Er wordt een brochure gemaakt voor deze reis. Uiterste datum van inschrijving, Vrijdag 8 JUNI 1984.

Elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

PETITE HISTOIRE DE LA REINE DES PLAGES

Onder deze titel wijdt D.L. in de 'B-Revue' (n° 259, maart 1984) van de N.M.B.S. een artikel aan Oostende.

Enkele ondertitels :

- Moutons et poissons
- Une certaine renommée
- Quelques corsaires fameux (Jacobsen, Van Maestricht, de Moor)
- La Compagnie des Indes (1724)
- Les premiers bains de mer
- La reine des plages
- Aujourd'hui

W. VERLONJE

MEI 1942

Donderdag 7
(vervolg)

Slachtoffers

5 dooden, 2 zwaar gekwetsten en 10 lichtgekwetsten maken de balans uit van dit bombardement. De lijst volgt hier onder :

Dooden:

1. Feys August, Coupurestraat 12
2. Versluys Lydie, Coupurestraat 14
3. Schalendrijn Victor idem
4. Schalendrijn Marie Louise idem
5. Schalendrijn Monique idem

Zwaar gekwetsten

1. Belpaeme Blanche, Nukkerstraat 34, in- en uitwendige kneuzingen
2. Derynck Sylvie, rechterknoezelbreuk gepaard met groote wonde

Licht gekwetsten

1. Verdonck Helena, Nukkerstraat 54 - Hoofdwonde
2. Devriendt Simonne, Nijverheidstraat 27 - linkerboet ontwricht, nagel van rechterteen uitgerukt, licht gekneust over gansch het lichaam.
3. Marvoudt Alex, Opex - slag in de lenden, kneuzingen aan het hoofd
4. Coeneye Albert, Nijverheidstraat 27 - rechter elleboog gekneust
5. Coeneye Jacqueline idem , beide voeten licht gekneust
6. Coeneye Nora idem , lichte kwetsuren over gansch het lichaam
7. 4 kinderen Lesaffre, kwamen als bij wonder, slechts licht gekneust van onder het puin gekropen
8. Kimpe Valera, (echtg. Seys Fernand) Coupurestraat 18 - hoofdwonde
9. Seys Fernand - rechterarm gewond
10. Seys Esther-Lisette, Coupurestraat 18 - gekneust over gansch het lichaam

Zondag 31

Om 11u55 werd luchtdoelartillerie gericht op jachtvliegtuigen die de gasketel op Mariakerke met machinegeweer bestookten. Enkele omliggende huizen werden beschadigd, o.a. 39, 41, 43, 45 ; Vredestraat, slechts stoffelijke schade werd berckkend

JUNI 1942

Dinsdag 2

Afweergeschut om 14u45 zonder gevolg

Vrijdag 5

Om 15u15 trad het afweergeschut in derking. Een zes-
tental bommen werden uitgeworpen rond de elektrische
centrale, slechts stoffelijke schade valt aangestipt te worden. Meer uitgebreid
rapport in de L.B. Bredene.

Aan den Overkant van de vaart, dus op grondgebied
Oostende viel een bom en een blindganger, de eerste
vernietigde het pakhuis van Van Huele op de Steenweg,
stoffelijke schade.

Verder niets bijzonders meer te melden.

JULI 1942

Dinsdag 21

Jachtvliegers overvliegen de stad en vuurden met
boordwapens. Verkenneren werden uitgezonden, doch er
valt niets te melden.

Verder afweergeschut

AUGUSTUS 1942

Zaterdag 29

Afweergeschut van 1 uur tot 3 uur.

Om 11u27 trad het afweergeschut in werking op een
formatie vliegers die hun bommen lieten vallen boven
stad. De bommen kwamen terecht op de wijken Haze-
gras en Opex.

Op het Hazegras werden zeven bomtrechters aangetrof-
fen en wel op volgende plaatsen :

Voor de kazerne op de Smet de Naeyerlaan tusschen
de tramlijnen, die gansch verwrongen werden, waren
twee bommen gevallen, die een brede put gemaakt
hadden, welke het verkeer gedurende de eerste dagen
sterk belemmerde.

Voor het standbeeld viel een bom en achter het stand-
beeld waardoor het van zijn voetstuk geworpen werd.

Aan den ingang van het bosch op het zuidelijk voet-
pad vonden we twee bomtrechters.

Langs de Slachthuiskaai op 200 meter ten zuiden van
de Smet de Naeyerlaan werd eveneens een brede bom-
trechter aangetroffen.

Als bij wonder zijn noch doden, noch gekwetsten onder
de burgers te betreuren.

Verder werken bommen geworpen aan de Marineschool en
Voorhaven in het Spergebied.

Op de woonwijk Opex kwamen twee bommen terecht, de
eerste in de Stokerstraat naast het klooster der
Meissesscholl. De tweede bom kwam terecht tusschen
de huizen nummers 44 en 50 waardoor de achterkant
geschadigd werd.

(vervolgt)

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE. XIX :

Het memoriaal LEON RINSKOPF in het Koninklijk Muziekconservatorium

Over de figuur van dirigent & muziekschooldirecteur Léon RINSKOPF (Gent, 1862 - Deauville, 1915), kunnen we betrekkelijk kort zijn : de figuur van de onvolprezen musicus kwam destijds uitvoerig aan bod in onze reeks "Oostendse muziek-geschiedenis" (De Plate, jg. 1982).

Het memoriaal, een bronzen bas-reliëf, dat nu in de inkomhall van het kon. muziekconservatorium in de Romestraat hangt, is een werkstuk van de eclectische beeldhouwer Pierre THEUNIS (Antwerpen, 1 mei 1883 - Schaarbeek 1950).

THEUNIS had gestudeerd aan de Brusselse Academie bij Charles VAN DER STAPPEN & Julien DILLENS.

Hij genoot vooral bekendheid met zijn kleinbronzen en met zijn ontwerpen voor plaquettes, penningen en medailles. Uit zijn grote oeuvre noemen we o.a. "Comité provincial du Brabant. Colonie d'enfants débiles", "Oeuvre de l'habillement des orphelins de nos soldats, 1917", "VIIe Olympiade, Anvers 1920", "Dinah Bulcke" enz...

Het monument was een realisatie van een "Rinskopf-comité" dat via concerten, schenkingen ... de nodige fondsen voor een memoriaal van de tijdens W.O. I in Frankrijk gestorven meester verzamelde.

Niemand minder dan toondichter Camille Saint-Saëns was erevoorzitter van dit comité.

Op zondag 18 september 1921 werd het memoriaal plechtig onthuld in het Kursaal, in tegenwoordigheid van familieleden van de dirigent. Tijdens de plechtigheid werden composities van RINSKOPF ten gehore gebracht.

Een naakte muze, gezeten te midden het gebladerte, met een zedige draperie over buik en dijen, vraagt de aandacht voor het ronde portretmedaillon van de meester. De bijbehorende tekst luidt :

A
LEON
RINSKOPF
1862 - 1915
CHEF D'ORCHESTRE
DE 1891 A 1914

SES AMIS
SES ADMIRATEURS

Met de afbraak van het Kursaal tijdens W.O. II verhuisde het memoriaal naar het muziekconservatorium.

U vindt er een afbeelding van in "De Plate" 82/125.

N. HOSTYN

ERRATA

Op p. 9 van het aprilnummer van "De Plate" lezen we in het "Oorlogsdagboek 1940-1945" bij de gekwetsten de naam GHESY. Dit moest zijn : GHAYE. Tevens was er nog een derde gekwetste in die familie, nl. Jacques GHAYE, toen 10 dagen oud.

OOSTENDSE PORSELEINKAARTEN IN BEZIT VAN "DE PLATE"

In "Ostendiana IV" (1982) wijdde Omer VILAIN een belangrijk artikel aan de Oostendse porseleinkaarten, die een nuttige iconografische bron van het 19de eeuwse Oostende blijken te zijn.

Daarin zinspeelde hij op het bestaan van een collectie Oostendse porseleinkaarten bij "De Plate".

Hieronder de complete lijst van porseleinkaarten in de verzamelingen van "De Plate" :

TRANSPORT

1. Ferd. DEKEUKELAERE / CONDUCTEUR DES MESSAGERIES J.B. VAN GENDT & CIE.
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
met voorstelling van een met vier paarden bespannen diligence.

BADEN

2. SOCIETE DES BAIGNOIRES RAYEES & JAUNES / OSTENDE / PORTANT LE LION BLANC
DE N° 1 A 33 / SOUS LA DIRECTION DE P. LUS & COMPIE
Lith. Daveluy, Bruges.

MUZIEK

3. THABERT VIOLONNISTE / RUE DU LAIT BATTU N° 2 / OSTENDE DONNE DES LECONS
DE MUSIQUE ET DE VIOLON
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
randdecoratie met muzikale motieven.
4. VAN ISEGHEM / PROFESSEUR DE PIANO ET DE MUSIQUE / RUE DES BOIS N° 27 /
PRES L'EGLISE DE ST. WALBURGE A BRUGES
rocailledecoratie in de randen ; in het midden een pianolesscène. (2 exempl.)

HANDELSZAKEN

5. H. PANNIER / CHAUDRONNIER-POÉLIER / RUE DE LA CHAPELLE N° 52 / OSTENDE
Afbeeldingen van kachels en kookpotten.
6. A L'AFRICAIN PARFUMERIE ORIENTALES ET DE PARIS / BROSSERIE ET GANTERIE /
RUE DES CAPUCINS EN FACE LE JARDIN DU ROI / OSTENDE
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Rankwerk met bovenaan in het midden een buste van een baardige man met
tulband op het hoofd. Vlaggen met maansikkels in de vlagvelden zijn in
de decoratie verwerkt.
7. MAGASIN DE PARFUMERIE / SAVONS ET BROSSERIE / ANGLAIS ET FRANÇAIS / CHARLES
BÖLCKE / COIFFEUR / RUE DE LA CHAPELLE 49 / OSTENDE
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Rocaille, putti en bustefiguren.
8. DEPOT D'HUITRES FRAICHES ET D'HOMARDS / ROSALIE DE SMET / RUE DE LA CHA-
PELLE 16 / OSTENDE
Lith. Daveluy, Bruges.
Afbeeldingen van kreeften, vis, krabben en tonnetjes.
9. H.S. GOLDER / 25. RUE DU QUAI / HAMS & BACON CHEESE & EARTHENWARE
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
10. PAVILLON ROYAL TENU PAR J. HAMERS / DIGUE DE MER / OSTENDE / CARTE D'ABON-
NEMENT DES BAINS CHAUDS D'EAU DE MER
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Voorstelling van 2 in kuipbaden gelegen personen.

Bibl. Alexis VERBOUWE, Iconografie der gemeenten van West-Vlaanderen.

3. Iconografie van het arrondissement Oostende, Brussel, s.d.,
p. 90, nr. 451.

11. MAISON DE CHINOISERIES / RUE DES CAPUCINS / EN FACE LE JARDIN DES PRINCES
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
decoratie in chinoiserie.
12. SALON DE CONSOMMATION / TIENT TOUTES SORTES DE SIROPS ET RAFFRAICHISSEMENTS/
J.M. NOPPENY WARRINNIER / PATISSIER-CONFISEUR / RUE LONGUE N° 68 /
OSTENDE
decoratie met rocaillemotieven in de randen. (2 exemplaren)
13. MAISON ANGLAIS / FRANCAIS - ALLEMAND - BELGE / RUE DE LA CHAPELLE, n° 5 /
RENARD / OSTENDE
Lith. de Dedrie - Tomson, Bruxelles.
14. MAGASIN DE QUINCAILLERIE / Me RIMBAUX / RUE DE LA CHAPELLE / OSTENDE
Lith. Royale Daveluy.
decoratie : calligrafische lijnen en banderollen. (2 exemplaren)
15. DEPOT DE BOTTES ET SOULIERS / Me RENARD / PLACE D'ARMES N° 15 / OSTENDE
Lith. Daveluy, Bruges.
16. MAISON DE CHAPELLERIE / A. RINBAUX-RAYEZ / FOURNISSEUR DE LA FAMILLE
ROYALE & DU PRINCE DE SAXE-COBOURG / 17 RUE DE LA CHAPELLE / OSTENDE
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Versiering met rankwerk en bovenaan het wapenschild van België.
17. ROYON-HERTOGHE / MAGASIN D'EPICERIES & FRUITS / FOURNISSEUR DE LA COUR /
RUE DE LA CHAPELLE N° 97 / OSTENDE
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
decoratie met wijnranken.
18. MELLE SCORSSERY / MARCHANDE DE TOILES / LINGE DE TABLE DAMAS BATISTE /
N° 15 RUE DE LA CHAPELLE / OSTENDE
Lith. Daveluy, Bruges. (2 exemplaren)
19. LES SOEURS VAN CUYL / 65, RUE DU QUAI. OSTENDE / MAGASIN D'EPICERIES, VINS,
LIQUEURS, SAUCES, MARINADES, ETC.
(ook nog Engelse versie van de tekst)
Impr. de J. Elleboudt. Ostende.
20. PLACE D'ARMES / OSTENDE / J. VAN DER HEYDEN-SOMERS / FOURNISSEUR DE LA COUR
Winkel van meubels, behangpapier, spiegels en fantasieartikelen.
randdecoratie in eikeloof met centraal : het wapenschild van België.
(2 exemplaren)
21. MAGASIN DE QUINCAILLERIE / P. VERMEIRSCH-ANTONY / RUE DE LA CHAPELLE N° 37 /
OSTENDE
Daveluy, Lith. du roi, Bruges.
decoratie met sierstaven, blaadjes en rocaillemotieven.

HOTELS EN RESTAURANTS.

22. HOTEL D'ALLEMAGNE / OSTENDE / TENU PAR CLAEYS / EN FACE LA SORTIE DE LA STATION
Lith. De Lay
(E. DE LAY, Sint-Amandstraat 31, Brugge).
Afbeelding van spoorwagens met stoomlocomotief en het Hôtel d'Allemagne.
23. OSTENDE / AUG. STRACKE / HOTEL D'ALLEMAGNE
Verlag & Druck Kunstanstalt ROSENBLATT, Frankfurt am Main.
Een klimopblad met daarin een gezicht op Wapenplein en Stadhuis, met kiosk.
24. APPLETON'S SHIP HOTEL / OPPOSITE THE STEAM PACKETS / OSTEND ON THE QUAI N° 15
Daveluy Lith. du Roi, Bruges
Afbeelding van het hotel, de aanlegkaai en een raderstoomschip. (2 exempl.)
25. OPPOSITE THE RAIL-WAY STATION / BARBERS / HOTEL DU CHEMIN DE FER / RAILWAY HOTEL / OSTENDE / EN FACE DE LA STATION DU CHEMIN DE FER / CAFE-RESTAURANT
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Afbeelding van het station, de dokken en het hotel.
26. HOTEL DE LA COURONNE DE FRANCE / CAFE-RESTAURANT / LOUIS DE SCHEPPER / RUE DE LA CHAPELLE N° 39 / OSTENDE
met prijslijst voor de voornaamste gerechten.
Lith. Daveluy, Bruges.
27. E. DE VOS / HOTEL DE LA COUR IMPERIALE / RUE DE LA CHAPELLE / OSTENDE
Daveluy, Lith. du roi, Bruges.
Centraal : een ovaal medaillon met afbeelding van het hotel goud en zwart.
28. Idem als 27 / goud, zwart en blauw.
29. Idem als 27 / goud, zwart, blauw en groen.
30. HOTEL DE FLANDRE TENU PAR P. FONTAINE / RUE DE CHAT / OSTENDE /
Lith. Royale Daveluy, Bruges.
versiering met klimop en rocaille.
31. HOTEL DU GRAND CAFE / TENU PAR / C. SALZGEBER / PLACE D'ARMES N° 15 / OSTENDE
Lith. Daveluy, Bruges.
32. HOTEL KURSAAL & BEAU SITE / SPLENDID HOTEL / HOTEL CONTINENTAL / VILLE D'OSTENDE / GRANDS HOTELS DE 1° ORDRE / DIGUE DE MER (EN FACE LES BAINS) / 950 LITS / PROPRIET. : AUG. DECLERCK
(met afb. van de genoemde hotels).
33. HOTEL DU LION D'OR / TENU PAR / A. CNUUDE / PLACE D'ARMES N° 2 / OSTENDE
Daveluy, Lith. du Roy, Bruges.
Centraal : een gouden leeuw op blauwe grond. (2 exemplaren)
34. Idem als 33 maar groter en met randdecoraties.
35. HOTEL DE LA MAISON DE VILLE / TENU PAR DENYS-VERBAERE / PLACE D'ARMES
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
36. HOTEL ROYAL / RUE D'OUEST ET DE ST. SEBASTIEN / OSTENDE / PRES DE LA DIGUE DE MER / HOTEL ROYAL / RUE DES FRIPPIERS / BRUXELLES / AU CENTRE DE LA VILLE / TENUS PAR / VEUVE J. MOLENSCHOT
Daveluy, Lith. du Roi, Bruges.
Afbeelding van de hotels, bloemen en rankwerk.

37. Idem, maar zonder de randdecoraties.
38. A L'UNIVERS A OSTENDE / CAFE-RESTAURANT / RUE DES CAPUCINS, COIN DE LA RUE DU SINGE, PRES LA GRANDE PLACE
(met afbeelding van het gebouw)

GELEGENHEIDSDRUKWERK :

39. A MESSIEURS / LES / PRESIDENT ET MEMBRES / DE LA SOCIETE ROYALE / GUILLAUME TELL / (volgt een gelegenheidsversje) / OSTENDE 1er JANVIER 1856
Lith. Daveluy, Ostende.
40. SOUHAITS DE NOUVEL AN AUX ANCIENS FRERES D'ARMES DE L'EMPIRE FRANCAIS PAR LES TAMBOURS DE LA SOCIETE
(Daveluy, Lith. du Roi, Bruges).
Afbeelding van Sint-Helena, de Keizerlijke arend en links en rechts een soldaat-vaandeldrager uit het leger van Napoleon.
41. SOCIETE DES ANCIENS FRERES D'ARMES DE L'EMPIRE FRANCAIS
(Daveluy, Lith. du Roi, Bruges)
2 gekruiste Franse vlaggen en de Keizerlijke adelaar.

N. HOSTYN.

MAATSCHAPPIJ VERENIGDE AMBACHTEN.

Vanwege de gezusters SIMON (uitbaatsters van de onlangs verdwenen pittoreske tabakszaak in de Adolf Buylstraat) ontving de kring een belangrijke groepsfoto voorstellende de leden van de "Mij Verenigde Ambachten". De opname dateert van 23 oktober 1910 en is gemaakt op de binnenkoer van het Grand Hotel Fontaine. Deze mooie gift is momenteel te zien bij de "Aanwinsten"-Afdeling in het Heemkundig Museum.

G. V.

ENSORIANA.

(R. MERLIER & F. SAFIN-CRAHAY) : Van realisme tot expressionisme in de Belgische kunst (tentoonstellingscatalogus). Brussel-Waregem, 1982. Catalogus van een tentoonstelling opgezet met werken uit de collectie van het Gemeentekrediet. Van ENSOR vinden we drie werken :

- "De vrouw met de bezem" (1880 ; houtskool ; 74 X 57 cm)
- "De gultarist of portret van Dario de Regoyos" (olie op doek ; 69 X 58 cm)
- "De antiquair of portret van Paul Buéso" (olie op doek ; 85 X 43 cm).

N. HOSTYN.

RAYMOND KAMMERER, EEN 19de EEUWSE UURWERKMAKER TE OOSTENDE.

Op gebied van de klokkenbouw heeft Oostende steeds een onbeduidende rol gehad. Dit bleek ondermeer ook uit de lijsten met namen van Vlaamse uurwerkmakers, destijds door het tijdschrift "Ons Heem" afgedrukt.

Eén Oostendse figuur is in dat verband echter toch even het vermelden waard, namelijk uurwerkmaker Raymond KAMMERER.

Raymond KAMMERER werd op 4 augustus 1822 te Schonenbach in het toenmalige Groothertogdom Baden geboren.

Op 18 mei 1848 huwde hij te Oostende met Elisabeth-Françoise YSENGRIN (°Oostende, 5 mei 1823), dochter van François-Joseph YSENGRIN (Oostende, 1795-1869) & Isabelle-Joséphine VAN ISEGHEM (Oostende, 1800-1880).

Ze hadden 6 kinderen, allen te Oostende geboren : Léonie (° 7 juli 1849), Raymond (8 augustus 1850), Arthur (6 december 1851), Emilie (28 mei 1853), Honorine (27 januari 1855) & Charles (17 maart 1857).

Raymond KAMMERER had zijn zaak in de Kapellestraat 14 te Oostende. Van hem kennen we één enkel gesigneerd uurwerk : een staande klok, in erbarmelijke toestand bewaard in het Heemkundig Museum "De Plate" te Oostende. Ze is getekend op een cirkelvormig tinnen plaatje, boven de wijzerplaat : KAMMERER 1850 OSTENDE. De wijzerplaat zelf draagt de signatuur : Michael Olyen.

Speurend doorheen de Oostendse dagbladen uit de jaren 1850-1860 vonden we enkele gegevens over deze uurwerkmaker terug. Samengevoegd geven ze ons iets van inzicht in zijn werkzaamheden te Oostende.

In "La Flandre Maritime" van juli 1850 voerde hij als volgt publiciteit voor zijn zaak :

HORLOGER DE LA MARINE
MAGASIN D'HORLOGERIE
DE
KAMMERER-YSENGRIN
PENDULES; MONTRES ET CHRONOMETRES
BRONZE ET ARTICLES DE FANTAISIE
ATELIER DE FABRICATION DE TOUTES PIECES
D'HORLOGERIE DE PRECISION
REPASSAGE ET REPARATION
DEPOT D'ARMES DE LUXE

Blijkens een aankondiging in "La Feuille d'Ostende" van 26 december 1853 ging zijn zaak dat jaar over de kop :

Tribunal de commerce d'Ostende

FAILLITE

Par jugement du Tribunal de Commerce séant à Ostende, en date du 21 décembre 1853, la faillite de Raymond KAMMERER, marchand horloger à Ostende a été déclarée ouverte à compter du 15 octobre 1853. D'après le même jugement la déclaration des créances doit être faite dans les 20 jours à compter de celui du jugement déclaratif, au greffe du dit tribunal, la clôture du procès-verbal de vérification des créances est fixée au 18 janvier 1854 à 3 heures après midi en la salle

d'audience du même tribunal les débats sur les contestations à naître de cette vérification seront portés à l'audience publique du 25 janvier suivant.

Ont été nommés juge commissaire M. Joseph VAN CUYL ;
curateur, M. Charles JANSSENS, avocat à Ostende.

Pour extrait conforme,
le curateur,
Charles Janssens

In 1854 vinden we KAMMERER terug als patentnemer op een elektrisch uurwerk van eigen vinding. Het volgende jaar laat hij de inmiddels aangebrachte verbeteringen ook registreren :

"Un arrêté ministériel en date du 5 juillet,
"accorde au sieur R. Kammerer, à Ostende,
"un brevet de perfectionnement, à prendre date
"le 20 juin 1855, pour des modifications
"apportées à l'horloge électrique, brevetée en
"sa faveur le 17 août 1854 " (La Feuille d'Ostende, 8 juli 1855)

Nieuwe verbeteringen aan zijn uurwerk liet KAMMERER registreren in 1857 :

"Un arrêté ministériel du 19 février accorde
"au sieur R. Kammerer, horloger mécanicien, à
"Ostende, un brevet de perfectionnement, à
"prendre date le 6 février 1857, pour des additions
"à l'horloge électrique, brevetée en sa faveur le
"4 août 1854." (La Feuille d'Ostende, 26 februari 1857)

Via "La Feuille d'Ostende" van 5 februari 1857 vernemen we nog iets meer over de KAMMERER-klok :

"Nous avons sous les yeux un opuscule sur l'emploi
"et les avantages des horloges électriques inventées
"et perfectionnées par M. Kammerer, horloger de l'Etat
"et de la marine.
"Cette brochure contient une description très
"détaillée d'une horloge (Kammerer) électrique,
"suivie de dessins-modèles faits par l'inventeur.
"La différence entre les horloges-Kammerer et
"toutes les autres inventées jusqu'à ce jour, consiste dans la
"suppression du ressort pour retirer l'armature ; pour
"donner la régularité à la marche de son horloge,
"M. Kammerer emploie le même courant dans les deux
"électro-aimants qui font l'attraction et la
"répulsion alternativement.
"M. Kammerer vient de recevoir, en réponse à l'envoi
"de cet opuscule, une lettre des plus flatteuses
"de la part de l'Institut impérial de France (Académie des sciences).

N. HOSTYN.

Z E E W I J D I N G

=====

Matrozen, komt van allen kant,
Komt naar Oostende, komt op 't strand
De zee wordt heden ingewijd,
Dit stemt ons hert hoogverblijd
De zonne lacht
In heldre pracht,
De zee beweegt zich traag en zacht,
En wiegend langs de duinen voort,
Verheft zij grootsch heur breed accoord :
Geloofd zij God in den hoogen !

Met kaarslicht en met wlerookwalm,
Met heilige beelden, stijf en kalm,
Met gilden, bonden, broederschap,
Gaet plechtig, op gemeten stap
In zonnegloed
De bonte stoet.
De zee wordt door het volk begroet,
En bij 't gebulder des kanons,
Bldt ieder stil een "Vaderons".
Geloofd zij God in den hoogen !

Daar klinkt der priesters stem weldra :
"O Salutaris hostia !"
Matrozen knielt voor 't loofaltaar,
Aanbidden den Alzegenaar !
De priester spat
't Gewijde nat
Ter zee, die als een spiegel glad,
De hemel met zijn stralengroet
Weerkaatst als Godes zegegroet :
Geloofd zij God in den hoogen !

Van bark en schepen op de zee,
Van strand en haven 't juicht al meê,
Verslonden in het heilig feit
Verkonden Godes heerlijkheid !
Die 't hert verwermt,
De ziel beschermt ;
Ter zee zich met den mensch ontfermt !
En overal, als 't eenig Al,
Zijn macht vermeldt door 't golfgeschal :
Geloofd zij God in den hoogen !

Emmanuel HIEL

Overgenomen uit "Volledige Werken van dichter Emmanuel Hiel",
d I : Lieder en (Brussel, Drukkerij A. Hessens, 1933), blz.264-265.

ERNEST DE TAEYE NAM REEDS 10 JAAR GELEDEN AFSCHIED.

Deze maand is het juist 10 jaar geleden dat Ernest DE TAEYE, 1ste Hoofdman van "De Plate", die samen met Ary SLEEKs de Oostendse Heemkring in 1956 stichtte, van zijn geliefde stad en Kring afscheid nam. Hij kwam op 26 mei 1974 op 83 jarige ouderdom te overlijden.

Een van zijn laatste woorden was "Redt De Plate !", die op dat moment een kleine crisis doormaakte. We menen dat "De Plate" gered is geworden zoals hij het droomde en dat waren we als Oostendenaar en heemliefhebber aan hem verschuldigd. Daarom deze kleine hulde aan die nobele Ernest DE TAEYE, van wie we maar niet kunnen voorstellen dat hij niet meer onder ons is.

O. VILAIN

L1

PROGRAMMAWIJZIGING.

Wij kondigden voor dit mei-nummer een bijdrage aan van de heer André VANDEN AUWEELE over "50 jaar Kursaalherinneringen". Wegens verschillende omstandigheden, waar wij de schuld niet van dragen, kan dit evenwel niet eerder dan in het september-nummer gebeuren. Het mei-nummer moest immers te vlug verschijnen om de activiteiten van de lopende maand nog aan te kondigen.

O. V.

ENSORIANA.

In de maart-veiling 1984 van de gekende Brusselse galerij MOORTHAMERS werden brieven van J. ENSOR geveild : prijzen tussen 13.000 & 26.000 BF/stuk. Een ENSOR-manuscript van het artikel over Antoine WIERTZ haalde 55.000 BF. (Bron : De Standaard 13.03.84, p. 6, kol. 3).

In de april-veiling bij CAMPO haalde de ets "De kathedraal" (T.105) 90.000 BF.

N. H.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is open iedere zaterdag van 10 tot 12 u. en van 15 tot 17 u. Met Pinksteren is het museum open op zaterdag 9 en maandag 11 juni. Vanaf 30 juni tot 1 september is het Heemkundig Museum iedere dag toegankelijk van 10 tot 12 u en van 15 tot 17 u. (De dinsdagen en zondagen niet).

G. V.

IN DIT NUMMER :

blz. 4 : Oorlogsdagboek

blz. 5 : N. Hostyn : Oostendse monumenten. XIX. Memoriaal Rinskopf

blz. 6 : N. Hostyn : Oostendse porceleinkaarten in bezit van "De Plate"

blz. 11: W. Maervoet : Biografieën Oostendse politici 1830-1914. XIII.

blz. 12: N. Hostyn : R. Kammerer, een 19e eeuwse uurwerkmaker te Oostende

blz. 14: Em. Hiel : Zeewijding.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

DE PLATE

MAANDBLAD

DE PLATE

Tijdschrift

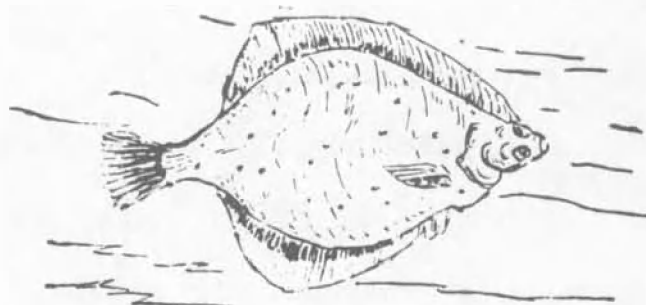
(verschijnt 9 maal per jaar)

Redactie : DE PLATE

c/o O. VILAIN

Rogierlaan, 38 bus 11

8400 Oostende

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

A. VAN ISEGHEM

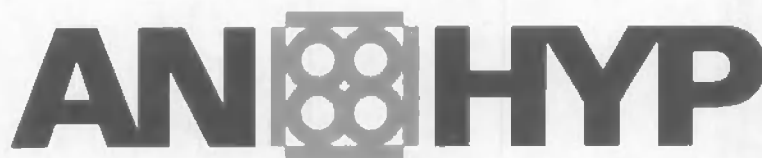
Alle verzekeringen Hypotheken

Stockholmstraat 47 a

8400 Oostende

Tel. 059/70 35 73

Plaatsingen op korte termijn bij

SPAARKAS KREDIETEN

Kantoor Oostende :

Wapenplein 8-8400 Oostende Tel. 059/50 49 11 (6 l)

geven U :

- **voordelige rente**
- **vrijstelling van roerende voorheffing** (tot 30.000 Fr. intrest)
- **onmiddellijk volledig opvraagbaar**
- **ongevallenverzekering**

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.

Privé parking voor klanten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur

Op zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

DE P L A T E

Tijdschrift van de Oostendse Kring "De Plate"
Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente vorming.
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE
Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd.
1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Bel-
gisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende
bijdragen.
13e jaargang, nr. 9 september 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER : ZIE LAATSTE BLADZIJDE

SEPTEMBER-ACTIVITEIT

Het Bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de
eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met
dia's die doorgaat op donderdag 27 september 1984 om 20.30 u.
in de Conferentiezaal van het V.V.F.-Oostende, Kan. Dr. L. Colens-
straat 6.

Het onderwerp : een Oostends kunstenaar : Edouard DUBAR (1803-1879)
De spreker : Norbert HOSTYN

ENSOR, SPILLIAERT en DE CLERCK, de drie schitterendste sterren aan
het Oostends kunstenaarsfirmament overschaduwden een hele reeks an-
dere verdienstelijke, zij het minder revolutionaire artiesten : de
2 stichters van de academie VAN CUYCK en BOSSUET, de 2 MUSIN's,
HAMMAN, BULCKE, enz. U vindt ze allemaal terug in de reeks "Ver-
geten Oostendse kunstschilders" die spreker sedert jaren in ons
tijdschrift publiceert.

Edouard DUBAR is ook een van hen. Zijn naam wordt door ENSOR geci-
teerd, samen met die van VAN CUYCK als zijn allereerste leermeester.
En dan nog in zeer pejoratieve zin. Maar in feite had niemand zich
ooit de moeite getroost eens na te trekken wie die figuren waren.
Ons bestuurslid, Stadsconservator Norbert HOSTYN, specialist in
ondermeer de 19de eeuwse Belgische kunst, verrichtte in de voorbije
jaren wetenschappelijke research naar de figuur en het oeuvre van
DUBAR. Een eerste neerslag kon u lezen in "De Plate" van 1981, een
tweede kort daarna in "Biekorf".

In onze septembervoordracht, geïllustreerd met dia's, zet hij de
resultaten van zijn onderzoek nog eens op een rijtje. Zoals zal blij-
ken ontbrak het DUBAR niet aan gevoel voor satire en maatschappij-
kritiek, bedekt evenwel met milde humor. Een prefiguratie van de
Ensoriaanse satire, a.h.w. Zoals steeds is de toegang gratis en
zijn ook niet-leden van harte welkom.

A.V.I.

EERSTE NAZOMERACTIVITEIT

In het kader van de cyclus "KEN UW STAD" leidt onze secretaris de heer J.B. DREESSEN, de leden van DE PLATE en andere belangstellenden op zaterdag 22 september 1984 om 15 uur voor een bezoek aan het FORT NAPOLEON en de duinen aan de Oostkant van de haven.

Bijeenkomst : Om 14u45 aan het begin van het baantje dat naar Fort Napoleon leidt.

FORT NAPOLEON, een van de weinige geklasseerde monumenten in Oostende is waarschijnlijk het laatste overblijvende, bouwwerk uit Napoleons tijd. Het is een zeer merkwaardig militair bouwwerk, volledig in bakstenen gemetst. Het fort heeft nooit geen grote militaire rol gespeeld, werd in de dertiger jaren als Heemmuseum ingericht en voor en tijdens W.O. II door Belgische en Duitse troepen voor inkwartiering gebruikt. Na de oorlog is het dan totaal verwaarloosd geworden. Wat er van overblijft is echter nog de moeite waard en te restaureren. Een functie, midden in de laatste overblijvende Oostendse duinen, kan gemakkelijk gevonden worden. Een enige gelegenheid om dit te weinig gekend Oostends monument te bezoeken.

O.V.

TABAKSZAAK SIMON

De tabakszaak Simon, Adolf Buylstraat 42, opende in 1899 haar deuren. Het interieur bleef al die jaren zo goed als overanderd, zodat het in 1984 een echt pittoresk ouderwets interieur was geworden.

Toen bleek dat de gezusters Simon van plan waren ermee te stoppen, was "De Plate" er als de kippen bij om een bod te doen op een van deze allerlaatste oude Oostendse winkelinterieurs. Eind april 1984 sloot de zaak voor 't laatst en op 10 mei werden de meubelstukken naar het Heemkundig Museum overgebracht waar ze een tweede jeugd begonnen zijn...

Deze belangrijke aanwinst eist uiteraard een grondige herschikking van het Museum. Hopelijk komt dit tegen de zomer van 1985 gereed.

G.V.

BRIEF

Hieronder enkele inlichtingen i.v.m. Oorlogsdagboek nr. 4, april 1984, blz. 9.

- Dasseville Oscar en niet Jozef kwam onder het puin terecht.
- Van Camphenout Maria was zijn echtgenote.
- Dasseville Isabelle is hun jongste dochter, toen ongev. 14 jaar.
- Dasseville Maria, hun oudste dochter, niet gekwetst zijnde heeft geholpen om haar ouders van onder het puin te halen. Zij is nu Mevr. Maurice Taecke en woont : Goedheidstraat, 17, te Oostende. Zij is mijn nicht, bij haar zou de schrijver van het dagboek, zeker nog meer inlichtingen kunnen krijgen over deze droevige periode in haar leven.

J. REMAUT

N;v.d.r. : Dank voor deze aanvullende nota's. De schrijver van het oorlogsdagboek is ons onbekend. Het is eigenlijk het verslag van de Passieve Luchtbescherming, die onder de oorlog bij bombardementen de slachtoffers ging ophalen. Wij hebben dit verslag in zijn meest oorspronkelijke vorm overgenomen, met het gevaar dat toen heel wat namen verkeerdelijk genoteerd werden.

EEN OVERZICHT VAN VIJFTIG JAAR OOSTENDSE KURSAAL

Verantwoording

"De Kursaal en ik," hoe vermetel ben ik dit als onderwerp van mijn opstel te kiezen ! Ik heb er nooit geen enkele functie vervuld, al was het als ticketscheurder op het "Bal du Rat Mort". Neen, in de geschiedenis van dit gebouw heb ik geen actieve deelneming gehad, maar ik ben er ontelbare malen voorbijgewandeld en was er wel als toeschouwer aanwezig.

Mijn bedoeling is het verhaal te schetsen van ongeveer vijftig jaar van wat destijds de Kursaal heette en thans een onzijdige benaming gekregen heeft, het Casino-Kursaal. Bij die opsomming van eigen herinneringen zal mijn geheugen mij wellicht parten spelen. Ik verontschuldig mij vooraf mochten eventuele lezers fouten ontdekken. Ik zal dan ook met genoeg gehoor geven voor alle terechtwijzingen. Wel heb ik geput uit eigen documentatie en heeft het boek "1875-1975 Kursaal" mij veel geholpen, in het bijzonder de in bijlage verschenen Palmares om bepaalde namen en jaren te memoreren. De keuze die ik daarbij gemaakt heb is uiteraard subjectief en had enkel als doel langdradigheid te vermijden.

Bij wijze van proloog.

1837	Enkele zalen van het stadhuis worden ingericht als casino.
1852	De eerste Kursaal wordt gebouwd op het gedeelte van de Zeedijk gelegen tussen de Vlaanderen- en Christinastraat.
1878	Inhuldiging van de tweede Kursaal, gebouwd op de huidige plaats door de architecten Naert en Lauwereins.
1899-1907	Grondige verbouwing op plannen van architect Chambon en alzo verrijst de derde Kursaal.

Het orkest van de Kursaal stond, te beginnen met 1878, onder leiding van Emile Périer, Léon Rinskopf, François Rasse, Jules Toussaint de Sutter en Maxime Vanneste.

Beroemde componisten kwamen er hun werk dirigeren : Charles Gounod (1880), Benjamin Godard (1882), Jules Massenet (1883), Camille Saint-Saëns (1906), Richard Strauss (1906, 07), Edward Elgar (1908), Florent Schmitt (1923), Georges Enesco (1927, 29) en Reynaldo Hahn (1928). Zelfs Vlaamse toondichters kregen er hun beurt : Jan Blockx in 1893 en Peter Benoit in 1894.

Als Belgische zangers noteren we : Ernest Van Dijck (1895 en 1905), Etienne Tilkin-Servais (1923, 1930, 1932), Fernand Ansseau (1922, 1926-1934), Joseph Rogatchevski (1925, 1933, 1934). Buitenlandse zangers waren Adelina Patti (1865), Jean Noté (1898-1901), Pasquale Amato (1909, 1910, 1926), Enrico Caruso (1905, 1906, 1909, 1910), Ninon Vallin (1927), Fedor Chaliapine (1928, 1929), Toti dal Monte (1930, 1938), Tomaz Alcaide (1931, 1932).

Als instrumentisten kies ik uit : de pianiste Clara Haskil (1930), de violonisten Henri Vieuxtemps (1867), Henri Wieniawski (1867, 1873, 1884-1892), Eugène Ysaë (1875, 1903, 1927) - de cellist Pablo Casals (1906, 1926) - de orgelisten Charles-Marie Widor (1895) en Marcel Dupré (1931). Paul Whiteman (1926), Jack Hilton (1930, 1932) en Jack Payne (1933) zijn namen die bekendheid genoten op gebied van de jazz.

I

Als jonge knaap wandelde ik met mijn ouders gedurende de zwoele zomeravonden op de zeedijk. Wij stapten voorbij de "chique" restaurants met namen die nu nog bekend klinken : Princess Hotel, Splendid, La Plage, Ocean, Continental, La Renommée, Wellington. We bewonderden de rijkelijk uitgedoste dames en heren die op de eerste rij en kennelijk met de bedoeling gezien te worden hun avondmaal met verscheidene gangen nuttigden. Diezelfde rijkelui toogden dan even vóór 21 uur langs de Zeedijk in hun ruisende toiletten en stijve smokings naar de Kursaal waar ze langs de toegang "Petit Nice", steeds aangehaapt door de Oostendse burgerbevolking binnen gingen om er het avondconcert bij te wonen. Na het muzikaal festijn begon de "soirée dansante" waar toenmalig fox-trott, slow-fox, tango en rumba hoogtij vierden. Tot diep in de nacht kon men daarbij in de speelzaal zijn fortuin aandikken of verspelen.

De voorbijgangers konden het binnengebeuren in de Kursaal gedeeltelijk volgen. De buitenzijde van de grote zaal "La Rotonde" was immers volledig in glas en het orkest alsmede het orgel waren op een door kolommen ondersteund podium opgesteld. Aldus kon gezien doch niet gehoord worden wat er achter de beglazing omging. De kijk-lustigheid van de Oostendse bevolking werd aldus opgewekt en toen konden we zeggen dat het gebouw echt leefde.

De knaap werd jongeling en interesseerde zich gaandeweg aan het centrum van ons kusttoerisme. Alhoewel ik, op één uitzondering na waarover ik het straks zal hebben, nooit aan enige manifestatie deelnam, toch volgde ik met aandacht de zomerprogramma's. Ik herinner mij de langwerpige aanplakbrieven in rode en blauwe drukletters die rondom op de ijzeren omheining langs de Van Iseghemlaan en op de gevel aan de Westzijde te zien waren.

De muziektempel van Oostende was gesloten tijdens de wintermaanden. Met carnaval werd het beroemde "Bal du Rat Mort" gedanst. Rond Pasen en Pinksteren grepen concerten plaats tijdens dewelke Belgische solisten van de Koninklijke Muntchouwburg, zoals Claudine Boons en Louis Richard, zich lieten horen. Het orkest werd dan geleid door Oostendse musici : Emile de Vliegheer, directeur van het Conservatorium, en Aimé Mouqué, muziekleraar in het Koninklijk Atheneum.

Naarmate het hoogseizoen naderde werden nationaal en internationaal beroemde dirigenten aangeworven.

Zo las ik op de affiches de namen van Franz André, Maurice Bastin, Désiré Defauw, Eduard van Beinum, Felix Weingartner en Albert Wolff.

Het concert begon steeds om 21 uur en duurde onafgebroken tot 22u30. Bovendien het betalend publiek werden ook de plaatselijke notabelen en ambtenaren alsook de officieren van het garnizoenkorps uitgenodigd, allen natuurlijk in soiréekleed, rok of gala-uniform. Er waren drie hoogtepunten : de Frans-nationale feestdag met een Frans bel-canto-ster als blikvanger, de Belgische nationale feestdag met als solist een Belgische beroemdheid, en het absoluut hoogtepunt - 15 augustus - waarbij een wereldlijk topfiguur als gastvedette optrad. Dit waren Giovanni Martinelli, tenor van de Metropolitan te New-York in 1937, de Wagnerzanger Laurenz Melchior in 1938 en de coloratuur-sopraan Erna Sack in 1939.

Al zal mijn opsomming eentonig zijn, toch kan ik mij niet weerhouden een lange lijst te citeren van al de ronkende namen die destijds opgang maakten. Mijn geheugen is natuurlijk beperkt tot de jaren tussen 1933 (ongeveer) tot 1939, vermits dit jaartal het einde van een epoëe betekent.

Tijdens de vooroorlogse periode optredende zangsterren die ik vermeldenswaard acht, waren : Marthe Angelici, Tina Baritza, Vina Bovy, Paul Cabanel, Marguerite Carosio, Clara Clairbert, Armand Crabbé, Toti dal Monte, André d'Arkor, Maurice De Groote, Miguel de Villabella, José Janson, Raoul Jobin, Alexander Kipnis, Charles Locufier, René Maison, Livine Mertens, Grace Moore, Marthe Nespoulos, Charles Panzera, André Pernet, Erika Rokyta, Helga Roswänge, Tito Schipa, Joseph Schmitt, Richard Tauber, Germaine Teugels, Georges Thill, Lucien Van Obbergh, Jo Vincent, Lauri Volpi, Marcel Wittrich.

Het programma van deze avonden zouden we thans als licht casino-concert beschouwen. Bovendien twee zangbeurten van de solist werden er een ouverture, orkestsuites, fantasieën op opera's, genrestukjes, balletmuziek en dergelijke ten gehore gebracht. Veel concerten werden dank zij NIR en INR radiofonisch tot in de huiskamer gebracht. Gezien echter de geringe zendkracht van onze nationale zender te dien tijde en de fading die de amplitude modulatie stoorde, konden we in Oostende weinig van deze muziekuitzendingen genieten.

De dinsdagavond en de vrijdag namiddag hadden de z gezegde "concerts classiques" plaats, waarbij beroemde instrumentisten optraden. Als pianist vernoem ik Alfred Cortot, Arthur De Greef, Monique de la Bruchollerie, Eduardo del Pueyo, Moura Lympany, Gregor Piatigorsky, Arthur Rubinstein, Walter Rummel, Alexander Uninsky. Ik noteer verder de violonisten René Costy, Alfred Dubois, Zino Francescati, Nathan Milstein, Richard Odnoposoff, Maurice Raskin, Jacques Thibaud, Carlo Van Neste.

Alhoewel ik nooit aanwezig was op deze concerten, vermoed ik toch dat de uitmuntende kwaliteit van al die solisten daargelaten, het artistiek peil van het orkest niet zeer hoog mag geschat worden

De op zichzelf bekwame beroepsmuzikanten werden gerecruteerd onder de leraars van het muziekconservatorium en onder de orkestleden van de Opera van Gent. Ze konden zeker de homogeniteit niet bereiken die hedendaags van gevestigde orkesten vereist wordt. Ik heb nooit vernomen dat ooit een buitenlands orkest in de vooroorlogse Kursaal te gast geweest is. Kooruitvoeringen en voor grote bezetting gecomponeerde meesterwerken van de muziek werden bij mijn weten nooit geprogrammeerd.

Bij mijn wandelingen rond de Kursaal ontwaarde ik een klein podium opgesteld langs de Westkant van de grote zaal. Naar het schijnt werden daar gecostumeerde selecties van opera's gezongen.

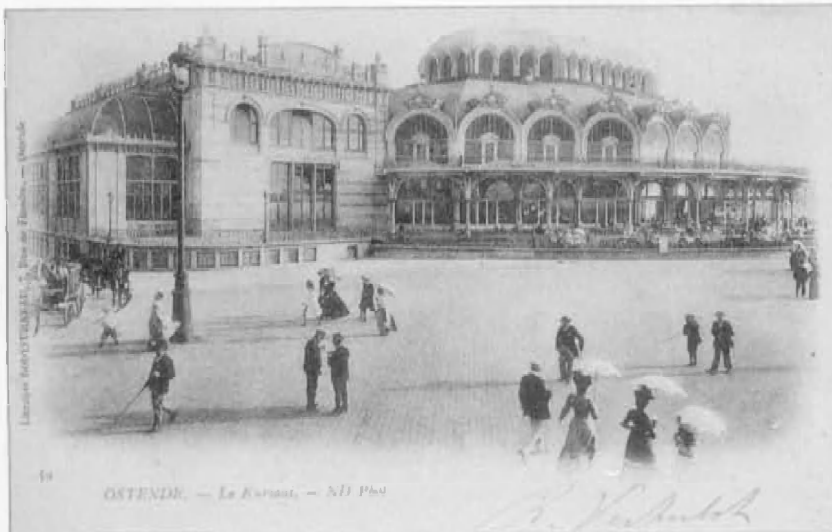
Op vrijdag avond mochten de orkestleden rusten. Dan werd het podium ingenomen door de muziekkapel van het derde linieregiment dat onder leiding van de kapelmeester Constant Moreau nadien opgevolgd door Louis Gasia een militair concert ten gehore bracht.

Voor de lichte muziek moeten we ons verplaatsen naar de Salle des Ambassadeurs. De thé dansant tussen 16u30 en 18u30 werd verzorgd door een Oostendse formatie : Achiel Zanders and his boys. om 22u30 begon de soirée dansante door dezelfde groep. Tijdens het hoogseizoen nodigden buitenlandse orkesten ten dans : Jo Bouillon en zijn orkest, Ray Ventura et ses collégiens, The Lecuana boys, wat zeker niet te versmaden is. De niet-danslustigen konden vanaf het balkon het spektakel aanschouwen en zich verlustigen in de ronddraaiende koppels. In deze zaal traden ook de vedetten van het chanson à la mode op. Dit waren Joséphine Baker, Maurice Chevalier, Marie Dubas, Rina Ketty, Edith Piaf, Tino Rossi, Charles Trenet.

Op het einde van het seizoen was de laatste dag voorbehouden aan de Oostendse bevolking, die gratis alle muzikale uitvoeringen mocht bijwonen. Op die gedenkwaardige 30 september 1939 dachten mijn ouders het opportuun hun zeventienjarige zoon voor het eerst kennis te laten maken met het Kursaal-leven. Het programma verliep zoals tijdens de andere zomermaanden. Om 15 uur verzorgde de Oostendse orgelist Léandre Vilain het orgelconcert. Hij speelde onder meer een fantasie over Faust van Charles Gounod, waaronder de orgelsolo uit het kerktoneel. Vanaf 15u30 werd een licht concert geserveerd door het orkest van Paul Godwin. Tijdens het thé dansant luisterde ik vanaf het balkon naar de muzikanten van Achiel Zanders. 's Avonds was het ganse gezin present voor het symphonisch concert. De soliste heette haar naam is mij bijgebleven - Tina Langbien, denkkelijk een sopraan verbonden aan de Koninklijke opera van Gent.

Wij konden zeker niet vermoeden, dat wij het laatste concert in onze geliefde Kursaal hadden bijgewoond, want voor het volgende jaar wachtten ons dramatische gebeurtenissen.

HET OUDE KURSAAL

Het Kursaal van 1874. Oostzijde.

De transformatie van 1895.
Eén torentje is reeds klaar.

De transformaties beëindigd in 1905.
Twee torentjes, andere glasramen, enz.

II

De vijftigers en oudere Oostendenaars herdenken met een zekere weemoed het verdwenen Kursaalgebouw waarvan alleen een uitgebreide reeks foto's de herinnering bewaart. Het was geen bouwkundig meesterwerk, het behoorde tot geen enkele stijlrichting. Men kon er evenzeer elementen uit de "belle époque" als aanwijzingen van mohammedaanse bouwtrant in erkennen met zijn grotere en kleine torentjes, zijn koepels die de grote zalen overdekten, zijn veelvuldige en veelsoortige ramen.

Dit door alle Oostendenaars geliefd gebouw werd op last van de bezettende overheid afgebroken. Iedere steen, ieder metalen gebinte, iedere ruit verdween met onbekende bestemming. De Oostendse Kursaal werd niet verwoest door bombardementen zoals andere bronnen vermeldelijk vermelden. Het blijft een mysterie waarom benevens ons kultuurpaleis ook het postgebouw en de tribunen van de wedrennen met de grond gelijk werden gemaakt. Volgens geruchten werd aldus gepoogd Oostende de genadeslag als toeristisch oord toe te brengen.

Daar wij bovendien in het Sperrgebiet woonden en de straten uitgevende op de dijk met een muur, de Antiantikwall, dichtgemetseld werden, hebben wij vijf jaar geen zee gezien behalve dat éne stukje voor het vernielde fort Wellington.

Onze wandeling beperkte zich dus tot de Van Iseghemlaan waar op de plaats waar eertijds de Kursaal pronkte, een betonnen bunker gebouwd was, verbonden langs een onderaardse gang met een uitkijkpost opgericht op de glooiing van de dijk. Dit overblijfsel van de tweede wereldoorlog is bewaard gebleven en dient nu als seinpost voor zeilwedstrijden in zee.

III

's Kursaals groei

De heropbouw, gedeeltelijk wellicht op Oorlogsschade geboekt, begon in 1951 na de gebruikelijke eerste-steenlegging door de toenmalige Eerste Minister Gaston Eyskens in aanwezigheid van de Burgemeester Henri Serruys en veel notabelen. Die eerste steen kreeg naderhand een definitieve plaats in een buitenmuur langs de Westhelling maar was dieper dan die muur zodat de achterzijde wat uitsteekt. We waren getuige van de ruwbouw en konden zo vaststellen dat er drie achter elkaar liggende enorme bakken gegoten werden. De bouwheer Leon Stijnen was inderdaad van plan het orkest, het toneel en het orgel uit de grond te doen oprijzen. Van die ambitieuze voornemens is niets terechtgekomen. Wel werd in 1967 een toneellift gebouwd, doch door betwistingen in verband met het bestek voor het hydraulisch systeem, werd nooit tot oplevering overgegaan zodat bij gebrek aan onderhoud deze lift ook nooit gewerkt heeft. In 1975 werd zelfs een gerechtelijk expert aangesteld. Omwille van al die technische en nadien juridische bezwaren, heeft de Stad het wijselijk geoordeeld dit potje gedekt te houden.

Welk een stunt het nieuw orgel uit de diepte te zien stijgen, zoals naar het schijnt het geval was in de Londense cinémas ? Maar zelfs de plannen voor een niet rijzend orgel werden vlug opgedoekt, want, zo lazen we toch destijds, de kosten waren te hoog.

Naarmate de bouw vorderde, ontdekten we dat het nieuw project de tegengestelde principes huldigde van zijn voorgaande. Zo werd het podium met de rug naar de zee opgericht. In de gevel waren noch krulletjes noch boogjes te zien, doch alles in rechte lijn. Het geheel vormde een rechthoekige blok met de Albert I Promenade in boogvorm. Ik denk dat niemand eraan zou gedacht hebben het oude gebouw te slopen had het de oorlog overleefd. Het was dan ook aan te nemen dat de nieuwe Kursaal volgens moderne normen zou tot stand komen, al werd met nostalgie aan het verleden gedacht. Het was eveneens spijtig dat door de hoogbouw van de Oosthelling de nieuwe Kursaal er als het klein broertje uitzag. Een foto genomen van aan de Kemmelbergstraat werd aldus een onaantrekkelijk zicht.

Het inwendige van het gebouw was zo geconcipieerd dat het als een grote kijkkast kon gebruikt worden en wel uitsluitend voor die éné grootse avond die ook de luister was van het afgebroken gebouw : het bal du Rat Mort. Wanneer men stond vóór de toegang langs de Van Iseghemlaan dan zou men langs de erboven geplaatste ramen de tweede trap kunnen zien die leidt naar de ere-hall. Achter deze hall lag de gelijkvloers aangelegde grote zaal met daarbij aansluitend het podium. Met open gordijnen vóór en achter het toneel en zonder decors zou men dan kunnen kijken tot aan de glazen wand op de dijk.

Het idee van de architect was uitstekend doch werd door allerlei factoren gedwarsboond. De eerste exploitant moest ergens zijn reclame-panelen opstellen en hij koos de plaats boven de toegangsdeuren, zodat het voorgaande project meteen gekelderd was. De opeenvolgende inwendige verbouwingen hebben er verder toe bijgedragen van het Kursaal-gebouw een gesloten geheel te maken waarvan het innerlijk leven voor de voorbijganger totaal vreemd is.

Het auditorium bestond uit een gelijkvloers waar alle stoelen los stonden met langs achter twee niet al te gelukkig geplaatste loges voor de Koninklijke familie in de ene hoek en voor het Schepencollege in de andere hoek. Er was tevens een balkon. Het spektakel kon door drieduizend personen bijgewoond worden. Alras rezen er klachten daar de zichtbaarheid te wensen overliet, zodat besloten werd de zaal te verbouwen in amfiteatervorm met klapzetels. Zodoende bleven er nog achttienhonderd plaatsen over. Koninklijken en andere hoogwaardigheidsbeleiders werden thans heel democratisch een zitplaats aangewezen op de eerste rij van de mezzanines. Onder de aldus vrijgekomen ruimte kan men binst de pauze gezellig een glaasje drinken. De afbraak van de Schouwburg en de oprichting van het Europa-centrum maakten het noodzakelijk, ten einde opera's en gesproken toneel optimaal uit te voeren, ditmaal de estrade voor de nieuwe omstandigheden aan te passen.

Inmiddels was ook de reglementering op de brandbeveiliging strenger geworden. Het verhogen van de toneelruimte met een onestetische bak langs de dijk, de constructie van een muur achter de glazen gevel om het geheel te verstevigen waren de bijzonderste met dit doel uitgevoerde werken, die zeker niet van aard waren om van het gebouw een architecturale uitblinker te maken.

Om het louter functionele van het geheel wat te temperen werd voorgenomen het buitengebeuren met enkele beeldhouwwerken te versieren. Het dient gezegd dat de beeldengroep "Oostende en het toerisme" van Oscar Jespers, geplaatst boven de luifel langs de Van Iseghemlaan, een fraai uitzicht geeft aan deze kant. De Oosthellingwerf begiftigd met een liggende naaktfiguur "De Zee" geheten en gebeeldhouwd door Georges Grard. De welgevormde lichaamsdelen van deze dame waren oorzaak dat de volksmond er al gauw een spotnaam aan gegeven had. Daar bevestigd flauwe grapjassen "Dikke Mathille" met verf bekladden vond het stadsbestuur 't geraadzaam een moeilijker toeganke-lijk oord te zoeken en ze verhuisde "De Zee" naar het Leopoldpark op de plaats door iedereen gekend. Het platform waarop ze gelegen heeft blijft ledig en lelijk. Ten slotte moet ik nog even gewagen van de zijde "Petit Nice". Daar prijkt een betonnen voetstuk met er bovenop enkele ijzeren staven. Dit "prettig" zicht zal vermoedelijk nog jaren zo blijven.

's Kursaals bloei

Nu het gebouw vermoedelijk zijn definitieve vorm heeft gekregen kunnen we nagaan wat er te zien en te horen was.

De naam zal voortaan heten "Casino-Kursaal" met een "het" ervoor. Een spitsvondig iemand had inderdaad ontdekt - waar dat weet ik niet - dat het woord tot het onzijdig geslacht behoorde.

De concessie werd door het stadsbestuur in handen gegeven van Roger De Ramée, van Mechelse afkomst, en na tien jaar voor een tweede periode verlengd tot 1972. Hij stichtte een vereniging, de AMBCKO, wat betekent Algemene Maatschappij Beheerster Casino Kursaal Oostende. De directeur artistique heette Adrien Meijer, een oude Brusselse toneelrat.

Veel verwezenlijkingen kunnen aan deze eerste concessionaris toegeschreven worden. Hij had het nochtans dikwijls aan de stok met het stadsbestuur onder het burgemeesterschap van Adolf Van Glabbeke. Allerhande betwistingen zorgden voor voortdurende heibel. De te betalen stadsbelastingen, de hoogspanningstarieven kwamen voortdurend ter sprake, alsook de verdeling van het gebouw in renderend en niet-renderend gedeelte.

De uitbating is thans overgegaan in Oostendse handen. Jean-Claude Van Biervliet vooreerst bijgestaan door Alfons Boehme, die destijds als violonist werkzaam was in de vooroorlogse Kursaal. Na diens pensionering werd Luc Verfaillie artistiek directeur.

Na kennismaking met de directie zullen we nu het gebouw bezoeken. We zullen eerst in de kleine zalen wandelen en zullen onze tocht eindigen in het groot Auditorium.

Het aperitief wordt genuttigd op het terras van de Garden's, voorheen Beaulieu geheten. Dit lokaal wordt verlevendigd door exposities van moderne kunstenaars en door allerlei muziekuitvoeringen.

Langs Petit-Nice treden wij het gebouw binnen en komen in de Montrose waar eveneens tentoonstellingen gehouden worden. Boven die zaal bevindt zich de leeszaal. Daar worden somtijds muziekuitvoeringen door kleine ensembles gespeeld. Mijn herinneringen verplaatsen zich tot een historische dag in 1968. Op 21 augustus kwamen de solisten van het Praags kamerorkest een concert geven. Op die dag hadden de Russische legers hun vaderland bezet. Omwille van dit feit werd het programma gewijzigd en hebben die heren uitsluitend werk van eigen bodem gebracht. Het concert werd besloten met de Serenade voor strijkorkest van Antonin Dvorak, door alle toehoorders met ingetog nheid aangehoord.

We dalen de trap af, stappen even over het schots geruit tapijt van de ere-hall en komen langs andere trappen in de conferentiezaal. Bij mijn weten werden in die zaal zeer weinig voordrachten gehouden. Wel hebben de missionarissen van Scheut, jaren na-een, er de producten van het Verre Oosten uitgestald. De ivoeren ballen die zo kunstig in elkaar verwerkt waren, zullen zeker in het geheugen van de talrijke bezoekers bewaard blijven.

We keren op onze stappen terug en vertoeven even in de grote ere-hall waar iedere zomer een kunsttentoonstelling plaats grijpt gewijd aan een bepaald thema. Zo was in 1955 het Oostends driemanschap Ensor, Permeke, Spilliaert aan de beurt, in 1956 de collectie Gustaaf Van Geluwe, in 1972 Jan De Clerck, in 1978 de St. Martens Latenschool. Universele grootheden komen eveneens aan bod : Vasarely in 1975, Leonos Fini in 1980, Salvador Dali in 1982, Picasso in 1983. Tussendoor vindt dan de tweejaarlijkse Europaprijs plaats.

De Ambassadeurszaal - de enige die haar naam ontleent aan het voormalig gebouw - wordt betreden vanuit de ere-hall. Zij grenst volledig aan de Van Iseghemlaan en lijkt op de grote zaal - eerste versie - maar dan op kleinere schaal. Deze plaats is bestemd door musichall-gala's en dansavonden. The British Ball tijdens de zomerse maandagen is bij onze overzeese burens zeer geliefd.

Wanneer we de Ambassadeurszaal verlaten wijzen ons groene neonlichten aan, dat daar de niet voor elkeen toegankelijke speelzaal of Private Kring gelegen is. Het werd mij toegelaten, op uitnodiging van de Directie, maar eveneens ook alle bewonderaars van het pianofenomeen Volundat, in deze zaal een glas champagne te nuttigen. Zo kon ik de voor mij onbekende geheimzinnige wereld, waar Roulette, Black Jack, Baccara en andere spelen het kapitaal aandikken of afslijten van hen die onder de bekoring vallen van het verleidelijke kansspel, aanschouwen.

Ik zag er de strakke gezichten van de in speciale bleekbruine smokingen uitgedoste croupiers en de met blauw soirée-kleed getooide "croupeuses" de jetons uitdelen of de kaarten schudden. Ik keek eveneens naar de omzittenden die even onbewogen hun inzetten bepaalden of de speeltafel verlieten. Al deze handelingen verlopen met gedempt licht en in volmaakte stilte zodat men zich in een magische sfeer waant.

In de private kring kan men ook lekker dineren in het restaurant met de voorbestemde naam Fortuna. Enkele trappen lager is er een meer uitgebreide eetgelegenheid, de Perigord. De gastronomische week-ends gedurende dewelke 's winters een meesterkok uit Frankrijk en elders zijn beste specialiteiten voortvoert, zijn wereldberoemd. Van de omslachtige Reveillons op Kerstmis en Nieuwjaar ken ik alleen de publicitaire aankondigingen met de namen van de zeven of acht gangen, de attracties, het amusementsorkest en ... de te betalen prijs, drank niet inbegrepen. Veel Oostendenaars zullen zeker met mij zeggen : "dat is geen spak voor ons bek."

Voor de danslustigen blijft nog de nightclub over die al eens van naam veranderde : La Champagne, Sporting Club, Gimmy'z. Merino Costa y su orquesta zorgde daar vele jaren voor het entertainment.

Na even de portier 'n goe-dag toegewenst te hebben wandelen we het gebouw uit om even daarna het Casino-Kursaal van Oostende opnieuw binnen te gaan langs de officiële hoofdtoegang. We vertrouwen onze mantels toe aan de vriendelijke dame van de vestiaire die thans voor haar dienstverlening 25 fr. moet vragen. We gaan de trappen op passeren voorbij de toiletten waar de eenheidsprijs sedert onheugelijke tijden 5 fr. gebleven is. Wij zullen allereerst een aperitief-koncert bijwonen - gratis dan wel - een door het Gemeentekrediet ingericht initiatief om aan de jonge laureaten van de Nationale muziekwedstrijd gelegenheid te geven hun kunnen te demonstreren. Deze recitals van kamermuziek worden gegeven in de bar grenzend aan de ere-hall. Binst we daar knusjes gezeten zijn bladeren we in het boek "1875-1975 Kursaal" en consulteren de met benedictijnengeduld samengestelde bijlage met de namen van al de artiesten die zich in die honderd jaar aan de publieke belangstelling vertoond hebben.

"A tout seigneur tout honneur" wil ik alvorens met mijn lezers het groot auditorium binnen te gaan hulde brengen aan al de artiesten die zowat in het oude als in het nieuwe gebouw zijn opgetreden. Franz André, le dirigent bij het NIR trad op van 1936 tot 1939 en in 1954. Joséphine Baker, die hier kwam zingen in 1938, keerde terug in 1953 en 1954.

Vina Bovy was tussen 1924 en 1939 een steeds terugkerend sopraan, die het aandurfde in 1929 voor het eerst een Vlaams lied, "Ik ken een lied" van Willem de Mol voor het verfranst Oostends publiek te zingen. Na een wereldcarrière en acht jaar directeurschap van de Koninklijke Opera te Gent gaf zij alhier een afscheidsconcert op 23 augustus 1964 met de Philharmonie van Antwerpen geleid door Hendrik Diels. Alexander Brailowsky, de wereldberoemde pianist, was te horen in 1928, 1932, 1937, 1938 en opnieuw in 1955. Margarita Carosio, van het Scala van Milaan, die zoals reeds gemeld het openingsconcert opluisterde, had in de vooroorlogse Kursaal gezongen in 1938. Maurice Chevalier was viermaal op de affiche en wel in 1938, 1939, 1956 en 1957. Clara Clairbert, onze nationale diva kwam ieder jaar tussen 1924 en 1939 en kwam nog terug in 1954. We noteren dat de pianist Alfred Cortot voor de eerste maal te horen was in 1909 en daarna in 1914, 1920, 1926, 1937, 1938 en een laatste maal in 1955. René Costy, violonist, was er in 1939 en 1962. Pedro di Freitas-Branco kwam dirigeren van 1934 tot 1939 en eveneens in 1958. Hendrik Diels was orkestleider in 1937 en 1964. José Iturbi zou hier reeds piano gespeeld hebben in 1923, maar kwam veelvuldig terug in de jaren 1955, 1958, 1959, 1963, 1964 en 1971. The Lecuana Cuban Boys zorgden voor de exotische sfeer in 1939 en 1961. De dirigent Hans Lichtenstein werd gecontracteerd in 1932 en 1934, in 1959 en 1964. Nathan Milstein, violonist met internationale befaamdheid, was te horen in 1928, 1936, 1939 en speelde het concerto van Brahms in 1957. Ricardo Odnoposoff, violonist en loutier van de Eugene Ysaie-wedstrijd concerteerde in 1937, 1938 en een laatste maal in 1953. Edith Piaff was reeds te gast in 1938 en gaf in het nieuw gebouw een lange reeks recitals in 1953, 1956, 1958, 1959, 1962 en in 't jaar van haar dood 1963. Jacques Pills, chansonnier, kwam in 1939 en 1953. De Belgische violonist Maurice Raskin was ieder jaar te horen van 1932 tot 1938 en ook nog in 1954. Ook de alom beroemde pianist Arthur Rubinstein die van 1924 tot 1938 zonder onderbreking ons zomerprogramma opluisterde, heeft een come-back gekend in 1955 en 1957. Charles Trenet, die reeds in 1939 voor 't voetlicht kwam, keerde terug in 1975. Yvonne Vanden Berghe, pianiste, hoorde men in 1933, 1953, 1954 en 1960. En last but not least moeten we de Belg Carlo Van Neste vermelden die zijn virtuositeit op de viool ten beste gaf in 1927, 1928, 1933 en 1936, in 1955, 1960, 1964 en 1965.

(vervolgt)

André VANDENAUWELLE

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS : CAROL DEUTSCH... CE PEINTRE
INCONNU... - XLVII

Deze kunstenaar van Duitse origine woonde sedert de late twintiger jaren te Oostende. Hij was compleet geïntegreerd in het "betere" Oostendse kunstleven van toen, dat is de artistieke en intellectuele kring die rond de oudere Ensor circuleerde, en mekaar trof in de kunstgalerij "STUDIO".

ENSOR en DEUTSCH moeten elkaar goed gekend hebben : ze hebben ooit elkaar geportretteerd. Helaas is het portret van Deutsch door ENSOR spoorloos, net als de andere zaken uit DEUTSCH' belangrijke kunstcollectie.

A. SCHYRGENS spreekt op p. 160 van zijn mémoires "Le monde inconnu des artistes" (Dinant, 1957) over Deutsch :

Hij hield een bonthandel in de Kapellestraat, was Jood en was Rabbin in de Oostendse Synagoge.

Hij en zijn gezin kwamen tijdens W.O.II om in een Duits concentratiekamp.

X X X

Van 14 tot 31 december 1929 had hij een individuele tentoonstelling in de Galerie Manteau, Waterloolaan 62 te Brussel.

ENSOR verzorgde het voorwoord in zijn gekende schrijfstijl (zie bijlage 1). De catalogus omvatte 22 nummers :

1. Cabanes	12. Jabbeke
2. Choux	13. Marine
3. Danseuse	14. Couple
4. Cabanons	15. Rif x
5. Carol	16. Poissonniere
6. Forge	17. Léda
7. Fleurs	18. Grâces
8. Ensor x	19. Ferme
9. Caloricité X	20. Baiser X
10. Doubleuse	21. Nu
11. Maternité	22. Tricoteuse

(De titels gemerkt met X zijn afgebeeld in de catalogus).

Van 2 tot 21 juli 1931 participeerde hij te Oostende aan een groepstentoonstelling (1) onder het motto "marines" in de Galerij "STUDIO", en in 1934, in dezelfde Galerij, aan een expo "kunstenaarsportretten".

In 1946 verscheen te Londen de studie "L'école de peinture d'Oostende" van de hand van Sidney ARNOLD. Dat was een bundeling van een viertal artikels die hij eerder had geschreven voor "Le Carillon". De passage over DEUTSCH vindt u als bijlage 2.

X X X

De Stedelijke Musea Oostende bezitten maar 1 werk van Carol DEUTSCH, met name een gezicht op de handelsdokken (2).

N. HOSTYN

1. Andere deelnemers waren D. BOEREWAARD, O. CORNU, J. DE BROCK, A. DELWAIDE, L. DE SELLERS, J. ENSOR, J. GENOT, F. LABISSE, L. SPILLIAERT, L. SEGHERS, M. SEGHERS, E. TEMPLER, G. VAN HESTE, W. VAN HECKE.
2. Zie N. HOSTYN, Oostende in de kunst, in TEVEO-INFORMATIEBLAD, 1983.

BIJLAGE 1 : VOORWOORD VAN JAMES ENSOR IN DE CATALOGUS VAN DE DEUTSCH' EXPOSITIE IN DE GALERIJ MANTEAU :

Préface par James Ensor

Voici, Brave Carol, une préface arlequinée, bourrée d'adjectifs significatifs, farcie de verbes démesurés, d'adverbes gondolés et de noms propres aux humains et aux bêtes bonnes et jolies que vous peignez avec amour.

A vous, Cher Carol, mon amitié et mes risettes. Carol né coiffé d'ébène, j'aime votre art nouveau, votre peinture fière et sans malice.

Carol, nom sonore, dur et net, ompératif et décisif, tambourinant, claironnant, trompétant, tourbillonnant, foudroyant, écarlate, grenat, rubescent, rouspétant, carminatif, pétaradant.

Carol au sang bleu, Carol prêcheur, pécheur, prophète sermonneur, il faut vibrer pour casser et recasser les pifs mous des pions incolores camouflés de raison, des mannequins sourds chargés de son. Carol, le placide-enragé, vous crachez vos vertes envies aux faces jaunies des Roi-Soleils de la palette.

Ah ! les belles secousses, les longs frémissements...

Oui, le vent parfumé de vos mépris secoue les roses albiennes, fauche les roseaux moqueurs, casse les vieilles branches, déracine les chênes fabuleux, balaie les fleurs fanées et les feuilles pourries, jolies et mortes, mortes des automnes tristes, tristes, tristes, et des hivers décolorés.

Carol, grand voyant, Madame la Lune en état de grossesse joliment vous contemple, Mademoiselle Vérité sort de son puits pour vous aider et votre ami Mercure, le commerçant aux pieds légers, expose aux quatre vents de l'esprit le caducée rouillé cher aux pharmaciens de tous les temps.

Carol le vieux Moïse, dissimule ses cornes, redore le veau d'or, astique le serpent d'airain, tandis que les zèbres en détresse se mordent la queue, et les Hébreux surgavés de manne fraîche avalent couleuvres farcies de colimaçons ou grenouilles laxatives savamment cuisinées par vivisecteurs philistins.

Carol, doux, Carol, brave Carol, petit Carol, joli Carol, votre rôle est beau, vous cuvez un volcan. Carol, gare au volcan détonnant, éclaboussant : feu de joie en éruption, torrent de lave en circulation, cratère en ébullition, abcès irrité en crevaisson,

vieux rocher en locomotion ; encore des la es flexibles d'accent circonflexe et de cristal convexe, des vases de glu, des éclats réguliers des vitres brisées, des éclairs chromatiques violent les iris, fatiguent les pupilles, agacent les rétines, chatouillent les cornées, déforment tous les globes des mondes de la vue.

Et quels morceaux de peinture vous nous chantez. Peinture d'accent léger cousu de fil gris tissé d'argent par les vierges. Peinture combative dressée sur ergots acérés. Peinture pleine de cran et de saveur, peinture à tous crins et chevelue, appétissant fricot d'Absalon.

Et les sujets aussi nous surprennent : chaumines empurénées disloquées croulant sous pluies diluviennes, nuées balourdes, cirrus sourcilleux, nymbus laminés, stratus orgueilleux. Ciels ironiques, lourds, pierreux, écrasant paysans volumineux, cubiformes, pleurnichards, crédules, couvant trente six mille bourdes. Rustaudes goulues, balonnées, extra-fessées, portant sur leur écu trente six cottes, telles sarigues hydropiques aux poches trop courrées de vagues produits pharmaceutiques. Encore vos cabanes de caramel ou cabanons de Jabbeke abritent des rustres calamiteux, couperosés, des porchères rêveuses, tricoteuses méthodiques, des pourceaux mordorés archi-mélancoliques, des truies habillées de soie fine ; des coqs fanfarons, des canards essouffés gonflés de saveur mélodique et des oies déchainées de race harmonique, font un potin d'enfer excité par des femmes de race symphonique et des anges de Mousselet exagèrent le concert.

Peintre extraordinaire, vous humanisez à grands frais des êtres imparfaits d'accents impératifs. Êtres surcubistes aux chicots de Bouddhas gras, molaires de phacochères, pifs de tapirs, cervelles de cormorans, arêtes de diodons, plumages de marabouts, fourrures de chats-huants, becs d'ornithorinques, masques de tatous, crânes de loups-cerviers, yeux de lynx pochés à l'anglaise.

Des monstres sans façon pululent de tous côtés vomis par tous les trous verts de la mer.

Je cite d'abord l'énorme machabran au chef de nécrophore. Le Wanda roucoulant assis sur madrepore, l'horrible langoustine. L'architecte bissextile, léonin, évoluant sans cesse. Le snob à tête de veau, l'alebot fleuri ennemi des grandes eaux, l'escargot voligeur fondant cornu cornant. L'eschevin madré-grimé au sac vide de malice. Le sansonnet hirsute à ramage d'hyppocampe, Le cricri minuscule, le rasta miaulant, le sociot bleuté, le Siamois triplex déchâtré sans merci, le dodinard musqué. Le bégueulard sourd et surnois. Le papelard vieux jeu. L'âne-baudet-bourrique. Partout des misquidits exagèrent leurs grimaces. Des crabes et des carabes se pincement à qui mieux mieux et des snobs mal rasés se regardent avec rage.

Les légumes, les fruits et les poires sont de la fête, aussi la pomme d'Eve et celle d'Adam, les choux bien frisés, l'asperge pompière, la carotte déshonnête, le céleri frondeur, le poireau imbécile, la rhubarbe d'Angleterre, le melon de France, la choucroute, de Germanie,

l'oignon pleurant d'Espagne et suprême bouquet la ramonache marollienne couchée sur canapé. Débandade de bêtes ivres, dégringolade de légumes défraîchis, d'oiseaux bizarres mal circoncis, passagers singuliers tombés de l'arche du bon Noë.

La grande humanité proprement se dessine, animateurs de Framboisie, démolisseurs surprenants aux doigts salés, mécènes aimantés, peaux rougies de cocottes brûlées. Derrières noirs de fascistes négroïdes. Becs aiguisés, ongles polis de belles-mères colériques. Sueurs clandestines de carmes chaussés. Séculariens bourguignons fleurant pelure d'oignon. Quilles de pochards brevetés. Binettes braisées de cuisinière-sorcière cuisinant vague civet ou langue de veau et cuisseau de chaton mijotent à petit feu.

Saluons vos excès charmants car les accents paradoxaux de Labisse se précisent. Courmes lance ses gourmes copieuses. Les lignes de Spilliaert amèrement se dessinent. Les pieds ragoûtants des modèles de Permeke carrément se gondolent. Onze Jan d'Ostende, toujours en quête de découvertes, rumine, rumina, ruminera.

Avant tout les testaments se dessinent. Sémita à l'annulaire bagué, Putipharé au front jaune. Judith vengeresse passée au vermillon, doctrinaires révolutionnaires ventrus, bourrés de foi, gavés d'espérance, bouffis de charité, machabées livides, découvrant les tables de la Loi, Boucs émissaires, premiers postiers du monde, disciples ascétiques, Prophètes empalés.

Carol, haut-parleur, Carol dévorant, Carol explorateur, louons la sévérité de ton art, la puissante matière de ta peinture. Certes, un art nouveau cabriole, caracole, se cabre, se contorsionne, art de révolté, de prisonnier, art maculé d'horreur et de sang, férocité picturale, cauchemar tenace, rugissant de menaces. Des bulles oxydées crèvent des boues stagnantes. Vos peintures huillées, sardinées de saumures vernies reflètent les lumières sourdes des lanternes d'écurie. C'est l'enfer du Dante. Le grand cercle des pleurs. Pleurs des amoureux. Larmes d'accouchées, monde de douleur. Douleur dessus, douleur dessous, douleur partout.

Carol, votre peinture est noble, elle est de fiel et de douleur composée. Je vous salue Carol, vous êtes fort parce que sensible et bon. Vous serez le peintre des impossibilités grandes.

Carol, Carol, Carol le Téméraire, Carol-Quint, Carol Saint, Carol d'aujourd'hui, Carol des longs demains.

JAMES ENSOR

Ostende, novembre 1929.

In een brief van Ensor aan André DE RIDDER (14.12.1929) lezen we volgend post-scriptum gewijd aan C. DEUTSCH :

"P.S. JE VOUS ENVOIE LE CATALOGUE DE L'EXPOSITION D'UN DEBUTANT, Carol Deutsch d'Ostende. Je l'ai orné d'une préface, où j'expose à ma façon mon idée sur l'oeuvre de ce peintre inconnu".

BIJLAGE II : S. ARNOLD OVER C. DEUTSCH :

J'ai visité plusieurs salons de peinture à Ostende, et je dois avouer que les oeuvres exposées par Carol Deutsch m'ont profondément impressionné. On peut dire que cet artiste est animé du ferme désir de faire oeuvre moderne, selon l'esprit de l'époque. Cependant, dans ces expositions, j'ai remarqué des toiles d'autres artistes qui, à mon avis, renouvellent la vieille école flamande. Celles de Carol Deutsch nous apportent des formes nouvelles au point de vue technique. Les couleurs sont appliquées de façon instinctive, avec force et objectivité, et jusque dans les moindres lignes, bien qu'en certains points elles paraissent atténuées par un impressionnisme très marqué, qualité de valeur pour un artiste doué du sens de la création. Certains peintres s'efforcent encore d'imiter l'ancienne peinture de l'école pré-raphaélite, d'autres encore prétendent revenir à l'école italienne.

M. Deutsch, semble-t-il, possède un style original, accusant une légère influence de l'art moderne belge. Tel un poète ou un musicien, il développe ses sujets avec un rythme harmonieux, une grande richesse d'idées où s'affirment à la fois des impressions d'Orient et des conceptions toutes occidentales. Comment il s'y prend pour réaliser ce double effet, c'est là tout son secret.

La critique nous dira que cette composition originale n'est pas assurée des faveurs du public. Mais autant de critiques autant de points de vue.

Pour être à même d'apprécier l'art de Carol Deutsch, il importe d'approfondir sa mentalité hébraïque. Parlant du point de vue psychologique, cette mentalité dénote les caractéristiques d'une race dont les traditions religieuses contribuèrent à développer chez elle le sens de l'imagination. C'est la force imaginative de l'Hébreu qui lui apporte les ressources qui engendrent la philosophie, la science et l'art. Pour ces raisons, M. Deutsch s'avère en quelque sorte unique en son genre : nous en trouvons la confirmation dans cette oeuvre magistrale intitulée "Moïse". Et d'avoir osé traduire l'âme de Moïse sur le canevas, cela requiert du génie et pas mal d'audace.

En vérité, plus M. Deutsch obéit aux facultés de son imagination créatrice, plus il reconnaît en lui-même un pionnier ayant comme tous les artistes célèbres du passé et du présent, une mission à remplir.

Certains de ses tableaux peints depuis des années possèdent un charme vif et une réelle beauté. Cependant, mes préférences vont à ces études plus récentes de la figure humaine dans lesquelles il affirme une exclusivité qui, grâce à ses conceptions réalistes, conduit inévitavelmente au succès.

ALLE REFERENTIES NOFENS WERK VAN CAROL DEUTSCH IN PRIVEBEZIT ZIJN
WELKOM !

N. HOSTYN

TACK, Jean François

1. °Bredene 12 augustus 1839 +Oostende 10 februari 1907
2. vader : Jean Louis
3. moeder : Maria Thérèse Lagast
4. echtg. : Sidonie Josephine Zanders
5. beroep : timmerman
medestichter Help U Zelf
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : arbeidersraadslid 1904 - ontslag 18/11/1905
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

TANGHE Polydore Auguste

1. ° Bredene 17 februari 1858 + Oostende 26 juni 1911
2. vader : Louis
3. moeder : Mathilde Heydens
4. echtg. : Maria Vanhercke
5. beroep : smedersbaas
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 32/5/1910 - 1911
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

TERMOTE Amand Jacques

1. ° Oostende 5 januari 1814 +Oostende 26 november 1888
2. vader : Amand
3. moeder : Rose Mahieu
4. ongehuwd
5. beroep : brouwer
voorz. werkrechtersraad 1872 - 1887
komiteit Ass. lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 25/1/1864 - ontslag 5.7.1887
- 1.2.3.4./overlijdensakte
- 5./Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1863 p.22

THOMA Leon Nestor Henri Louis

1. °Oostende 26 mei 1843 +Oostende 1 maart 1914
2. vader : Pierre Dominique Constant
3. moeder : Ernestine Justine Marie Deconinck
4. echtg. Victorine Denduyts Oostende 26/6/1866
5. beroep : hotelier, reder, administrateur openbare onderstand
1882-1902, administrateur Crédit ostendais, lid van
loge de La Flandre te Brugge (1) , lid Willemfonds,
komiteit Ass. lib.

6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 5/1/1882 - 1895

1.2.3.4.5./overlijdensakte
 (1) Echo d'Ostende 7/3/1914, p. 1,d.

TRATSAERT, Pierre Jacques

1. °Oostende 3 december 1813 +Oostende 17 april 1881
 2. vader : Pierre Jacques
 3. moeder : Jeanne Joséphine Mahieu
 4. ongehuwd
 5. beroep : officier koninklijk belgische marine
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 2/12/1878 - 1881
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VALCKE Auguste Jean-Baptiste

1. °Oostende 10 februari 1821 +Oostende 30 juli 1877
 2. vader : Baptiste Constantin
 3. moeder : Rosalie Thérèse Deknuyt
 4. echtg. : Louise Adelaïde Marie Vanderheyde
 5. beroep : brouwer, konsul Peru, vicekonsul Uruguay
 voorz. Ass. lib. 1872 - 1875
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 26/12/1863 - ontslag 30/10/1866
 prov. raad 1869 - 1877
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VALCKE Jean-Baptiste Constant

1. °Oostende 23 juni 1822
 2. vader : Jean Casimir
 3. moeder : Christine Françoise Vanhercke
 4. echtg. : Cornelia Elise Oostende 31/5/1853
 5. beroep : particulier
 7. pol. loopbaan : gem. raad 3/12/1866-1867
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

VALCKE Maximilien

1. °Oostende 15 juli 1855
2. vader : Auguste Jean-Baptiste
3. moeder : Louise Vanderheyde
4. echtg. : Marie David
5. beroep : brouwer , komiteit liberté et progrès 1880; komiteit
 Ass. lib., lid Willemfonds 1888
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888 - 1895

(vervolgt)

Willy MAERVOET

NOG EENS "HET POORTJE VAN HOURAH"

Met snuffelen in oude dag- en weekbladen kan men nog veel bijleren. Bij het ontstaan van ons tijdschrift - en dat is nu al meer dan 12 jaar geleden, - hadden we een zeer uitgebreide polemiek over de Garre van Konné.

Deze keer hebben we het (nog eens) over het Poortje van Hourrah. Er werd en wordt nog verkeerdelijk beweerd dat dit poortje gelegen was nabij de hoek van Jozef II straat en de H. Serruyslaan. Volgens de mededeling van confrater N. Hostyn (cfr. De Plate 1980 pp. 207 en 208) en gestaafd door teksten uit l'Echo d'Ostende en Le Carillon van het einde van vorige eeuw en het begin van de 20 ste eeuw, lag dit poortje aan de Aartshertoginnestraat.

Waar precies heb ik nog niet kunnen achterhalen : op de plaats waar nu het Klein College ligt, of er tegenover waar de achterzijde de brouwerij van Ostyn uitkwam ? Wie zal het zeggen ? Ik vermoed dat het aan deze laatste zijde was en daar vlak tegenover - waar nu het Klein College is - de ingang lag van het Hotel St. Georges, vroeger lokaal van de Association libérale, die ook een uitgang had in de Jozef II straat (nr. 23) thans ook Klein College en voorheen "Ons Huis" lokaal van de katholieke middenstand. Het is een veronderstelling van mij, gedeeltelijk gesteund op wat ik hieronder vertaal uit "LE CARILLON" van 8 september 1899.

Steller van het artikel klaagt - naar hij verklaart voor de zoveelste maal - over de schade die dagelijks wordt toegebracht aan de geburen door de "vulgaires personnages" die daar gelogeed zijn. Vorige dinsdag ging het er zeer erg aan toe : de weinige voorbijgangers die zich langs die kant waagden vormden het mikpunt van de kwajongens die zich vermaakten met het grofste vuil dat ze op straat konden vinden naar hen te gooien. (nota van steller : en in die tijd was de automobiel een zeldzaamheid, terwijl het wemelde van paarden en karren waarvan de eerste regelmatig iets lieten vallen tot groot vermaak van mussen en kwajongens) De volgende dag - aldus Le Carillon - waren de huizen uit de omtrek met deze vuilnis bedekt en moesten de werklieden de ganse voormiddag doende zijn om de gevels op te kuisen, tot groot genoegen van de belhamels. De ingang van het Hotel St. Georges - vandaar ons vermoeden dat deze in de Aartshertoginnestraat gelegen was - leek een riool, volgens Le Carillon : de deugnieten hadden er niets beters op gevonden dan die plaats te gebruiken om er hun voorraad vuilnis aan te leggen. Het is, aldus Le Carillon, een zeer gevaarlijke plaats geworden en het wordt hoog tijd dat hier een grote zuivering gedaan wordt wil men geen bronnen van epidemiën scheppen : sedert het begin van de droge periode, werd er zelfs geen borstel gebruikt op die plaats. De walgelijke reuk die uit dit hol komt pakt je op de keel, zodat zelfs de bewoners van dit slop er niet meer tegen kunnen en dag en nacht vóór de ingang blijven hangen al zingen en gerucht makend zodat de geburen niet meer kunnen slapen. Dit mag niet blijven duren, vooral nu de Aartshertoginnestraat meer en meer belangrijk wordt (nota van de vertaler : zou deze bewering wellicht niet te wijten zijn aan het feit dat het Hotel St. Georges, lokaal van de Association Libérale waarvan Le Carillon felle voorstaander was, in die straat gelegen was???) De enige oplossing volgens het Carillon is de afbraak van het slop "het Poortje van Hourah".

Verslag van den luchtaanval van 27.12.43

Om 15 u trad het afweergeschut in werking. Vliegtuigen beschoten met hun boordwapens de werken op den Zeedijk ter hoogte van den Ouden Vuurtoren (Vlaggenstok) Vlaanderen-ramp. Er vielen vijf gekwetsten.

Slachtoffers

a) Dooden

DESMET Jozef, Reigerstraat 324 Oosterzele
geb. 10.7.90 - schedel ingedrukt

DOSSCHE Leon, Veldstraat 20 Asper
geb. 25.5.06 - borstkas ingedrukt

b) Gekwetsten

PEERS, Oscar, Van Steenestraat 64 te Assebroeck
geb. 4.8.10 te Brugge - oogwonde- hoofdwonde

NEYT Albert, Polderstraat 98 Zelzate
geb. 11.10.16 - hoofdwonde

De doden vielen als slachtoffer van een betonmachine waarvan de kabels doorgeschoten werden zoodat de hefbak geladen met kiezel en rijnzang, losschoot en de twee mannen verpletterde.

LIJST KLINIEK

Van Elderdinghe - Vincke
Van Elderdinghe Florent
De floor Dina
Defloor Dora
Bol Bruno
Guns Roger
Missiaen Maurice
Deville Edmond

Tarwestraat 19 - 1899 zwaar gekwetst;
Tarwestraat 19, 1896 zwaar gekwetst;
Tarwestraat 12 - 1934 licht gekwetst;
Tarwestraat 12, 1933 dood
Leffinghestraat 83 - 1914
Gerststraat 31 - 1907
Leffinghestraat 48 - 1906
Timmermanstraat 61 - 1904

LIJST HOSPITAAL

Vandamme Suzanne
Rosseel Marie-José
Decerf Blanche
Vigne Odile
Decerf Blanche
Dyserinck Henriette
Van Hooren Stefani
Jannssens Sylvi
Thuyile Senobi
Tulpin Renald
Rosseel Alexis

Zwaluwstraat 53 1935
Gerststraat 53 1920 (zw. gek.)
Nijverheidsstraat 67 1909
Thouroutsche stg. 24 1895
Nijverheidstraat 62 1927
Nijverheidstraat 60 1882
Thouroutsche stg. 225 1882
Herststraat 53 1886
Thouroutsche stg. 225 1904
Nijverheidstraat 60 1935
Giststraat 53 1886 (zw. gek.)

Dycheyne Camiel	Nijverheidstraat 52	1902
Deprez Eduard	Thouroutsche stg. 223	1885
Beernaerts Irene	Leffingestraat 83	1914 (dood)
Duyck Simonne	Nijverheidstraat 54	1906
De Keersgieter Ugette	Nijverheidstraat 54	1930
Dupuis Celine	Nijverheidstraat 60	1908
Herrebout Eugénie	Thouroutsche stg. 24	1886
Demeulemeester Jerome	Tarwestraat 15	1899
Huygghe Camiel	Tarwestraat 13	1878
Frauman Maria	Leffingestraat 80	1881
Van Hoemaeker Willy	Frère Orbanstraat	1908
Dupuis Frans	Nijverheidstraat 60	1920

LIJST DOODENHUIS

Smagghe Germaine	Nijverheidstraat 47 a	15.6.11
Smagghe Alfons	Nijverheidstraat 47a	20.9.08
Smagghe Roger	Nijverheidstraat 47 a	12.10.22
Butaye Valerie	Nijverheidstraat 47 a	1.10.84
Peupaert Fernand	Nijverheidstraat 64	23.2.17
De Looze Marcelle	Nijverheidstraat 64	29.11.15
Provoost Henri	Nijverheidstraat 62	22.7.29
Provoost Henri	Nijverheidstraat 62	24.8.04
Decerf Henri	Nijverheidstraat 49	6.11.80
Dewulf Angele	Lijndraalerstraat 40	6.11.80
Vanhoutte Victro	Spaarzaamheidstraat 58	19.9.04
Neiryneck Leon	Steenweg op Thourout 225	29.4.10
Van Hulle Isabella	Steenweg op Thourout 225	28.8.11
Bol Robert	Leffinghestraat 83	12.5.39
Steenkiste Cesarine	Leffinghestraat 83 ³	5.10.75
Beernaerts Irene	Leffinghestraat 83	27.4.14
Rossee Rosa	Gerststraat 53 ³	3.7.35
Rossee André	Gerststraat 53	10.9.33
Rossee Marquerite	Gerststraat 53	25.1.22
Gunst Jean	Gerststraat 53	12.6.22
Gunst Jeanine	Gerststraat 53	15.9.43
Holvoet Hélène	Gerststraat 53	5.6.10
Van Hee Anna	Gerststraat 31	11.4.09
Dujardin Jeanne	Gerststraat 49	21.2.89
DEmoor August	Gerststraat 51	30.3.94
Maeckelberghe Charles	Gerststraat 35	14.4.01
Maeckelberghe Rachel	Gerststraat 35	26.11.27
Maeckelberghe Gustaaf	Gerststraat 35	19.1.33
Janssens Marceline	Gerststraat 35	15.1.05
Delanghe Oscar	Tarwestraat 10	7.2.90
Defrance Isabelle	Tarwestraat 10	27.3.08
DElanghe Katia	Tarwestraat 10	12.12.41
Defloor Stefaan	Tarwestraat 13	25.8.80
Defloor Dora	Tarwestraat 13	7.8.32
Vermeire	Gerststraat 53	

(vervolgt)

GELEZEN

DANNY MESEURE, De oude troon van een nieuwe koningin... of een toekomstplan voor de Oostendse Belle Epoque architectuur (1875-1914), eindverhandeling architectuur, o.l.v. P. KONGS, 1984.

In een eerste deel, het "kultureel-historisch kader" behandelt MESEURE de urbanisatorische en architecturale evolutie van Oostende tijdens de "Belle Epoque", d.i. de jaren na 1875 (ontmanteling en verkaveling) tot 1914, het begin van W.O.I en meteen het einde van de 19de eeuwse levenssfeer.

Hij bespreekt er het tijds kader, de architecturale stijluitingen en de levensloop van de meest vooraanstaande Belle-Epoquearchitecten uit Oostende.

Deel 2 behandelt het lot van dezelfde architectuur in de periode 1914-1980 : vernieling door 2 oorlogen, kortzichtige afbraakwoede in de decennia na 1945.

Deel 3 tenslotte omvat praktische en realistische voorstellen voor een herwaardering van de nog bestaande belle-epoquearchitectuur, alsmede een inventaris van hetzelfde.

Niet ten onrechte besluite MESEURE zijn verhandeling met de zin "Het is vijf voor twaalf" !

N.H.

ONZE BELLE-EPOQUE ARCHITECTUUR WORDT NOG STEEDS AANGETAST...

Wie dacht dat monumentenjaren, krantenartikels en tv-programma's bijdragen tot het bewustzijn dat 19de eeuwse architectuur ook waardevol is, heeft het verkeerd voor : in 1983 sneuvelden nog 2 prachtige Dujardin-villa's in de Parijsstraat. In de week van 19-24 maart 1984 moest een prachtige belle-epoquegevel, Brusselstraat 1 er aan geloven.

Anderzijds zijn er dan mensen die wél de waarde ervan inzien en met eigen middelen een 19de eeuwse villa opknappen : we denken aan de jarenlang verwaardeerde "Villa Louisa" op de Ijzerstraat"ramp", (restauratie lente 1983).

N.H.

BRIEF AAN HET STADSBESTUUR

Op 9 juli j.l. stuurde "De Plate" een brief aan het Stadsbestuur van Oostende i.v.m. de plannen die in de pers bekend gemaakt waren om op het Marie-Joseplein een nieuw Stedelijk Bureau voor Toerisme in te planten. "De Plate" heeft gemeend dat het haar plicht was hier tegen te protesteren en brengt haar leden op p. 25 een afschrift van de brief.

De Raad van Beheer

«De Plate»

v.z.w.

Secr.: Rode Kruisstraat 4
8400 Oostende

Hooggeachte Heren,

Als een van de oudste Oostendse Verenigingen (1954) met verweg het hoogste ledental (+ 500) zijn wij als Heemkring ten zeerste begaan met het wel en wee van onze stad.

Langs de lokale kranten om vernamen wij dat er plannen bestaan om een nieuw toerismebureau te bouwen op het Marie-Joséplein en meegaande het stadsbeeld in de onmiddellijke omgeving grondig te wijzigen.

Deze plannen kwamen aan de orde op onze Algemene vergadering van 30 juli 1984. Uit de daarop volgende bespreking bleek dat de vergadering unaniem van oordeel was dat een dergelijke ingreep op het stadsbeeld alsook de daaruit voortspruitende kosten niet verantwoord zijn. De vergadering besloot daarop de hierna volgende motie te stemmen en deze naar al de bevoegde instanties te zenden.

"De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE" in Algemene Vergadering bijeen op 30 juni 1984 is unaniem van oordeel dat :

de door het stadsbestuur voorgestelde bouw van een nieuw toerismebureau op het Marie-Joséplein en de daarbij geplande veranderingen op de Leopold II-laan niet beantwoorden aan een behoefte ; dat de daaruit voortspruitende kosten niet verantwoord zijn en dat het project eens te meer een aanslag is op het reeds zo zwaar geschonden stadsbeeld. De kring vraagt dat het project zou ingetrokken worden en er werk zou gemaakt worden van de herwaardering van het bestaande toerismebureau op het Wapenplein (of Grote Markt, zoals de Oostendenaars het echte centrum van Oostende blijven noemen).

In de hoop, Hooggeachte Heren, dat U rekening zult houden met onze desiderata groeten wij U met bijzondere hoogachting.

Namens de Algemene Vergadering,

JB. DRESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

AANWINSTEN IN HET MUSEUM :

- Vanwege ons lid Pierre VERRAERT ontving de Kring een prachtige aquarel, voorstellende de maalboot "Jan Breydel", opgeëist door de Britse Admiraliteit op weg naar Boulogne onder escorte van destroyers van de Dover Patrol (1914-1918). Onze leden weten zonder twijfel dat het de maalboot betreft die in 1916 omgebouwd werd tot hospitaalschip. Auteur van deze aquarel was Maurice DE FRE, commandant 1° klasse van de Belgische Staatsmarine.
- Vanwege de Heer Valère PRINZIE ontving de kring een hele set loodgieterssalaam, afkomstig van een familielid te Nieuwpoort.

Beide aanwinsten betekenen een serieuze verrijking van het patrimonium van onze Kring!

G. VERMEERSCH

ROUWBEKLAG

Pas was ons vorig nummer verschenen toen we het overlijden van ons trouw lid de Heer Jozef MAES vernamen. Hij was een van onze eerste leden, steeds op post op onze voordrachten en jaarlijkse reisjes. Opgewekt van karakter was hij een van onze meest optimistische leden. In hem gedenken we ook de stichter van de "Vrienden van Jan De Clerck". "De Plate" biedt zijn echtgenote en familie haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

OPGELET VOOR DE EERSTE OCTOBERACTIVITEIT

We vragen onze leden er nu reeds rekening mede te willen houden dat op dinsdag 9 oktober om 15 uur in de lokalen van het V.V.F. een namiddagvoordracht gehouden wordt door ons beheerraadslid J.H. KLAUSING met als titel "Oostendse liederbundel".

O.V.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : A. VAN DEN AUWEELE : Een overzicht van 50 jaar Oostendse Kursaal (I) ;
- blz. 14 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLVII
Carol DEUTSCH;
- blz. 19 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914 XIII
- blz. 21 : J. KLAUSING : Nog eens het Poortje van Hourrah ;
- blz. 22 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (18) ;
- blz. 25 : Brief aan het Stadsbestuur van Oostende. _ _ _ _ _

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

13e jg., nr. 10 oktober 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER : ZIE LAATSTE BLADZIJDE

OKTOBERACTIVITEIT

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen op een voordracht met lichtbeelden die doorgaat op donderdag 25 oktober 1984 om 20u30 in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : UIT DE VOORGESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE COMPAGNIE
1715-1720

De spreker : de heer Dr. J. MERTENS

Het plan voor de oprichting van de Oostendse Compagnie in december 1721 in Wenen ingediend, werd voorafgegaan door een exploratie van het handelsgebied in Oost-Indië. Vanuit Oostende werden schepen uitgerust door ondernemende reders, en op eigen risico, naar "den Oost" gezonden. Het waren de resultaten van deze vaarten die op 19 december 1922 leidden tot de oprichting van een Keizerlijke Compagnie, die later naar Oostende zou genoemd worden.

Het uitreden van grote schepen, de af- en aanvoer van goederen en de verwerking hiervan hadden hun invloed op het beheer van de Oostendse haven, en waren de aanleiding tot diverse havenwerken.

Over deze minder gekende periode uit de Oostendse geschiedenis spreekt u vanavond de heer J. MERTENS, Doctor in de Wijsbegeerte en Letteren, tak geschiedenis. De heer Mertens is Rijksarchivaris te Brugge en auteur van een honderdtal geschiedkundige publicaties. Dit wordt dan ook een avond die door geen enkele rechtgeaarde Oostendenaar mag gemist worden.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, ook niet-leden zijn van harte welkom.

J.B.D.

EERSTE NOVEMBERACTIVITEIT

PLECHTIGE VIERING 30 JAAR DE PLATE

Zoals werd aangekondigd in ons jaarprogramma vierden wij op 17 november 1984 het dertigjarig bestaan van onze Kring.

Het programma omvat : 10u30 Een ACADEMISCHE ZITTING met een eminent gastspreker en een muzikale omlijsting. Dit gebeuren vindt plaats in de Receptiezaal van het Feest-en Kultuurpaleis.

De plechtige opening van de tentoonstelling : 1584-1984 : 400JAAR OOSTENDSE HAVEN en van een nieuwe afdeling van ons museum de OOST-ENDE-DOVERLIJN die beiden doorgaan in ons Museum, Feest- en Kultuurpaleis. De openingen van tentoonstelling en nieuwe afdeling worden gevolgd door een receptie in dezelfde lokalen.

13u00 een BANKET, waarop onze leden hartelijk worden uitgenodigd, gaat door in de Grote zaal van het Koninginnehof.

Over het eerste gedeelte van de dag, verschijnt een uitgebreid programma in het novembernummer van het tijdschrift.

Voor het tweede gedeelte, het BANKET, zijn wij om organisatorische redenen verplicht nu reeds de oproep te plaatsen.

Het menu voorziet : Aperitief, Gerookte forel, Aspergesoep, Visfilets op z'n Oostends, Steak béarnaise met frieten, Roomijs, Koffie en kost 850 fr per persoon. Inschrijvingen gebeuren door storting van deze som op bankrekening 750-9109554-54 DE PLATE Oostende met vermelding "Inschrijving X personen banket 17 november 1984", en dit voor 10 november 1984. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

J.B.D.

NECROLOGIE

Weer hebben we een drietal van onze trouwe leden in de afgelopen maanden verloren : De Heer Robert PEETERS sinds jaren lid van "De Plate" was een bekend figuur te Oostende. Jarenlang was hij de uitbater van de restaurants van de Oostende-Doverlijn. Gewezen concessionaris van het casino te Blankenberge en hotelier te Brussel behoorde hij tot een der top-figuren uit de Horeca sector. Als dienstvaardig mens had hij voor hulpbehoevenden tele-SOS gesticht. Hij overleed in de maand september.

Op 1 juli overleed Mevr. Maria VAN RANSBEEK, echtgenote van de heer Frans PUYSTIENS. Het is met spijt dat wij zo laat dit droevig rouwbericht van een onzer leden moeten laten weten.

Op 8 september overleed op 48-jarige leeftijd de heer M. VAN STEENLAND, tandarts te Brussel, terwijl hij in Oostende vertoefde. De overledene was sinds enkele tijd lid van "De Plate", bezocht geregeld ons Museum en had de wens te kennen gegeven om zich in Oostende te komen vestigen. Hij had met dit vooruitzicht pas een huis in de Romestraat gekocht. Hij was tevens een verwoed verzamelaar van alles wat Oostende betrof.

In naam van "De Plate" bied ik aan de families PEETERS, PUYSTIENS en VANSTEENLAND mijn oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

BEEIDEN, MONUMENTEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XX :
HET MEMORIAAL GEORGES MAES IN HET MUZIEKCONSERVATORIUM

Het onverwachte overlijden van muziekconservatorium directeur Georges MAES op 4 maart 1976 werd in muziekminnende middens als een zwaar verlies aangevoeld. Een verlies dat trouwens lange jaren heeft blijven doorwegen op deze instelling die MAES opgewerkt had tot een van de voornaamste en meest geprezen in zijn soort in ons land.

In 1979 kocht de Stad Oostende bij de kunstenares Livia CANESTRARO een bronzen sculptuur aan, het portret van Georges MAES voorstellende. Het is geen realistisch werk, maar een sterke sculptuur waarin de beeldhouwster op een erg persoonlijke manier de essentie van musicus benadert en interpreteert.

Het beeld werd onmiddellijk in depot gegeven aan het Muziekconservatorium in de Romestraat. Het prijkt er als memoriaal Georges MAES in de concertzaal op de eerste verdieping.

GEORGES MAES

Het is niet de bedoeling hier uitvoerig op de persoon van Georges MAES in te gaan. In 1978 immers gaf het "Fonds Georges Maes" een monografie met begeleidende fonoplaten uit, een boekwerk dat erg volledig is en waarnaar we hier dan ook graag verwijzen (1). Hier enkel de essentie, -vooral dan in verband met Oostende. Vergeten we echter niet dat hij als violist en concertmeester van het "Belgisch Kamerorkest" het lokale vlak mijlenhoog oversteeg.

Georges MAES werd op 26 mei 1914 te Oostende geboren als zoon van Gustaaf MAES en Ida LEBRET. Na W.O. I vestigde de familie zich om beroepsredenen van de vader, die treinbestuurder was, te Gent.

Georges MAES ontpopte er zich als een vroegrijp muzikaal talent. Na lagere muziekstudies te Ledeberg, volgde hij de leergangen aan het Gents Conservatorium. Hij legde zich vooral toe op de viool, later ook op orkestdirectie. MAES besloot zijn studies met schitterende diplomas.

In 1935 werd hij aangeworven als 1° viool van het Oostends Kursaal-orkest en als concertmeester van de Gentse Opera. Tevens was hij in 1935-1937 leraar aan de muziekschool te Aalst.

Van 1935 af verzorgde hij regelmatig solistische optredens voor het N.R.I.

Tijdens W.O. II nam hij deel aan de 18-daagse Veldtocht en werd nadien door de Duitsers krijgsgevangen gemaakt.

Hij verbleef enkele maanden in Kamp Stalag XII A.

(1.) Georges Maes in het Belgisch Muziekleven (1946-1976),
Oostende (Fonds Georges Maes), 1978.

Later postuleerde hij voor een betrekking als 1° violist in het Nat. Orkest van België. Hij bleef tot in 1958 bij dit ensemble.

Na de oorlog vestigde Georges MAES zich te Wezenbeek. In 1945 ontstond het Haydnkwartet, een strijkkwartet waarin hij violist was. Het kwartet groeide uit tot een van de beroemdste strijkkwartetten van die tijd, ook internationaal.

Anno 1958 startte MAES met een kamerorkest : de "Solisten van het Belgisch Kamerorkest". Het ensemble, een kern van strijkers waar nodig aangevuld met klavecimbel, orgel, blazers, slagwerk, koor en zangsolisten, trad zowat overal op in eigen land én in den vreemde. De "Solisten" waren ook regelmatig te Oostende te horen : in het oud Theater, het Kursaal, de Capucijnenkerk... Ze verzorgden talrijke fonoplaatopnamen en TV-optredens.

Anno 1960 volgde MAES' benoeming als directeur van het Oostends muziekconservatorium. Hij verhuisde uit het Brusselse naar zijn ambtswoning in de Romestraat.

MAES, die zich stilaan omringde van jonge en competente leraars, wist langzaam maar zeker het instituut omhoog te trekken uit de diepe laagten waarin het na het overlijden van J. Toussaint de Sutter was terecht gekomen.

De resultaten bleven niet uit. Het volstaat hier de namen in herinnering te brengen van enkele schitterende elementen die onder zijn bestuur gevormd werden : Marie-Christine en France Springuel (resp. viool en cello), Ivan Dudal, Paul Belaerts en Paul Dombrecht (allen hobo), Koen en Christel Kessels (piano), Daniel Vanheste (cello). Tot slot dan nog een woordje over... LIVIA CANESTRARO... De beeldhouwster van het Georges MAES-memoriaal (2).

Livia CANESTRARO is, zoals haar naam laat vermoeden, Italiaanse. Ze werd in 1936 te Rome geboren. Ze huwde de gekende Gistelse Beeldhouwer Stefaan DEPUYDT en woont te Snellegem.

Ze deed haar studies te Rome (1953-1961) en in het Instituut Ter Kameren bij LEPLAE (1958-1959). Ze is laureate van Prov. Prijs voor Beeldhouwkunst van West-Vlaanderen.

Haar beelden zijn krachtig-expressionistisch, in een robuuste vormtaal.

U kan werk van haar bewonderen in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende en in het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, weldra eveneens te Oostende.

N. HOSTYN

- 2. Lit. over L. CANESTRARO : - Kunst in België, Brussel, 1978, p.29
- W. VAN DEN BUSSCHE, Kataloog P.M.M.K. Ieper, 1979.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XXI : "DE WIND"
VAN EMILE BULCKE (PLANTSOENEN TEN ZUIDEN VAN HET STADHUIS)

Over "De Wind", een levensgrote bronzen sculptuur van kustenaar Emile BULCKE kunnen we betrekkelijk kort zijn : het leven en het werk van deze Oostendse kunstenaar kwam vroeger immers reeds aan bod in ons tijdschrift en wel in onze reeks "Vergeten Oostendse kunstschilders" (1). Op blz. 79/199 vindt u een passus over "De Wind".

Herinneren we er hier enkel aan dat BULCKE met deze sculptuur een geïdealiseerd beeld wou scheppen van zijn jonggestorven dochtertje Dinah : het beeld suggereert ons het meisje zoals Bulcke haar voorstelde als opgroeiende jonge vrouw.

De kleine maquette van dit naakt berust in de verzameling van "De Plate" (2).

N. HOSTYN

-
1. N. HOSTYN, Vergeten Oostendse kunstschilders - VII : Emile Bulcke, in De Plate, 79/52-53, 75-77, 154-155, 176-179, 198-199 & 216-218.
 2. Afgebeeld op p. 37 in : N. HOSTYN, Emile Bulcke, Oostende (De Plate), 1980.

HIT HET OOSTENDS STALSARCHIEF : AANKONDIGING VAN DE VERKOOP VAN
EEN PARTIJ TEXTIEL ANNO 1787

A D V E R T E N T I E

Men sal Vercoopen op Woensdag den 6 February 1787, om twee uren na-middag ten Comptoire Principael van Syne Majesteyts Regten binnen Oostende ; Eene groote partye Wolle Stiffen, bestaende in hondert twee stucken Satyn-Turk, schoone qualiteyt, Twaelf stucken Witte Baeyen, Twee en dertig Halve stucken Duffelt ofte Bath Coatings van verscheyde Couleuren ; 't welck bovenstaende vrey van alle Regten aen de Koopers sal geleverd worden.

Elek segh 't Voorts

Uit de Drukkerie van J. RODENBACH, Stads-Drucker

Verslag bombardement van 31 maart 1944

Rond 12u20 overvloog een vliegtuig de stad.

Bommen werden afgeworpen rond 12u25 en kwamen terecht in de Tarwestraat, Leffinghestraat, Gerststraat, Stwg. op Torhout en Nijverheidstraat.

Er werd vastgesteld dat over het algemeen 5 zware brisantbommen werden gelost, die in de omtrek veel schade te weeg brachten.

33 doden vielen te betreuren, een dertigtal zwaar gekwetsten werden in hospitaal en kliniek verzorgd, daarvan zijn er twee aan hun wonden bezweken, zoodat in het geheel 35 doden vielen. Ongeveer 25 huizen zijn totaal verwoest, ongeveer 150 zwaar beschadigd, 375 licht beschadigd.

Het gelukte de L.B. niettegenstaande de duisternis, tegen de morgen 10 doden en talrijke gekwetsten naar de gasthuizen over te brengen.

Verslag van de ramp van woensdag 14 februari 1945 om 14 uur

Op woensdag 14.2.45, om 16 uur brak brand uit in het havengedeelte gelegen tusschen Istanboel en zeestatie, zwarte rookzullen kolkten omhoog, spoedig daarop grepen ontploffingen plaats, voorkomende van springtuigen aan boord van Engelsche vaartuigen. Zeer spoedig breidde deze brand zich uit dat verschillende matrozen zich niet meer konden redden en omkwamen. Grote schade werd door dit onheil aangericht aan de omliggende gebouwen, daken ramen en vensters werden ingedrukt. Veel menschen werden door glasscherven gewond. Vooral in het oostelijk gedeelte van de stad, waar in sommige groote magazijnen een zware paniek uitbrak.

De Engelsche reddingsdiensten gesteund door het plaatselijke P.L.B. korps, het Roode Kruis en het Brandweerkorps begonnen onmiddellijk de reddingswerken. Zoo werden in korten tijd door Engelsche dokters en verplegers, door Burgerlijke dokters, P.L.B. en Roode Kruis verplegers en verpleegsters ongeveer een vijftigtal gekwetsten verzorgd ter plaatse en bij ergere gevallen overgebracht naar de ziekenhuizen. Hier volgt een lijst der gekwetsten.

6 Eng. militairen gewond meestal aan handen en aangezicht, verzorgd in een noodhulp-post in de Pasoor Pypestraat ;

Een onbekende man - wonden aan handen en aangezicht verzorgd idem plaats

Jw. Vandecasteele wonden aan handen en aangezicht verzorgd idem plaats

Mw. Guintens gewond aan handen en aangezicht verzorgd idem plaats ;

Engelsche zeeofficier snede aan de hand, verzorgd idem plaats

Merens Lydie - kniewonde

Reels Urbanie, Zenuwcrisis

Vandekinderen Henri - beenbreuk; en nog verschillende andere.

De gansche nacht daaropvolgend blizven de reddingsdiensten in alarmtoestand. De brand kon overmeesterd worden tegen 21 uur, dank zij de schitterende uitrusting van het Engelsche leger, die door haar onmiddellijk ingrijpen de stad van groote verwoestingen heeft gespaard.

Verschillende dokwerkers en personeel aan de haven werkzaam lieten er hun leven bij of werden erg gekwetst. Zij werden verzorgd door het Engelsch leger.

Rond 1 uur 's nachts, verklaarde zich een nieuwe brand, die spoedig overmeesterd kon worden.

De schade is aanzienlijk.

BIOGRAFISCHE GEGEVENS NOPENS OOSTENDSE POLITICI XV

VAN CAILLIE Felix

1. °Brugge 11 oktober 1799 +Oostende 3 mei 1879
 2. vader : François
 3. moeder : Idonie Delaeter
 4. echtg. : Pauline Decock
 5. beroep : notaris
 6. pol. strekking : unionistisch
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1830 -1836
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VAN CLEEMPOEL Julien Joseph

1. °Oostende 2 april 1834
 2. vader : Jacques Pierre
 3. moeder : Virginie Jeanne De Meunynck
 4. echtg. : Pauline Verhoest Oostende 15.5.1869
 5. beroep : rentenier
onderluitenant bij burgerwacht 1864-1874 ;
voorz. Société de secours mutuele entre ouvriers
1868 ; komiteit Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 16.5.1870-1876
schepen 9.4.1876- ontslag 1879
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

VAN CUYL Edmond

1. °Oostende 8 mei 1717 +Oostende 13 juni 1887
 2. vader : Joseph Leopold
 3. moeder : Barbe Rackman
 4. vrijgezel
 5. beroep : handelaar reder vice konsul Zweden en Noorwegen
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 11.4.1857-1863
schepen 2.4.1863-ontslag 22.5.1868
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VAN CUYL Joseph Leopold

1. °Oostende mei 1791 +Oostende 29 april 1855
 2. vader : Joseph Charles
 3. moeder : Anne Marie De Neve
 4. echtg. : Barbe Rackman
 5. beroep : makelaar
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1846-1855
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VANDERHEYDE Edouard Jacques Marie

1. °Oostende 13 september 1831 +Oostende 10.7.1891
2. vader : Edouard Marie
3. moeder : Mathilde Louise De Ridder
4. echtg. : Marie De Boninge Oostende 10.6.1856
5. beroep : directeur vismijn
majoor bij burgerwacht 1873-1887
voorz. Concordés 1874 ; voorz. Vlaamsch Verbond tot
1891 (1) ; lid Willemfonds vanaf 1873 ; komiteit
Ass. lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 5.1.1876-ontslag 15 december 1884
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte
(1) Echo d'Oostende, 18.5.1871, p. 3,a

VANDERHEYDE Hypolite

1. °Oostende 1851 +Algiers 28 januari 1873
5. beroep : handelaar
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 21.2.1870-1873
- 1.5./overlijdensakte

VANDERHEYDE Jules M. J. V. L. A.

1. °Oostende 21 oktober 1861 +Gent 2 december 1935
2. vader : Victor
3. moeder : Valérie Marie Thérèse De Ridder
4. echtg. : Coralie Jean Oostende 23.6.1886
5. beroep : advocaat
6. pol.strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1880-1896
Kamer V.D.O. 1896-16.1.1908
Senaat V.D.O. 6.1;1911-1914
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

VANDERHEYDE Victor Emile Charles Marie

1. °Oostende 6 november 1832 +Oostende 19 februari 1896
2. vader : Charles Marie Louis
3. moeder : Julienne Jacqueline Serruys
4. echtg. : Valerie Marie Thérèse De Ridder
5. beroep : rentenier
6. pol. strekking : liberaal katholiek in 1884
7. pol. loopbaan : gem. raad 21.1.1867-1875
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VANDEVENTER Joseph Albert

1. °Oostende 11 maart 1853
2. vader : Jean
3. moeder : Clémence Malfait
4. echtg. : Sidonie Pilays
5. beroep : timmerman
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : arbeidersraadlid 1896

1.2.3.4.5./huwelijksakte

VAN DYCKE Arthur

1. °Oostende 4december 1870
2. vader : Auguste
3. moeder : Louise Dedrie
4. echtg. : Augusta Debeuckelaere Oostende 18.9.1900
5. beroep : aannemer
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : patroonsraadlid 1904
gem. raad 1908-1914

1.2.3.4.5./huwelijksakte

VAN GLABBEKE Arthur

1. °Oostende 19.6.1863 +Oostende 17.7.1940
 2. vader : Jacques
 3. moeder : Jeanne De Docker
 5. beroep : brouwer
 6. pol. strekking : liberaal
voorz. Liberale voorwacht 1891 ; vicevoorz.
Ass. lib. 1899 - 1912 ; vicevoorz. Union lib.
1912; lid Willemfonds 1891 -
 4. echtg. Marie Fermon
 7. pol. loopbaan : prov. raad 1900-1914
- 2.3./Echo d'Oostende 8.4.1907 p. 3,b.
5./Echo d'Oostende bijblad 4.8.1907 p. 1,b

VAN GLABBEKE Ernest

1. °Oostende 12 feb.186.
2. vader : Jacques
3. moeder : Jeanne De Coëker
4. echtg. : Marguérite Violon
5. beroep : brouwer komiteit Cercle Coecilia
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1900-1904
schepen 2.2.1904-0911

1.2.3../geboorteakte 5./Rapport sur l'administration de la ville
d'Ostende 1904 p. 25

(vervolgt)

W. MAERVOET

EEN OVERZICHT VAN VIJFTIG JAAR OOSTENDSE KURSAAL (II)

We kijken nog even rond en bemerken de verlichte borden "Deuren 1, 3, 5 en 2, 4, 6", "Portes 1, 3, 5 en 2, 4, 6" en we worden verder aangemaand niet te roken in vier talen. Dit geeft aanleiding, aan de hand van de programma-brochures, de toepassing van de taalwetten even na te gaan.

Dat de voertaal in de vooroorlogse Kursaal het Frans was, zal niemand verwonderen. Deze om diverse sociologische redenen onnatuurlijke negering van de inheemse taal werkte nog na tot in 1959. In 1960 en 1961 waren de programma's tweetalig met voorrang van het Frans en in 1962 werden de rollen omgewisseld. Vanaf 1966 werden de drie landstalen en het Engels dooreen gebruikt volgens de omstandigheden. Voor sommige opvoeringen en in alle geval deze bestemd voor Vlaams en Oostends publiek is vanzelfsprekend het Nederlands de voertaal geworden.

We zitten nu knusjes in onze donkergroene klapzetel onder een pseudo-sterrenhemel en vooraleer het doek opengaat of het concert begint hebben we nog tijd te overwegen welke evolutie de kursaal-uitbating ondergaan heeft wanneer we ze vergelijken met de verlopen toestand. We kunnen daarbij een vijftal krachtlijnen onderscheiden.

Benevens de zomer-programmatie voor juli en augustus kennen we nu een winter-programmatie die nagenoeg de rest van het jaar bestrijkt.

Het programma is nu veelzijdiger en omvat de meest verscheidene genres van toneel, films tot congressen en zelfs politieke meetings, en traditiegetrouw concerten en music-hall.

Een eigen symphonieorkest weliswaar met een gans gamma dirigenten treedt niet meer op, doch wel binnenlandse en buitenlandse formaties met eigen en vreemde orkestleiders.

In de regel beginnen de zomerconcerten nog steeds om 21 uur, wat overigens het éne overeenkomstige punt is. Het vroegere gangbare programma, wat we zouden willen noemen een casino-concert, geniet niet meer de gunst van het publiek, dat langzamerhand andere geneugten des levens, aangeboden door de televisie, verlangt. Om nog volle zalen te lokken moeten werkelijk uitgelezen internationale attracties op de affiche staan.

Het gebruik om in rok en soiréekleed te verschijnen verviel en soms is de zaal gevuld door "vogels van de meest diverse pluimage". Wie in gewone burgerkledij opdaagt ziet zich niet meer verplicht zijn toevlucht tot het balkon te nemen. Van aristocratische geplogenheden zijn we vervallen tot zeer democratische gewoonten, wat trouwens de standing van het spektakel niet immer ten goede komt. Deze evolutie heeft zich langzamerhand ontwikkeld in de dertig jaar die achter ons liggen.

Onder de duizenden die de Kultuurtempel van Oostende bezocht hebben kunnen veel vooraanstaanden genoemd worden. Het weze mij veroorloofd enkele Koninklijke en Prinselijke bezoekers te vermelden. Na het huwelijk van onze Koning richtte het bestuur van het Casino-Kursaal een Spaanse week in van 21 tot 27 juli 1961. Het jonge koningspaar was aanwezig op 25 juli om het flamenco-ballet Sonidos-Negros te aanschouwen.

Op 24 augustus 1963 kwam de 88-jarige Koningin Elisabeth het concert bijwonen verzorgd door het Belgisch Kamerorkest geleid door Georges Maes met de medewerking van de wereldberoemde Weense bariton Erich Kunz. Een week later heeft de bejaarde vorstin de tentoonstelling Albert Saverys bezocht. De trekking van de Nationale Loterij op 20 juli 1964 werd opgeluisterd door Prins Albert en Prinses Paola. Ook de tentoonstelling Europa 1900 in 1967 kreeg hoog bezoek toen op 3 juni de Koning, de Koningin en Prinses Paola haar bezochten. De oud-regent Prins Karel is meermaals op hoge leeftijd de gast van het Kursaal geweest. Ik zie de Graaf van Vlaanderen aan de arm van Burgemeester Piers onder daverend handgeklap van alle aanwezigen door de zaal voortschrijden, alwaar het Ballet van Vlaanderen - wij zijn in 1975 - een luisterrijke dansavond zou ten beste geven.

Koning Boudewijn was de ere-gast op de academische zitting ter viering van 175 jaar Handelskamer van Oostende in 1978.

Op de vooravond van de Nationale Feestdag in 1980, het 150e jaar in het bestaan van België, werd in de rede vóór Oostende een vlootparade gehouden waarop de prinsen van Luik aanwezig waren. Ieder Oostendenaar geheugt zich de potdichte mist die over land en zee hing. Deze dag eindigde met een receptie in de Ambassadeurszaal. Nadien verschenen Prins Albert en Prinses Paola op het balkon langs Petit Nice alwaar ze op een serenade door de muziekkapel van de Zeemacht en op handgeklap van de samengestroomde menigte onthaald werden. Ook de zon was dan van de partij. Op 25 juni 1958 kwam Prins Rainier III en zijn gemalin Grace op bezoek te Oostende in het kader van de jumelage van Monaco met onze stad. Bij die gelegenheid werd het gedeelte van de Van Iseghemlaan omgedoopt tot Monacoplein, voor zover het gelegen was vóór het Casino-Kursaal.

De burgemeester Adolf Van Glabbeke had de eer de prinses te verzoecken het naamplaatje te onthullen. Ook de Shah van Perzië kwam op bezoek en wel op 15 mei 1960. Nog een andere buitenlandse gast dient vermeld, Prins Bernhard van Nederland, die op 26 mei 1963 het congres van de RAF bijwoonde.

Als geestelijke personaliteit citeer ik Monseigneur Desmedt, die zijn ambt als bisschop van Brugge vervult sedert 1952, wat vrijwel overeenstemt met de periode gedurende dewelke het Casino uitgebaut wordt. Bij menig katholiek congres of jubileum was hij de eregast. Hij heeft er dikwijls de Eucharistie opgedragen, wat ons een bemerking ontlokt.. In onze moderne tijd worden kerken soms gebruikt als concertzaal en het geschiedt eventueel dat een concertzaal kerk wordt.

Vooraleer mijn lezers het spektakel banket op te dienen kan ik mij niet weerhouden even een persoonlijke nota in te lassen.

Het auditorium is mij zeer vertrouwd. Ik heb er op de meest diverse plaatsen gezeten : vooraan in de orkestzetels, in het midden de mezzanines genoemd en op het balkon, tot zelfs hoog op de laatste rij waar ik dank zij de uitstekende akoestiek tot de zachtste noot kon horen van het pianospel ons gebracht op 7 augustus 1983 door Pierre Volundat. Ik zat zowel in de middenbeuk als op zijde. Ik kwam er met wijlen mijn echtgenote, met mijn dochters, in gezelschap, maar ook gans alleen. Ik kwam er als abonnee, als betalende toeschouwer met of zonder vermindering, maar ook als genodigde ambtenaar of voor een gratis spektakel.

Ik kwam echter nooit op "scène" zelfs niet toen mijn laatste werkgever de N.V. EBES in de Ambassadeurszaal in november 1981 haar jubilarissen huldigde, want ik stond op de beurtrol het vorig jaar in Gent. Mijn dochttertjes genoten wel dat voorrecht bij gelegenheid van een schoolfeestje en toen Willen is Kunnen nog haar jaarlijks in-door feest hield in het Kursaal heeft Monique de Pizzicato-polka van Johann Strauss gedanst met de balletschool van Chris Vanhulle.

En nog kan ik niet van wal steken met mijn overzicht. Want vóór het positieve komt het negatieve. Niet alle artiesten wier optreden aangekondigd was, hebben zich aan hun woord gehouden. Maria Callas stond op het programma in 1960, doch kwam niet. Op 2 augustus 1961 hebben wij vruchteloos in de zaal op Jane Rhodes gewacht. Gerard Lenormand en Michel Sardou lieten het afweten en in 1983 was het Rudolf Nureyev die zijn kat zond.

Na deze voorafgaande beschouwingen - om het eens plechtig uit te drukken - wordt het hoog tijd om meer concreet een reeks namen op te dissen van bekende personen uit de variété- en artistieke wereld die in ons kultuurpaleis gedurende ongeveer dertig jaar die achter ons liggen voor de nodige verstrooiing hebben gezorgd. Vooreerst wil ik enkele regelmatig weerkerende gebeurtenissen niet onvermeld laten. De Oostendse revue was in 1983 aan haar 16e editie. Voor vele Oostendenaars is deze avond hun enig jaarlijks bezoek aan het Kursaal. Het Bal du Rat mort is de magneet die van heinde en verre talloze karnaval fanaten aantrekt. Het feest van de Oostendse stadsscholen greep er jaren naeen plaats. Het lentefeest van de vrijzinnige jeugd is een jaarlijkse traditie geworden. Voor de bejaarden grijpen ontspanningsnamiddagen plaats. Wie van de 60-plussers herinnert zich niet de luimige toespraken van de proost, pastoor Dejaeghere ?

Een muziekformatie waarop Oostende prat mag gaan, is de bij ons gekazerneerde Zeemachtkapel. Deze harmonie zet ieder jaar het zomerseizoen in en sluit het ook af met een zeer druk bijgewoond en puik verzorgd concert. Allereerst wordt de Brabançonne uitgevoerd, die nog altijd door sommigen met applaus bejegend wordt. Het volkslied wordt rechtstaand en ingetogen aangehoord, dat is de correcte houding. Het muziekkorps werd aanvankelijk geleid door Louis Hanniken, die in 1960 de dirigeerstok overliet aan Guy Duyck.

Deze werd opgevolgd door Jozef Wouters in 1978. Zijn eerste concert bevatte een volledige symphonie, De nieuwe wereld van Dvorak, voor harmonie bewerkt. Wanneer wij als sluitstuk van het seizoen de marche van de Zeemacht horen, uitgevoerd met behulp van het trommel- en klaroenkorps geleid door Herman Vermeire dan bekruipt ons een zekere weemoed, omdat een zomerperiode te Oostende weer ten einde is gekomen.

Na het voorgerecht zal ons menu uit zeven gangen bestaan die ik eerst wens op te sommen : 1) de music-hall, 2) de recitals, 3) de jazz, 4) het gesproken toneel, 5) het gezongen toneel, 6) de dans, 7) de klassieke muziek. Al wat film is laat ik buiten beschouwing, zowel de exploratiefilms die in beide landstalen afgerold worden, als de speelfilms, die dank zij een up to date projectieinstallatie kunnen vertoond worden.

Music-Hall

Uit de reeks namen die ik hierna opdis kan gauw geconcludeerd worden dat de smaak van ons Belgisch publiek in hoofdzaak gericht is naar franszingende vedetten uit de music-hallwereld.

Voor onze Vlaamse en Nederlandse cabaretiers is wel een gestadige opgang merkbaar. Mijn lijst is chronologisch gerangschikt en de namen kriskras opgegeven.

- 1953 André Dassary, Jean Sablon, Georges Brassens (ook in 1960), Malando, Louis Mariano (nog in 1955, 1956 en 1960), Mouloudji.
- 1954 Patachou (ook in 1961), Georges Ulmer (ook in 1955), Juliette Greco (nog in 1959 en 1961).
- 1955 Philippe Clay (nog in 1956 en 1958), Los Paraguayos, Vera Lynn (m come-back in 1975).
- 1956 Annie Cordy, onze nationale vedette hebben we teruggezien in 1965 en van 1973 tot 1975 en 1982, Jacques Brel (nog in 1963, 1964 en 1966).
Lucienne Delyle, Roger Pierre, Les Compagnons de la Chanson, Georges Guétary.
- 1957 Charles Aznavour (nog in 1961, 1962, 1969-1973), Marcel Amont (ook in 1962), Dalida (nog in 1961 en 1965), Gilbert Becaud (nog in 1958, 1961, 1968 en 1972), Shirley Bassey, André Claveau, Fernand Raynaud, Line Renaud, Amelia Rodrigues, Jean Walter (ook in 1960).
- 1958 Harry Belafonte (ook in 1981), Fernandel (ook in 1969), The Platters (en in 1959), Henri Salvador, Sarah Vaughan, Raymond Devos (ook in 1960, 1964 en 1974), Helmut Zacharias.
- 1960 Yves Montand, Edmundo Ros, Catherine Valente (ook in 1960), Paul Anka,
- 1960 Sacha Distel (nog in 1969, 1971, 1972 en 1974), Nat King Cole, Jean-Claude Pascal.
- 1961 Rita Reys, Colette Renard (nog in 1965), Los Machucambos (nog in 1975), Peter Kraus.
- 1962 Johnny Haliday (nog in 1963, 1964, 1965 en 1974), Petula Clark (tot 1966), Marlene Dietrich, Enrico Macias, Isabelle Aubret.

- 1963 Richard Anthony (ook in 1964, 1966, 1968), Darry Cowl, Willem Demeyer.
- 1964 Adamo (nog in 1966, 1967, 1969 en 1983), Robert Cogoi, Françoise Hardy, Diane Warwick (ook in 1965 en 1982), Catherine Sauvage, Helen Shapiro.
- 1965 Claude François (tot 1975), Sylvie Varthan (ook 1969 en 1982), Cliff Richard, The Shadows.
- 1966 Fons Jansen (tot in 1973 en opnieuw in 1983).
- 1967 Toon Hermans (kwam terug in 1968 en 1970), Mireille Mathieu (ook in 1967, 1969 en 1973), Hugues Aufray (ook in 1971).
- 1968 Boudewijn de Groot, Jacques Dutronc, Ramses Shaffy, Michel Polnareff (ook in 1973).
- 1969 Ivan Rebroff, Roger Whittacker, Jacques Martin (en in 1970), Manitas de Plata (ook in 1972).
- 1970 De Elegasten, The Wallace Collection, Georges Moustaki, Serge Reggiani.
- 1971 Pierre Perret.
- 1972 Jerry Lewis, Will Tura, onze Vlaamse primus kwam terug in 1973, 1975, 1982 en 1984).
- 1973 Marika Röck, Demis Roussos (ook in 1974), Julien Clerc
- 1974 Joe Dassin, Thierry Le Luron.
- 1976 Up with People (ook in 1983).
- 1977 Nanna Mouskouri (ook in 1983), Serge Lama, Ella Fitzgerald (ook in 1982).
- 1978 Ray Charles (ook in 1982).
- 1979 James Last (ook in 1982, 1983 en 1984).
- 1980 Julio Iglesias
- 1981 Richard Clayderman
- 1982 I Colombaioni, Willy Lustenhouwer
- 1983 Herman Van Veen, Will Ferdy, Rhoda Scott

Ten slotte van dit gedeelte mag ik niet vergeten de Vlaamse Klub Kust te vermelden, die instaat voor de organisatie van een gedeelte der winteractiviteiten in het Kursaal en aan wie wij onvergetelijke avonden te danken hebben gaande van de reeks "met een muze op schoot" in de zeventiger jaren tot het herhaalde optreden van onze bard uit de Westhoek Willem Vermandere.

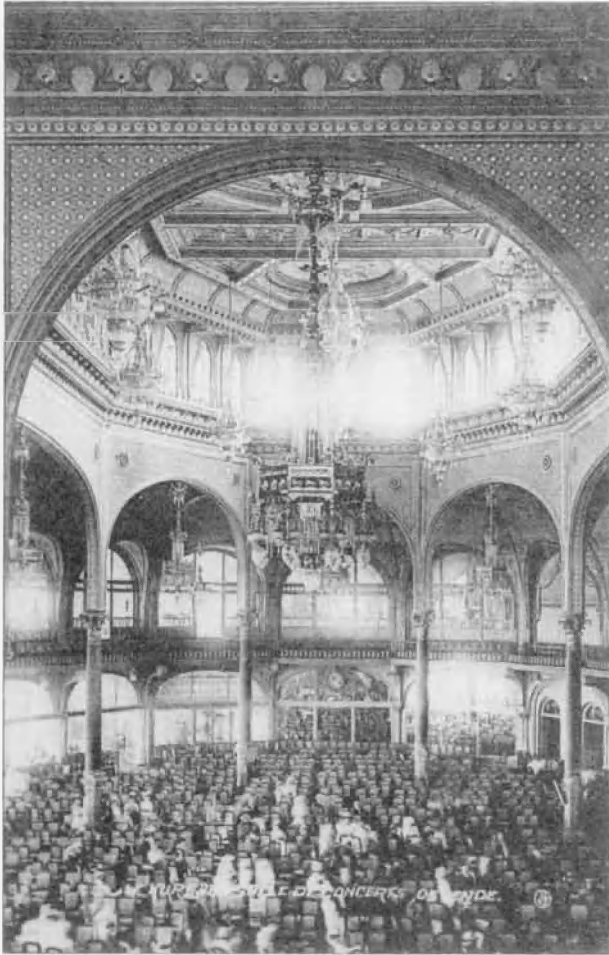
Recitals

Na de lichte muziek stap ik over naar wat men pompeus de ernstige muziek noemt om er de vedetten in het daglicht te stellen die alleen of in kleine groep musiceerden.

De titel van dit hoofdstuk zou dus kunnen luiden "de recitals of de kamermuziek".

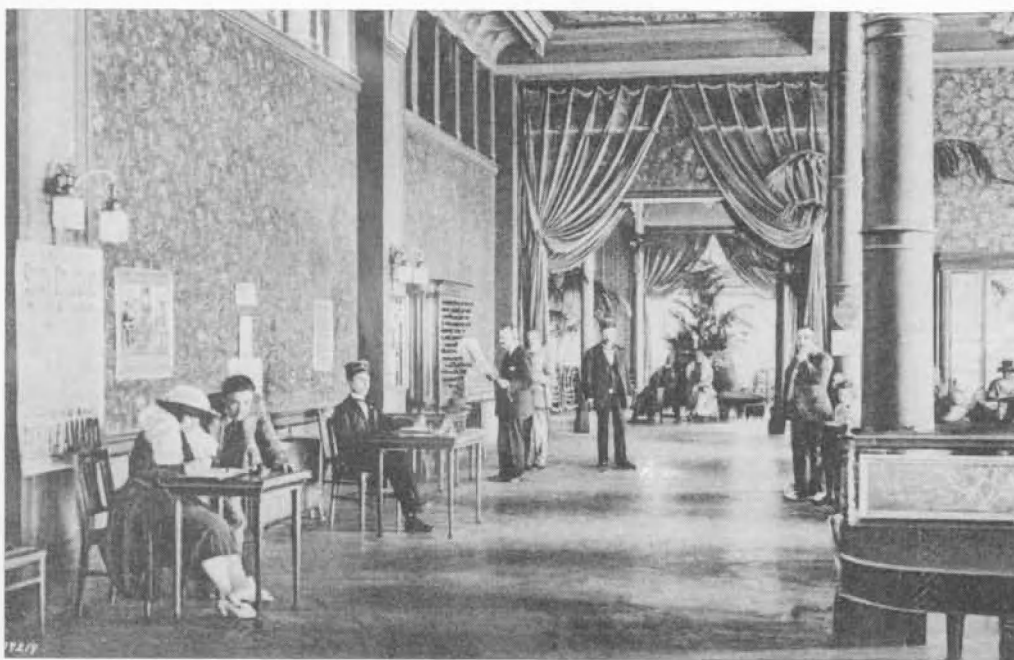
1956 Berl Senofsky, de prijs van de vioolwedstrijd Koningin Elisabeth 1955 - Nicolas Alfonso, gitaar - Wilhelm Kempff - Yehudin Menuhin (ik heb mij laten wijsmaken dat tijdens het optreden van de beroemde violonist een lamp neerviel en vlak naast hem brak, doch dat hij ongestoord doorspeelde) - Geza Anda, een even wereldvermaarde pianist - Isaac Stern, een andere beroemdheid - Stanislas Niedzielski, pianist (ook in 1963, 1970 en 1971).

BINNENZICHTEN KURSAAL

De ambassadeurszaal (circa 1935)

De concertzaal (1900)

De leeszaal (circa 1910). Burgemeester Max van Brussel leest rechtstaand de krant.

- 1957 Louis Backx, piano - Rudolf Schock, Tenor
- 1958 François Glorieux, le optreden van een toekomstig habitué - Samson François, deze pianist kwam terug in 1962 - Gloria Davis, de door Porgy and Bess beroemde sopraan.
- 1959 Adam Harasiewicz, piano - Astrid Varnay, zang
- 1960 Thérèse Allaert, contralto - Georgy Criffra, de uitgeweken Hongaarse pianist die we meermaals zouden terughoren.
- 1961 Nicanor Zabaleta, harp - Victoria de Los Angeles de internationaal beroemde sopraan met als begeleider aan de piano de even befaamde Gerald Moore ; zij stond ook op het programma in 1962, 1966 en 1972 - Van Cliburn - Naum Slusny, die tot in 1976 regelmatig op de affiche zou staan - Tony Poncet, tenor.
- 1962 Jacques Genty, piano (evenals 1963 en 1965).
- 1963 Vladimir Askenazy, pianist uit Sovjet-Rusland. Het trio Isaac Stern, viool, Eugène Istomin, piano en Leonard Rose, cello.
- 1966 Elisabeth Schwarzkopf, nog een internationale beroemdheid van de zang - Jorg Demus, piano.
- 1967 Aldo Ciccolini en Malcolm Frager, pianisten.
- 1972 Sviatoslav Richter (voor de over gans de wereld beroemde Russische pianist waren amper een 400 luisteraars opgekomen, wat hem danig uit zijn humeur bracht) - Henryk Szering, viool.
- 1976 Om de 100e geboortedag van Koningin Elisabeth te vieren speelden op 21 juli het Koningin Elisabeth-trio, samengesteld uit Carlo Van Nest, viool, Eric Feldbusch, cello en Naum Slusny, piano, en op 22 juli het Gretry-kwartet (Marie-Christine Springuel en Veronique Bogaerts, violen - Thérèse Gillison, altviool en France Springuel, cello).
- 1983 Pierre Volondat, eerste prijs Koningin Elisabeth wedstrijd 1983 vermocht het op 7 augustus een volle zaal te lokken, zodanig dat een tweede optreden op 26 augustus gecontracteerd werd.
- 1984 De twee recitals in het kader van de Biënnale Koningin Elisabeth oogstten groot succes. We hoorden Peter Zazovsky (2e laureaat viool in 1980) en Alan Weiss (4e laureaat piano in 1978) op 11 maart en de pianisten Daniel Blumenthal (4e laureaat 1983) en Eliane Rodriguez (5e laureaat 1983) op 19 mei beiden in solo en eveneens in duo.

Jazz

Jazz weerklonk steeds uit alle hoeken van het Kursaal en onder haar meest diverse vormen. Jacques Loussier en zijn Trio Play Bach (piano, contrabas en drums) bewezen in 1965 en 1966 dat de grote Bach en de jazz-vorm niet onverenigbaar zijn. William "Count" Basie and his orchestra waren te gast op 28 augustus 1963 en 18 juli 1975. Zij gaven ons een prachtige show van onvervalste jazz-muziek. Een pareltje van synchronisme werd vertolkt door twee drum-spelers.

Onze noorderburen zonden ons de befaamde Dutch Swing College Band op 24 juli 1966. En uit eigen land dirigeerde Etienne Verschuere de BRT-big-band op 2 augustus 1968. Oostende genoot de grote eer Edward Kennedy Duke Ellington and his orchestra te mogen ontvangen op 1 augustus 1970. Hij liet ons genieten van The new Orleans Jazz suite. Op 18 april 1976 was het de beurt aan The Glenn Miller Orchestra onder leiding van Jimmy Henderson dat ons de sound van de betreurde orkestleider terugschonk. Nadat reeds een jazz-festival was georganiseerd door de Hot Club van België in 1961, werden van 20 juli tot 25 juli zowel in 1982 als in 1983 door de directie van het Kursaal een "Oostende Rhythm 'n Jazz Festival" op touw gezet, dat zowel uit indoors als out-doors manifestaties bestond. Buiten reeds geciteerden traden op Toots Thielemans, Joe Pass, Oscar Peterson, Fats Domino, Lionel Hampton en Stephane Grappelli.

Gesproken Toneel

Voor toneelopvoeringen beschikte Oostende over het ruime auditorium van het Kursaal en de inwendig verbouwde Koninklijke Schouwburg. Deze laatste werd opgeofferd aan een torenproject en het auditorium behield ook niet zijn oorspronkelijke gedaante, daarover heb ik al uitgeweid.

Wanneer ik chronologisch over gesproken toneel wil spreken, dan gaat het allereerst over Franse komedies, die ik sedert 1962 heb bijgewoond en waarvan ik enkele wil in herinnering brengen : Les oeufs de l'autruche, van André Roussin ; in 1963 - Gigi, van Colette, met Alice Tissot en Domino, van Marcel Achard ; in 1964 - Madame Sans-Gêne, van Victorien Sardou. Lorsque l'enfant paraît (nog van André Roussin. Van al deze toneelspelen die hoofdzakelijk het klassieke driehoeksgeval als onderwerp hebben, verkies ik die van André Roussin. In 1965 werden nog twee stukken van Jean Cocteau opgevoerd : Les parents terribles en La machine à écrire.

In 1967 werd voor het eerst Nederlands toneel voorgebracht en wel Wie is Bang voor Virginia Woolf, van Edward Albee door de K.V.S. Onze Oostendse toneelspeelster Gella Allaert vervulde de hoofdrol.

In hetzelfde jaar, op 24 augustus, werd Boeing-Boeing van Marc Camoletti door de Compagnie du Théâtre Royal des Galeries vertolkt. Christiane Lenain, Jean-Pierre Lorient waren erbij. Dit blijspel werd viermaal door een ander gezelschap opgevoerd : in 1969 door de K.V.S. met Nand Buyt en Rik Andries, in 1971 door onze Oostendse groep de Bacchanten en in 1981 door onze nationale grapjassen Gaston Berghmans en Leo Martin.

's Winters kan per abonnement toneel bijgewoond worden. De Galas Karsenty uit Parijs waren jarenlang geprogrammeerd eerst in de Koninklijke Schouwburg, daarna in het Kursaal.

Later werd volledig overgeschakeld naar Belgische groepen. Ik ver-
noem Théâtre Molière, Théâtre National de Belgique, Le Rideau de
Bruxelles, Théâtre des Galeries St. Hubert, van franstalige zijde.
Nog te vernoemen acteurs zijn Marthe Dugard, Serge Michel, Werner
Degan.

Vermeldenswaardige stukken zijn Pelléas et Melisande van Maurice
Maeterlinck, Une femme qu'a le coeur trop petit van Crommelynck.
La puce à l'oreille van Georges Feydeau, Caligula van Albert Camus,
Quatre pièces sur jardin van de Barillet et Gredy. Equus van Peter
Shaffer.

De Vlaamse toneelgezelschappen waren De Koninklijke Vlaamse
Schouwburg van Brussel, De Koninklijke Nederlandse Schouwburg van
Antwerpen, Het Nederlands Toneel Gent en Het reizend Volkstheater.
Ik vernoem enkele hoofdrolspelers : Yvonne Lex, Ann Peterson, Jet
Naessens, Chris Lomme, Walter Moeremans, Werner Kopers, Hugo Van
den Berghe, Anton Peters, Jef Demedts, Roger Bolders, Jan Reusens,
Vik Moeremans, Cyriel Van Gent, Jo De Meyere.

Enkele voorbeelden van uitgevoerde stukken mogen volstaan om de ver-
scheidenheid van het repertorium weer te geven : Koning Oedipus van
Sofocles ; Elckerlyc en De gecroonde Leersse ; Hamlet, Othello en
Elk wat Wils van Shakespeare ; Becket van Jean Anouilh ; Fientje
Beulemans van Fonson & Wichelen ; Tchao van M-G Sauvajon, Menuet
van Louis-Paul Boon, Jessica ! en Orestes van Hugo Claus. Ik wens
tot slot een drietal superproducties te melden : August AUGUST,
august in 1971 en De Vrek in 1973 van Ravel Kohout en Molière, beide
stukken met Luc Philips en Jan Lecleir en het sublieme afscheid aan
het toneel van Luc Philips in het éénmansstuk Clarence Darrow, ge-
schreven door David W. Rintels.

Gezongen toneel

De lyrische kunst krijgt in Oostende een karige behandeling.
De hiernavolgende lijst blinkt zeker niet uit inzake lengte en men
moet daarbij bedenken dat ze een periode bestrijkt van nagenoeg
dertig jaar. De uitvoeringen in concertvorm laat ik buiten beschou-
wing.

De Barbier van Sevilla was de enige opera die driemaal werd op-
gevoerd. Op 7 augustus 1960 werd Rosina gezongen door Christiane
Gruselle, Figaro door Gilbert Dubuc en Basile door Huc Santana. IK
herinner mij nog steeds de "Air de la Calomnie" die hij zong
getooid met een tweemeterlange stoofbuisshoed. De orkestleider was
Gaston Damman.

Een tweede opvoering greep plaats op 29 juli 1962 eveneens met
Christiane Gruselle. Op 5 augustus 1965 was het festival van Aix-
en-Provence te gast met ditmaal Edgard Deneux als dirigent.

In 1959 speelde de Oper van Gent Dialogue des Carmélites van Poulenc - in 1961 vertolkte de Deutsche Kammer-Oper Berlin Die Entführung aus dem Serail van Mozart - in 1962 dirigeerde Gaston Damman Rêve de Valse en zongen Tony Poncet en Gita Nobis Le pays du sourire - in 1963 was het de beurt aan Chanson d'amour gebaseerd op melodieën van Franz Schubert, gezongen door solisten van de Koninklijke Muntchouwburg met een orkest onder leiding van Roger Vandeputte - ook in 1963 kregen we de uitzonderlijke gelegenheid Robert Manuel en Jacques Charon, sociétaires de la Comédie française aan het werk te zien in een beroemde operette Phi-phi (Phidias was een Griekse beeldhouwer) van Christiné - een andere versie van Phi-phi werd gebracht in 1967 - in 1964 dirigeerde Edgard Deneux Così fan Tutti - deze opera van Mozart kreeg een herhaling in 1975 met Rudolf Schock - De Opera d'Arran van Gilbert Becaud werd in 1968 opgevoerd - in 1969 konden we No-no-nanette horen - De Opera de Wallonie kwam voor het voetlicht met Carmen, waarvoor wij, het stuk zowel als de interpretatie, de meeste waardering hadden - De Opera de Wallonie zorgde eveneens voor La Bohème in 1970, Madame Butterfly in 1971 en Rigoletto in 1972. Ik denk dat het daarna windstil was op gebied van lyrisch toneel in onze badstad.

Op 27 september 1980, vanaf 19u30, beleefde het Casino-Kursaal een glansavond, die voor mij het summum betekent van de na-oorlogse periode. Dan werd "Die Fledermaus" van Johann Strauss in originele versie en in eigen decors opgevoerd door de Wiener Volksoper. Dirigent was Franz Bauer-Pheussel, hoofdrollen zongen Mirjana Irosch en Peter Minich. In ieder van de drie bedrijven werd een ballet gedanst. De Keizer-walzer was één schittering van goud-roden avond-japons. Naar het schijnt had Frau Einzi Stolz voor dit evenement gezorgd. Het bleef jammer genoeg bij deze ééndagsvlieg. Als hoop in de toekomst kregen wij met Pasen de operette Der Bettelstudent van Carl Millöcker waarin Ivan Rebhoff de hoofdrol zong.

De Dans

In het Casino-Kursaal wordt enorm veel gedanst. In de ere-hall gaat geen maand voorbij zonder bal : bal van de Vlaamse Klub Kust, Bal van de Zeemacht, Prinsenbal, ieder middelbare school heeft zijn bal, voor de kinderen is er gecostumeerd kinderbal; we hebben nu ook het bal van de Burgemeester. In andere zalen wordt ook geregeld gedanst. Maar voor de spektakeldansen keren we terug naar het auditorium en geven allereerst een overzicht van de folkloristische balletten.

Spanje heeft ons het meest laten genieten van zijn folklore. Enkele van de hiernagenoemde groepen kwamen reeds verscheidene jaren terug : Salvador Vargas, Luisiloo, Pilar Lopez, La Chunga, Alberto Lorca. We kunnen wel gecharmeerd worden door de vlugdraaiende veelkleurige rokjes, doch het voortdurend handgeklap, het slaan met de hielen, de langgerekte melopeeën blijven onze Belgische oren niet bekoren.

Onze Poolse vrienden zonden ons het ensemble Lubeleski en het Nationaal Ballet van Polen Mazowsze. Uit Tchecho-Slowakije kwamen het ballet Broln en de groep Carnica-Moravia. Ook de Russische dansers waren meermaals te gast : Berezka, Irena Grjebina, het Georgisch Ballet. Wie vergeet al die schijnbaar voetloze dames, die geruisloos over het plankier schoven ? Wij kregen nog de koren en dansers van de Sovjet-vloot en eveneens van het Sovjetleger. Veel sukses oogstten ook de Israëlische Balletten Rotschild - Hrifa en het Grand Ensemble folklorique d'Israël.

Wanneer ik vervolgens het Senegalees Nationaal ballet vermeld, dan kan ik niet nalaten aan te stippen hoe relatief alles in de wereld is. Wanneer de huidskleur donker is, dan hoeven de danseressen zich inderdaad niet te kleden zoals hun blanke sexegenoten. Met de rest van mijn lijstje reizen we nog over een heel deel van onze aardbol; het Afrikaans ballet Keita Fodeba, het ballet van Guinea, het ballet van Tahiti, The Kathalaki Dance Theatre of India, het Nationaal Ballet van Marokko, het nationaal Ballet van de Filippijnen.

Tot slot gaan wij naar het Verre Oosten waar uitgenodigd werden om te komen dansen te Oostende het Folkloristisch ensemble uit Japan en het Artistiek Zang- en dansensemble uit de volksrepubliek China.

In Oostende wordt de klassieke dans in ere gehouden. De balletmeester Sacha Pavinsky is te vernoemen in verband met onze vorige Kursaal. Ik sprak reeds over een dansgroep. Zeker mag ik de balletschool Rose d'Ivry niet vergeten, die al reeds sedert 1949 bestaat en thans onder de kundige leiding van Carla Rabauin één van de kelders haar oefenterrein heeft. Meermaals zijn de danseresjes een verdieping hoger in het Kursaal te zien wanneer ze één of ander spektakel opluisteren of tijdens hun om de vier jaar gegeven dans-recital. En dat daarmee niet alles gezegd is bewijst het bestaan van de dansschool Maria-Ellen, die eveneens al op het podium verscheen.

Oostende is werkelijk het Mekka geweest van dans en ballet. Een chronologisch overzicht lijkt mij niet ongewenst. In 1955, 1956 en 1957, telkens twee avonden met een ander programma, was het Grand Ballet du Marquis de Cuevas te gast. De balletten Jean Babilée kwamen in dezelfde jaren op. De naam Maurice Béjart was voor 't eerst te lezen in 1956 met Les Ballets de l'Etoile. Het ballettenkorps van de Opera van Parijs met Serge Lifar stond op de affiche in 1957. In 1958 en 1959 dansten Dolores Laga en André Leclair met het ballet van de Koninklijke Muntchouwburg. Een dansfestijn werd ons geboden door het ballet en het orkest van de Koninklijke Opera van Antwerpen onder leiding van André Vandernoot op 15 juli 1959. Pulcinella van Igor Stravinsky, De wonderbare mandarijn van Bela Bartok en de Bolero van Ravel vormden de ingrediënten van deze onvergetelijke avond.

Het Scala van Milaan zond zijn sterdansers op 5 augustus 1960, de Belgische sterdansers waaronder Andrée Marlière kwamen aan de beurt op 23 augustus en het duo Zizi Jeanmaire - Roland Petit op 27 augustus 1960 en opnieuw op 11 augustus 1961.

Het beroemde ballet-theater Kurt Jooss vertolkte een door de pers zeer gewaardeerd programma op 1 augustus 1962. Klassiek ballet bracht eveneens de Russische groep Serge Golovini op 7 augustus 1963 en 31 juli 1964. The London Festival Ballet zagen we op 29 en 30 augustus 1964 met als solisten Irina Borowska, Margot Miklosy, Ben Stevenson, John Glipin en orkestrale ondersteuning door de Philharmonie van Antwerpen.

Uit Amerika kwam The Paul Tylor Dance Company van New-York in 1965. Nog een artistieke gebeurtenis was de komst van het ballet van de Opera van Kiev op 17 en 18 augustus 1967. Cinderella, op muziek van Serge Prokofieff, werd door het Ballet van de Koninklijke Vlaamse Opera uitgevoerd op 22 augustus 1968. Andrée Marlière was Assepoes, André Leclair de prins en Fritz Celis dirigeerde.

Het Ballet van XXe eeuw Maurice Bejart heeft de persgala verzorgd met het orkest van de nationale opera, geleid door André Vandernoot. In 1969, op 23 juli, was het de beurt aan Le Ballet de Wallonie en op 21 augustus, opnieuw het ballet van de K.V.O. te Antwerpen.

19 juli 1970 was een hoogdag voor de danskunst. De Engelse Margot Fonteyn en de Russische sterdanser Alexander Noerejev traden voor de eerste keer samen op een Belgisch podium op met het ganse Nationaal Ballet van Nederland. Het romantisch ballet "Giselle" vormde het programma. Andermaal was het "Ballet van de XXe eeuw" met Maurice Bejart te zien op 22 augustus met onder meer "Actus Tragicus" van J.S. Bach en "Die vier letzte lieder" van R. Strauss.

Augustus 1971 was eveneens voor balletliefhebbers een gezegende maand. De 4e trad The Dance Theatre of Harlem voor het voetlicht. Gezien het succes mochten zij terugkeren in 1972. De 12e was het de beurt aan de solisten van ballet Opera Sofia, als uitblinker Vera Kirova. The stars of faith of Black nativity zongen en dansten de 17e. En nogmaals kregen we het Ballet van de XXe eeuw. Maurice Bejart stelde ons voor Rudolf Nurejev, Paolo Bortoluzzi, Suzanne Farrell en Jorge Dann.

Het eerste optreden van het Ballet van Vlaanderen dateert van 25 augustus 1972. Onder directie van Jeanne Brabants werden vier balletten gedanst. Onder de solodansers noteer ik Aimé de Ligniere, Stefan Schuller, Kathleen Smith en Winnie Jacobs. Maurice Bejart met zijn ballet kwam terug op 25 augustus 1973. In 1974, op 20 augustus vormde het Wiener Staatsopernballett und orchester het topevenement van het seizoen met muziek van Tchaikowsky.

Het Grand Ballet classique de France, opgericht door Claude Geraud, bezorgde ons twee memorabele avonden. De eerste, op 20 juli 1975, bracht ons onder meer het tweede bedrijf uit Coppélia van Léo Delibes ; de tweede, op 29 juli 1977, eindigde met "Noir et blanc", ballet van Serge Lifar op muziek van Edouard Lalo-LianeDayde, Attilio Labis en Christina Vlassi zijn enkele sterdansers.

Een internationaal ballet-gala werd ons geboden door de sterren van het Bolshoi-theater uit de USSR Ekaterina Maximova, Vladimir Vasse-liev, Nadejda Pavovla en Vjachestav Gordejev, alsook Elsilä Elman van Colon de Buenos Aires en Georges Piletta van de opera van Parijs.

Ook het nationaal Ballet of Cuba "Alicia Alonso" was van de partij, dit alles op 16 augustus 1981.

Ten slotte keer ik nog even terug naar ons eigen Ballet van Vlaanderen, dat sedert 1973 ieder jaar het winterseizoen, op touw gezet door de Vlaamse Klub Kust, afsluit. Dankzij het prachtig lichtorgel van het auditorium en in sobere decors werden ettelijke nieuwe balletten gecreëerd. Wij moeten ons thans wel tevreden stellen met muziek langs bandopnemer, maar daaraan hebben allicht eigentijdse bezuinigingen schuld. Om onpersoonlijk te blijven stip ik alleen namen van balletten aan : Brandenburg drie, op muziek van Bach-Ritus Paganus, van François Glorieux - De groene tafel, van de choreograaf Kurt Jooss - De liefdesscène uit Roméo et Juliette, van Hector Berlioz - Offenbach Folies, natuurlijk van Jacques Offenbach - Cantos firmus, eveneens gebaseerd op Bach's muziek - Bartok twaalf - Uilenspiegel de Geus, een avondvullend programma - Les patineurs, met muziek van Meyerbeer - Grand Hotel - Holbergsuite, muziek geleverd door Edward Grieg - Chabriana - La cathédrale engloutie, volgens Debussy, Carmina Burana, van Carl Orff.

De symphonische orkesten

Om de vier jaar is Brussel het muzikaal centrum van de Koningin Elisabethwedstrijd voor piano afgewisseld met een gelijkaardige competitie voor viool. Oostende deelt de eer met Spa om na Brussel de laureaten te ontvangen voor een concert van concerto's. In 1980 speelden op 21 juni onderscheidenlijk Michael Martin, 5e prijs, het 3e concerto van Mozart, Takashi Shimizu, 3e prijs, het concerto van Mendelssohn en Yuzuko Horigone, 1e prijs, het concerto van Sibelius, De Roemeense en de twee Japanezen werden begeleid door L'Orchestre de Liège onder leiding van Edgard Deneux. Na de violonisten kwamen de pianisten aan de beurt in 1983. Op 11 juni kwam vooreerst de 6e laureaat, de vaderlandsloze Sergj Edelmann het 1e concerto van Chopin spelen ; hij werd gevolgd door de Amerikaan Daniel Blumental met het 1e concerto van Tchaikowsky. Na deze 4e laureaat werd het concert besloten met een uitvoering door de 2e laureaat, de Duitser Wolfgang Mantz, van het 3e concerto geschreven door Ludwig van Beethoven. Ook het orchestre de Liège zorgde voor het samenspel. de orkestleider was ditmaal Pierre Bartolomé.

Ik vernoem nog enkele vorige laureaten die in Oostende zijn opgetreden : Stoika Milanova, Valère Kamychev, David Lively en Leonid Kogan. Belgische geklasseerden kregen we ook te horen : de pianisten Claude Coppens en Jean-Claude van den Eynden, de violonisten Miriam Fried, Edith Volckaert en Clement Quatacker.

Een aan te moedigen initiatief was het inrichten van de Biënnale Elisabethwedstrijd waaraan Oostende mocht deelnemen. Kwamen achtereenvolgens aan de beurt : Pierre-Alain Volondat (1e laureaat 1983) op 25 februari met het 2e pianoconcert van F. Liszt, begeleid door de Philharmonie van Vlaanderen gedirigeerd door François Huybrechts

- op 28 april Wolfgang Manz (2e laureaat 1983) die de weinig gespeelde variaties op een Thema van Paganini door Sergei Rachmaninoff vertolkte bijgestaan door het nationaal orkest van België onder leiding van zijn eerste dirigent Mendi Rodan - Adel Rahman el Bacha (1e laureaat 1978) op 15 juni met het Orchestre de Liège, gedirigeerd door Pierre Bartholomée gaf ons Rachmaninoff nr. 2.

11 juli is de nationale feestdag van Vlaanderen geworden en wordt sedert 1961 in het Kursaal gevierd met Vlaamse muziek en Vlaamse liederen. Het hulde-concert Constant Permeke was daarvan de inzet op zaterdag 8 juli 1961. De James Ensor-suite van Flor Alpaerts, De Constant Permeke suite, muziek van Jan Decadt, tekst van Jan Vercammen en ten slotte de Rubens-kantate van Peter Benoit waren de pijlers van dit programma. Het symphonieorkest van de BRT, allerlei koren en de declamator Antoon Vanden Plaetse waren de uitvoerders onder leiding van Leonce Gras. Tal van personaliteiten waren aanwezig waaronder de Gouverneur van Outryve d'Ydewalle en de Burgemeester Piers. Een andere gebeurtenis was de uitvoering van het oratorium Lucifer, van Peter Benoit, op 10 juli 1967. Ook de BRT met koor en orkest en ook Leonce Gras als dirigent brachten dit werk ten gehore. Andere 11 juli-vieringen werden gevuld met Vlaamse synphonische muziek, ontspanningsavonden en sedert 1971 het Zeezangfeest. De Guldensporenavond verplaatste zich in 1982 en 1983 naar de Ambassadeurszaal waar het Westvlaams Jeugdorkest voor het muzikaal genot zorgde.

De viering van het Belgisch Nationaal feest, een toppunt van de vooroorlogse Kursaal, is helemaal te loor gegaan. Wel werd gepoogd op 14 juli een oude traditie te doen herleven, die om onze zuiderburen te gedenken. Wel is de Franse muziek rijk genoeg om een afzonderlijk concert te stofferen. We hoorden op 14 juli 1960 Jeanne Rhodes en Albert Lance in aria's van Massenet en Bizet en ook de symphonie van César Franck, die in feite een Belg was. We hoorden op 14 juli 1961 Le Carnaval d'Aix van Darius Milhaud en Symphonie fantastique van Berlioz. François Glorieux speelde piano en André Cluytens dirigeerde. Op vrijdag 13 juli 1962 zong de beroemde Franse bariton Gerard Souzay met het orkest van de BRT, leiding Daniel Sternefeld.

(vervolgt)

André VANDENAUWEELE

DE PUTTI'S

Verleden jaar publiceerde ons lid de Heer A. VANDENAUWEELE in ons tijdschrift een bijdrage over vier putti's die wat verloren stonden in het Koningspark.

Inmiddels heeft het Stadsbestuur van Oostende de beeldjes vandaar laten wegnemen en ze na een grondige beurt mooi geplaatst in het Stedelijk Zwembad.

O.V.

DE MOORD IN DE DUINEN BEZONGEN

De meeste - en oudste - onder onze leden-lezers zullen zich nog de "California" herinneren en ook de onopgeloste moord op Margariet CHEYNS begin juli 1933.

Voor wie het niet weet, de "California" was een groep villa's langs de huidige Troonstraat, ongeveer op de plaats van het huidige appartementsgebouw Equus. Midden de groep villa's stond een gebouw dat dienst deed als "café-dancing", soort night club die tijdens het seizoen veelvuldig bezocht werd door vreemdelingen en een groep mensen die zich lieten doorgaan voor kunstenaars.

Enkele dagen na de verdwijning van Margariet Cheyns - dinsdag 1 oogst - ontdekte spelende kinderen in de duinen nabij de "California" het onder het zand begraven lijk van de vermiste vrouw.

We zullen niet verder ingaan op de gebeurtenissen, hierover schreef wijlen E. Lauwers destijds in "Ostend Flash" een uitgebreide reeks artikels. In "Langs 't hard zand" van O. Vilain verscheen eveneens een korte historiek over "De moord in de duinen" (p. 126-128).

Het was in die periode dat Frans Jacobs, volkszanger, de markten bezocht en van de moord gebruik maakte om een tweetal "speciale edities" van zijn liederen die hij zong en verkocht aan de man te brengen. Frans Jacobs moet zeer waarschijnlijk - naast de bekende Tamboer - ook te Oostende de markt bezocht hebben want ons medelid

R. De MAEGD is in het bezit van enkele "vliegende bladen" waaronder ook een reeks van Frans Jacobs en hieronder bevinden zich twee liederen over de moord te Oostende, gedrukt door de Gebroeders Meere te Gent en als "bijvoegsel" verkocht naast de gewone bladen.

We geven hier de tekst weer van ieder blad (formaat 25,5 x 14,5 en slechts aan één zijde voorzien van tekst).

De muzikale kennis van Frans Jacobs moet nogal beperkt zijn geweest ondanks de toenmalige periode waarin betrekkelijk veel liederen - vooral via Frankrijk - in onze gewesten bekend waren. Zo ben ik in het bezit van een "bijvoegsel" van de zelfde zanger over de "VREESELIJKE MISDAAD TE BEERNEM" op de zangwijze van (zeer toepasselijk !!!) : Plaisir de Bois (sic).

De moord op Margariet Cheyns bezingt Frans Jacobs op de melodie "Einmal am Rhein" geschreven door Willi Ostermann voor... karnaval en dat bij ons in die dagen ook zeer bekend was.

Nu ter zake. Wij geven de liederen in hun gedrukte versie.

angw. Fijn aan den Rijn

DE VREESELIJKE MISDAAD te Oostende

1 e. Compleet

Vreeselijk op aarde
Wat er zoo allemaal gebeurt
't Menschelijk gevoel
Die is verdwenen en verscheurd

Weer eene moord
Met smart en rouw
in Oostende vond men 't lijk van eene
Jonge vrouw

REFRIJN

Wie is voorwaar
Van d'arme meid de moordenaar
Die er welaan
Nog geenen mensch had kwaad gedaan
Vreeselijk is 't lot
Te sterven door een booze hand
Daar in de duinen wat een wêe
Levend begraven dicht ter zee
Vind men u beul moordenaar
Uw straf zal wezen zwaar

2 e Compleet

Binst de genoegens
Van het volk die is aan zee
Wordt er beraamd
Een wreede misdaad daar te stee
Moordenaarsbloed
Wanneer zult gij
Voor moorden op groot en klein
Voor goed vernietigd zijn

3 e Compleet

De droefheid der ouders
is zoo lastig en zoo groot
Hun eenig kind (1)
Die vond zoo eene wreede dood
Dicht bij het strand
Moordenaars hand
Eens komt toch uw straf bij God
De wroeging en uw lot.

(1) dit is een dichterlijke vrijheid van Frans Jacobs, Margariet
Cheyns had minstens nog een zuster.

En alsof het daarmee nog niet genoeg was, of was het tengevolge van
het sukses in de verkoop, volgde spoedig daarop een tweede "bijvoeg-
sel van Fr. Jacobs uit de Zandstraat van Gent" als volgt.

Zangw. Fijn aan den Rhijn

VERVOLG DER GEHEIMZINNIGE MISDAAD te Oostende

1 e Compleet

De stad van Oostende
Aard van vreugde en plezier

Die werd verstoord
Door eene moord die is geschied
Een jonge vrouw
Vond men voorwaar
Levend begraven in de
Duinen
Door eenen barbaar

2 e Compleet

Dagen en weken
Zijn voorbijdat die misdaad
Ginds is gebeurt
Waar eene Moeder, Vader, treurt
Hun eenig kind (1)
Die werd bemind
Moe gelokt daar in 't geheim
En wreed vermoord, ontzind.

REFREIN

Gij moordenaars
Eens zult gij boeten in 't gevang
Want uw geheim die zal niet duren levenslang
Recht zal geschiën
Voor uw misdaad, gij boorze liën
Uw wreedheid, gijimmers te groot
De straf zal eezen tot de dood
Uw slachtoffers geest voortaan
Zal eeuwig voor u staan

3 e Compleet

Wreed zijn de lieden
Die zoo een lafheid begaan
Vindt men het spoor
Dan is het ook met u gedaan
Eens komt den dag
't zij vroeg of laat
Dat gij voor uw leven lang
Zult lijden in 't g vang

(1) nogmaals dezelfde dichterlijke vrijheid of was het fantasie van
Jacobs : Margariet Cheyns was geen enig kind.

Jef KLAUSING

DE ZEEWIJDING TE OOSTENDE

Onlangs vroeg mij een lid van DE PLATE wanneer de zeewijding te Oost-
ende ontstaan was. Ik kon daar niet onmiddellijk op antwoorden. Per
toeval lees ik op bladzijde 79 van het boek : de Belgische Kust in
Beeld van de hand van J. van Remoortele dat deze traditie te Oost-
ende zou teruggaan tot 1267.

J.H.K.

Grasduinend in het verslag van de Oostendse gemeenteraadszitting van 4 maart 1922 werd ik plots getroffen door de rubriek : "Batterij Gneisenau - Overgave aan de stad".

Ik kreeg een nostalgiek schokje. Op die kanonnen, opgesteld op de dijk vóór het beroemde Palace Hotel, had ik, na de aftocht van de Duitsers nog gespeeld. Misschien op het einde van 1918, maar in elk geval de eerste jaren daarna. Ik voel nog het koude harde staal van de ontzaglijke loop waarlangs ik mij triomfantelijke voorwaarts trok. Een opwindende belevenis voor 'n kleine jongen 9 jaar : zo'n machteloze vuurspuwende draak te berijden. Dat is nu 65 jaar geleden. Nog herinner ik mij het gedonder en geknal toen de Duitsers de vier stukken deden springen in oktober 1918. Alle omwonenden (vooral uit de Sportstraat en het aansluitende gedeelte van de Nieuwpoortse Steenweg) waren gewaarschuwd. We hadden dus de bedreigde vensters tijdig geopend zodat we geen schade leden.

Sinds enkele jaren pas weet ik dat die kanonnen de batterij Gneisenau vormden en deel uitmaakten van het reusachtig defensief systeem dat de Duitsers aan onze kust in 1914-1918 hadden uitgebouwd. Geïnteresseerd ging ik op zoek naar documentatie.

Gegevens voor onderhavig artikel heb ik gehaald uit het werk van J.D. Massot, ex-fotograaf van het Belgisch leger die onmiddellijk na de wapenstilstand een verzameling foto's aanlegde, en van F. T'Sas, een militair deskundige (zie achteraan volledige bibliografische inlichtingen daarover). Ook "1914-1918. Oostende onder de Duitse Bezetting" van A. Elleboudt en G. Lefèvre (z.d.) (=O.D.B.) heb ik geconsulteerd.

En nu terug naar de bovengemelde gemeenteraadszitting van 4 maart 1922. Voorzitter-burgemeester E. Moreaux deelde daar mee dat, als antwoord op de vraag van de militaire overheid, het schepencollege van zins was de kanonnen van de Gneisenau-batterij te plaatsen op de vier hoeken van het bloemenpark vóór de kazerne van het 3de linieregiment (Hazegras). Hij vroeg of de gemeenteraad met dat plan akkoord ging.

Tijdens de volgende zitting (1 april 1922) las schepen A. Elleboudt het rapport van de commissie van openbare werken voor. Het besluit daarvan luidde dat die kanonnen inderdaad het best zouden geplaatst worden vóór de genoemde kazerne. Ze zouden het aldaar op te richten heldenmonument gunstig omlijsten. Dat verslag werd goedgekeurd en het schepencollege moest het besluit uitvoeren.

Maar, zoals in zoveel gevallen, is het daarbij gebleven. Die vier kanonnen verdwijnen uit het Oostends gemeenteblad en verhuizen ook niet naar de kazerne. Wel worden ze van de dijk weggehaald. Wanneer en waarheen ? Dat behoort tot de geheimen van Mars.

De batterij werd genoemd naar Graf August Neithardt von Gneisenau (1760-1831), Pruisisch generaal. Als stafchef onder maarschalk Blücher had hij bijgedragen tot de nederlaag van Napoleon op 18 juni 1815 in de slag bij Belle Alliance (zo heet bij de Duitsers wat Britten en Nederlanders Waterloo noemen en de Fransen : Mont-St.-Jean).

De eenheid bestond uit 4 stukken van 150 mm, ieder met een half-cilindrisch torentje, op een centrale spil (zie foto 58 bij Massot). Van de batterij bestaan er ook prentkaarten (uitg. Nels en Arco) waarvan ik, gelukkig een paar op de kop heb kunnen tikken. Zij behoorde tot de batterijengroep B die allerlei aanvallen op de kust en vooral pogingen om havens te versperren moest afslaan. Opgesteld op de dijk, vóór de galerij van het Palace Hotel, waren de kanonnen goed zichtbaar van uit zee en heel kwetsbaar.

Mij werd verteld dat de batterij pas in 1918 werd opgericht en heel weinig in actie kwam. In juni 1916 bestond ze nog niet. Dat bewijst een foto bij het artikel "Ostende von heute" in "An Flanterns Küste. Kriegszeitung für das Marinekorps" (nr 6, 1 juni 1916, p. 45). Het is een gezicht op de Kursaal van uit de galerij van het Palace Hotel. Van kanonnen is er geen spoor.

Dat de batterij er eerst in 1918 kwam, wordt onrechtstreeks bevestigd door het slordige en onnauwkeurige O.D.B. Het lijvig oorlogsverslag (570 blz.) vermeldt de batterij nergens met naam, maar kent toch het bestaan ervan. Op pag. 529 lezen we immers : "Aan het Palace Hotel waar eene batterij opgeblazen was...". Dat moet gebeurd zijn 1 of 2 dagen vóór 17 oktober, de dag der bevrijding. Verder wordt de batterij bedekt aangeduid door een dubbele tekst maar, door onwetendheid of achteloosheid, niet nauwkeurig gesitueerd.

Op pag. 418 luidt het : " 's Anderendaags, na den mislukten aanval der Engelsen op de haven, werd de zeedijk van aan den Kursaal tot aan de haven "gesperrt". (N.B. Bedoeld is hier de eerste, mislukte, blokkadepoging in de nacht van 22 of 23 april 1918, de fameuze nacht toen eerst Zeebrugge werd versperd).

Vervolg van het citaat : "De volgende dagen werkten sterke ploegen werklieden onder de leiding van Duitsche militairen, met koortsige haast om de bedden gereed te maken voor de vier 17 cm kanonnen welke door zware tractors werden aangevoerd". (N.B. Die passus wordt bijna letterlijk herhaald op pag. 462).

Nog op pag. 418 staat er : "Den 8 mei hielden de kannonnen van de dijk eene proefschieting". Op pag. 463 wordt dat : "Tegen den 10 mei was de batterij gereed en had het "einschiessen" reeds plaats gehad".

Een paar opmerkingen bij die verwarrende voorstelling van zaken. Het bericht dat de zeedijk van aan de kursaal tot aan de haven "gesperrt" werd, onmiddellijk gevolgd door de vermelding van de installatie van een batterij, suggereert dat die vier kanonnen op dat stuk van de dijk (nl. tussen kursaal en haven) werden opgesteld.

Achteloze en slecht geïnformeerde auteurs ! Anders hadden ze toch gemakkelijk het zo bekende Palace Hotel kunnen noemen ! Welnu, Massot en T' Sas kennen op de Oostendse dijk, aan de westkant van de haven, slechts één batterij : Gneisenau. En wel vóór het Palace Hotel. Nog een punt. Volgens beide bronnen was het kaliber van de vier stukken 150 en niet 170 mm. Maar op zo'n kleinigheidje komt het O.D.B. niet aan.

Steunend op Massot en T'Sas kunnen we besluiten dat hier de Gneisenau bedoeld is en dat de batterij werd aangelegd na de succesvolle aanval van de Engelsen op Zeebrugge en de mislukte op Oostende op 22-23 april 1918. Volgens O.D.B. was ze al op 8 mei gereed. Juist op tijd dus om haar obusje bij te dragen in het hels spektakel van de tweede versperringspoging van de Oostendse haven, nl. in de nacht van 9 op 10 mei 1918, de nacht van de Vindictive. Een onvergetelijke apocalyptische nacht, want toen zaten mijn moeder, mijn zuster, mijn broer en ik, met enkele burens, bibberend te bidden in de (sterkere) kelder van buurman Kamp, Nieuwpoortse Steenweg 87.

Dat de Duitsers nog in de loop van 1918 nieuwe batterijen oprichtten, was helemaal niet ongevoelen. Volgens T'Sas (p. 454) zou "Schlesien", bij de Blauwe Sluis, pas in de tweede helft van 1918 ontworpen zijn.

Onmiddellijk na het vertrek van de Duitsers streken plunderaars roekeloos neer in de opslagplaatsen van het Palace Hotel waar het barstte van allerlei munitie. Het kort verslag daarvan in O.D.B. (p. 529) is waarheidsgetrouw. Overal hebben onbezonnen jongens met oorlogstuig gestoeid, met handgranaten gekaatst, en kwamen volwassenen de zware koperen hulzen uit de batterijen weg halen niet zelden met tragische gevolgen (zoals bij de Hamiltonbatterij in die dagen). Eén doeltreffende handgranaat, besluit O.D.B., had in het Palace Hotel een inferno kunnen veroorzaken. Dat is gelukkig niet gebeurd.

Gneisenau, uit mijn verre jeugd, wekt geen verschrikking op, maar de herinnering aan een kort boeiend avontuur.

G. BILLIET
augustus 1984

BIBLIOGRAFIE

- J.D. Massot. Zeebrugge. Le Waterloo de la flotte sous-marine. Les bases de sous-marins et les organisations défensives allemandes à la côte belge pendant la guerre 1914-1918. Bruxelles, P. Van de Caveye, 1922.
- F. T' Sas. L'artillerie lourde allemande à grande puissance au littoral belge, 1914-1918 (Rev. belge d'hist. milit.-Belg. tijdschr. voor militaire gesch. - XIX, 5 - maart 1972, p. 443-463).

In het uiterst boeiende boek van E.J. FRUITEMA & P.A. ZOETMULDER "Het panorama-fenomeen" (Den Haag, 1981), zien we op p. 33 een afbeelding van een folder van een panorama (denk aan het Panorama van de IJzer, destijds te Oostende), dat omstreeks 1816 in Barker's Panorama aan de Strand nabij Surry Street te Londen te zien was (1) : "A Description of the Defeat of the French Army in Front of Waterloo"

Daar hing nu, anno 1816, simultaan met de "Slag van Waterloo" tot onze grote verwondering een "View of Ostend".

(1) De Westminster City Library te London bewaart een folder van dit dubbel-panorama.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : N. HOSTYN : Beelden, monumenten... te Oostende XX
Memoriaal Georges MAES XXI
E. BULCKE "De Wind" ;
blz. 6 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (19) ;
blz. 7 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse
politici XV ;
blz. 10 : A. VANDENAUWELLE : Een overzicht van vijftig jaar
Oostendse Kursaal (2) ;
blz. 24 : J.H. KLAUSING : De moord in de duinen bezongen ;
blz. 27 : G. BILLIET : Bij een jeugtherinnering : De batterij
Gneisenau.

TEKSTOVERNAME UIT DE PLATE STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

D E P L A T E

Tijdschrift van de Oostendse Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

13e jaargang, nr. 10 oktober 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER : ZIE LAATSTE BLADZIJDE

EERSTE NOVEMBERAKTIVITEIT : VIERING 30 JAAR DE PLATE

De Oostendse Heemkundige Kring heeft de eer en het genoegen haar leden uit te nodigen op de viering van het 30-jarig bestaan van de Kring. Deze viering gaat door op zaterdag 17 november 1984 in het Feest- en Kultuurpaleis.

Programma :

10u15 : Ontvangst van de genodigden in de receptiezaal van het Feest en Kultuurpaleis.

10u30 : Academische zitting.

- Welkomswoord : - de heer A. VAN ISEGHEM, voorzitter.

- 30 jaar de Plate : - de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.

- Muzikaal intermezzo.

- HAVEN OOSTENDE EN DE ENGELSE AANWEZIGHEID : door de heer Walter DEBROCK, Ere-administrateur-generaal, Ere-voorzitter VUB, Voorzitter Marine Academie.

- Muzikaal intermezzo.

- Huldiging van een verdienstelijk lid.

- Muzikaal intermezzo.

- Opening van de tentoonstelling : 1584-1984 400 JAAR OOST-
ENDSE HAVEN. door de heer J. GOEKINT, burgemeester van de Stad Oostende.

- Verplaatsing naar het Heemkundig museum

- Opening van de afdeling DE OOSTENDE-DOVER LIJN / door de heer MUYLDERMANS, Directeur van de Regie voor Maritiem Transport.

- Receptie, in de lokalen van het Heemkundig Museum, aangeboden door de Kring.

13u15 : BANKET in de grote zaal van het Koninginnehof, Maria Hendrikapark. Prijs 850 fr. per persoon.

Inschrijvingen gebeuren door overschrijving van deze som op rekeningnummer 750-9109554-54 De Plate Oostende
Met vermelding : "Inschrijving X personen banket 17 november 1984" en dit vóór 10 november 1984. Het menu voorziet: - aperitief - ge-rookte forel - aspergeroomsoep - visfilets op z'n Oostends - steak béarnaise met frieten - roomijs - koffie.
Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid.

J.B.D.

TWEEDE NOVEMBERAKTIVITEIT. VOORDRACHT

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen u uit te nodigen tot de voordracht die doorgaat op :
donderdag 29 november 1984 om 20u30. in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : HET PROTESTANTISME IN OOSTENDE VOOR EN NA HET BELEG VAN 1601-1604.

De spreker : de heer A. LAUREYS.

Toen Maarten Luther, een augustijnernonnik, hoogleraar in de theologie aan de Universiteit van Wittenberg in Saksen, zijn 95 historisch geworden stellingen aan de deur van de slotkerk spijkerde op 31 oktober 1517, had hij niet het flauwste vermoeden welke afmetingen de splijting in de kerk, die hiervan het gevolg was, zou aannemen. Samen met de andere "vader van de Reformatie", Johannes Calvijn lagen zij aan de basis van een reformistische vloedgolf die in de tweede helft van de 16de eeuw ook onze streken bereikte.

Vlaanderen werd toen voor de meerderheid protestants. In 1579 ondertekenden de twee burgemeesters van Oostende, Cornelis Kien en Jacob Gheertsseune het besluit waarbij de Protestantse kerk als de enige officiële erkend en toegelaten werd binnen de stadsmuren.

Het protestantisme werd hier zo goed als uitgeroeid bij het einde van het Beleg van Oostende in 1601. Hierbij viel onze stad de roem en de eer te beurt de laatste protestantse en anti-spaanse vesting te zijn in de Zuidelijke Nederlanden. Na een moedig en heroïsch verzet dat van 1601 tot 1604 duurde, vertrokken de meeste overblijvende bijbelse christenen naar veilige en tolerante oorden in Nederland, Duitsland, Engeland, e.a.

De prediking van het Evangelie is hier toch door gegaan, zelfs met een relatieve bloei onder de regering van Jozef II.

Over dit minder gekend aspect van de Oostendse geschiedenis spreekt ons vanavond de heer Alfons LAUREYS predikant van de Protestantse Gemeenschap van Oostende, die behoort tot de "Verenigde Protestantse kerk van België".

Een avond voor de echte Oostendenaars, zij die belang stellen in de geschiedenis van hun stad. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden welkom.

J.B.D.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLVIII : WILLIE FINCH

Kritikasters kunnen me verwijten de figuur van FINCH er wat kunstmatig bij te halen in de galerij van vergeten Oostendse kunstschilders. Ze kunnen daartoe 2 redenen hebben : zo helemaal vergeten is FINCH nu ook wel niet ; en FINCH is in de strikte zin van de titel van deze reeks geen echte Oostendenaar te noemen.

Maar zoals zal blijken zijn zijn banden met onze stad toch lange tijd erg eng geweest terwijl onze kusten hem tot zijn doeken inspireerden. En dan is er nog zijn vriendschap met James ENSOR.

X X X

Alfred-William (zeg maar Willie) FINCH werd op 28 november 1854 in het Brusselse geboren (niét in Brussel zelf; maar in een tot nu toe niet achterhaalde randgemeente).
Net als ENSOR had ook FINCH een duidelijk Engelse origine.

Willy FINCH bracht vele jaren te Oostende door : zijn ouders waren de uitbaters van de "Cercle du Phare" op de Zeedijk (1). We vinden hen daar reeds in februari 1869 (2).

Na het slopen van de "Cercle du Phare", eind 1877, met het oog op de verbreding van de Zeedijk, was vader James FINCH nog een tijdlang uitbater van het "Hotel du Phare", tot hij begin 1881 failliet verklaard werd (3).

De familie woonde nadien in de Dorpsstraat te Mariakerke in de toen nog idyllische omgeving van het Duinenkerkje, dat Willie FINCH net als ontelbare andere artisten, zou inspireren.

Willie FINCH werkte als postbediende te Oostende.

X X X

Het is niet geweten waar FINCH zijn allervroegste artistieke opleiding ontving. Misschien was dat aan de Oostendse tekenschool, olv. VAN CUYCK en zijn medewerkers ?

Van 1878 tot 1880 deed FINCH zijn hogere kunststudies aan de Brusselse Academie. In diezelfde jaren was een andere kunstenaar uit Oostende - James ENSOR - eveneens student aan deze instelling.

Het lijkt me méér dan waarschijnlijk dat FINCH en de 6 jaar jongere ENSOR elkaar al vóór hun Brusselse studietijd kenden : in een klein stadje als Oostende moeten die twee jonge idealistische kunstenaars elkaar ongetwijfeld ontmoet hebben. Eventuele gegevens daaromtrent vinden we echter in de bestaande literatuur niet terug. Te Brussel kwam FINCH helemaal in de invloedssfeer van ENSOR. Dat blijkt uit de stijl van zijn landschappen en marines die hij na 1880 maakte : gezichten uit Oostende, Mariakerke, Blankenberge, de Westhoek...

In het kielzog van ENSOR werd FINCH aldus een notoir vertegenwoordiger van het impressionisme in België, samen met VOGELS, PANTAZIS en enkele anderen.

In 1884 noemde Camille LEMONNIER, een gezaghebbend kunstcriticus uit die tijd, FINCH "een copij van zijn leraar en vriend Ensor".

FINCH's vriendschappelijke contacten met ENSOR worden onderstreept en bevestigd door enkele kunstwerken.

Op de eerste plaats is er het portret van Willy FINCH dat ENSOR in 1882 schilderde, nu een van de merkwaardigste schilderijen uit de verzameling van het Museum voor Schone Kunsten Oostende.

FINCH vinden we terug poserend voor de mannefiguur op het doek "Russische muziek" (1881), een intimistisch burgerinterieur met pianospelende dame en luisterende heer. Dit schilderij had oorspronkelijk als titel "Chez Miss".

X X X

De toenmalige Oostendse dagbladders (vooral L'Echo d'Ostende), beschouwde FINCH in die jaren wel degelijk als een Oostendenaar. Nu en dan verwees de krant naar de kunstkritieken die in binnenlandse dag- en weekbladen stonden. De passages waarin sprake over ENSOR en FINCH werden overgenomen.

Zo lezen we in de "Echo d'Ostende" van 17 juli 1881 over FINCH's deelname aan een expo van "La Chrysalide" met 2 marines; in het nummer van 21 februari 1884 lezen we over zijn deelname aan een expo van "Les XX". Daarin wordt zijn "Oktoberzon" geprezen. FINCH wordt geloofd om zijn treffende atmosfeerwerking en lichtweergave.

In de "Echo..." van 27 mei 1880 sprak de chroniqueur over 2 schilderijen van FINCH, bedoeld voor het Salon te Gent, met name "Hoog water te Oostende" en "Rede van Oostende".

X X X

In februari 1885 spoelde een door een Franse visserssloop op sleeptouw genomen walvis aan op het strand ten oosten van de haven. Een gebeurtenis van formaat in het winterse Oostende ! De volkstoe-loop was enorm.

In "L'Echo d'Ostende" van 17 februari 1885 lezen we dat zowel James ENSOR als Willie FINCH er als eersten bij waren om het fait-divers in een olieverfschets vast te leggen.

Ook de kunstschilders F. MUSIN & A. DILLENS en de fotograaf LEBON vereeuwigden dit gebeuren.

X X X

In oktober 1883 was FINCH medestichter van de Brusselse avant-garde kunstkring "Les XX". Initiatiefnemer was Octave MAUS en tot de leden behoorden ondermeer : F. CHARLET, G. VOGELS, J. DELVIN, D. DE REGOYOS, P. DUBOIS, J. ENSOR, CH. GOETHALS, F. KHNOFF, P. PANTAZIS, F. SIMONS, G. VAN AISE, TH. VAN RYSELBERGHE, G. VAN STRYDONCK & TH. VERSTRAETE.

Anno 1884 maakte FINCH kennis met de kunst van WHISTLER tijdens een salon van "Les XX", en kwam er sterk van onder de indruk.

In 1887 droeg hij WHISTLER voor als lid van "Les XX", maar dat stuitte op tegenkanting van oa. ENSOR.

Op uitnodiging van WHISTLER stelde FINCH in 1888 tentoon in de Royal Society of British Artists te London.

In 1887 exposeerden twee belangrijke Franse kunstenaars in het Salon van "Les XX" : De impressionist PISSARO en de pointillist SEURAT.

Zo kwam FINCH in de ban van het pointillisme, en nam die techniek - persoonlijk verwerkt - over. Dit was o.m. het geval in "Boompark te La Louvière" (1891 ; Museum Helsinki). "Hooioppers" (1889 ; Museum te Elsenne), en in heel wat taferelen met Noordzeekusten.

In 1889 begint FINCH te exposeren bij "Les Indépendants" te Parijs.

X X X

Van 1893 af dan spitste FINCH zijn aandacht meer en meer toe op de toegepaste kunsten, meer speciaal op de artistieke keramiek. Eerst werkte hij - ook wel om den brode - in de gekende BOCH-fabrieken als schilder. Onder zijn impuls begon men er faïence aan te maken beschilderd met taferelen in neo-impressionistische stijl. Maar na enkele jaren schakelde hij over op artistiek aardewerk. Hij had zijn eigen atelier te Chimay. Zijn stukken tekende hij A.W.F. In 1897 zou FINCH zich tenslotte in Finland vestigen. Hij werd er in 1902 leraar in een school voor Decoratieve Kunst te Helsinki. Hij introduceerde er meteen het impressionisme en het post-impressionisme in de Finse Schilderkunst. FINCH overleed te Helsinki in het jaar 1930.

Werk van FINCH wordt in volgende musea bewaard :

Brussel, Museum Charlier

Brussel, Koninklijke Musea voor kunst en geschiedenis

Elsene, Museum voor Schone Kunsten

Tournai, Museum voor Schone Kunsten

Helsinki

Abö

X X X

Deze bijdrage over een toch belangrijk kunstenaar heeft allerminst de pretentie compleet te zijn. Het weinig rechtlijnige in de grillige carrière van FINCH maakt hem een moeilijk onderwerp voor een sluitende biografie.

Toch kunnen we besluiten dat hij voor 50 % een Oostendenaar was, en betreuren dat zijn carrière niet hier verlopen is.

N. HOSTYN

Nota's :

1. D. FARASYN, Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse Zeedijk, in De Plate, 79/94-146
2. Echo d'Ostende, 04.02.1869
3. Echo d'Ostende, 13.01.1881
03.11.1881

VOLGENDE MAAND : ANTOINE SCHYRGENS

OUDE HERINNERINGEN AAN OOSTENDE IN SPANJE

In het haventje Sanlúcar de Barrameda, aan de monding van de Guadalquivir staat een gebedshuis toegewijd aan de H. Maagd, waarvan de oorsprong zeer merkwaardig is.

Op het einde der 17de eeuw verging in de nabijheid een Oostendse vaartuig. De zeelieden konden enkel het beeld van H. Maagd redden dat de voorsteven versierde van dit zeilschip.

Uit dankbaarheid voor de redding van hun leven bouwden ze er een kapel ter eere van H. Maagd en die door de spanjaarden genoemd werd "Virgen del O". Deze O kwam er omdat op het zeil van het Oostendse vaartuig, zoals in die tijd voorgescreven een "O" voorkwam, zoals nu nog op de Oostendse vissersvaartuigen het geval is.

We kunnen er bij voegen dat een Vlaamse kolonie gevestigd werd te Sanlúcar de Barrameda.

Vlamingen waren ten andere zeer talrijk in die tijden in Spanje en een groep stichtte zelfs een kerk met hospitaal bestemd voor hun landgenoten. Van deze Vlaamse vestiging die eveneens in de haven van Cadix een gelijkaardige vestiging had, werd verbeurd verklaard toen de troepen van Napoleon Spanje binnenvielen en de vermelde gebouwen bestaan niet meer.

Wat er nog bestaat is de stichting Sint-Andreas der Vlamingen te Madrid, stichting door de Antwerpenaar gekend onder de naam Pedro de Amberes. Destijds werden alle Belgen er gratis gedurende tien dagen onthaald op voorwaarde nochtans dat bij iedere maaltijd een aantal tientjes van de rozenkrans gebeden werd tot zielerust van de stichter. Wat moet die kerel in zijn leven uitgestoken hebben!

Jef KLAUSING

(Naar een mededeling van A. de Burbure de Wesembeek.)

EEN OVERZICHT VAN VIJFTIG JAAR OOSTENDSE KURSAAL (3)

Het festival van Vlaanderen ! Het is heus waar dat dit muzikaal topgebeuren nog in Oostende heeft plaats gehad en wel in de jaren 1963 en 1964. Ik geef hierna in tabelvorm een opgave van de 2 x 4 concerten in deze reeks.

Zaterdag 17 augustus 1963 : 9e symphonie van Beethoven - nationaal orkest van België - leiding André Vandernoot - solisten : Anton Dermota, Henry Blackmon, Maria Ceuppens, Mia Greeve - koor : Cantores.

Woensdag 21 augustus 1963. Weense muziek - zelfde orkest - zelfde leiding - soliste Hilde Gueden.

Vrijdag 23 augustus 1963 : Mozartconcert - Belgische kamerorkest - leiding Georges Maes - solist Erich Kunz.

Zondag 25 augustus 1963. Messiah van Haendel - Nationaal orkest van België - leiding André Vandernoot - solisten : Jennifer Vyvyan, Marjorie Thomas, David Galliver, Roger Stalman - koor : Singhet ende weset vro.

Dinsdag 18 augustus 1964 : Nationaal orkest van België onder leiding van René Defossez - Ingeborg Hallstein.

Donderdag 20 augustus 1964 - Filharmonie van Antwerpen - leiding Gerard Devos - Renata Scotto.

Dinsdag 25 augustus 1964 : Nationaal orkest van België - maestro Edouard Van Remoortel - Cziffra.

Vrijdag 28 augustus 1964 : Filharmonie van Antwerpen - maestro : Hans Lichtenstein - Hedy Klug en Erich Kunz.

Is het niet jammer dat het Festival van Vlaanderen aan Oostende ontglipt is ? Maar wellicht is de geringe belangstelling van het publiek zowel inwoners als toeristen, daarvan een oorzaak.

Ik wens thans te spreken over de buitenlandse symphonieorkesten die in het auditorium de meesterwerken van de klassieke muziek hebben laten horen. Ik was onlangs zeer verwonderd te vernemen dat Herbert von Karajan in 1953 aan het hoofd van de London Philharmonie deze reeks heeft ingezet.

Het eerste concert door mij bijgewoond werd gegeven door het Residentie-orkest van Den Haag onder leiding van Lovro von Matacic. Het was ook de eerste maal dat ik de Pathetische Symphonie van Tchaikovsky hoorde. Onvergetelijk was de vertolking van het derde deel Allegro molto vivaci eindigend in een krachtig fortissimo. Aangrijpend is het vierde deel Adagio lamentoso dat pianissimo uitloopt. Op 3 augustus 1957 kwam dit orkest terug. Ditmaal hadden we de eer Eugen Jochum in ons midden te hebben. Het was een Beethoven-festival waarin Herman Krebbers het viool-concerto speelde. Een derde maal kwam het Residentie-orkest terug met zijn eigen dirigent Willem Van Otterloo en de pianist Robert-Alexander Bohnke op 3 augustus 1959.

Dezelfde maand, de 29e, hoorden we een laatste maal dit orkest, ditmaal geleid door Charles Munch, de pianiste Nicole Henriot gaf een uitvoering van het concerto nr. 17 K.V. 453 van Mozart. Onder de buitenlandse orkesten was dit van Den Haag het meest te horen in Oostende.

Het London Symphony Orchestra heeft drie concerten verzorgd - op 11 augustus 1957 onder leiding van Edouard Van Remoortel en als zangsolo Erika Köth - op 10 augustus 1957 met John Pritchard als dirigent en Robert-Alexander Bohnke, pianist - op 14 mei 1958, wederom met Edouard Van Remoortel en de beroemde violonist Alfredo Campoli.

Een ander Brits orkest, dit van de BBC kwam tweemaal op 9 en 12 juli 1958 een concert geven. Leiding had Sir Malcolm Sargent, solist was de pianist Denis Matthews. De eerste dag speelde deze het 4e concerto van Beethoven, de tweede dag het concert nr. 23 K.V. 488 van Mozart.

Het Staatsorkest van Moskou, telkens met een Tchaikovsky-festival, werd op 17 augustus 1958 gedirigeerd door C. Ivanoff terwijl de Amerikaan Van Cliburn het le pianoconcerto speelde en 14 augustus 1966 tijdens het persgala, het heette toen Groot Symphonieorkest van Radio en Televisie Moskou, was de dirigent de alom sympathieke Rosdesvensky met als soliste een celliste Nathalie Chakhovskaja.

Ook het groot orkest van de Poolse Radio (2 concerten in 1959); de Slowaakse Philharmonie (2 concerten in 1960) kwamen uit Oost-Europa, evenals het orkest van de Italiaans-Zwitserse Radio, dat eveneens twee concerten verzorgde in 1959.

Wellicht een primeur voor Oostende was de uitvoering van The Messiah van Georg Friedrich Händel op zaterdag 2 juli 1960. Als orkest speelde de Nordwest-deutsche Philharmonie van Herford, Westfalen, als koor zong Singhet ende Weset vro, van Kortrijk, uit Groot-Brittannië kwamen de solisten : Ilse Wolf, Marjorie Thomas, David Galliven en Roger Stalman. Dirigent was Maurits Denaux. Voor mij is dit oratorium het meesterwerk. Geen enkele aria, geen enkel koorgezang is minderwaardig. En wanneer traditiegetrouw de ganse zaal rechtstaand het Hallelujah aanhoort, dan bereikt de muzikale emotie een climax. Ik wil er nog aan bijvoegen dat dank zij de gedempte verlichting, het mogelijk was het tekstboek te volgen, wat mij toch essentieel voorkomt om een dergelijk werk te kunnen appreciëren. Zoals eerder gemeld kreeg The Messiah een tweede uitvoering in 1963.

De Nord-Westdeutsche Philharmonie heeft trouwens nog twee concerten op zijn actief : op 20 augustus 1957 met onze landgenote Nina Bolotine, en 's anderdaags met Georgy Cziffra, een habitué van ons Casino. Beide avonden werden gedirigeerd door Wilhelm Schuchter. De Bamberger Symphoniker kwam op 24 januari 1959 onder leiding van Joseph Keilberth werk van Mozart, R. Strauss en Brahms (4e symphonie) uitvoeren.

Nog een hoogvlieger valt te noteren op 14 juli 1966 toen Le Grand Orchestre philharmonique de l'ORTF, directie Charles Bruck en Christian Ferras als soloviool een concert gaven. De 9e symphonie van Beethoven werd de volgende dag gebracht door de Slovaakse filharmonie.

Om deze waaier van buitenlandse formaties te besluiten verplaatsen we ons naar het jaar 1982. Op de dag van 13 augustus verzamelden zich ongeveer 140 jongeren deel uitmakende van het Europees Jeugd-orkest om in het auditorium te musiceren onder impuls van Claudio Abbado. De jongens hadden een identiek kostuum en dito das, de meisjes droegen hetzelfde blauw lang kleed. We hoorden Webern waar ik niet van houd, het cello-concerto van Schumann door Lynn Harrell en na de pauze de zeventig minuten durende 5e symphonie van Gustav Mahler. Schaduwzijde : het balkon moest afgeschermd worden om een volle zaal te suggereren. Jammer !

André Vandernoot is een dirigent die de Oostendenaars met genoegen terugzien. Talrijke malen stond hij aan het hoofd van het Nationaal Orkest van België. De meest befaamde vedetten van het instrument mochten met hem musiceren. Arthur Grumiaux op 21 juli 1956, Leon Fleisher op 17 juli 1957, Georgy Czufra op 15 juli 1958, Nikita Magaloff op 21 juli 1959. De 9e symphonie van Beethoven weerklonk voor het eerst in Oostende, dunkt mij, op 22 juli 1958. Andere befaamde orkestleiders zwaaiden met de dirigeerstok over ons nationaal orkest : Vladimir Golshmann terwijl Nathan Milstein Brahms vertolkte op 25 juli 1957. Raphaël de Frébeck de Burgos te samen met Consuelo Rubio, van het Scala van Milaan, en Gaspar Cassado, cello in Don Quichotte van Richard Strauss, op 21 juli 1961 als huldeblijk aan onze nieuwe Koningin - Georges Prêtre, die Georges Octors begeleidde in het vioolconcerto van Mendelssohn; alsook de eerste laureaat van de Internationale Zangwedstrijd van België Karl Numela, bariton, op 3 augustus 1962..

We dienen thans aandacht te besteden aan de Philharmonie van Antwerpen, onlangs omgedoopt tot Filharmonie van Vlaanderen en die beschouwd mag worden als het huisorkest van onze Kursaal. Ik noteer achtereenvolgens de datum van optreden, de naam van de dirigent en die van de solist : 21.8.1959, Hans Lichtenstein, Rosi Schwaiger - 19.7.1963, Daniel Sternefeld, Georgy Cziffra - 27.7.1963 : René Defossez, Regine Crespin - 23.7.1965 : Vandernoot, Regine Crespin - 10.7.1966 (Guldensporenconcert), Leonce Gras, Valeer Lenaerts (viool), omroepkoor BRT - 24.7.1970 : Willy Boskovsky - 26.7.1971 : Enrique Jorda, Edith Volckaert - 21.7.1972, Cziffra junior, Cziffra senior - 11.8.1975 : Willi Boskovski - 17.9.1976 : Fernand Terby, Naum Slusny speelde het tweede pianoconcerto van Rachmaninov - 28.5.1977 : voor de eerste maal sedert onheuglijke tijden kreeg Oostende het voorrecht een componist zijn eigen werk te zien dirigeren : Aram Iljitsj Katsjatoerian. Een tegenslag was het ontbreken van de solist die verhinderd was.

We hoorden de 2e symphonie en de suite uit Spartacus en nog enkele nummers uit Gayaneh. Het muzikaal slecht opgevoede publiek applausseerde tussen de nummers. Als blijk van zijn ongenoegen weigerde de meester om na afloop van het concert opnieuw te verschijnen. Einde augustus 1982 verzorgden de Antwerpse een drietal zogeheten Proms-koncerten die reeds om 19u30 begonnen en waarbij muzikliefhebbers uit de Scheldestad aanwezig waren. Gezien het succes werd de formule in 1983 verdergezet.

De televisie heeft ons leven gaandeweg ingepalmd sedert einde 1953 en is er sedertdien niet meer uit weg te denken. De Belgische Radio en Televisie heeft uitzendingen verzorgd sedert 1956. Het recital Yehudi Menuhin, het dansprogramma Ludmilla Therina, het ballet Markies de Cuevas, het recital Suzanne Danco, van de Scala van Milaan, werden tussen 2 en 7 augustus in de ether gebracht. Telkenjare staan de captatie-wagens gedurende een aantal dagen op de Albert I Promenade. Ik kan niet met zekerheid nagaan welke uitvoeringen op het BRT-kanaal komen, maar veronderstel dat minstens al de concerten van de BRT-orkesten, van variété- tot symphonisch orkest rechtstreeks of in uitgesteld relais tot in de huiskamer geraken.

Laat mij ze dan ook op een rijtje zetten.

Op 20.7.1962 speelde het Groot lyrisch orkest met als dirigent Jozef Verhelst. Op 27 juli was het de beurt aan het Variété-orkest geleid door Fernand Terby.

1964 : het symphonie-orkest op 15 juli met Daniel Sternefeld en Vladimir Askenazy, piano, evenals Raymonde Serverius, sopraan - op 21 juli : Leonce Gras als dirigent, onze Belgische wereldster Rita Gorr en Gilbert Dubuc - op 29 juli : Roberto Benzi en Inge Borkh.

1965 : op 21 juli : Daniel Sternefeld dirigeert het symphonie-orkest BRT/RTB en Arthur Grumiaux is solist - 19 augustus : Charles Vandezande met Aldo Ciccolini, piano en Aldo Gazelloni, fluit.

1966 : 21 juli : de leiding van het symphonie-orkest heeft Daniel Sternefeld, zangsolisten - 27 juli : de zoon Cziffra dirigeert, de vader speelt Grieg en Liszt - 9 augustus : kamerorkest RTB, directie Carlo Zacchi, Rita Gorr ontmoet ons weer met haar diepe stem.

1967 : 20 juli : reconstructie van een Casino-koncert 1900 met Daniel Sternefeld en Elisabeth Verlooy, zang - 29 juli : Strauss-koncert met Willi Boskovski en Adele Leigh van de Wiener Volksoper.

1968 : 7 augustus : Leonce Gras en Valère Kamychov, piano.

1969 : een Beethoven-koncert met Daniel Sternefeld en Arthur Grumiaux op 17 juli - op 24 juli een buitenkansje Christina Deutekom en Charles Vandezande.

In de volgende jaren is het BRT-orkest meermaals opgetreden met laureaten van de Koningin Elisabethwedstrijd wier namen ik reeds gemeld heb.

Op 10 november 1972 kwam dit orkest opnieuw naar Oostende met de Roemeense dirigent Mendi Rodan, de Oostenrijkse hoboïst Paul Dombrecht en de piano-laureaat Joseph Alfidì.

Irwin Hoffman werd de nieuwe dirigent en als dusdanig kwam hij op 19 juli 1973. Mario Tipo was piano-solo.

Ook de beroemde fluitist Roger Bourdin was eens te horen op 14 augustus 1974 vergezeld van het kamerorkest van de BRT.

Met Annie Challan, harp, speelde hij het gekende concerto van Mozart, dirigent was Alain Boulfrog. Met spanning werd eveneens geluisterd naar Verklärte Nächte van Schönberg.

In 1975 vierde het Casino zijn honderdjarig bestaan. Andermaal dirigeerde Irwin Hoffman het BRT-symfonieorkest op 25 juli terwijl een andere piano-laureaat Olivier Gardon het concert van Schumann vertolkte.

En op 23 juli 1976 zagen we de 1e laureaat van de muzikwedstrijd 1951 terug. Leonid Kogan speelde het concerto K.V. 219 voor viool en orkest van W.A. Mozart - zelfde orkest en dirigent.

Als apotheose van dit gedeelte past het wonderwel de tweede uitvoering te Oostende van het oratorium Die Jahreszeiten van Jozef Haydn te noteren. De Armeense dirigent Ogan D'Narc, drie Duitstalige solisten, BRT-omroepkoor versterkt door het Arenbergkoor en wat nu voortaan het filharmonisch orkest van de BRT heet, zorgden voor de muzikale ingrediënten. Zo geschiedde op 23 juli 1978.

In 1977 startte de internationale ontmoeting Opera en Bel Canto. De kandidaten werden begeleid door het orkest van de Koninklijke Muntchouwburg onder leiding van Hans Kast. Op het slotconcert trad Ottelia Mere ; sopraan van de Staatsopera Boedapest op. Te midden van de aria van Violetta uit La Traviata, na een rustpauze, ontstond een niet te stuiten applaus los door een deel van een onervaren publiek. In augustus 1978 hadden we de tweede beurt. Hans Kast was er weer bij, ditmaal met het orkest van de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen. Ieder wedstrijdgedeelte werd voorafgegaan door een klein concert. In 1979 verleende het orkest van de Koninklijke Opera Gent, directie Luigi Martelli zijn medewerking. Het filharmonisch orkest van Budapest, leiding Andras Korodi, zorgde voor de muzikale steun in 1980 en speelde het Concerto voor orkest van Bela Bartok op het slotgala. Ons eigen BRT-orkest, leiding Fernand Terby kreeg de begeleidende taak in 1981. Op het laureatenconcert zongen de finalisten benevens vier zangers van Moskou die een selectie uit Prins Igor van Borodine ten gehore brachten. Ter inlichting geef ik de palmares van deze wedstrijd die sedertdien in Oostende geen vervolg gekregen heeft.

1977 : Valery Popova Pendatchanska (Bulgarije)

1978 : Stefka Evtaticva/ (USSR)

1979 : Duo Sergaj Leyferkus/Larissa Cherchenko (USSR)

1980 : Ionel Volneag (Roemenië)

1981 : Kathleen Kuhlmann (U.S.A.)

In dit laatste jaar kregen twee landgenoten een eervolle vermelding : Carla Del Re, sopraan, en Chris De Moor, bas.

Op 3 juli 1981 organiseerde het Casino een Grote zomerhappening en Opendeurdag met medewerking van de BRT-Televisie. In iedere zaal was er spektakel en men kon vrijuit van de ene plaats naar de andere wandelen. Dit was ook zo het jaar nadien, doch zonder televisie.

Tot slot van dit BRT-gedeelte kan met genoegen teruggeblikt worden op een populair programma, Mezzamusica, en naar lieflijke gastvrouw Eva Maria. Ik vernoem twee concerten : op 22 augustus 1979 met Johann Strauss als leidraad en Walter Goldschmidt als dirigent van de Filharmonie van Antwerpen - op 24 juli 1980 het gala Robert Stolz met het versterkt Westvlaams orkest, Marjon Lambecks, en Peter Minich, zang, en Rudolf Bibi, orkestleider.

En nog is onze muzikale uitstap naar het verleden niet afgelopen. In 1963 en volgende jaren werd het Noordzeefestival opgenomen in het internationaal festival Oostende. Veel buitenlandse omroepen werkten daaraan mede onder het motto "Musik kennt keine Grenzen". Enkele hoogvliegers verdienen de aandacht. "Hand in hand van land tot land", op 19 juli 1964, een bloemlezing volkswijsjes en volksdansen - op 16 juli 1965 werd het zeer gekende BBC-programma "Friday night is music night" vanuit Oostende de ether ingestuurd met Sidney Torch als conductor en Frank Phillips als introducer - het Münchner Sonntagsconcert was ook bij ons te horen - "De charme van het chanson, met als zangeres van bij ons Jo Leemans en ook de vibrafonist Sadi, werd op 15 juli 1965 over vele zenders verspreid. Naar het schijnt was Oostende in 1964 honderd jaar oud. Ook dat werd in het Kursaal gevierd en wel met een internationaal festival van militaire muziekkapellen. Op 21 juni 1964 waren een Brits, een Canadees, en twee Belgische Kapellen (le Belgische Divisie en Zeemacht) te gast.

Deze vermelding weze mij een aanleiding aan te stippen dat nog andere muziekkorpsen hun welluidende doch zware klanken in de grote zaal hebben doen horen. Zo was onze muziekkapel der Gidsen onder leiding van Luitenant-kapelmeester Yvan Ducene op 28 oktober 1965 de genodigde. Een van hun bravourstukken de beroemde Toccata en fuga BWV 565 van J.S. Bach stond op het programma.

Het Heeresmusikkorps 5 geleid door Heinz Schlüter kwam op 22 oktober 1977 in het kader van Europalia 77.

Ter gelegenheid van de 40e verjaardag van D-dag kregen we het bezoek van de U.S.A. Field Band op 4 juni 1984. Als hulde aan België vertolkten ze de marche van de Parachutisten van Victor Leemans.

Ik wens dit intermezzo af te sluiten met een zuiver Oostendse aangelegenheid. Op 6 mei 1983 werd onder de titel "Oostends talent" een vier uren durend concert aangeboden, dank zij. Rotary Club Oostende, en waarbij solisten en ensembles van eigen bodem hun artistiek kunnen hebben uitgespreid.

Voor een ander jubileum - 150 jaar België - zwaaide minister Willy Claes de dirigeerstok om de koorsymphonie van Ludwig van Beethoven te laten weerklinken.

Liefde voor de kunst in het algemeen en voor de muziek in het bijzonder dient aangekweekt en bevorderd, dat is mijn intieme overtuiging. Dat "Jeugd en muziek" zich daarvoor inspant, lijkt geen twijfel. Ook in het Kursaal werden door deze vereniging activiteiten op touw gezet. Zo werd op 13 oktober 1973 een cantate van Benjamin Britten met velerlei medewerking gezongen. "De ark van Noah" is een mysteriespel voor de jeugd en veel Oostendse scholen vormden het koor.

En om het tienjarig bestaan van "Jeugd en Muziek" te vieren werd het Westvlaams orkest, van oudsher gedirigeerd door Dirk Varendonck, bereid gevonden in het Kursaal op te treden. Dit gebeuren vond plaats op 31 januari 1981. In werken van Mozart hoorden we Caroline Gaziano, piano, en Paul Berlaerts, hobo. De cantate Zeepbellen beleefde er haar tweede uitvoering en werd gezongen door het Oostends koor Tonada/Tonadissima (leiding Aimée Thonon, en een Brugs koor Hemelsdaele (leiding Zuster Beatrijs).

Wie als protagonist van de muziekkultuur een zeer voorname rol heeft vervuld is wijlen Georges Maes, Directeur van het Conservatorium te Oostende. Zijn naam is weinig voorgekomen in deze studie, maar dat was met opzet. Wanneer ik op het kerkhof van de Stuiverstraat het graf voorbijstap van deze eminente musicus, dan komt bij mij steeds de gedachte op welk verlies de muziekwereld zo wel van Oostende als daarbuiten geleden heeft bij het plots verdwijnen van deze mens. Om hem te gedenken en steeds het onderwerp van dit geschrijf voor ogen, wil ik een hopelijk volledige lijst geven van de verwezenlijkingen van Georges Maes in het Casino-Kursaal van Oostende.

12 juli 1962 : Belgisch Kamerorkest - Max van Egmont : zang

23 augustus 1963 : In Festival van Vlaanderen (reeds opgegeven)

10 februari 1966 : Concert door het Belgisch Kamerorkest met werk van Strawinsky, J. Haydn - solisten Paul De Winter, hobo, en Maurice Van Gysel, hobo), J.S. Bach (aan het clavecimbel Christiane Jaccottet), Chevreuille, Rameau en Mozart.

10 maart 1966 : Orpheus en Eurydice, opera van Gluck in concertvorm, met Jules Bastin, Liane Jespers en Lea Rottier, koren en orkest.

14 maart 1968 : werken van Benjamin Britten, waaronder Sint-Nikolaas-kantate, gezongen door John Witchinson, tenor en o.m. het koor van de concertvereniging.

17 april 1969 : "De jaargetijden" van Jozef Haydn - solo : Liane Jespers, Sylvain Deruwe, Jules Bastin, koren en orkest.

12 december 1970 : concert Beethoven - Filharmonie van Antwerpen - Jean-Claude Van den Eynden speelt het pianoconcert nr. 3 - symphonie nr. 7.

9 maart 1972 : solisten van het Belgisch Kamerorkest - divertimento van Mozart - concert van Haydn (P. De Winter, fluit en M. Van Gysel, hobo) - muziek voor snaren (M. Proot) - anthem "My heart is inditing" (Händel) (Koren concertvereniging- A-capella uit Veurne) - concerto van Mendelssohn (Rudolf Werthen).

15 maart 1973 : Zeepbellen van Norbert Rosseau op tekst van Jan Vercammen - Te Deum van Marc Antoine Charpentier - koren, solisten en Belgisch kamerorkest.

22 november 1973 : Werken van Antonio Vivaldi, waaronder "Gloria" voor zangsolisten, koren en orkest.

24 januari 1974 : Cimarosa, Stamitz, Bach (Daniële Chavannes, viool), Mozart K.V. 414 (Martine Gamby), Hindemith.

30 september 1974 : met Marie-Christine Springuel, viool

14 oktober 1975 : met France Springuel, cello

Georges Maes stierf op 4 maart 1976. Op dezelfde plaats waar hij in 1966 Orpheus en Euridice dirigeerde werd op 17 maart deze opera als in Memoriam gezongen door Frans Van Ertvelt, Bernadette Degelin en Anne Vandenkinderen. Jean Louel hanteerde de dirigeerstok. Ten bate van het Georges Maesfonds speelde Edith Volckaert het 5e vioolconcerto van H. Vieuxtemps en de Filharmonie van Antwerpen de symfonie van César Franck onder leiding van Hubert Soudant op 9 februari 1977.

Ik kan deze opsomming slechts besluiten met de verklaring dat het leven van Georges Maes in algemene zin beschouwd en zijn verschijnen in onze Casino-Kursaal in het bijzonder een onvoltooide symphonie was.

Het laatste beeld dat wij van hem bewaren is die van een bescheiden man, die de viool onder de arm het applaus van het publiek weg-wuifde met het veelbeduidende gebaar van "we deden alleen ons best".

Een nawoordje

Ziezo, 't is voorbij. Ik heb voor eigen genoeg en alles wel beschouwd ook voor mijn stadsgenoten en andere geïnteresseerden het Oostends kursaalgebouw met een tros namen eraan verbonden doen herleven.

Misschien zullen aldus beroemdheden uit het verleden wier naam dreigt onder het stof van de vergetelheid te worden uitgewist in de herinnering bewaard blijven.

Zullen de Muzen vanuit de Olympos met welgevallen neerzien op hun aards actieterrein te Oostende ?

Terpsichore heeft alle reden om tevreden te zijn, want zowel de enkelvoudige dans als het dansen in groep - bal of ballet - kwamen steeds tot hun recht.

Ook Thalia mag zich verheugen, want het blijspel heeft zowel in het Nederlands als in het Frans, de glimlach en de schaterlach aan 's Kursaal's bezoekers ontlokt.

Euterpe heeft minder reden om met voldoening terug te blikken op een halve eeuw Kursaal. Het lyrisch toneel werd, zoals reeds gezegd, stiefmoederlijk behandeld.

DE KURSAALPERIODE NA 1954

Het auditorium. Toen zaten alle toehoorders nog op dezelfde hoogte, zodat die op de achterste rijen niets zagen. Een paar jaar nadien werd de zaal verbouwd.

Georges Maes (°1914 - '1976)
Oostende's meest gewaardeerde muziekvirtuoos,
in wiens herinnering deze kursaalmemoires werden geschreven.

Veel zelfs populaire opera's werden nog nooit alhier opgevoerd ; ik denk aan Lakmé en Faust. Bepaalde meesterwerken van de klassieke muziek zijn hier schijnbaar onbekend. Die Schöpfung van Haydn en de Missa Solemnis van Beethoven horen ertoe. Alhoewel Beethoven een trekpleister is, vraag ik mij af of al zijn negen symfonieën wel ooit een uitvoering kenden. Ook de frequentie van de concerten is de laatste jaren fel onder de middelmaat gedaald, maar Jan Publiek heeft daar wel schuld in.

Nochtans blijft het een eer en een referentie voor alle artiesten, zowel in het lichtere als in het zwaardere genre, van het gezongen als het gesproken woord, uit de wereld van de jazz of uit die van de dans, in het Casino-Kursaal van Oostende te zijn opgetreden.

Nota : Voor wat het nuttig moge blijken weze aangestipt dat alle beschouwingen opgetekend werden uiterlijk le semester 1984. Op het einde van dit overzicht ontwaren we toch een lichtpunt. De succesrijke concerten en recitals van de Biënnale Koningin Elisabeth begin 1984 geven mij aanleiding te wensen dat zij de impuls zouden uitmaken voor een revival van de mooie muziek in ons Kursaal.

André VANDENAUWEELE

ERRATUM :

Graag een kleine aanvulling bij "De Plate" 13e jg., Nr. 9 dd. september '84 blz. 20. (bijdrage over Oostendse politici 1830-1914):

VALCKE Auguste-Jean-Baptiste

Vader : moet zijn Jean-Baptiste-Constant i.p.v. Baptiste-Constant. Misschien ter aanvulling: deze Jean-Baptiste-Constant Valcke, was ook lid van de Oostendse Loge "Les trois niveaux".

Wat verder op dezelfde blz. Onder VALCKE Jean-Baptiste-Constant (da's dezelfde niet van hierboven, wel zijn neef) lezen we onder 4 echtg. Cornelia Elise dat is fout, het moet zijn : Elise-Sophie CORNELIS.

E. VAN HAVERBEKE

VRAAG

Kan er een lid enige inlichtingen verschaffen over volgende scheepsrampen nabij Oostende :

1. De "O.276" plaats en datum ?
2. De kustvaarder "Piet Schipper", waarschijnlijk Nederlands vaartuig ?
3. De "O.94" vergaan nabij het staketsel : datum ?
4. Verder graag informatie i.v.m. foto verstuurd uit Oostende op 13.10.1920, voorstellende een scheepswrak, overspoeld door de zee, vermoedelijk afkomstig van een 3-master.

Roland PIERLOOT, Elisabethlaan

MONUMENTEN, BEEIDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XXII : "INTERNATIONALE VERBROEDERING DOOR DE POSTVERBINDINGEN" VAN JOZEF CANTRE (POSTGEBOUW / H. SERRUYSLAAN)

In 1950-1953 werd langsheen de Witte Nonnenstraat/Hendrik Serruyslaan/Poststraat een nieuw, modern post-, telefoon- en telegraafgebouw opgetrokken ter vervanging van het tijdens W.O.II vernielde palazzo-achtige postgebouw van architect Karel DE WULF (1904-1906) (1).

De plannen voor het nieuwe gebouw waren van architect Gaston EYSSELINCK. Het gebouw, de eerste fase althans, kwam klaar eind 1953. Op 14 januari 1954 volgde de officiële ingebruikname.

Van in den beginne was een grote sculptuur voorzien, te plaatsen boven op het terras van de grote hall van de post langsheen de H. Serruyslaan. Die opdracht was toegewezen aan de beeldhouwer Jozef CANTRE.

De maquette van zijn sculptuur, die hij de titel "Internationale verbroedering door de postverbindingen" meegaf, was reeds klaar in 1950 : we vinden er immers een foto van in de "Annuaire des Beaux-Arts", deel VI van 1950-1951. Die maquette was in dinanderie uitgevoerd.

Het was echter wachten tot in mei-juni 1963 eer het beeld effectief op het postgebouw geplaatst werd.

X X X

Jozef CANTRE, geboren te Gent in 1890 en er overleden in 1957, had zijn ateliers in de Sint-Denijslaan van zijn geboortestad. CANTRE deed zijn studies aan de Gentse Academie. Van 1914 tot 1930 verbleef hij als balling in Nederland. Later werd hij leraar aan de Kunstschool van Ter Kameren. CANTRE is o.m. de schepper van het gekende Anseele-monument te Gent. Hij was beeldhouwer, maar ook houtsnijder en illustrator. In zijn werk huldigde hij expressionistische stijlprincipes.

Aangezien CANTRE in 1957 overleed, betekent dit dat hij nooit zijn beeld geplaatst heeft gezien op de Oostendse post...

X X X

Net als voor GRAND's "Dikke Mathille", heeft men destijds een poging gedaan om een lapnaam te bedenken voor CANTRE's allegorische beeldengroep : het "borstenbeeld".

Een voor de hand liggende naam, gezien het vele, weelderige vrouwelijke schoon dat CANTRE in zijn beeld had verwerkt.
In "De Zeewacht" van toen verscheen trouwens ook nog een leuke cartoon die de draak stak met dat borsten-fenomeen (3).

De hekelende benaming is echter nooit gemeengoed geworden.

N. HOSTYN

1. N. HOSTYN, Architecten van Oostende-Belle-Epoque - XVI : Charles DEWULF, in De Plate, 78/169-171.
2. J. GRESSHOFF, Jozef Cantré, houtsnijder, Mechelen, 1920
Jozef Cantré (tentoonstellingscat.), Gent (M.S.K.), 1952.
Jozef Cantré (tentoonstellingscat.), Antwerpen (Plantin-Moretus-museum), 1932.
3. De Zeewacht, 14 juni 1963.

DE "LEEUWIN" IN HET LEOPOLDPARK - XXIII

In het Leopoldpark, ter hoogte van één der twee bruggetjes over de vijver, ligt, verdoken tussen het klimop, op een laatste restant van de oude Oostendse vestingswerken, het stenen beeld van een leeuw.

Het beeld, auteur ongekend, kwam er samen met een nu verdwenen stenen hert nabij de vijver, als versiering van het toen nog prille stadspark tijdens de Internationale Tentoonstelling van Openbare Hygiëne en Veiligheid in 1888.

Tot voor enkele jaren kreeg ze regelmatig een laagje goudverf over haar heen. Nu ligt ze te verkommeren.

"LEVENSRITME" VAN HENRI LENAERTS - XXIV

Dit bronzen beeld van Henri LENAERTS werd in 1960 aangekocht door de stad Oostende ter versiering van de plantsoenen rond het nieuwe stadhuis.

Dit beeld, een elegante meisjesfiguur, kunt u nu nog steeds bewonderen aan het stadhuis ter hoogte van de Vindictivelaan.

De Stad betaalde er, met fikse staatstussenkomst in 1960 140.000 frank voor neer. Een redelijk hoog bedrag (1).

LENAERTS werd in 1923 geboren te Sint-Jans-Molenbeek en studeerde achtereenvolgens aan de Academiën van Sint-Jans-Molenbeek en Brussel. Hij is zowel schilder en beeldhouwer en is sedert 1966 leraar beeldhouwen aan de Academie te Bosvoorde.

N. HOSTYN

(1) Komt overeen met ongeveer 800.000 in 1984 !

VERKIEZINGSEVENEMENTEN TE OOSTENDE EINDE XIX de. EEUW

Het portje van Hoerah, Aug. Stracké, Jan van Wulpen en andere eigenaardige wetenswaardigheden.

In het liberaal verkiezingsblaadje voor de gemeenteverkiezingen te Oostende in 1899 kunnen we lezen dat in die tijd de oudere Oostendenaars (dat moet dan van rond de jaren 1850/60 geweest zijn), nog "Karel de Zot" gekend hebben. Volgens deze mededeling woonde hij in 't Portje van Hoerah. Hij had geen winkel (ofte werkhuis) maar ging rond om zijn klanten te bedienen. Kol en Manchet was bijgevolg niet de eerste kapper uit onze stad waarvan "er enkele aan het wikkelen waren".

Het moet in die tijd en later de mode zijn geweest dat personen "die het konden betalen" regelmatig het bezoek ontvingen van de barbier om zich te laten scheren. Tijdens de vissersopstand in augustus 1887 werd onder andere een barbier, een zekere Degraeve, door een verdwaalde kogel van de burgerwacht gekwetst toen hij zich op de St. Ceciliabrug bevond "terwijl hij op weg was zijn klanten te bedienen." Degraeve woonde op het Hazegras.

Mijn grootvader zaliger die ook een kapperszaak had kreeg iedere morgen het bezoek van prominenten uit de omtrek om zich te laten scheren "per abonnement". (Nu zou men het de dertiende keer voor nientent doen !)

Enkele merkwaardige verkiezingskandidaten.

Volgens Kristien Nuiten in haar licentiaatsverhandeling over de geschiedenis van het socialisme te Oostende, werden de eerste kandidaten voor de verkiezingen te Oostende op de socialistische lijst voorgesteld in 1899.

Hierop stonden twee "eminente persoonlijkheden", die volgens ons zeer weinig te zien hadden met de werkliedenpartij.

De eerste was MARYSSAEL, apoteker, gewezen liberaal die nog dienstdoende burgemeester te Oostende geweest was na de dood van Charles Janssens in Augustus 1887.

Van blauw naar rood, het mocht niet beel baten, ondanks het feit dat Maryssael het meeste stemmen bekam van al de kandidaten op de lijst der socialisten (448) zat hij toch nog ver beneden het peil van de andere lijsten : katolieken tussen 3021 en 3142 per kandidaat en liberalen tussen 3748 en 3888 per kandidaat.

Een tweede kandidaat op de lijst der socialisten was een zekere Jan VAN WULPEN, handelaar, waar we het in "DE PLATE" al verscheidene keren over gehad hebben, dat hij socialist geworden was wisten we tot nu toe niet. Wat ons wel verwondert is dat de Heer Van Wulpen wel vermeld staat op de lijst kandidaten die Katrien Nuiten op de socialistische lijst zette, we vonden echter niets terug over het aantal stemmen dat hij zou behaald hebben, wat we wel terugvonden van de andere "socialisten".

Heeft Jan Van Wulpen zich teruggetrokken vóór de verkiezingen ?
Wie weet er meer over ?

De laatste kandidaat, die is onlangs door kollega Billiet zeer uitvoerig behandeld in ons tijdschrift, is August STRACKÉ. We menen aan deze geschiedenis te mogen toe voegen dat Stracké wel een liberaal was, maar dat hij zich stelde als kandidaat op de lijst van de katholieken voor de gemeenteraadverkiezingen van 1903.

Dat werd hem sterk verweten door de liberalen in hun verkiezingsblaadje : NOCH NU NOCH NOOIT. Ze vonden er zelfs een mop op die wees op zijn twee uiteenlopende "overtuigingen".

Een klant komt een café binnen en bestelt een "Stracké". Waarop de baas vraagt welke consummatie dat is. Hierop de klant : sedert de verkiezingen wordt nu overal in de herbergen in plaats van een "half en half" een "Stracké" gevraagd...

Een half en half moet toen geweest zijn wat ik als kleine jongen kende als een "spécial" in de café van de Koo als in andere koffiehuisen : de helft bruin en de andere helft blond bier uit het vat. Stracké verweerde zich sterk en gaf zelfs een blaadje uit "LES INTERETS D'OSTENDE ET LES ELECTIONS" dat zowel in het Frans als in het Vlaams verscheen en waarin hij ondermeer - als reactie op de liberale aantijging - een aantal namen van katholieke kazakke-draaiers (waarbij zelfs een kerkmeester), opgaf die op de liberale lijst voorkwamen.

Nu der is niets nieuws onder de zon en ik heb personen gekend die twee, drie of zelfs meer partijkaarten op zak hebben, voor het geval ze de een of andere "partijgenoot" van doen hadden. Ik heb er zelfs een geweten die zijn paternoster (rozenkrans) als per toeval uithaalde toen hij bij een katholiek partijgenoot moest zijn en vaststelde dat hij zijn C.V.P. partijkaart vergeten had.

Jef KLAUSING

"FAITS DIVERS" EINDE VORIGE EEUW TE OOSTENDE

1. DE WOEKER BESTOLLEN

In juli 1888 werd ingebroken in de "Berg van Barmhartigheid", beter gekend onder de naam "DE WOEKER", die toen in St. Jozefsstraat gevestigd was. Ondanks de politiepatrouilles die er voorbijgegaan waren om middernacht, te 1 uur en te 2 uur werd niets opgemerkt. De dieven zouden binnengedrongen zijn langs het huis van Fernon dat in aanbouw was.

Men vertelde dat de buit 30.000 fr., zelfs 100.000 fr. zou bedragen hebben. Volgens de Burgemeester in de Gemeenteraadszitting die op de diefstal volgde zou het "enkel" om 10.000 fr. gegaan zijn die volledig gedekt was door het geld dat in kas was...

2. OOSTENDSE VECHTERSBAZEN

Op 16 juli 1888 begon een gevecht op de pier rond 10 uur in de voormiddag, het gevecht duurde tot de middag en werd dan voortgezet tot rond 16 uur op de kaai... zonder dat er één politieagent te zien was. Ze waren misschien de boeresjiezzen aan het opschrijven die verkeerd geparkeerd waren ????

En dat de Oostendenaars van toen van geen kleintje benauwd waren bewijst ons volgend bericht. Op maandagavond 4 september 1899 waren er moeilijkheden met twee engelse klanten in een "maison louche" van de toenmalige Kortestraat (dank zij Mlle. Tratsaert thans Kleine Weststraat). De baas, of was het de buitensmijter kwam zodanig tussen dat de twee toegesnelde politieagenten met grote moeite de twee engelsen uit zijn handen konden bevrijden.

Het waren toen andere tijden te Oostende : nu zijn het de pakkemannen met hun honden die de uitbaters van de gelegenheden in dezelfde wijk moeten beschermen tegen de engelsen.

3. EEN BLOEDIG LIEFDESVERHAAL

En om de rij te sluiten het verhaal van een bloedig drama "fin de siècle". Inderdaad op 25 augustus 1899 gebeurde het in het Hotel de Londres op de Zeedijk.

De gerante van het Hotel, een eerbare weduwe had kennis aangeknoopt met een duitser afkomstig uit Beieren die al jaren te Oostende woonde en had hem zelfs aangesteld als "maître d'hôtel" in het restaurant van het Hotel de Londres. Er was evenwel een kleine moeilijkheid : onze duitser was al getrouwd en zijn echtgenote was gouvernante in het Hotel de La Couronne (destijds langs de Vindictive-laan tussen Kapellestraat en Christinastraat gelegen). Het huishouden foeterde niet gelijk of dat het zijn moest en er was sprake van echtscheiding. Onze gastarbeider van toen verdiende toen wellicht beter zijn brood in het Hotel de Londres en had als toespijs de mollige armen van de 35 jarige weduwe-gerante. Tot op het ogenblik dat mevrouw de gérante haar lieveling op een avond ergens in stad ontmoette aan de arm van een andere schone.

Ze schoot in een vliegende koleire en de volgende dag werd de "maître d'hôtel" op staande voet ontslagen. Syndikaten bestonden er toen nog niet en wat als reden voor dit ontslag opgegeven werd stond ook niet in de krant vermeld, maar laat zich vermoeden : "hoogverraad".

Dat liet de ontslagen "maître d'hôtel" zo maar niet gebeuren en verscheen de volgende middag weer in het Hotel de Londres op het ogenblik dat Mme. la gérante haar middagstutje deed in haar boudoir. Hij drong de kamer binnen en de oorgetuigen verklaarden eerst een woordenwisseling te hebben gehoord en daarna verscheidene revolver-schoten, waarop de weduwe om hulp riep.

Men drong de kamer binnen en vond de arme weduwe "badend in haar bloed" volgens de ooggetuigen.

In werkelijkheid had de kandidaat-moordenaar drie kogels afgeschoten in de richting van de weduwe: het moet een slank mens geweest zijn want twee kogels gingen verloren en de derde schampte op haar hoofd af. Hierna had de duitser, die al bewezen had geen scherp-schutter te zijn nog twee kogels op zichzelf afgeschoten : één ging eveneens verloren en de tweede bleef steken tussen hoofdhuid en schedeldak. Al jammerend vluchtte hij de trappen op, onderweg een paar gordijnen afrukkend waar hij, eens op de zolder gekomen poogde zich mede te verhangen. Maar ook dat lukte hem niet, de sukkelaar. Twee agenten die hem de trappen op gevolgd hadden konden hem nog tijdig bevrijden en mits een kleine operatie om de kogel uit zijn hoofd te verwijderen was hij klaar om voor zijn rechters te verschijnen.

Hoe het verder afgelopen is heb ik niet meer uitgezocht en het heeft ten andere geen belang : de rechtspleging is sedertdien nog altijd ongeveer dezelfde gebleven.

Jef KLAUSING

OOSTENDSE EX-LIBRISSSEN (II)

Vorig jaar lieten we enkele ex-librissen van Oostendenaars of kustbewoners in De Plate verschijnen (1). Thans publiceren we er op de volgende pagina nog eens een vijftal :

1. Hugo PIRON : De Griekse letter in de kaars wijst op het beroep van betrokkene, nl. Psycholoog. De dovende kaars symboliseert het einde der wijsheid en op "het licht".
(litho van Ludwina SOETE, 1957)
2. Jo VERMAUT : Ex-libris wijst op belangstelling van J.V. : muziek en Griekse cultuur.
(ets Roland DEVOLDER)
3. Germain BILLIET : Een Kempische lindeboom met een blauwe zeedistel, wijzend op de streek van afkomst van de Heer en Mevrouw G. Billiet
(houtsnede G. SCHELPE)
4. Wilfried VERLONJE : Een gestyleerd portret van de heer Verlonje, met daarin scheikundige attributen, wijzend op zijn beroep : scheikundig ingenieur.
(pent. Leon DIEPERINCK)
5. Leon HOLLEVOET : Een door de eigenaar zelf ontworpen ex-libris, met Sint-Godelieve van Gistel, zijn woonplaats, met daarachter de zon en de zee en de levensrune, op de voorgrond het boek van de bibliofiel, met links de winkelhaak en rechts een bouwkundige tekenkng, wijzend op zijn beroep : architect.

(1) DE PLATE, dec. 1983, p. 10-13

O. VILAIN

OOSTENDSE EX-LIBRIS

①

④

②

③

⑤

BIOGRAFISCHE GEGEVENS NOPENS OOSTENDSE POLITICI 1830-1914- XVI

VAN GRAEFSCHPEPE Henri Médard

1. °Oostende 21 mei 1864
 2. vader : Joseph Leopold
 3. moeder : Caroline Louise Pol
 4. echtg. : 1. Hortense Brys Oostende 29.12.1888
2. Marie Dewaele Oostende 6.6.1893
 5. beroep : vishandelaar lid Willemfonds 1894
voorz. werkersverbond Help u zelf
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 30.3.1896-1911
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

VAN HOOBRÛCK DE MOOREGHEM Eugène Marie Jean Léoponnucène

1. °Gent 15 april 1791
2. vader : Eugène François Colette
3. moeder : Marie Anne Hamelinck
4. echtg. : de Schieters de Caprycke
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : Senaat V.O. 1839-1846
Senaat Roeselaere

1./R. Devuldere

2.3.4./F. Goethals Dictionnaire généalogique et héraldique des familles nobles du royaume de Belgique Brux. 1830 dl.3 p.13

VAN IMSCHOOT Auguste Philippe

1. °Oostende 22 september 1832 +Oostende 9 september 1904
2. vader : Jean Xavier
3. moeder : Silvie Pauline Augustine De Brock
4. echtg. : Marie Charlotte Joséphine Serruys
5. beroep : eigenaar voorz. later sekretaris handelskamer
majoor bij burgerwacht ; komiteit Ass. lib.
konsulair agent van Italië (1)
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 30/3/1896
schepen 30/3/1896-1903

1.2.3.4.5./overlijdensakte

(1) Bulletin communal de la Ville d'Ostende 1874, p. VI
Portret door L. HERBO in de Handelskamer, Oostende

VAN IMSCHOOT Charles Jean-Baptiste Marie Napoleon

1. °Antwerpen 16 maart 1856
2. vader : Charles Jean Marie
3. moeder : Marie Pauline Huysmans

4. echtg. : Isabelle Thérèse Marie Van Imschoot Oostende 19/4/1884
 5. beroep : rentenier kolonel bij burgerwacht
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1904-ontslag 10/5/1910
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte

VAN ISEGHEM Alfons

1. °Oostende 15 juli 1836 +Oostende 16 maart 1937
 2. vader : Charles Thomas Jean
 3. moeder : Amelie Van Aelter
 4. echtg. : Joseph Sara Smet Brussel 12/9/1888
 5. beroep : kandidaat notaris gem. sekretaris 7/8/1882-1907
konsul Denemarken; vicekonsul Spanje
 6. pol. strekking : liberaal
 7. Pol. loopbaan : prov. raad 1904-1914
- 1.2.3.4.5./ Aug. Van Iseghem

VAN ISEGHEM André Jean

1. °Oostende 29 februari 1736 +Oostende 3 december 1815
2. vader : Josse
3. moeder : Anne Garemyn
4. echtg. : Marie NBegghe Schuerman Kallo 12/9/1765
5. beroep : bankier vrederecht 17/2/1800
7. pol. loopbaan : lid Staten van Vlaanderen tot 1789
schepen 10/2/1777-30/4/1788
burgm. 1/5/1788-1795
24/4/1805-14/4/1813
gem. raad 28/8/1800-19/2/1805

1.2.3.4.5./A. Van Iseghem
Portret door E. BULCKE in Raadszaal, Stadhuis

VAN ISEGHEM Charles Thomas Jean

1. °Oostende 20 april 1827 +Folkestone (eng) 22 november 1915
2. vader : Thomas François
3. moeder : Virginie Mélanie Ocket
4. echtg. : Amélie Van Aeltert Aalst 6/2/1850
5. beroep : eigenaar redakteur Feuille d'Ostende
6. pol. strekking : liberaal katholiek vanaf 1875
7. pol. loopbaan : gem. raad 5/1/1858-1864
schepen 16/1/1864-ontslag 8/11/1875

1.2.3.4.5./ A. Van Iseghem

VAN ISEGHEM Jean Ignace Antoine

1. °Oostende 6 februari 1816 +Oostende 17 februari 1882
2. vader : Jean Joseph
3. moeder : Jeanne De Coninck
4. ongehuwd
5. beroep : bankier, reder, konsul Nederland
 voorz. Ass. lib. 1869
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : Kamer O. 1848-1882
 gem. raad 28/9/1856-1860
 burgm. 29/12/1860-1882

1.2.3.4.5./ A. Van Iseghem
Portret door E. BULCKE in Raadszaal Stadhuis

VAN ISEGHEM Jean Joseph

1. °Oostende 11 april 1784 +Oostende 30 januari 1856
2. vader : André Jean
3. moeder : Marie Begghe Schuerman
4. echtg. : Jeanne Françoise Jacqueline De Coninck Oost. 1/7/1813
5. beroep : voorz. handelskamer en handelsrechtbank ;
 handelaar reder; konsul Denemarken vanaf 1815
 lid société philanthropique des ancienne frères
 d'armes de l'empire français
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : gem. raad 1824-1829
 schepen 1836-1856

1.2.3.4.5./ A. Van Iseghem

VAN ISEGHEM Louis Charles Leon

1. °Oostende 1859 +Brussel 1945
2. vader : Charles Thomas Jean
3. moeder : Amélie Van Aeltert
5. beroep : nijveraar
6. pol. strekking : onafhankelijk
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1894-1914
 burgm. Snaaskerke

1.2.3./A. Van Iseghem
5./Rapport sur l'état de l'administration dans la Flandre occiden-
tale 1897 p. 34

VAN LOO René Charles Auguste Marie

1. °Gent 7 februari 1855 +Oostende 18 mei 1897
2. vader : Charles Henri Désiré

3. moeder : Leontine Van Lokeren
4. echtg. : Clémence Bauwens
5. beroep : advocaat, directeur van het kursaal; kapitein bij
burgerwacht voorz. la jeune garde libérale
sekr. (1886-1897) komiteit Ass. lib. ; sekr.
Cercle Coecilia; lid Willemfonds 1887-
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888-1892
schepen 22/10/1892-1897

1.2.3.4.5./overlijdensakte

VAN SEVEREN Henri

4. echtg. : Bruneel
5. beroep : vrederechter Gistel
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1836-1848
- 4./Mémorial administratif de la Flandre occidentale 1845 p. 200
- 5./ Gazette van Brugge 30/9/1836 p. 2,c

VAN SIELEGHEM François Parfait Marie

1. °Eernegem 2 april 1831 +Diksmuide 9augustus 1893
2. vader : Joseph François Charles
3. moeder : Marie Thérèse Questier
4. echtg. : Elise De Breyné
5. beroep : notariz ; vrederechter te Diksmuide 1868
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 28/5/1861-1868
- 1.2.3.4./Sebrechts
- 5./prov. arch. 1e afd. 105; Sebrechts

VAN SIELEGHEM Gustave Adolf Marie

1. °Eernegem 26 oktober 1825 +Eernegem 12 juli 1893
2. vader : Joseph François Charles
3. moeder : Marie Thérèse Questier
4. echtg. : Hélène Vanderheyde
5. beroep : brouwer
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : burgn. Eernegem
prov. raad Gistel 1868-1886

1.2.3.4.5./Sebrechts

(Vervolgt)

Willy MAERVOET

NOTA BETREFFENDE DE DIENSTEN WELKE TIJDENS DE OORLOG 1914-18 BE-
WEZEN WERDEN DOOR DE AAN BOORD VAN VISSERSVAARTUIGEN AANGEMONSTERDE
ZEELIEDEN, DIE UIT ENGELSE HAVENS VAARDEN.-----

Het is duidelijk dat geen enkel tak van de zeevaart aan de ge-
varen van de oorlog ontsnapt is. Ook de zeevisserij werd er door
getroffen.

De in België ingeschreven stoomschepen waren voorzien van ge-
schut ten einde hun bevoorradingsstaak te kunnen volbrengen en om
te voorkomen dat de leden van de bemanning als vrijeschutters zou-
den worden aanzien, werden zij door de Engelse zeemacht in haar
reserven ingedeeld. Tezelfdertijd kregen de bemanningen onderricht
in het hanteren van het geschut en van zeemijnen ten einde zich
tegen aanvallen van onderzeeboten te kunnen verdedigen.

Deze treilers hadden niet enkel tot taak de visvangst te bedrij-
ven maar dienden tevens de kleinere zeilschepen te beschermen,
eventueel offensief tegen de vijandelijke duikboten in te grijpen
en in elk geval hulp te verlenen aan de geallieerde schepen die in
nood zouden verkeren.

Het kranig gedrag van onze vissers werd destijds in Engeland
geprezen en menige visser werd met het DISTINGUISHED SERVICE CROSS
onderscheiden.

Het past hier een lijst op te geven van de gevechten die zij
leverden, van de verliezen die ze leden en van de bemanningen die
door hen gered werden.

AANTAL GEREDDE BEMANNINGEN

0.130	Jacqueline	Schipper	BLOND2 Ars.	26.05.1915	29 man
0. 85	Président Stevens	"	DEFER A.	29.06	125 man
0. 82	Gaby	"	DECLERCQ A.	30.06	25 man
0. 35	Alfred Edith	"	BROUCKSON R.	4.07	18 man
0.151	Nadine	"	PONJAERT L.	25.12	42 man
0. 83	Marcelle	"	WITTROCK A.	23.03.1916	5 man
0. 82	Gaby	"	DECLERCQ A.	2.05	4 man
0. 97	Marie-Louise	"	BEUREN H.	30.01.1917	5 man
0. 25	Koning Albert	"	ZANDERS E.	2.02	3 man
0.151	Nadine	"	PONJAERT L.	30.03	73 man
0. 55	Comte v.d. Burgh	"	VANWETTER A.	29.04	6 man
0.140	Raymond	"	BLONDE Ars.	12.06	32 man
0. 81	Prinses Marie-José	"	LEFEVER P.	5.06	4 man
0. 81	Isa	"	DEDRIE L.	2.07	24 man
0. 85	President Stevens	"	DEFER P.	6.08	33 man
0.170	Delta A.	"	GODERIS H.	6.10	25 man
0. 76	Ibis VI	"	COOPMAN Fr.	2.02.1918	18 man
0. 87	Emmanuel	"	PINCKET P.	1918	2 man
0. 76	Ibis VI	"	COOPMAN Fr.	1918	3

Engelse vlie-
geniers

GEVECHTEN MET DUIKBOTEN

O.130 Jacqueline	Schipper	BLONDE Ars.
O.140 Raymond	"	BLONDE Ars.
O. 81 Isa	"	DEDRIE L.
O.131 John	"	PINCKET P.
O. 75 Ibis V	"	BRIJS Alb.
O.154 Marguerite	"	VERDUYN
O. 38 Pr. Marie-José	"	KLAUSING L.
O. 43 Marthe	"	AZAERT P.
O. 55 Comte v.d. Burgh	"	VANWETTER A.
O. 35 Alfred Edith	"	BROUCKXON R.
		(ramde een duikboot)
O.120 Baron Ruzette	"	ZONNEKEYN
O. 85 President Stevens	"	DEFER P.

VERLIEZEN IN SCHEPEN

O.213 Louis Emile	Schipper	SMISSAERT	7.10.1914	op een mijn gelopen
O.171 Delta B.	"	TITELJON	2.06.1915	door duikboot gezonken
N. 1 Vivid	"	NYVILLE	14.07.1915	op een mijn gelopen
O.218 Alfr. Marceline	"	DESOMER	7.11.1916	door duik- boot gezonken
N. 25 Hendrik	"	VIAENE L.	23.11.1916	" "
O.126 Neptune	"	ZONNEKEYN	26.12.1916	getorpedeerd
N. 20 Marguerite	"	DECROP P.	30.12.1916	"
O. 83 Marcelle	"	WITROCK A.	30.01.1917	"
P. 85 Justine Marie	"	LEENAERS L.	19.02.1917	"
P.103 Diamant Cross	"	VERCOUTER A.	1.03.1917	"
P. 51 Marie Zenobie	"	CHRISTIAEN C.	23.4.1918	"
P. 59 Lejeune Arth.	"	CALCOEN L.	29.01.1918	"
P. 48 Marie	"	GONSALES P.	29.01.1918	"
O. 31 De twee Marcels	"	CORNEAU H.	29.01.1918	"
O.216 Edouard Marie	"	SEVERY J.	5.03.1918	"
O.170 Delta	"	COENE L.	24.04.1918	"

Dit beknopt overzicht demonstreert voldoende welk aandeel de visserij in de oorlog had.

Door het K.B. van 20 mei 1915 uit te vaardigen bewees Z.M. Koning Albert volledig op de hoogte te zijn van de gevaren waaraan de vissers blootgesteld waren, vermits het pensioen van tijdens de oorlog gewonde vissers verdubbeld werd en deze maatregel eveneens van toepassing was op de weduwen en wezen van de vissers die op zee voor het Vaderland gevallen waren

In welke omstandigheden vaarden onze vissers tijdens de oorlog 1914-18 ?

DE ZEILSCHEPEN : deze zetten koers naar de visgronden die hen aangeduid werden door de Engelse zeevaartautoriteiten, bij wie zij zich moesten melden alvorens de haven te verlaten.

DE STOOMTREILERS : deze waren over drie thuishavens verspreid(1)
- Milford-Haven : alle Belgische treilers vaarden onder Belgische vlag en waren met geschut bewapend. Indien ze aangevallen werden moest de Engelse vlag gehesen worden en moest de bemanning het uniform van de Engelse Zeemacht aantrekken, opdat ze niet als vrijsschutters beschouwd of behandeld zouden worden. Hieruit volgt dat ze militairen waren onder vreemde vlag, alhoewel ze niet als zulks beschouwd werden.
- Fleetwood : de Belgische schepen vaarden er onder Engelse vlag met Belgische bemanning en per groep van vijf schepen die in de mate van het mogelijke te samen bleven. Een van deze vijf schepen was bewapend en voer onder het bevel van Engelse officieren met Engelse kanonniers aan boord. Ze vaarden in dezelfde voorwaarden als de schepen van Milford-Haven.

Deze Belgische bemanningen gaven blijk van moed en zelfopoffering. In feite verzekerden ze twee diensten, namelijk de bescherming van de kustbootjes en de bevoorrading van Groot-Brittannië en zijn Geallieerden. (2)

(1) In de nota wordt de derde thuishaven niet vermeld.

(2) Deze nota werd destijds opgesteld door het Sekretariaat van de "Federatie van de Belgische Zeelieden der beide Oorlogen" Oostende, met de wens dat de bewezen diensten met deze van de militairen uit Wereldoorlog I zou gelijkgesteld zijn geworden.

ENSORIANA

-Pascal BONAFoux, Les peintres et l'autoportrait, Genève (SKIRA), 1984

Luxeuze kunstepublicatie over het zelfportret ; met reproductie in kleur van vijf ENSOR-schilderijen : "Troostende maagd", "Ecce homo", "Gevaarlijke koks", "Ensor omringd door maskers" en "Zelfportret met Bloemenhoed".

- Phil MERTENS (red.), Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België.

Inventaris-Catalogus van de moderne schilderkunst, Brussel, 1984
800 blz. dikke catalogoog met afbeeldingen van de 15 ENSOR-schilderijen in bezit van het museum. Andere Oostendenaars erin vermeld : BEERNAERT, BOEL, ELIAS, GERBOSCH, HALLE, HAMMAN, FINCH, MUSIN & SPILLIAERT.

N.H.

LIDGELD 1985

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkundige Vereniging "DE PLATE" is voor 1985 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid : 350 fr.

Steunend lid :	500 fr.
----------------	---------

Beschermend lid : (vanaf) 1.000 fr.

Mogen we onze leden vragen gebruik te maken van hun hierbijgevoegd stortingsbulletin ?

J. -P. F.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Museum van "De Plate" is ter gelegenheid van de tentoonstelling "Oostendse Haven" geopend op volgende data :

Van zaterdag 17 november tot zondag 25 november ; (dinsdag 20 november niet) de zaterdagen 1, 8 en 15 december en van zaterdag 22 december tot maandag 31 december (Kerstmis 25 december niet) telkens van 10 tot 12 uur en 15 tot 17 uur.

G.Y.

LEON SPILLIAERT : NIEUWE CATALOGUS

n.a.v. een SPILLAERT-tentoonstelling (october/november 1984) in de Galerie de Exposições Temporárias van de Fundação Calouste Gulbenkian te Lisboa verscheen een 64 blz. dikke tentoonstellingscatalogoog met twee basisartikels (L. SCHOONAERT & F. EDEBAU), een biografie, een bibliografie en uiteraard tal van foto's.

Zo is SPILLIAERT nu eindelijk ook voor het Portugese taalgebied toegankelijk.

N.H.

IN DIT NUMMER :

blz. 3 : N. HOSTYN: Vergeten Oostendse kunstschilders :
XLVIII : Willy FINCH

blz. 6 : J.H. KLAUSING : Oude herinneringen van Oostende in Spanje;

blz. 7 : A. VANDENAUWEELE : Een overzicht van vijftig jaar Oost-
endse Kursaal (3) :

blz. 17 : N. HOSIYN : Monumenten en gedenkplaten te Oostende :
XXII Int. verbodering door postverkeer
XXIII De leeuw in het Leopoldpark
XXIV Levensritme van G. Holmans:

blz. 19 : J.H. KLAUSING : Verkiezingsevenementen te Oostende

blz. 22 : O. VILAIN : Oostendse ex-librissen (II).

blz. 2+ : W. MAERVOET : Biografische gegevens over (XVI):

blz. 28 : Nota betreffende Oostendse vissersvaartuigen 1914-1918

TEKSTOVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONGPGAVE

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heenkundige Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEENKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 339. en nr. 3395.

Hoofredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

13e jaargang, nr. 12 december 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

DECEMBERACTIVITEIT

De Oostendse Heenkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een filmvoordracht die doorgaat op : donderdag 20 december 1984 om 20u30

ONDERWERP : OUD EN NIEUW OOSTENDE FILMISCH GEZIEN.

Gebracht door : de CINECLUB Oostende, bij name van haar ondervoorzitter A. BAES en andere leden.

Om materiële redenen moest de oorspronkelijke aangekondigde voordracht over de FILM TE OOSTENDE afgezegd worden. Wij verontschuldigen ons hiervoor. U verliest echter niet aan de verandering want vanavond brengt U de Oostendse CINE CLUB een reeks kortfilms over uw stad. De 37 jaar jonge Oer-Oostendse Cineclub herbergt in haar midden een reeks fervente amateurkneesten die zich in de loop van de jaren, in het genre, op een internationaal peil wisten te hissen. Van hen krijgen wij vanavond een 6-tal kortfilms te zien, die U het Oostende van voor zoveel jaren als het Oostende van nu laten zien. Als verrassing zit er zelfs een filmpje bij over Neen we zullen het U niet verklappen. Komt U zelf maar even kijken. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook de niet-leden van harte welkom.

J.B. DREESSEN

TENTOONSTELLING : 1584-1984. 400 jaar Oostendse haven

Langs deze weg betuig ik mijn dank aan de leden die zich ingezet hebben om deze tentoonstelling op te bouwen. Aan de heren G. CORNILIE, J.B. DREESSEN, Jean Pierre FALISE, Fernand GEVAERT, Norbert HOS-
TYN, Jean HUYS, Emiel SMISSAERT, Gerard VANDAMME, Louis VANDECAS-
TEELE, Desire VAN DUYVENBODEN, Richard VERBANCK, Omer VILAIN, Gil-
bert VERMEERSCH, alsook Mevrouw Betty ... mijn hartelijke dank voor hun inzet waardoor deze tentoonstelling op een minimum van tijd tot stand werd gebracht.

A. VAN ISEGEHM

KERST- EN NIEUWJAARSANBIEDING. "HET OUDE OOSTENDE EN ZIJNE DRIE-
JARIGE BELEGERING 1601-1604".

Door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, afdeling Oostende wordt ons een enige gelegenheid geboden om aan zeer aantrekkelijke voorwaarden het belangrijk werk van Edw. Vlietinck, "Het Oude Oostende en zijne Driejarige Belegering 1601-1604", aan te kopen.

Het boek werd in herdruk uitgegeven door de V.V.F. in 1975. De normale verkoopprijs bedraagt 900 bfr. Ter gelegenheid van de eindejaarfeesten biedt de V.V.F. het boekwerk aan tegen de gunstprij van 555 fr.

Enkele exemplaren zijn ter beschikking in ons HEEMMUSEUM in het Feest- en Cultuurpaleis. Te bevragen bij Gilbert VERMEERSCH of Desiré VAN DUYVENBODEN. Contante betaling.

Gelet op de uitzonderlijke voorwaarden en de waarde van het werk is het boek een geschikt gelegenheidsgeschenk.

Warm aanbevolen.

G.V.

LEDEN VAN DE KUNSTKRING OOSTENDE

De heer L. BAEYS, zoon van de vergeten Oostendse beeldhouwer Prosper BAEYS waarover in ons tijdschrift (DE PLATE nr. 1/1984 blz. 84/7 en 84/8) een uitgebreide biografie verscheen was gedurende jaren secretaris van de OOSTENDSE KUNSTKRING; Op mijn vraag naar de leden van de Kunstkring, die hij nog gekend had, ontvingen wij het hiernavolgende lijstje.

J.B.D.

Naamlijst van de Oostendse kunstenaars, vanaf de jaren 1900, die ik gekend heb.

BEULENS vader en zoon. Vader Beulens was een der medestichters van de Koninklijke Kunst Kring.

BAETEMAN Jan (bankbediende) BOEL Louis, BOEL, Pierre, Pieter Nicolaas BOEL, BAEYS Leopold (pentekenen) BULCKE Emiel, DE BROEK Jozef, stichter der K.K.O. alsook oud directeur van de Kunst Academie van Oostende. Jan DECLERCK stichter K.K.O. DELANOY, James ENSOR, Melle FAIGNAERT. GERBOSCH, Albert HAGERS, Jan HONGELA, LUST René VITAL KEULER, gebroeders DELARUWIERE, MICHIELS, MINNEBO, H. PROVE Hubert, PERMEKE vader en zoon, ROYON Louis, medestichter K.K.O. en ex-commandt RMT., ROYON Lucie, Mej. RUCLOUXI, dame JACQUART, SOREL Gustaaf oud bestuurder der Kunst Akademie Oostende en zoon Lino. SPILLIAERT Leon, TEUNISSEN Pieter oud brigadier bij de pompieers. VAN CUYCK Okttaaf en zijn broer Michel. VAN HESTE vader en zoon, VAN HOUCKE Arthur, VAN DE VELDE Charles. De gebroeders Pierre en Henri VERBEKE, VERVARCKE Albert, Pentekenaar en waterverf VAN TOURNHOUT M.

Beeldhouwers : BAEYS Prosper, PETIT, SLESSAERT, MINNEBO, Mej. HENNO R., SIMONS. Snedewerkers : MATHIEU

Velen van deze kunstenaars zijn reeds overleden. Waaronder verschillende beroemd werden. Of nooit hebben kunnen naam maken, of in de grote Oostendse vergeethoek zijn geraakt. Wat zeer jammer is, gelukkig zijn diegene die nog werken bezitten van die vergeten kunstenaars.

L. BAEYS BREDENE

84/205

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS -XLIX : ANTOINE SCHYRGENS

Gegevens uit de Burgerstand :

Pierre-Marie-Joseph-Antoine SCHYRGENS

Geboren te Liège op 27 september 1890 als zoon van
Théophile-Jacques-Joseph-Marie SCHYRGENS(+Seraing) en
Marie-Dieudonné-Josephe LEBEAU (+Leuven).

Vader was een magistraat van Nederlandse origine.

Gehuwd met Simone-Marie COLSOULLE

Overleden te Oostende op 22 december 1981.

X X X

SCHYRGENS combineerde zijn studies als architect met teken- en schilderlessen. In 1914 behaalde hij te Liège het architectendiploma.

SCHYRGENS vervulde een actieve rol in het Oostends kunstleven tussen de twee wereldoorlogen.

Hij schreef kunstkritieken in het locale weekblad "Le Littoral" en in 1934 was hij samen met Gustaaf SOREL, Alphonse BLOMME e.a; herstichter van de toen totaal verkommerde Oostendse kunstacademie (1).

Van 20 tot 30 juni 1934 exposeerde Antoine SCHYRGENS in de "Cercle d'Art" te Oostende.

Op de kaft van de catalogus-brochure lezen we volgend proza van James ENSOR :

POUR LOUER ANTOINE SCHYRGENS EN PEU DE MOTS

Que vous dire. Vous êtes bon, vous êtes probe, vous travaillez comme quatre ; vous vous coupez en quatre pour défendre vos confrères, rare exception chez les peintres d'occasion ou dévorants du temps présent.

Combien vos qualités me touchent et m'émeuvent.

Picturalement parlant, je devrais consacrer à votre art un éloge farci d'adjectifs ronflants, chers aux critiques de tous les temps.

Une fleur de pensée poussée sur nos champs, chantera mieux vos louanges, et mon geste mesuré vous plaira davantage.

Schyrgens, soyons bons, voyons grand.

James ENSOR,
Ostende, juin 1934

De catalogus omvatte 21 nummers :

1- 4 : De Panne	14 : Vaart te Jabbeke
5- 9 : Sloep te Oostende	15-18 : Leuven
10-11 : Molen te Leffinge	19 : Landschap
12 : Kerkje van Mariakerke	20 : Sloep te Oostende (ets)
13 : Duinen	21 : Kerk (ets)

In december 1934 - januari 1935 exposeerde hij in een groepssalon onder het motto "Le Petit Tableau" in de Galerij Studio (Adolf Buylstraat, 36). Hij exposeerde er 3 "Sloepen te Oostende", 4 "Sloepen te De Panne" en een ets "De Sinte-Gertrudis te Leuven".

Bij gelegenheid trad hij op als affichekunstenaar, oa. voor de Oostendse velodroom en voor de Zeewijding. Hij tekende ook illustraties voor het tijdschrift "Oostende Thermal" 1934.

Op een Antony-foto uit augustus 1937 zien we SCHYRGENS in het Kur-saal te midden een gezelschap kunstenaars en kunstminnaars. We herkennen ook J. ENSOR, E. BULCKE (rechts van SCHYRGENS) en J. DE CLERCK (2).

SCHYRGENS was een voor zijn tijd druk reiziger : Hij bezocht Italië, Zuid-Frankrijk en Canada.

In 1957 liet hij zijn memoires publiceren. Hij gaf het boek de titel "Le monde inconnu des artistes" mee. 260 blz. dik en vol interessante gegevens over het Oostendse kunstwereldje tussen 1918 en 1940. Op de kaft prijkt een portret dat SCHYRGENS destijds van James ENSOR schilderde.

Tot kort voor zijn dood was de kranige, hoogbejaarde en praatlustige Antoine SCHYRGENS nog actief als kunstenaar. Bijna dagelijks kon men hem nog per fiets langs de Zeedijk of op het Staketsel zien, schetsboek en aquarelbenodigdheden bij de hand.

Zijn appartement, hoek Capucijnenstraat/Verloren Straat was een schrijn van kunstwerken en artistieke souvenirs in een lang, welgevuld leven vergaard.

Ondanks zijn hoge leeftijd liet niets zijn plots heengaan vermoeden.

Het Museum voor Schone Kunsten van Oostende bezit een aantal aquarellen van SCHYRGENS. Maar zijn werk vindt u vooral in tal van privéverzamelingen. Het zijn marines, portretten, straattaferelen, veelal in aquarel uitgevoerd.

N. HOSTYN

1. Op een foto in Y. VYNCKE, Kent u ze nog, de Oostendenaars ? zien we SCHYRGENS in gezelschap van leraars en leerlingen van de Academie, toen nog in de Noorse Stallingen ondergebracht.
2. Afgedrukt in N. HOSTYN, Elise Bulcke, Oostende, 1980.

VAN SIELEGHEM Joseph François Charles

1. °Leffinge 14 oktober 1788 +Eernegem 1 april 1861
 2. vader : Jean
 3. moeder : Françoise Questier
 4. echtg. : Marie Thérèse Questier
 5. beroep : notaris
 7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1848-1854/1859-1861
- 1.2.3.4.5./Sebrechts

VAN VYVE Henri Edgar Frédéric Guillaume

1. °Brugge 1829 +Oudenburg 8 november 1905
 2. vader : Jean
 3. moeder : Julie Dhont
 4. echtg. : Mathilde Affenaer
 5. beroep : brouwer
 6. pol. strekking : katholiek
 7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1887-1890
- 1.2.3.4.5./Sebrechts

VERBEKE Alois

1. °Aarnele 20 december 1834
 2. vader : François
 3. moeder : Françoise De Smet
 4. echtg. : Mélanie De Zutter
 5. beroep : nijveraer
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1892-1894/1905-1912
- 1.2.3.4.5./ R. Devuldere

VERDEYEN Georges

1. °24 december 1871
 2. vader : Jules Corneille
 5. beroep : advocaat komiteit Cercle Coecilia; komiteit Ass. lib. -1889-1900); komiteit jonge liberale wacht 1903; lid Ligue lib. 1907; komiteit Union lib. 1912
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1908-1914
- 1.5./Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1907 p. 23
- 3./Echo d'Ostende 19/7/1903 p.3,c

VERHAEGHE Charles Louis

1. °Elverdinge 14 april 1817 +Oostende 10 mei 1906
 2. vader : Pierre Dominique
 3. moeder : Barbera Desmadryl
 4. echtg. : 1. Marie Thérèse Lauwagie
2. Marie Thérèse Maertens Oostende 27/3/1888
 5. beroep : koetsenmaker of kleermaker
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gen. raad 2/9/1872 - ontslag 7/7/1880
- 1.2.3...5./overlijdensakte
5./Annuaire d'Oostende 1909, p. 217

VERHAEGHE Denis René

1. °Canegem 7 april 1843 +Oostende 10 november 1899
 2. vader : Milan Adolf
 3. moeder : Marie Louise Vandecasteele
 4. echtg. : Joséphine Pauline Baele
 5. beroep : hotelier, directeur van het kursaal
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gen. raad 30/3/1896-1899
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VERHAEGHE Georges Denis René

1. °Oostende 5 april 1876 (+ Oostende 1936)
 2. vader : Denis René
 3. moeder : Joséphine Pauline Baele
 5. beroep : geneesheer
komiteit Union lib. 1912
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gen. raad 1980-1912
schepen 1/1/1912-1914
- 1.2.3./geboorteakte
5./Noch nu noch nooit 1903 p.2,d

VERHAEGHE Louis François

1. °Ieper 9 september 1811 +Oostende 10 mei 1870
 2. vader : Charles Eugène
 3. moeder : Barbe Cecile Denorme
 4. echtg. : Hortence Lanszweert
 5. beroep : geneesheer
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gen. raad 1852-1863
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

VERKEEREN Leopold Louis

1. °Waregem 20 november 1831
2. vader : Jean Baptiste
3. moeder : Julie Bernadine Dauman
4. echtg. : Marie Jesuffrad Oostende 4/3/1862
5. beroep : veekoopman
erevoorz. Vlaamse koorzangmaatschappij (1)
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gen. raad 6/1/1891-1/1/1900
- 1.2.3.4.5./huwelijksakte
(1) Oostende's belangen 7/11/1895 p.1,a

WIELAND, Auguste

7. pol. loopbaan : Burgemeester 10 floréal VI-22 Thermidor
(29.04.1798-9.08.1798)
vervangend lid Nationaal Congres
Gemeenteraadslid 1830-1836

WILLEM Désiré

1. °Gistel 22 september 1850
2. vader : Edouard
3. moeder : Rosaly Marly
4. echtg. : 1. Lucie Lams Oostende 16/2/1879
2. Marie Brunet Oostende 15/5/1888
5. beroep : bediende : herbergie
luitenant adjudant majoor bij burgerwacht; voorz.
Vlaamsch Verbond
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gen. raad 30/3/1896-1914
- 1.2.3.4./huwelijksakten
5./ in 1e huwelijksakte, L. Lams : herbergierster, Willem bediende
in 2e huwelijksakte Willem herbergier.

YSENGRIN, Jean-Baptiste

1. °Oostende 25 november 1785 +Oostende 19 februari 1845
2. vader : François Maria Joseph
3. moeder : Marie Joséphe Callens
4. ongehuwd
5. beroep : notaris
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : schepen 1831-1836
gen. raad 1836-1845
- 1.2.3.4.5./overlijdensakte

- EINDE -

Willy MAERVOET

N.v.d.r. Onze oprechtste dank aan de heer W. Maervoet die ons toestemming verleende zijn proefschrift over de Oostendse politici in ons tijdschrift op te nemen.

KIESSTRIJD TE OOSTENDE

Ik kreeg kennis van een oproep tot de kiezers voor de geneenteraad, dat moet in het begin der jaren dertig geweest zijn.

Het "manifest" heeft het formaat en de vorm van een doodsbrief en op de adreszijde is met de hand geschreven :

enige kandidaat :

Mijnheer August Vanderbeke
Coiffeur de Dames
Vindictivekaai

Oostende - België.

Dat moet onze fameuze "Col en Manchette" geweest zijn die zich toen, opgestoot door een bende "farceurs" kandidaat stelde voor het burgemeesterschap (inderdaad - en we hebben nog wel andere gasten gehad die het zover gebracht hebben) van Oostende.

Over Meneer August moet ik niet verder vertellen, dat deed collega Omer Vilain al lang geleden reeds in zijn wandeling "Langs 't hard zand".

Maar wat belooft de nieuwe partij de "Farcisten" toen aan de toekomstige kiezers ?

Hier volgt de tekst van het "Manifest der Farcisten"

Waarom niet !

Wij zien Klerikalist, Socialisten, Liberalisten, Vossisten en nog veel andere artiesten, ten strijde trekken om ons lief stadhuis (eene fameuze melkkoe) te veroveren waarom wij Farcisten zouden wij het ook niet wagen te meer dat wij van de zegepraal overtuigd zijn en dat wij alléén in staat zijn onze medeburgers te helpen in de tegenwoordige toestand.

O N S P R O G R A M ?

Wij beloven alles !! Vrijheid voor eenieder !!

Politiek : Wij zijn van alle gedachten, zelfs vliegende - Elke opinie staat vrij en wordt in onze partij geëerbiedigd.

Talen : Voertaal op 't stadhuis : Volapuk of Esperanto wij Farcisten spreken alle talen zelfs "Chipeneez".

Vrouwen : Wat hun betreft, wij houden er aan ze bij tijd en leed te ondersteunen en bij te staan in alles wat mogelijk en onmogelijk is, voldoening geven op alle manieren en hun toelaten hun huishoudelijk budget klaar te spelen : Wit brood 2 voor 1 frank / Patatten 50 centiemen het steen, goedkoop vleesch, goedkope visch (bijzonder kabbret). Beste boter 10 frank per kilo (om de visch te bakken). Engelsche Lambton koolen a 5 frank de zak.
Maximum prijzen van alle eetwaren
Afschaffing der vervloekte alkooldwet, de goede pinte en

een goeie borrel van vroeger aan een kluite
Afkeuringe van alle verschingen en allerhande nanaaksels

Financiën : Hulp aan aristocratie (High Life) en nieuwe armen, zowel als de proletariërs, allen zullen welkom zijn aan 't kantoor van Stadsontvanger.

Wij kennen een Beersteen die ons vijftig millioen geeft (leening voor 99 jaren zonder intrest).

Stadsbestuur : Wij zullen ons mandaat gratis voor niet uitoefenen en ons vergenoegen met den afval.
Dezen die er te veel zijn zullen weggezonden worden, deze die er ontbreken opvullen, ze seffens vast benoemen en allen 25 % opslag geven.

Onderwijs : Verplichtend, maar eenieder is vrij zijne kinderen of die zijner vrouw naar de school te zenden zijner keus.

Feesten : Alle dagen muziek (baladeuse) schoppers, stampers, loopers en alles wat leute bijbrengt.
Tweemaal 's jaars foore op de Groote Markt
Mastklimmingen en ringstekingen in de kleine en korte straatjes.
Wit en zwart in de Kapellestraat - Eierslaan in de Adolf Buylstraat.
Drie weken Karnaval (het is toegelaten alle dagen te maskeren)

Spelen : Hoe meer hoe liever - vrij onder alle opzichten.

Wijkverbeteringen : De straten der populaire wijken goed en netjes onderhouden, zwendokken oprichten : Butterpit, Kroontje, Blauw Kasteel, Liefkemoreshoek, enz.
In die wijken vliegenvangers plaatsen, en een einde stellen aan alle geurige uitwasemingen.

Vee : Afschaffing van 't doodsteken - Verboed de m.. de beesten te stroopen - en op den rooster te leggen, afschaffing van de bloedpoupe.

Yzernijverij : Afbreken van de oorlogsvloot, met de afval eene Monumente en Kolossaale brug bouwen over de nieuwe vissershaven.

Visscherij : Doorbreken der sluizen tot een 't Waterhuis om de schepen toe te laten binnen te varen bij alle tij net als te Nieuwpoort.
Aanvoer van minstens 10 stoomtrawlers per week, met een beetje van alles, omdat ze 80 tot 100 duizend franken per reis opbrengen, om toe te laten de vloot te vergrooten en de vischhandelaars niet gedwongen zouden zijn zich op een ander te voorzien.
Voor de bootjessjouwers de minimum prijzen inbrengen, garnalen 15 frank per kilo. Sprot bij groote vangst 50 fr. en bij geringen vangst 100 fr. per kilo.

Hoop : Wij koesteren de hoop dat alleman voor ons zal stemmen en ons wit puntje zwart maken.

De Farcisten

STEMT ONDER N° 7

N.B. : voor wie de toestand van die jaren gekend en/of beleefd heeft zit er wel een hoop humor (hoewel niet altijd van de fijnste kant) in dit manifest. En voor wie nog te jonge is en naar van horen zeggen weet of niet : er is niets nieuws onder de zon en de politiekers beloven nog altijd hetzelfde wat ze vijftig jaar en meer geleden beloofd hebben . 't Zijn maar de kiezers die zich laten vangen.

Jef KLAUSING

BOEKEN :

Hoe men over Oostende schrijft :

Door de uitgeverij PVF verscheen in 1980 een boek "La Belgique" door P. de BOISDEFFRE.

Natuurlijk waren we benieuwd wat er over Oostende te lezen stond.

Dat we even gefronst hebben bewijzen volgende passussen :

p. 192 : "De plus, la ville ne manque pas d'atouts "culturels" : un hippodrome tout neuf ; deux parcs, dont l'un est charmant (le parc Léopold, 8 ha), l'autre très vaste (le parc Marie-Antoinette, 50 ha : un petit bois de Boulogne)..."

Dus ons hippodroom is een "atout culturel" en hoeveel namen zal men ons Bosje nog geven ?

p. 193 : "Cependant, comment s'enthousiasmer pour une ville d'eau où les maisons ont six étages, où les terrasses des cafés, l'été, sont inaccessibles, où l'on fait la queue devant les magasins comme à Londres...?"

Nog een geluk dat de auteur niet geschreven heeft "zoals in Moskou"!

O.V.

PIERCONSTRUCTIES

Door de Kring voor Heenkunde Dr. Van Danne uit Blankenberge werd een belangrijk werkje uitgegeven over "Pierconstructies te Blankenberge", geschreven door R. BOTERBERGE. Voor onze kustgeschiedenis-liefhebbers aan te bevelen.

Prijs 20 fr. + 40 fr. port : Te bestellen bij hogervermelde Kring
Rek. nr. 068-0939170-13.

O.V.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XXV :
"HULDE AAN LEON SPILLIAERT" VAN BEELDHOUWER GERARD HOLMENS
----- (PLANTSOEN CANADAPLEIN) -----

Dit beeld werd door de Vlaamse Toeristenbond bij de Oostendse beeldhouwer Gerard HOLMENS besteld met het oog op plaatsing te Oostende in 1964, het faneuze jubeljaar "Oostende 1000". Het initiatief kwam van toenmalig VTB-voorzitter Jozef VAN OVERSTREETEN.

In "De Toerist", halfmaandelijks orgaan van de V.T.B., jg. 44, N° 17, sept. 1964 was er heel wat te doen over Oostende, Spilliaert en beeldhouwer HOLMENS. Het is dan ook voornamelijk uit deze publicatie dat we hebben geput om deze bijdrage te stofferen.

Over de man die door dit monument gehuldigd werd, nl. kunstschilder LEON SPILLIAERT (1881-1946)

kunnen we kort zijn : er zijn immers al te veel publicaties over zijn leven en werk voorhanden en bovendien vlot toegankelijk voor de geïnteresseerde lezer (1). Zinloos dus om dat hier nog eens allemaal te herkauwen.

Over de beeldhouwer
GERARD HOLMENS (°Oostende, 1934)

een tekst van kunstcriticus P.J. GUILLEMIN, in 1964 afgedrukt in het geciteerde VTB-tijdschrift, nu 20 jaar geleden :

"In september wordt hij dertig en toch heeft hij al vijfmaal zoveel beeldhouwwerken staan in alle hoeken van Vlaanderen. Ver buiten onze gouwen is hij trouwens bekend en zolang is het niet geleden dat wij hem bestempeld lazen als een natuurtalent dat "das allbewegliche Plasma in eigene Formbahnen drängt". Beeldhouwen doet hij sedert 1952 en dat kun je hem zeker aanzien ; onder een niet te disciplineren haardos zit er een bleek gezicht dat, rond de twee scheutjes vlam, het steengruis voor immer in de poriën heeft genomen.

In 1961 kreeg hij zijn eerste grote tentoonstelling in het Kursaal te Oostende. Een revelatie, die tentoonstelling, die veler mond deed openvallen. Daar stond een deel van Holmens' werk sedert 1958 te zien en over dat deel schreef Marcel Duchateau : "Schier elk beeld vertegenwoordigt een precies te lokalizeren stadium van het ontwikkelingsproces, dat Holmens van het figuratieve naar het niet figuratieve bracht. Voor haarzelf levert dergelijke ontwikkeling het bewijs dat Holmens een geboren beeldhouwer is, met andere woorden dat de groei van zijn kunst door inwendige factoren wordt geleid en niet door uitwendige invloeden..."

Wie thans het atelier van Holmens bezoekt zal er, in open lucht,

een stukje bevestiging vinden van wat Duchateau vier jaar geleden schreef. In zijn evolutie is Holmens een paar etappen verder geraakt, zonder sprongen, doch met de verstrengeling van twee figuren (waaraan Duchateau het kenmerk zag van Holmens werk) heeft de beeldhouwer afgerekend. Men heeft net de indruk dat de man zich een tijd lang heeft stuk gehouwen in diepten, holten en lianen, zegge in kronkelingen, die zijn techniek aanzuiverden, doch tevens peilingen waren naar een nieuwe dimensie. Om dit zoeken te belichten kunnen wij verwijzen naar een stukje dat Flaubert, anno 1874, schreef in "La tentation de Saint-Antoine". Daarin zei de prozalist : ik zou willen vleugels hebben en een schors, ik zou ook een slurf willen en als een slang zou ik mijn lichaam graag kronkelen. in duizend deeltjes zou ik willen wegspringen, lucht zou ik willen zijn in de lucht, en ik zou me als een plant willen ontploien, ik zou willen schitteren als het licht, mij in alle vormen terugvinden, ieder atoom doordringen en tot in het diepste wezen van de natuur neerpeilen..." Zo vinden wij bij een realist van de negentiende eeuw de nood aan metamorfoze terug, die een echt kunstenaar eigen is. Diezelfde nood aan wijziging en "ver-leven" vinden wij wellicht ook bij Holmens, en wel bepaald in zijn streven om in harde steen het innerlijk en geheimzinnigssamenhangen van het scheppingselement weer te geven. Vroeger met lianen, holten en diepten, nu met palen en hoogoplaaiende scheuten leven.

Van Holmens zelf zul je het niet te weet komen. Wél zal hij je zeggen dat hij (wildzang van natuur) nooit van sprongen heeft gehouden en dat men met die sprongen trouwens vaak in het slijk buitelt. Hij houdt er op los (in "taille directe" heet het), palen, plantaardige elementen en organen. Hij zoekt en houdt, houdt en zoekt, en tevergeefs tracht hij dat zoeken onder woorden te brengen. Hoe moet je in godsnaam aan een leek iets vertellen dat je zelf alleen in steen kunt zeggen ? Toch iets, één element : "Ik hou van continuïteit, in het leven en in mijn werk, ik hou van volheid, weet ge, van iets dat zo vol en af is dat het uit diverse hoeken kan worden gezien als zoveel stukjes van eenzelfde eeuwigheid... Ja, die eeuwigheid was er natuurlijk te veel, verdraaid, met die woorden loopt het bij mij altijd mis..."

Na die uitloper in het rijk van de theorie hebben wij Holmens gepolst over zijn Spilliaert-beeld dat hij, in opdracht van de Vlaamse Toeristenbond, thand aan het houwen is. In witsteen op een sokkel in arduin. Zijn woorden : "Ik kende Spilliaert natuurlijk, doch sinds weken ben ik hem gaan bestuderen en opnieuw bekijken. Eerst heb ik aan drie horizontalen gedacht die een samenvatting zouden brengen van water, land en lucht. En aan een geabstraheerde zee. Ik had het geval echter te literair bekeken en dan ben ik maar opnieuw naar de doeken van Spilliaert gaan zien. En ik heb dan begrepen dat ik het er vooral niet moest op aanleggen een Spilliaert te maken..."

Het moet een hulde worden, niet ? Daarom moet het in de hoogte gaan, elegant zijn en aristokratisch, zoals Spilliaert zelf was... In het monument moet er eenzaamheid zitten, sierlijkheid en een zekere koude, die bij nader bekijken toch warm aandoet... Praktisch zal het er als volgt uitzien : een grote paal en daarboven een perspektief waaruit ik hoop alles te halen wat diepte heeft. Je weet wel, die vreemde en poëtische diepte die in alle werken van Spilliaert te vinden is... En nu werken, Holmens, werken, jongen, want zo'n opdracht krijgt men slechts één keer in een leven : in steen doen leven het vreemde talent en de ziel van een kunstenaar die leefde waar wij nu leven..."

Dat zei Holmens, die in september eerst dertig wordt." (2)

GUILLEMIN's artikel was geïllustreerd met interessante foto's waarbij we HOLMENS het huldemonument zien kappen.

X X X

Op zondag 20 september 1964 werd het "Huldemonument Leon Spilliaert" ingehuldigd in de plantsoenen van het Canadaplein. Het programma van de feestelijkheden namen we over uit "De toerist"

DE V.T.B.
HULDIGT

Leo
Spilliaert

te Oostende op zondag, 20 september

Naar aanleiding van de viering van het duizendjarig bestaan van Oostende, organiseert de V.T.B. een grootse huldiging van de grote Oostendse schilder Leo Spilliaert te Oostende.

11 uur : In het Stedelijk Museum, Feestpaleis, Wapenplein, opening van de tentoonstelling, gewijd aan werken van Leo Spilliaert.

12 uur : hoek Hendrik Serruyslaan-Vindictivelaan, tegenover het Gerechtshof, onthulling van het monument opgericht ter ere van de Oostendse kunstschilder, wijlen Leo Spilliaert. Dit 4 m hoge witstenen monument op blauwstenen voetstuk, dat vervaardigd werd door de Oostendse beeldhouwer Gerard Holmens, wordt door de V.T.B. aan de stad Oostende geschonken. Tijdens deze plechtigheid wordt opgetreden door een zangkoor, terwijl toespraken worden gehouden door de hr. Jozef van Overstraeten, voorzitter van de Vlaamse Toeristenbond, en de hr. Jan Piers, burgemeester van Oostende.

N. HOSTYN

Nota's :

1. Leon Spilliaert (tentoonstellingscat.), Parijs (Grand Palais), 1981
Leon Spilliaert (tentoonstellingscat.), Brussel (K.M.S.K.), 1982
F.Cl. LEGRAND, Leon Spilliaert, Tielt (Lannoo), 1981.
X. TRICOT, Leon Spilliaert (1881-1946). Catalogus van zijn grafisch werk, Oostende, 1982.
2. Nopens G. HOLMENS :
Steen in de hedendaagse Belgische kunst (tentoonstellingscat.), Brussel (Atelier 340), 1983, p. 121.

"RUIMTELIJKE ZELFSTANDIGHEID" VAN GERARD HOLMENS-XXVI (LEOPOLDPARK)

Wie in de Leopold II-laan wandelt ter hoogte van het Leopoldpark, ontwaart op zeker ogenblik in de pelouse op de helling nabij de vroegere Trinkhall een abstract beeldhouwwerk op een hoge sokkel.

Het beeld is een min of meer bolle vorm, verlevendigd door een aantal uitsteeksels en inkappingen die als het ware een tegenbeweging voor genoemde uitsteeksels vormen.

Het is een sculptuur in blauwsteen van ca. 150 x 150 x 150 cm, met sokkel 4 m hoog.

De auteur is, net als van het hiervoor besproken Spilliaertmonument de Oostendenaar Gerard HOLMENS.

Hij kapte het in 1962 en doopte het "Ruimtelijke Zelfstandigheid". Het beeld is in feite eigendom van het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, vroeger te Ieper, binnenkort te Oostende.

Zoals alle beelden in het park heeft het vroeger "een wandeling" gemaakt : inderdaad, de eerste standplaats, in de zestiger jaren, was op de Albert I-Promenade ter hoogte van "Petit Nice".

N. HOSTYN

ENSORIADES

Door het Willensfonds te Blankenberge werd een kunstmap uitgegeven onder de titel "Ode aan de zee : Ensoriades".

Deze map omvat gedichten van Erik VAN RUYSBEEK, Karel JONCKHEERE, Paul SNOEK, Hugo CLAUS en Christine D'HAEN met een inleiding van Anne Marie MUSSCHOOT. De map omvat tevens 6 prachtige tekeningen "Ensoriades" in verband met Oostende door Oscar BONNEVILLE met een inleiding "Ensor en zijn Oostende" door Omer VILAIN.

De map kost 400 F. en kan besteld worden bij het Willensfonds Blankenberge mits storting van 400 fr. + 80 fr. port op rek. nr. 280-0493972-84 van het W.F. Blankenberge.

O.V.

DE DUITSE BATTERIJEN OP DE BELGISCHE KUST IN 1914-1918

BEKNOPT OVERZICHT

De documentatie die ik voor mijn Gneisenau-artikel verzamelde, verwerk ik hier tot een bondig overzicht. Veel technische details en heel precieze situering van alle batterijen moet je dus niet verwachten. Ook mijn bronnen schieten daarin te kort. Nummers 2, 3 en 4 van de bibliografie, achteraan afgedrukt, werden mij bezorgd door de heer D. Van Troostenberghe uit Middelkerke, waarvoor ik hem hartelijk dank. De meeste informatie haal ik uit Massot en uit T'Sas, wiens studie (met aanvullende bibliografie) op het werk van Massot steunt.

De gigantische verdedigingsgordel die vanaf 1915 onder de leiding van admiraal Schröder op onze kust werd aangelegd bevatte, be-nevens bunkers, mitrailleursnesten, observatieposten, prikkeldraad, enz. 34 batterijen met in totaal 129 vuurmonden. Die batterijen, verspreid van Raversijde tot de Hollandse grens, over een afstand van ca. 40 km, vielen uiteen in 2 groepen :

A. batterijen die een vijandelijke vloot op afstand moesten houden of een bombardement van uit zee moesten beantwoorden. Zij stonden goed verdoken opgesteld achter de duinen. Enkele daarvan beschoten ook het front bij Nieuwpoort.

Hierbij weze opgemerkt dat in een duel, met gelijke wapens, tussen batterijen en grote vlooteenheden, de laatste kwetsbaarder waren wegens het manoeuvreren in een gevaarlijke navigatiezone.

B. batterijen die allerlei aanvallen op de kust, waaronder pogingen om havens te versperren, moesten afslaan. De stukken hiervan stonden in de duinen of op de dijk.

Wat onze havens betreft, veel belangrijker dan Oostende en Blankenberge was voor de Duitsers Zeebrugge. Hun Hochseeflotte vermeed een rechtstreekse krachtmeting met de Engelse vloot maar hield ze daardoor altijd bezig. Anderzijds waren de Geallieerden sterk gehinderd door de Duitse duikboten die in Zeebrugge een geduchte basis hadden.

In het hiernavolgend overzicht wordt de kust duidelijkheidshalve in sectoren ingedeeld.

Sector Nieuwpoort - Raversijde

In het duinengebied tussen Nieuwpoort en Westende, doorsneden door talrijke loopgraven, stonden geen batterijen.

In Augustus 1917 waren 2 "kurze Marine Kanonen" (42 cm) - in mei dat jaar, na een desastreuze beschieting door de Fransen, weggehaald uit de sector van de "Chemin des Dames" (noordelijk Aisne-front) - in de duinen bij Middelkerke opgesteld. De activiteiten van die lastig te hanteren houwitser was van heel korte duur want, door een Engelse vlieger opgemerkt, werden ze al na enkele dagen uitgeschakeld.

De 2 kolossen werden tenslotte vervangen door 'n mortier van 280 mm, opgesteld in een onderaardse bunker in Westende, oostelijk van de huidige Strandlaan. Verder stond er dichterbij Middelkerke, eveneens in de duinen, een stuk van 170 mm, met een draagwijdte van 24 km. Het was gemonteerd op wielen en werd na het schieten naar een schuilplaats, op 100 m afstand, gerold.

Sector Raversijde - Oostende

Van hier tot de Hollandse grens slingerde zich een reusachtige keten van batterijen, voorzien van talrijke schuilplaatsen en efficiënt verbonden met hoofdwegen. Ze werden aangeduid door persoonsnamen of door toponiemen.

In dit overzicht krijgen ze een nummer, wordt het aantal stukken met hun kaliber genoteerd; verder meestal summier technische details, de groep waartoe ze behoren en hun standplaats (vaak slechts bij benadering).

1. Aachen - 4 x 150 mm - onder gepantserde torentjes, met centrale spilgroep B - in de duinen van Raversijde
2. Antwerpia - 4 x 105 mm - op beschermd affuit, met centrale spil - groep B - een beetje oostelijk van de "Aachen", in de duinen.
3. Beseler - 4 x 150 mm - gepantserde halve koepels, centrale spil - konden op vliegtuigen schieten - groep B - in de duinen tussen Raversijde (oostelijk van de Zeelaan) en Mariakerke, genoemd naar generaal Hans H. von Beseler (1850-1921) die in oktober 1914 Antwerpen veroverde.

In O.D.B. (p.467) staat (vertaald) een beschrijving van de batterij door een oorlogscorrespondent ("Kölnische Volkszeitung, 1917) waarin de auteur de bijzondere netheid van de stelling prijst (veel groen, bontgekleurde hofjes, moestuin met konijnen en pluimvee).

4. Cecilia - 4 x 150 mm - gepantserd - groep B - in de duinen van Mariakerke, westelijk van de Dorpsstraat. Een stuk stond slechts 100 m van het oude Duinenkerkje dat veel schade leed door de losbrandingen. - Misschien genoemd naar Cecilia von Mecklenburg-Schwerin, de vrouw van de Duitse kroonprins.
5. Oldenburg - 4 x 170 mm - gepantserd - groep A - bijzonder doelmatig gecamoufleerd : bunkers voor manschappen en munitie, met valse daken. Het geheel wekte de indruk van geïsoleerde woningen. T'Sas merkt over die batterij op : "... aurait été ignorée au front belge" - Ze was gelegen in Leffinge, op ongeveer 1,5 km zuidelijk van de Nieuwpoortse Steenweg en ca. 1 km westelijk van de Kalkaartsweg en van het Groot Kalkaartsleem.

Oscar Verstegen die op die hoeve werd geboren in 1897 en er verbleef tot 1934, vertelde mij dat de batterij zich gedeeltelijk op de huidige stortplaats (van de gemeente Middelkerke) bevond, dus tegen Willekerke, en niet vóór 1916 werd opgericht. De "Oldenburg" werd waarschijnlijk genoemd naar het vroegere groothertogdom van die naam, in noordwest Duitsland.

N.B. Afzonderlijk vermeld ik hier nog - want buiten de kustzone gelegen - de stelling Pommeren, m.a.w. Lange Max, geïnstalleerd op het gehucht Leugenboom (Koekelare) in 1916. Een reus van 380 mm, met een loop van 17 m, die Duinkerke beschoot. Tot 1940 nog een publieke bezienswaardigheid.

6. Tirpitz - 4 x 280 mm - groep A - in de volksmond : de batterij Hamilton omdat ze gelegen was bij de hoeve van die naam, aan de Elisabethlaan (ongeveer tegenover de Cl. Wante-kliniek). In Oostende ongetwijfeld de best bekende batterij.
- De 4 kanonnen met stalen pantsering stonden, zuidelijk van de vroegere Leffingestraat (tussen de huidige Eigen Haardstraat en Meidoornstraat), achter elkaar, van oost naar west, ieder in een betonnen kuip van 13,5 m diameter, 2,5 m diep. Ze konden in alle richtingen schieten maar waren bij voorkeur gepointeerd op het Nieuwpoortse front. Op ca. 1.000 m lagen 2 bunkers voor de munitie. Een spoorweg (0,60 m) verbond de batterij met de lijn Oostende-Middelkerke. Voor het bedieningspersoneel waren er 2 schuilplaatsen voorzien. Per stuk was er 1 officier, 2 onderofficieren en 21 man. Een observatiepost op de dijk, met telemetrische apparatuur, was telefonisch met de batterij verbonden. De indrukwekkende stelling werd genoemd naar Groot-Admiraal Alfred von Tirpitz (1849-1930), schipper van de Hochseeflotte en voorstander van de onbeperkte duikbootoorlog.

Hier mag ik een ironische grap van onze nationale geschiedenis niet verzwijgen. Die zware kanonnen van de Tirpitzbatterij waren (samen met 4 andere van hetzelfde kaliber) in juli 1909 door de Belgische regering besteld bij de firma Krupp in Essen. In 1912 werden ze betaald maar... op verzoek van onze regering door de leverancier in bewaring gehouden. Tot ze in 1915 in het Oostends Westerkwartier hun bestemming vonden !

De boven geciteerde Duitse oorlogscorrespondent bewondert natuurlijk de machtige batterij. Fier bericht hij dat ze in januari 1916 een observatiepost op de grote kerk van Nieuwpoort vernietigde, dat ze al hoge bezoekers ontvangen heeft en een eendenvijver bezit uit een granaattrechter door een Engelse obus ontstaan (O.D.B. p.467-468).

De batterij werd inderdaad dikwijls beschoten.
Bij de bevrijding werd de Tirpitz dramatisch beroemd door de afschuwelijke dood van jonge kerels die achteloos met oorlogstuig gespeeld hadden (O.D.B. p. 530.537.538).

Sector haven van Oostende

7. Gneisenau - 4 x 150 mm - met halfcilindrische torentjes en centrale spil - groep B - op de dijk vóór het Palace Hotel - (zie mijn Gneisenau-artikel, De Plate, 13e jg. nr. 10, oktober 1984) (Zie fotoblz. p. 19)
Bij het gewezen poedermagazijn, aan de noordoostkant van de haven, stonden 3 kleinere batterijen (alle : groep B) opgesteld ter verdediging van de haven.
8. Eylau - 2 x 52 mm - genoemd naar Preussisch Eylau, 40 km ten zuiden van Königsberg (nu : Kaliningrad) waar op 8.2. 1807 een bloedige slag plaatsgreep tussen Russische en Pruisische legers enerzijds en Napoleontische troepen anderzijds, met verlies van ca. 18.000 man bij ieder van de partijen.
9. Pulver - 4 x 88 mm - zo vertaal ik "Poudriere" de term waarmee die batterij bij Massot en T'Sas wordt aangeduid.
10. Friedrich - 3 x 88 mm - misschien genoemd naar een zoon van de Duitse kroonprins, Friedrich, geboren in 1911.
11. Hindenburg - 3 x 280 mm - de stukken stonden, ieder sterk gepantserd, op een halfcirkelvormig plateau, georiënteerd naar zee. Deze tegenhanger van de Tirpitz lag, landinwaarts, vóór het fort van Napoleon.
Wegens de ouderdom van het materieel (model 1887) geklasseerd in groep B. Genoemd naar de overwinnaar van Tannenberg (augustus 1914), maarschalk Paul von Hindenburg (1847-1934).
De batterij was klaar in april 1915 en bleef, anders dan Tirpitz, gevrijwaard van bombardementen. Het nabije fort, een geschikte schuilplaats, was met alle comfort ingericht. "Duitse wilskracht", schreef de oorlogscorrespondent (zie Beseler en Tirpitz), "heeft in de kazematten van het verval-
len, verzand en overgroeid fort een gezellige bierkelder voor officieren en soldaten geïnstalleerd". (O.D.B. p.468). Meer dan een bierkelder, want de Duitsers hadden het opgesmukt met meubels, tapijten, schilderijen, sculptuurwerk, bijgesleept uit de nabije villa's, en het zelfs verfraaid met allegorische fresco's.

DE BATTERIJ GNEISENAU

Drie zichten van de Batterij Gneisenau (1914-1918)
nabij het Palace Hotel. (foto's uit de jaren 1919-1920)

Als een uniek oorlogspaleis kreeg het veel illustrer bezoek o.a. de koning van Saksen, prins Sigismund (neef van de keizer), admiraal Schröder, maarschalk Hindenburg en de keizer zelf.
(zie : C. Loontjens, Le Fort Napoléon. Son histoire. Le musée. Ostende, 1933).

Sector Bredene - Zeebrugge

12. Irene - 4 x 150 mm - groep B - bij het militair hospitaal, oostelijk daarvan, in de duinen van Bredene - ironische naam voor een moordtuig - misschien genoemd naar Irene von Hessen, schoonzuster van de keizer.

13. Preussen - 4 x 280 mm - scheepskanonnen - groep A - zuidelijk van de "Irene" - ook genoemd Turkijen naar het gehucht waarop de batterij stond.

N.B. T'Sas vermeldt nog "Schlesien" - vermoedelijk 4 x 280 mm - een batterij die, volgens een Duits document van 1 september 1918, ter hoogte van de Blauwe Sluis moest opgericht worden.

14. Deutschland - 4 x 380 mm - scheepskanonnen - groep A - ook genoemd Jacobinessen, naar de naam van een nabije hoeve. Het was de machtigste batterij van de kust. Ieder kanon stond gemonteerd in een betonnen kuip van 20 m diameter. Slechts één stuk bezat een schutkabine met een pantsering van 65 mm dikte. Aan de gigantische constructie, begonnen in september 1915, werkten 700 werklieden, waaronder ook Russische krijgsgevangenen. De laatste van de enorme schuilplaatsen was slechts in juli 1918 voltooid (zie O.D.B. p. 469-472).

De batterij was omringd, niet alleen door prikkeldraad, maar ook door een dubbele gordel van rooktoestellen (zgn. Nebeltrommel, in totaal 172) op respectievelijk 500 en 1.000 m afstand. Ze was weinig bedrijvig, het meest de laatste dagen vóór de bevrijding, nl. op 15, 16 en 17 oktober 1918. De grootste obussen wogen 750 kg, waren 2 m hoog en konden 45 km ver geslingerd worden. Om de 3 minuten een schot. Enkele uren na het onklaar maken der stukken en het vertrek der Duitsers werden ze door Belgische troepen bezet. Nog jaren na de oorlog werd de ontzagwekkende batterij druk bezocht. Een van de bunkers diende lange tijd tot museum.

De uitgestrekte batterij stond eigenlijk te paard op Klemskerke en Bredene. De stukken lagen aan weerszijden van de huidige Batterijstraat die de twee gemeenten verbindt. In de nabijheid van de gewezen hippodroom van Bredene.

Het Jacobinessenhof, waaraan de batterij zijn bijnaam ontleende, bevindt zich bij het kruispunt van de Zandstraat en de Klemskerkestraat (Bredene). De hoeve behoorde oorspronkelijk aan de Jacobinessen of Dominikanessen uit Brugge. Hun klooster was in 1284 in Assebroek gesticht onder de naam Engelendale. In 1572 werden ze verjaagd door de Geuzen en trokken naar hun refugehuis in Brugge waar hun (nieuw) klooster, begonnen in 1597, afgeschaft werd door Jozef II in 1783 (zie A. Duclos, Bruges. Histoire et Souvenirs, Bruges, 1910, p. 575). Tijdens de Tweede W.O. schuilden inwoners van Bredene in de grote ongeschonden gebleven bunkers van de vroegere batterij. Van al dat geweld is nu niets meer te zien. Alleen bij bejaarde Bredenaars leven nog de herinneringen daaraan.

15. Hannover - 4 x 280 mm - groep A - ook genoemd De Haan - oostelijk van de badplaats - T'Sas vraagt zich hier af of dat niet de andere 4 kanonnen waren uit de be-ruchte bestelling van 1909 (vgl. Tirpitz).
16. Hertha - 4 x 210 mm - groep B - oostelijk van Wenduine - in de duinen - genoemd naar de Germaanse aardgodin (die eigenlijk Nerthus heette).
17. Hafen - 4 x 80 mm - groep B - oostelijk van de "Hertha".
18. Hessen - 4 x 280 mm - groep A - ook genoemd Donkerklok naar de naam van een nabije hoeve - tussen Uitkerke en Lisse-wege.
19. Kaiserin - 4 x 150 mm - groep B - oostelijk van Blankenberge - in de duinen
20. Mittel - 4 x 105 mm - groep B - oostelijk van "Kaiserin".

Sector van Zeebrugge

21. Groden - (of : Grooten) - 4 x 280 mm - groep B - westelijk van de havendam - die 4 mortieren vormden de eerste batterij van het verdedigingssysteem van Zeebrugge.
22. Württemberg - 4 x 105 mm - groep B - ca. 650 m westelijk van de havendam - op het Belgisch front ook genoemd : Zeppelin.
23. Lübeck - 4 x 150 mm - groep B - bij de toegang tot de havendam. Op de dam zelf stonden (volgens Massot en T'Sas) 2 batterijen opgesteld met de benaming : môle -wat ik gewoon vertaal) nl.
24. Havendam - 3 x 88 mm
25. Havendam - 2 x 150 mm

26. Friedrichsort - 4 x 170 mm - groep B - ook genoemd Goeben - westelijk van Schipdonkkanaal.
27. Kanal - 4 x 88 mm - groep B - oostelijk van het Schipdonkkanaal. N.B. Even nog ter herinnering : de stoutmoedige Engelse aanval op Zeebrugge in de nacht van 22 op 23 april 1918 was een succes. Pas in september 1918 konden enkele torpedo- en duikboten, en dan nog bij heel lage tij, weer uitvaren.

Sector Zeebrugge - Hollandse grens

28. Freya - 4 x 210 mm - groep B - tussen Heist en Duinbergen - genoemd naar de Germaanse godin, vrouw van Odinn.
29. Augusta - 3 x 150 mm - groep B - in Duinbergen - genoemd naar de eerste vrouw van keizer Wilhelm II.
30. Hamburg - 4 x 105 mm - groep B - in Knokke a/Zee.
31. Kaiser Wilhelm II - 4 x 305 mm - groep A - ten zuiden van de "Hamburg" - was slechts in oktober 1918 bedrijvig.
32. Braunschweig - 4 x 280 mm - ook genoemd Knokke - zelfde installatie als die van de "Preussen" - in Het Zoute.
33. Köln - 4 x 88 mm - groep B - ook genoemd Lekkerbek - oostelijker in Het Zoute.
34. Bremen - 4 x 105 mm - groep B - oostelijk van de "Köln".
Dat was de laatste batterij vóór de Hollandse grens.

Conclusie

De conclusies van T'Sas (p. 462-463) kan ieder onderschrijven. De kustverdediging van de Duitsers was buiten alle verhouding. Feitelijk was ze ruimschoots verzekerd door de 26 batterijen van groep B. Tegen aanvallen van op grote afstand (uit zee dus) waren de 8 kanonnen, zo genereus achtergelaten bij Krupp, versterkt door enkele stukken van 305 mm, voldoende geweest. Mastodonten van 380 mm, zoals de "Deutschland", waren helemaal niet nodig.

De in 1917 geplande Engelse landing kon niet doorgaan omdat de Geallieerden daartoe eigenlijk niet in staat waren. De Engelse vloot wilde haar kostbare eenheden niet blootstellen aan artillerieduels met de geweldige Duitse batterijen waartegen ze het in het algemeen had moeten afleggen. De raid op Zeebrugge was kleinschalig : nauwelijks 1.700 man namen eraan deel. Wegens de factor verrassing konden de zware Duitse kanonnen toen niet in actie treden.

De installatie van zoveel vuurmonden hier aan de kust was meer machtsvertoon dan werkelijke noodzaak.

G. BILLIET

BIBLIOGRAFIE

1. J.D. Massot. Zeebrugge. Le Waterloo de la flotte sous-marine. Les bases de sous-marins et les organisations défensives allemandes à la côte belge pendant la guerre 1914-1918. Bruxelles, P. Van de Caveye, 1922.
2. Ch. Merzach. Projet de débarquement britannique sur la côte belge en 1917. (Bulletin belge des sciences militaires) - (z.d. wrsch. 1924)
3. L'Yser et la Côte belge (Guides illustrée Michelin des champs de bataille 1914-1918) - (z.d.)
4. F. T'Sas. L'artillerie lourde allemande à grande puissance au littoral belge, 1914-1918 (Rev. belge d'his. milit.- Belg. tijdschrift voor milit. gesch. - XIX,5 - maart 1972, p. 443-463)
5. A. Elleboudt en G. Lefevre, 1914-1918. Oostende onder de Duitse Bezetting (z.d.) (= O.D.B.)

OOSTENDE

"Doe wel en zie niet om".

Hoe zoet de zomerzon de wandelaars begroet,
Ten ruw-arduinen zeedijk waait een warme bries,
En rijke en jonge baders doen zich blij te goed
Aan 't wêer.

Ik kwam om hier mijn hert te sterken ... Dies
'k Ben hier, ik, grijze zanger, onvervaard, of dat
Zich baren toornig steigren, wind, met wild geschok
Door schepen holt. - 'k Blijf onvervaard ! Welk rijken schat
Van lust. Oostende biedt ge thans niet aan ? Uw jok
Is louter weelde en spel ! - te dragen, met fatsoen,
Door rijke lui, door lichtekooien, mild en malsch,
Die niets dan lanterfantten, rinkelrooien doen,
Of tuischen aan 't tapijt, of walsen in de bals.
Oostende, lieve stad, in uw geleende pracht,
Doorgeurd met stikstof, luiaardszweet en patchouli
Drijft steeds niet boven 't lustgewemel eene klacht.
Die 't herte droomend dompelt in melancholie ?

Emanuel HIEL

Overgenomen uit : "Volledige Werken van dichter Emanuel Hiel", deel
5 : Oratorio's - Cantaten - Symphonien - Hymnen - Feestzangen en rouw
zangen (Brussel, Drukkerij A. Hessens, 1934), blz. 197-199.

LIDGELD 1985

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heenkundige Vereniging "DE PLATE" is voor 1985 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid : 350 fr.
Steunend lid : 500 fr.
Beschermend lid : (vanaf) 1.000 fr.

Mogen we onze leden, indien ze dit nog niet zouden gestort hebben, vragen gebruik te maken van hun hierbijgevoegd stortingsbulletin? Let wel : Het minimum lidgeld is wel 350 fr. !

J.-P. F.

VERGISSING

Onze leden zullen wel opgemerkt hebben dat het november nummer bij vergissing "nr. 10, oktober 1984" neekreeg. Zij die hun tijdschrift bewaren zullen dit wel willen wijzigen in "nr. 11, november 1984". Onze excuses hiervoor.

O.V.

THEMATENTOONSTELLING

De thematentoonstelling "400 Jaar Oostendse haven" loopt nog steeds in het Heenkundig Museum". De openingsdagen zijn elke zaterdag van december van 10 tot 12 u en van 15 tot 17 u. Ook nog op het einde van de maand : elke dag van 22 tot 31 december, met uitzondering van 25 december.

G.V.

PRENTKAARTEN

Jaarlijks sturen leden prentkaarten van het Museum als Nieuwjaarskaarten. Nog steeds kan gebruik maken van de kleine reeks van 3 kaarten voor 20 fr.

G.V.

"VAN STEENES TOT OOSTHENDE"

Ons lid Francis VERKEMPINCK heeft zojuist zijn 2e deel "VAN STEENES TOT OOSTHENDE" laten verschijnen. Beide lijvige delen kunnen, bekonen worden bij de auteur, Koebrugstraat, 25 b 8400 Oostende, tegen de prijs van 950 fr. per deel (= 1.800 fr. samen) of mits storting van 1.900 F. (= +100 F. portkosten) op rek. nr. 384-0798149-20 van p.v.b.a. Verkempinck Hobbycenter.

IN DIT NUMMER

blz. 2 : L. BAEYS : Leden van de Kunstkring Oostende ;
blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLIX
Antoine SCHYRGENS;
blz. 5 : W. MAERVOET : Biografische gegevens... XVII (einde);
blz. 8 : J.H. KLAUSING : Kiesstrijd te Oostende ;
blz. 11 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden... XXV :Hulde aan Spil-
liaert
XXVI : Ruimtelijke zelfstandigheid;
blz. 15 : G. BILLIET : De Duitse batterijen op de Belgische kust.

TEKSTOVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heenkundige Kring "De Plate"
Vornings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE
Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad
dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het
Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende
bijdragen.

13e jaargang, nr. 12 bis, 31 december 1984. - - - - -

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE
- - - - -

DE PLATE 30 JAAR

In de maand november vierde "De Plate" als volwaardige heenkundige
vereniging haar 30 jaar bestaan.

Twintig jaar lang heeft Hoofman Ernest DE TAEYE er de moeilijkste
jaren van meegemaakt. Na hem kreeg ik de eer het roer over te nemen.
Die 10 jaar zijn voor mij als rook voorbijgevlogen. Ik heb door onze
leden, en vooral door ons actieve Beherraad, zeer vele genoegelijk
uren bij "De Plate" beleefd. Ik ben gelukkig en tevens fier dat "De
Plate" een vereniging is die niet meer uit het sociaal-cultureel le-
ven van Oostende weg te denken is en alom algemene waardering kent.
In de loop der jaren hebben zoveel voordrachtgevers en zoveel mede-
werkers van ons tijdschrift onze vereniging bijna wekelijks in de
belangstelling geplaatst, dit ten bate van Oostende en zijn inwoners.
De talrijke personen die zich steeds onbaatzuchtig ingezet hebben
voor het Heenkundige Museum, voor de jaarlijkse studiereisjes en de
gezellige samenkomsten hebben "De Plate" groot gemaakt.
Die medewerkers zijn zo talrijk dat ik geen namen durf te noemen,
want ik zou er zeker vergeten en dat zouden die noeste workers zeker
niet verdiend hebben. In ieder geval gaat mijn oprechte dank uit naar
allen die actief "De Plate" hebben blijven steunen, ook soms in min-
dere goede tijden.

Ook wil ik mijn oprechte dank betuigen aan alle medewerkers van de
akademische zitting van "De Plate 30 jaar" en de zo talrijk opgekomen
leden. Bijzonder het Stadsbestuur van Oostende, dat zo talrijk ver-
tegenwoordigd was. Ook de vertegenwoordigers van onze zustervereni-
gingen wil ik hiervoor speciaal mijn erkentelijkheid betuigen, zonder
hierbij het V.V.F. te vergeten dat ons steeds haar lokalen ter onzer
beschikking stelde.

Om de 30 jarige viering nog een klein beetje meer luister te geven
besloot de Beheerraad thans nog een extra-nummer van "De Plate" voor
het jaar 1984 te laten verschijnen. Het is dit nummer dat U thans te
lezen krijgt.

Tot slot wens ik alle leden van "De Plate" een vrolijk Kerstfeest en
een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar in 1985.

Leve Oostende ! Leve "De Plate" !

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter
84/228

HAVEN-OOSTENDE EN ENGELSE AANWEZIGHEID

Van oudsher, zoals we allen weten, zijn er bijna ononderbroken betrekkingen geweest tussen Vlaanderen en Engeland, vnl. met Duinkerke, Nieuwpoort, Oostende en, natuurlijk, in de tijd van haar opkomst en bloei, Brugge.

Sedert de vroegste tijden is er ook een constante uitwisseling van Vlamingen en Britten allerhande geweest.

In Engeland leefden hele kolonies Vlaamse handelaren en ambachtslieden, w.o. hoofdzakelijk wevers, die er tot relatieve rijkdom kwamen zodat de sociale opstand van Watt Tyler van 1381 zich gedeeltelijk richtte tegen de van hogerhand beschermde Vlamingen tegen wier concurrentie de inheemse lakenbereiders niet opgewassen waren (1).

Zelfs de bekende dichter CHAUCER in zijn "Canterbury Tales" kon nog in de "Nonne Preestes Tale" van de opstandelingen beweren "they wolden any Fleming kille". (2)

Heel wat publikaties zijn gewijd aan de wederzijdse betrekkingen, maar dan vooral aan wat in Engeland zelf plaats vond.

Veel minder aandacht werd besteed aan de Engelse aanwezigheid in Vlaanderen en vnl. op de Vlaamse kust en wat gepubliceerd werd ligt zeer verspreid in zeer diverse gebieden.

Graag wou ik even aantonen dat ook Oostende de Engelse aanwezigheid heeft gevoeld, militair-politiek, economisch en vanzelfsprekend maritiem en dat voor toekomstige vorsers door wellicht nog een opsporingsterrein ligt dat oude gegevens kan aanvullen en nieuwe gegevens zou kunnen bezorgen.

De Engelse belangstelling voor Oostende is ook in de literatuur te bespeuren en alleen over het beleg van 1601-1604 bestaat er een zo ruime Engelse literatuur dat er reeds door onze stadsgenote Suzanne PONJAERT een licentiaatsverhandeling werd over opgesteld onder de titel "The Siege of Ostend (1601-1604) in English literature and in contemporary Books and Pamphlets". Het zeer interessante stuk bevindt zich trouwens in de stadsbibliotheek onder nr. P693-1 van het fonds Ostendiana. (3)

Ik herinner er hierbij aan dat onze confrater Aniel SMISSAERT een zeldzaam stuk terzake van 1602 signaleerde dat de titel draagt "A breefe declaration of that which is happened as well within as without Ostend" (De Plate, 9e jg., nr. 12, dec. 1980, p. 23).

Ook bij heel wat reizigers werd de Engle aanwezigheid hetzij opgeroepen hetzij ontdekt.

Een moderne eigentijdse auteur als Franz HELLENS, een trouw bezoeker van Oostende en van James ENSOR, beschrijft Oostende in 1931 als : "Mi flamanche, mi anglaise, par l'aspect, la physionomie, le caractère, Ostende est un univers par l'esprit". (4)

In de vorige eeuw (1815), verklaarde de vriend van Walter SCOTT, Robert SOUTHEY, bij een doorreis door Oostende : "It is surprising how commonly English is spoken and understood". (5)

De Duitse natuurvorser Georg FORSTER constateerde gedurende zijn bezoek te Oostende in 1790, dat de stad precies een Engelse zee stad aan het worden was en dat ieder derde of vierde huis inderdaad door Engelsen werd bewoond. Vandaar, volgens hem, op gebied van zeden en levenswijze, een duidelijke gelijkenis met die uit Engeland. (6)

Wanneer het jaar daarop de beroemde Engelse dichter BYRON te Oostende aankomt, vindt hij klaarblijkelijk de Oostendse meisjes zo aanvallig dat, zoals zijn reisgenoot het meldt, "as soon as he reached his room, Lord BYRON fell like a thunderball upon the chambermaid...". Oostendse liefde op het eerste zicht !

Daarentegen heeft de regisseur van een Engels toneelgezelschap dat in 1815 de Britse troepen te Oostende moet amuseren, slechts een laag idee van de Oostendenaars : "the inhabitants are all crapule", verklaarde hij...

Wat uit die enkele voorbeelden als conclusie elk voor zich zelf en vooral de Oostendenaren, ook mogen halen, het is duidelijke dat Oostende en de Engelsen doorheen de eeuwen mekaar goed hebben leren kennen.

Dit wordt onvernijdelijk wanneer we enkele van de hoogtepunten in de geschiedenis van Oostende even bekijken.

Midden op de Vlaamse kust gelegen, vlak tegenover Zuid-Engeland, is Oostende, vooral na de val van Duinkerken in het midden der XVIIe eeuw, voor de Engelsen de gedroomde invalplaats naar West-Europa, evenzeer voor militaire troepentransporten, als voor economische invalshoek voor hun export.

Lange tijd werd de visserij en de koopvaart door Britse zeeroverij gehinderd en de disputeren over de Schotse en Engelse zeerovers zijn niet uit de lucht tot en met de 16e eeuw. De drie zee steden in het Westen, d.i. Duinkerke, Nieuwpoort en Oostende moeten zich daar vaak over beraden. Wanneer de dichter CHAUCER, zoals vaak gebeurde in die tijden, met een koninklijke toelating naar Vlaanderen trekt met een lading graan, zegt commentator GARDNER dat dit zeer winstgevend kon zijn - "if one could past the pirates". (7)

De diplomatie van Karel V spendeerde kostbare tijd aan de Schotse piraten en verloor vaak het pleit. (8)

Dit belet niet dat op het einde der XVIe eeuw de Engelsen te Oost-zelf een voorname rol zouden spelen. Zij waren er een tijdlang baas in de - zij het wat vervallen - havenstad.

Het gaat niet op in het bestek van deze uiteenzetting het beleg van 1601-1604 zelfs maar te beschrijven. Wel mag de nadruk gelegd worden op een typisch Engels gedragsfenomeen : doen alsof ge thuis zijt zonder iemand - de bondgenoot, in casu de Hollanders - te raadplegen.

Door allerlei politieke en militaire vermikkelingen kreeg de Engelse graaf van Leicester het bevel over de Engelse troepen die in 1585 door zijne Koningin Elisabeth naar de Nederlanden werden gestuurd om de strijd tegen Spanje te helpen voeren.

In 1586 gaf Leicester, die in 1586 terug naar Engeland werd geroepen, aan Sir John CONWAY, die toen de Engelse goeverneur van Oostende was, het bevel om eigenmachtig een Admiraliteit op te richten, en kreeg CONWAY van hem de titel van "admiraal over het Vlaamse kwartier". Dit was de zoveelste inbreuk die de Engelsen pleegden op het gezag van hun Hollandse bondgenoot. Er bestonden immers reeds drie Admiraliteitscolleges in het Noorden, terwijl normaliter haven-Oostende onder de Admiraliteit van Zeeland hoorde te ressorteren.

De Oostends-Engelse Admiraliteit zorgde ervoor dat welara schepen werden opgebracht en behandeld als "goede prijs".

De Staten-generaal van het Noorden waren uiterst verbolgen daarover en verveten onmiddellijk de Engelsen "que toutefois le présent gouverneur d'Ostende s'est avancé de dresser une autre amirauté, apart en la ville d'Ostende, en vertu de certaine commission par lui subrepticement obtenu de Son Excellence devant le département d'icelle vers Angleterre".

Na heel wat geparabel, bevelen en tegenbevelen moest de Engelse Admiraliteit te Oostende opgedoekt worden en kon geconstateerd worden dat de houding der Engelsen -zacht gesproken - in dezen toch niet in een gunstig licht kwan te staan.

Daarmee was Oostende bijna een Engelse admiraliteitsstad geworden... (9)

Na de val van Oostende, in 1604, ondanks een stevige Engelse bijdrage van troepen, zal de haven tot het midden der eeuw een kwijnend bestaan lijden, dat slechts door een planmatig ingrijpen van de Overheid stilaan een nieuw leven kreeg door het geleidelijke aanleggen van een gezonde infrastructuur, die de haven rijp zal maken voor de grote vaart op Indië en China van de Oostendse Compagnie.

De 17e eeuw wordt voor ons land een eeuw van oorlogen, waaraan legers allerhande via Vlaanderen deelnemen. Na de val van Duinkerke, in 1646, nu in Franse handen, kan men de mening van onze kronijkschrijver J.J. BOWENS delen dat "Oostende alsdan de voornaamste Haven was voor de toerusting van eene koninglijke Vlotte en andere Kaep-schepen".

Deze eeuw wordt sterk gekenmerkt door de druk beoefende succesrijke Oostendse kaapvaart op de diverse vijanden.

De oorlogen met Groot-Brittannië waarin we strijdende partij waren, dreven de verliezen der Britten, toegebracht door de Vlaamse kapers, zo hoog op dat in de oorlog van 1656-1660 dat CROMWELL, een blokkadevloot naar Oostende en het intussentijd weer Frans geworden Duinkerke sturen moest. Maar de Vlamingen leden eveneens zware verliezen. Meer dan 350 Vlaamse zeelui zaten op zeker ogenblik in Engeland gevangen, zodat de reders ter kaapvaart van Oostende zelfs verplicht waren in 1657 een speciale steunkas op te richten - de kas van de 2% - om onderhoud en het vrij kopen dezer gevangenen te verzekeren.

Een beroemde Oostendse kaper is bij de slachtoffers : Erasmus DE BROUWER. Hij werd door de Britten op 13 mei 1655 gevangen genomen, na een geducht gevecht. Hij zal echter slechts kortstondig dit lot moeten ondergaan, want in april 1656 is hij opnieuw actief (10).

De zeeoorlog van 1676-68 zag diezelfde uitwisseling van oorlogsgeweld. Noteren we dat in die periode alleen 82 Engelse schepen werden opgebracht te Oostende, zodat we gerust kunnen zeggen dat alles bijeen de oorlogsprikelen ter zee wel naar een drawn tussen Vlamingen en Britten zullen geëvolueerd zijn met vrucht voor beider talenkennis.

De oorlogen beletten trouwens niet dat geregelde handels- en zakencontracten bleven doorgaan, wat normaal was in die tijden, zij dat het gepaard ging met allerlei smokkel- en bedrieglijke praktijken.

Wanneer Oostende-Haven na de jaren 1640 weer bruikbaar werd als handelshaven, ondanks systematische Brugse tegenwerking, kwamen er zich nieuwe expeditieus vestigen die hun correspondenten hadden te Dover : de Engelsen waren er vlug bij en om de 14 dagen arriveerde er een konvooi uit Dover dat bovendien dan nog Spaanse produkten meebracht en invoerde.

In 1631 was het reeds tot een handelsverdrag gekomen met de terug op de Engelse troon geroepen Karel II. Dit blies de vaart op en vooral vanuit Engeland nieuw leven in.

De haven van Oostende diende voor het overbrengen naar de Engelse kust van gezanten en andere prominenten, zoals bv. gebeurde met de Prins de Ligne die 20 augustus 1660 werd afgehaald door twee Engelse oorlogsbodems.

En hier verschijnt een nieuwe activiteit voor de haven : de packet-boats.

Reeds geruime tijd en zeker sedert 1633 hadden de Graven de la Tour et Tassis, postmeesters-generaal van de Zuidelijke Nederlanden, geprobeerd zo regelmatig mogelijk postdiensten met Engeland te organiseren, via Antwerpen en Londen.

Na het Verdrag van Munster dat in 1648 de Schelde sloot voor twee eeuwen en Antwerpen buiten spel zette, organiseerde de Britse Post Office een geregelde dienst van packet-boats tussen Dover en de Vlaamse kust, waarbij vooral Nieuwpoort in den beginne een vorm van monopolie verkreeg, bediend door twee schepen.

Na heel wat getwist, zette een overeenkomst van 1683 de puntjes op de i's - om de dienst der packet-boats te verdelen tussen Oostende en Nieuwpoort, om hen van 1 oktober tot 30 maart tussen Dover en Oostende te organiseren en van 1 april tot 30 september tussen Dover en Nieuwpoort.

Uit een stuk van 1683 vernemen we dat dit gebeurde onder fel protest van Nieuwpoort. Men beweerde te Nieuwpoort dat de haven van Nieuwpoort niet alleen dicht bij Dover lag, maar dat de haven Oostende niet veilig genoeg was ; de loodsboten konden gemakkelijker de rede van Nieuwpoort bereiken om pakketten, koffers en passagiers aan de wal te brengen en bovendien kon men in één getij uit Nieuwpoort Dover bereiken, terwijl men vanuit Oostende twee getijden nodig had wanneer de wind Z-ZW en Z-W zat. Liever, zeggen de Nieuwpoortse zeelui, "in duysent peryckel in zee" te blijven liggen dan te Oostende aan de wal te komen in de duisternis... wegens de zeer slechte verlichting.

Maar in 1689 werd Nieuwpoort definitief verlaten omdat het te dicht bij de Franse grens was komen te liggen door de vrede van Nijmegen van 1678.

Met deze packet-boatdienst zijn heel wat administratieve troubles genoemd geweest, maar uiteindelijk werd in de 17e eeuw de vaste hand Oostende-Dover-Oostende gelegd. Deze lijn gaf de Engelsen voor eeuwen een regelmatig en geregeld zij het soms geaccidenteerd contact met Oostende en omgekeerd. Een symbool daarvoor is de naam "Oostende" gegeven in 1707 aan de packet-boat van Dover... De Britse consul te Oostende bezorgde trouwens de aanmonstering en de afmonstering der bemanningsleden der packet-boats.

Rond 1775 ging reeds de ganse posttrafiek vanuit de Duitse gewesten via Keulen-Brussel langs Oostende-Dover.

De huidige maalbootdiensten - de Sea-links - hebben dus een Engels verleden dat tot op vandaag zijn volle waarde en betekenis bewijst (11).

De geregelde Engelse aanwezigheid werd bovendien zonder ophouden gesterkt door de talrijke troepentransporten van Engelse konaf, vooral op het einde der 17e eeuw.

Alleen maar in 1672, in juli, landden 3 regimenten Engelse ruitserij op doortocht naar het Engelse leger in Vlaanderen ; in september van hetzelfde jaar landden te Oostende en te Nieuwpoort 16.000 man, met hun ganse logistiek en met maar even 240 transportschepen. Onze kronijkschrijver BOUWENS vermeldde dat enkel door de aanwezigheid der talrijke heen en weer trekkende troepen, de bouw van nieuwe kazernen noodzakelijk werd te Oostende.

En zo ging het maar door : Oostende is de haven waar maar steeds opnieuw Engelse legers landen. De optelling zou ons te ver leiden.

Het is echter ook interessant te melden, als voorbeeld van het handelsbelang van onze haven, dat op één dag in 1697 twintig schepen geladen met "koopmanschappen" komende van Ierland en Tophan bestemd waren voor Oostende. Op een bepaald ogenblik waren de Engelse militairen zo talrijk dat de kazernes niet meer voldeden en men bij de burgerij diende in te kwartieren. Dit bracht heel wat heibel mee. We kunnen even vergelijken met 1944-45 !

Dat de Engelse militairen ook niet steeds rustig waren is een feit dat de gemeenteoverheid zware zorgen baarde (12). Wij kunnen niet nagaan of die talrijke militairen te Oostende gezorgd hebben voor de vreugde en 't plezier der Oostendse meisjes, naar als we de verhalen rond Engelse garnizoenssoldaten die van 1678-79 en tot in 1694 te Brugge gelegen waren, mogen geloven, moest de geestelijke overheid met de bisschop vooraan, ingrijpen om de vrouwelijke jonkheid tot voorzichtigheid aan te manen. Dat belette niet dat heel wat huwelijken met die "zo geduchte ketters" werden gesloten, met of zonder dispensatie. Zodat men kon zeggen dat "de familiariteit" tussen Brugse schonen en Engelse soldaten zo groot was geworden, dat het bisschoppelijk verbod tot gemengde huwelijken gewoonweg genegeerd werd en de soldaten overal door Brugse Anglofielen bewonderaars op de voet werden gevolgd. (13)

Waren de Oostendse meisjes braver, want over hen lezen we niets dergelijks ? Of waren ze de Engelsen al zo gewoon, dat hun anglofilie het melden niet meer waard was ?

Wat er ook van zij, de 18e eeuw die zich aankondigt, zal, in tegenstelling met gangbare beweringen, geen ongelukseeuw zijn althans voor Oostende. De eeuw wordt wel doorkruist, zoals de vorige eeuw, door allerlei oorlogsprikelen maar globaal gezien betekende ze voor Oostende voorspoed, handel, nering en zeevaart.

De strijd om de opvolging van de troon van Spanje brak los na het afsterven van koning Karel II, die bij testament zijn staten schonk aan een der kleinzonen van Louis XIV, de hertog Filips van Ansjou.

De Verenigde Provinciën en Engeland weigerden deze stand van zaken te erkennen en gingen over tot een open oorlog met Frankrijk en Spanje.

Oostende zou een der betwistbare plaatsen worden in het oorlogsgebeuren. De Anglo-Bataafse bondgenoten hechten een hoge prijs aan het bezit van de Vlaamse kust. Wegens de moeilijke bruikbaarheid van de haven van Nieuwpoort werd besloten het beleg van Oostende dat in Franse handen was, aan te gaan in juni 1706. Op enkele dagen tijd viel de vesting (6 juli 1706) en begon voor Oostende een Anglo-Bataafse bezetting.

De hertog van Marlborough, die de leiding van het Engels-Nederlands leger had, was bijzonder gesteld op Oostende. Herhaaldelijk werd door de Engelsen erop aangedrongen dat Oostende, bij een definitieve vredesregeling niet door de "Staetse" Hollandse troepen zou bezet blijven.

De reden is duidelijk opgegeven in een vanuit Londen door de Hollandse ambassadeur verstuurd schrijven van 30 november 1706 "dat d' Engelsche natie noyt soude kunnen lijden dat den Staet guarnisoen in Ostende soude hebben als d'eenighe zeehaven synde van de commercie tussen Brabant en Vlaenderen en Engelandt; dat oock geen conventie dienaengaende ten opsichte van de commercie de jalousie soude kunnen weghneemen (15).

Wanneer de Hollanders opwerpen dat de Engelsen Oostende moeilijk zouden kunnen verdedigen in geval van "surprise" vanwege de Fransen, antwoorden de Engelsen dat daar wel een goed goeverneur zou aangeesteld worden door koning Karel en "dat Engelandt altijt wel in staet sal sijn om te bekennen dat er ter zee tegen Oostende niets en wierde geentrepreteert". Kortom, met de Engelsen valt er over Oostende niet te praten: zij willen er hun vrije zeg en gang hebben. Het grootste voordeel van de verovering van Oostende voor de Engelsen was te dien tijde voor de Engelse handel, die aldus een ingangspoort had gekregen waardoor de Engelse manufacturen, buiten controle van de Hollanders, letterlijk konden binnenstromen in het heropende afzetgebied der Zuidelijke Nederlanden.

De hollanders zagen dit met leder ogen aan en moesten met grote naijver de steeds toenemende Engelse handel via Oostende gadeslaan. De Staatse commandant van het bezette Oostende, H. de Caris, zond o.a. in 1709 en volgende jaren geregeld lijsten van de binnengeval- len Engelse schepen naar Den Haag, met zijn beklag. (16)

Dit viel trouwens binnen de sympathieën der Zuid-Nederlanders wier stemming tegenover de Hollanders niet erg warm was. Vooral in de provincie Vlaanderen vonden de Engelsen veel aanhang, waar de herinnering levend was aan het eeuwenoude Engels-Vlaams bondgenootschap.

Maar vooral, Oostende en Brugge knoopten nieuwe handelsbetrekkingen met Engeland aan. Bovendien werden nog in volle oorlog zeer spoedig opnieuw regelmatige pakketboten ingezet tussen Oostende en Dover.

Langs beide zijden werden onderhandelingen aangegaan over te heffen invoerrechten die op de Vlaamse handelwaren in Engeland zeer hoog waren. Toen in het begin van 1708 de Engelsen aandrongen op de uitrusting van Vlaamse fregatten te Oostende tot bescherming van de handel, betoogden de Staten van Vlaanderen dat dit geen zin had, zolang de tarieven in Engeland niet verlaagd waren. De Vlaamse handel naar Engeland moest niet beschermd worden, omdat die er vrij wel niet was. Maar ... de Engelsen waren er...

Het jaar 1708, dat eigenlijk het grote jaar van de Successieoorlog is, was ook het jaar van het enorme aantal Engelse troepentransporten via haven Oostende.

Onder de talrijke transporten kan men vermelden een "nagtige engelsche Vloet", met 8.000 man en de hele logistiek, om het Anglo-Bataafse leger te gaan versterken rond Rijsel, waarbij Leffinge het grote centrum en de opslagplaats werd van alles wat uit Engeland en Holland over Oostende naar het leger werd gezonden (17).

Oostende-haven : haven voor Engelse transporten en haven voor Engelse import. Dit maakte de talrijke vernielingen aangericht door de bombardementen van het beleg van 1706 enigszins minder zwaar.

Bovendien kwamen allerlei personaliteiten via Oostende op doortocht : militairen en diplomaten, w.o. de hertog van Marlborough himself.

De eerste glanstijd van Oostende in de 18e eeuw begon met de vaart op China en Indië, die institutioneel gevoerd werd, na de eerste pogingen vanwege privé reders en privé compagnies, door de befaamde Oostendse Compagnie.

De glansrijke resultaten behaald door deze China en Indiëvaart zijn niet het onderwerp dezer uiteenzetting.

Wel dient zeer duidelijk aangeduid dat ondanks de pogingen aangewend door de Verenigde Provinciën en door de Engelse regering tegen elke vorm van Compagnie in de Zuidelijke Nederlanden, het welslagen van de Oostvaart voor een groot deel mede bewerkstelligd werd door Engelse financiers, kooplui, en zeelieden : Engelse kapiteins met Vlaamse adjuncten, een meerderheid van Engelse supercargos ; d.i. kooplui aan boord belast met de aankoop der goederen, werden pionnen voor het welslagen.

De eerste uitgerede Oostindiëvaarders van 1715 hadden reeds een Engelse kapitein en een grotendeels Engelse bemanning. Men was wel zo sluw geweest het zgz. opperbevel te geven aan Vlamingen... !

De Oostendse supercargos waren hoofdzakelijk Engels. Van de 52 teruggevonden belangrijke functies werden er 27 uitgeoefend door Engelsen, 2 door Ieren, 19 door Zuid-Nederlanders en 4 door Noord-Nederlanders. (17bis)

De "chief" van de eerste Oostendse nederzetting, in Bengalen, was bij de aankomst van het eerste Oostendse schip te Balasore in 1719, een Engelsman, "a runaway English servant", zeggen de Bengaalse documenten. Bovendien ging hij recruteren onder deserteurs en weggestuurde elementen van de Engelse en Hollandse compagnies (18).

De ontbinding van de Oostendse Compagnie in 1732 belette niet de verdere uitbouw van de haven.

Na een periode van relatieve rust brengt de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748), opnieuw de klassieke Engelse troepentransporten mee.

Bijna dagelijks lopen in 1742 transportschepen uit Engeland in de haven van Oostende binnen, w.o. de beruchte Highlanders van Milord STIPELE, bijgenaamd 'wilde Schotten', "op hunne aankomst was er eenen grooten toeloop van Volk, omdat zij allegaeder zonder Broeken zijnde ook op eene vrende wijze gekleed waeren"... zegt de kronijk.

Het moet een rumoerige tijd geweest zijn, want onze anders zo gezapige BOUWENS, kan zich niet weerhouden op te merken : "'T is ongeoorloogbaer, wat baeten en voordeelen die Schepen, benevens de Troepen binnen Oostende en geheel het land bragten, door de menigvuldige onkosten die zij ten alle kanten deden, zoo in het koopen van Goederen als in teeringen, naementlijk in sterke dranken, waer van'er dagelijks binnen Oostende eene uytnemende groote quantiteyt gesletten wierd". Dat moet was geweest zijn...! (19)

Die Engelse soldatenkernis, ten bate van de Oostendse slijterijen, blijft naar duren, met tussendoor zeegevechten met de Fransen die Oostende willen benachtigen en het als even belangrijk beschouwen als de Engelsen.

Ik wens U geen opsomming te geven van al die oorlogsgebeurtenissen, die een mixture van incidenten, verschijningen voor Oostende-haven van min of meer machtige Engelse vloeten, en transporten van materieel, munitie en artillerie omvatten. Het eindigde met een 3de beleg van Oostende door de Fransen, die zo "schromelijk" schoten op de stad dat "de Logt in Vuor en Vlamme scheen te wezen", waarop op 23 augustus 1746, na een belegering aangevangen op 6 augustus, de stad capituleerde.

Na de gebruikelijke onderhandelingen, beëindigd met de vrede van Aken (1748), verliet het Franse bezettingsgarnizoen de stad, "waer over ten allen kanten d'aldergrootste Vreugeteekens gegeven wierden". De kreet van Vivat Maria-Theresia was overal te horen! (20).

De volle Oostenrijkse periode van Oostende kon beginnen : het is geen wonder dat de namen van Maria-Theresia en Jozef II de Oostendse straten sieren. Zij waren weldoeners en grote vorsten. Onder hun gezag werden in de haven allerlei infrastructuurverbeteringen aangebracht, zodat de haven Oostende gereed lag voor grote gebeurtenissen.

Reeds had een nieuwe industrie zich ontwikkeld, deze van de oesterkweek : de firma CLAEYS en Cie legde de eerste bekende oesterputten aan in 1765 en ging hiervoor de levende waar, de oesters, in Engeland halen, te Colchester. Dat de oesterschepen met hun oesters, ook gesnookelde thee en sterke dranken meebrachten en aldus een supplementaire, zwarte doch Engelse winst maakten, was een aangenaam toemaatje. Die Oostends-Engelse oesters werden met zogenaamde "ventschuiten" doorverkocht tot in Luik, Lotharingen, Trier, Opperpaltz, Mainz en Straatsburg. De "belle Epoque" zal de bloeitijd worden van de Oostendse oesterteelt die zich dan nog steeds ging bevoorraden in Engeland, o.a. te Burnham, Colchester, Falmouth, Whitstable. (21)

Nochtans mocht onze handelsbalans met Engeland helemaal passief genoemd worden, ondanks de door de Overheid getroffen gunstige toelatemingen. Er wordt in Engeland veel gekocht o.a. mooie wollen en katoenen weefsels, die in ons land fel gegeerd waren. Vanuit Engeland komen langs Oostende tevens tabaksbladeren, lood, ijzerwaren, en zout binnen, naast koloniale waren als koffie, brute suiker, thee, cacao, rijst, specerijen (22).

De Vierde Engelse Oorlog (1778-1783), die hoofdzakelijk op zee werd uitgevochten en van de grote mogendheden enkel Oostenrijk en Rusland neutraal liet, zou haven-Oostende een bijzondere bloei brengen.

De neutraliteit was immers een geschenk der goden voor haven-Oostende, open voor alle strijdende naties en dus transitoplaats per excellentie voor gans Europa. De neutrale Oostenrijkse en Oostendse vlag dekte bovendien vele schepen die eigenlijk vaarden voor de oorlogvoerende landen.

Een eerste voordeel was het binnenbrengen door de Fransen van gekaapte Engelse prijzen en omgekeerd met eventueel begeleidende zeevechten vóór de haven, waarbij de Engelse oorlogsbodems bijzonder actief waren.

Te Venen had men ingezien hoezeer Oostende zou kunnen profiteren van de neutraliteit en op 16 december 1778 kwam een keizerlijk decreet te Oostende toe, met de toelating om in de Oostendse haven alle Engelse "blouwers" (smokkelaars) te ontvangen en het hen handel te drijven. Tevens kregen de Oostendenaren het recht in hun opslagplaatsen de koopwaren op te slaan die ze nodig achtten, zoals thee, brandewijn, jenever, enz... Maar de geschiedenis leert ons dat dit keer de Engelsen, althans de blauwers Vlissingen boven Oostende verkozen (23). Maar, niets was verloren.

De snuggere Jozef II, geïnspireerd door reeds enkele jaren bestudeerde plannen, ging over op 11 juni 1781 tot het uitroepen van Oostende tot vrijhaven. De uitwerking was bijzonder voordelig voor de haven-traffic.

Reeds vanaf 1775 hadden de Luikenaars via Oostende een ware contrabande van munitie en wapens naar de Amerikaanse rebellen georganiseerd. Toen dit ter ore kwam van de Engelse overheid gingen de poppen aan het dansen en gaf dit zelfs aanleiding tot een ordonnantie over de wapenexport, die over Oostende naar Duinkerke en vandaar naar Amerika ging. Men heeft berekend dat duizenden kg wapens en munitie aldus naar Amerika werden geëxpedieerd. Van 1776 tot 1778 gingen door Oostende 1.155 kanonnen van divers kaliber, 905 steenstukken (kleine kanonnen), 74.000 kanonballen, 29.000 geweren.

De namen van de expeditiefirma's omvatten zeker namen van voorvaderen van huidige nog hier bestaande families ; dit geldt trouwens ook voor de kapiteins van de wapentransportschepen. (24)

Men overwoog toen ook van hogerhand de betrekkingen met Amerika te verbeteren : "Comme les Anglais ont en toute circonstance fort peu de pénagements pour nous, il semble que si d'ailleurs l'intérêt de notre commerce nous y invite, nous pourrions peut être nous rapprocher à présent des Américains", verklaarde de Oostenrijkse gouverneur KAUNITZ op 26 september 1778.

Dit belette echter de haven-Oostende niet om een plotselinge en sterke bloei te kennen ; in 1780 hadden 1560 schepen de haven aangedaan; in 1781 waren het er reeds 2892, daar waar in de vorige jaren het gemiddelde cijfer 414 niet hoeite werd gehaald (25).

Oostende wordt overrompeld door vreemdelingen die er zich komen vestigen om gebruik te maken van de faciliteiten van de vrijhaven.

De vreemdelingen worden geschat op een 2.000, w.o. het meerendeel Engelsen, daar waar de totale bevolking in 1785 naar 6703 zielen bedroeg. Daardoor ontstond z'on groot tekort aan behuizing dat de stad te klein werd en nood aan expansie had en de huurprijzen van huizen en kaners tot ongelooflijke prijzen stegen. Bovendien konden de talrijke schepen "aller Naties" geen behoorlijke plaats vinden, zodat een tweede bassijn moest gegraven worden.

De kooplui die volgens de pittoreske uitdrukking van BOWERS handelen in de "Blouwerije" moesten daarenboven pakhuizen op de dijkachter de bassijn bouwen.

De bedrijvigheid der Engelsen, vooral in die "Blouwerije" is zeer belangrijk geweest.

Men werkte nl. met wat de Overheid te Brussel noemde "navires masqués", d.i. schepen onder Oostendrijkse of Oostendse vlag naar toebehorende aan vreemdelingen. Het voordeel van de neutrale vlag kon natuurlijk slechts verleend worden aan reders die Oostenrijks onderdaan waren. Men vond er vlug iets op. Het systeem was eenvoudig. De Oostendse baljuw SCHOTTEY, verhaalt in een verslag aan Brussel hoe firma's uit Oostende hun klerken naar Veurne of naar Lo stuurden om er mensen onder een valse naam en met valse papieren het burgerschap te doen geven. Dit gebeurde zelfs met procuraties, waardoor Fransen, Engelsen en Hollanders zonder ooit in de Nederlanden te zijn geweest, tot burger werden verklaard... Volgens SCHOTTEY zouden op 100 stukken er wel 99 in bezit zijn geweest van onderaanen der oorlogvoerende naties. Andere vervalsingstrucs met cognossenenten laten toe te varen met allerlei waren naar vreemde havens zoals Londen of Amsterdam (26).

Een sterke groep Engelsen zal trouwens nog na de grote bloeiperiode van de smokkeloorlogen, te Oostende blijven wonen en handelen. Zelfs onder het Frans bewind, bij gelegenheid van de verkiezingen van "Het Vrij Volk" van 20 december 1792 treden ook Engelse kooplieden als kandidaten op. (27)

De Engelse bevolkingsgroep te Oostende bestond uit alle sociale gedingen : kooplui, kramers, ambachtslui allerhande. Het bekende edict van Tolerantie, uitgevaardigd in 1781 door Jozef II, was in oorsprong vooral bedoeld voor de belangrijke protestantse Engelse kolonie te Oostende. En het kreeg zeer spoedig een gunstige respons vanwege de betrokkenen. Op 10 januari 1784 richtten 113 Engelse protestanten een verzoekschrift tot de Oostendse magistraat, waarbij ze hun "trustees ou agens muni de plein pouvoir" aanduiden, nadat deze trustees op 8 januari hadden medegedeeld dat de Engelse protestanten te Oostende een dominee hadden aangesteld en een lokaal hadden aangeduid om hun godsdienst te belijden. Het magistraat antwoordt gunstig op deze supplic, mits zeker voorbehoud o.a. in verband met klokkengelui, uitzicht der gebouwen enz...

Een kerk zal slechts mogen gebouwd worden wanneer er 100 families zullen zijn. Een kerk werd toen nog niet gebouwd, doch een "chaplain" en een bidplaats werden bijgehouden tot de Napoleontische oorlogen.

Het Engelse leven te Oostende werd nog sterker ingeankerd door de oprichting van een Engelse vrijmetselaarsloge, "The Imperial Lodge of Austrian Flanders", die haar erkenning vraagt op 15 november 1783 bij de "Grand Lodge of England". De brief is ondertekend door tien man, w.o. wellicht twee Duitsers en een Nederlander. Ze bestond dus vóór de Oostendse inheemse Loge "Les Trois Niveaux" (1784). Onder de tien logebroeders vinden we de namen terug van 6 ondertekenaars van de protestantse supplicie ten gunste van de inrichting van de protestantse cultus.

De voorzitter - in maçonnieke termen achtbare meester - is een Schotse protestantse kleermaker, J. DUNDAS. Wellicht gaat het om een loge van kleinburgers.

Op 10 maart 1784 verleende de Engelse "Grand Lodge" een constitutie charter aan de "The Imperial Lodge of Austrian Flanders", die plechtig werd geïnstalleerd te Oostende in de "Ship Tavern", een der Engelse pubs van die tijd.

Naar alle waarschijnlijkheid legde deze loge haar werkzaamheden stil bij het begin van de oorlog van Napoleon met Engeland in 1803. Inderdaad, in een correspondentie van 10 augustus 1810 leren we immers "that this Lodge suspended its meetings at the commencement of hostilities in 1803 when most of the members left Ostend". Dit laatste zinsdeel leert ons tevens zoals de verkiezingen van 1792 dat heel wat Engelsen nog te Oostende gevestigd bleven en er leefden als thuis, zoals de Duitser FORSTER het zegde, tot in de Franse tijd (28). Dergelijke belangrijke bevolkingsgroep kreeg dan ook zuiver cultureel voedsel.

We weten in elk geval dat Engels toneel werd opgevoerd, zeker in 1782, met een stuk van Oliver GOLDSMITH "She stoops to Conquer" (29). Van BOWENS vernemen we dat Engelse toneelvertoningen te Oostende "hunne baeten" moesten vinden, vermits ze lange tijd alhier verbleven.

Onder de namen der confraters van de gilden van St. Andries, "Corps royal des Arquebusiers" vinden we nog in 1791 heel wat Engelse namen (KEITH, CUTLER, WALSH, WENHAM, BELL, DUNCAN, JAMES, O. CONNELL, KIRKPATRICK, SCKET, OVERSTALL, FAGG, PRATT, CHARNOCH, GRAHAM, PERRYMAN, JONES, HUNT, MINTER, DELL, PARKER, MAY, enz...), alles bijeen op een lijst van 120 confraters, 38 Engelse namen, waarvan een derde ook vermeld staan als kooplieden (30).

Naast deze religieus-culturele activiteiten, waaruit de stevige en permanente aanwezigheid der Engelsen blijkt, mogen we naast de Engelse "blauwers" met masqués schepen, dus valse paviljoenen, de echte financiers en zakenlui niet vergeten die een belangrijk deel in de handelsluister van het toenmalige Oostende namen.

De Schot (met jacobieten sympathieën) William HERRIES, te Oostende gevestigd, associeerde zich in 1780 met de Brusselse bankier WAL-KIERS en monopoliseerde met hen de handel van Oostende met China en Indië. Vanaf 1782 bedreven ze de zogcheten driehoeksvaart op slaven uit Angola. HERRIES opende op 15 april 1782 een wisselbank te Oostende, om op 8 juli 1782 een compagnie voor verzekeringen op te richten, een Compagnie d'Assurance de la Flandre Autrichienne !

HERRIES, man van ondernemingen, schoot zelf geld voor aan de Aziatische Compagnie van Trieste en opende aldus een China- en Indiëvaart die enorme winsten opbracht in de periode 1784-1787 (31).

Weldra zal voor Oostende de Franse tijd aanbreken, na enkele periodes en gedurende de Brabantse Omwenteling.

De Engelse aanwezigheid zal praktisch nooit verdwijnen, tenzij sporadisch.

Ze bracht ons zelfs de eerste zeebaden, vernits het opnieuw een Engelsman is, William HESKETH, wiens naam voorkomt op de protestantse suppeliek en op de ledenlijst van de Engelse maçonnieke loge, die in 1784 de toelating verkreeg van Jozef II om een lokaal (une loge ou cabane temporaire) op te richten op het strand om er aan de baders de nodige verfrissingen te verkopen... (32). Hij had reeds het jaar voordien de eerste badkarren op het strand gebracht.

De 19e eeuw wordt de eeuw van Leopold II voor Oostende, naar de Engelsen bleven en zijn nog steeds aanwezig, zij het ook soms te luidruchtig in de Langestraat.

Een stuk bloeiend Oostende verleden heeft in elk geval Engelse fundamenteën.

Walter DEBROCK

- (1) Cf. Dr. F.W.N. HUGENHOLTZ, "Drie Boerenopstanden uit de veertiende eeuw", Haarlem, 1949, p. 74, p. 117
- (2) Geoffroy CHAUCER, "The nonne Preestes Tale" in "The Canterbury Tales", v. 4585-4586
- (3) G. BILLIET, "Uit de bibliografie van Oostende", De Plate, 9e Jg., 4, april 1980, pp. 6-9
- (4) Franz HELLENS, "Trois Aspects d'Ostende", in Tribord, août 1931, nr. 8, p. 9

- (5) Cf. John GHEERAERT, "Vertellingen uit "Het Zeepaardje", Oostende, 1978, passim, diverse citaten uit reisverhalen hier aangehaald.
- Cf. ook John GHEERAERT, "Snobs in het Spoor van Wellington", in Dietse Warande en Belfort, 125e jgg. nr. 5, juni 1980, p. 385-90
- (6) G. FORSTER, "Ansichten von Niederrhein, von Brabant, Flandern, etc...", 3 dln, Berlijn, 1794-1804, dl 1, p. 2- & vg.
- (7) John GARDNER, "The life and Times of Chaucer", New York, 1977, p. 34
- (8) J. HINNEMAN, "Sprokkelingen uit de geschiedenis van onze betrekkingen met Schotland ten tijde van Keizer Karel", in "Mededelingen van de Marine Academie", boek VII, Antwerpen 1953, pg. 185-215- Ook Ch. PIOT, "La diplomatie concernant les Affaires Maritimes des Pays-Bas, vers le Milieu du XVIIe Siècle, jusqu'à la Trêve de Vaucelles", in Bulletin de l'Académie royale de Belgique", 2e série, t. XL, nr. 12, décembre 1875, pp. 1-52.
- Noteer de conclusie : "Des négociations diplomatiques étaient des leurres ... Ce fut le défaut d'initiative et d'action qui perdit notre marine..."
- (9) Dr. J. de HULLU, "De Archieven der Admiraliteitscolleges", 's-Gravenhage, 1924, pp. 36-38 - W. DEBROCK, "De Kaapvaart op de Belgische Kust", in "Mededelingen der Academie van Marine van België", boek IX, Antwerpen 1955, pp. 253
- (10) R. BAETENS, "Organisatie en resultaten van de Vlaamse Kaapvaart in de 17e eeuw" in "Mededelingen van de Marine Academie van België", boek XXI, 1969-1970, pp. 113-114
- W. DEBROCK, "Een Mutualiteitskas van de Oostendse Reders ter Kaapvaart, 1657-1766, in "Handelingen van het genootschap, "Société d'Emulation" te Brugge", deel XCVII, (1960), Handzame, pp. 75-77
- W. DEBROCK, "Erasmus de Brouwer" in "Neptunus", 3e jgg., nr. 5, mei 1956, pp. 26
- (11) P. DE ZUTTERE, "Les de Vallejo dans les Pays-Bas espagnols et autrichiens", in "Intermédiaire des Généalogistes", nr. 101 en 102, 1962, pp. 5-12. De auteur behandelt de geschiedenis van de packet-boats in het raam van een studie over Michel DE VALLEJO, poolmeester te Nieuwpoort. Ook Albert DE BURBURE de Wesenbeek, in "La centenaire de la ligne Ostende-Douvres 1846-1946", Anvers, z.d., pp. 11-21
- (12) J.J. BOWENS, "Nauwkeurige Beschrijving der Oude en beroemde zee-stad Oostende", Brugge, 1792, Deel 1, pp. 162-166 - C.B.

- (13) J. GEIDHOF, "Brugge Huwelyke met Engelse Garnizoensoldaten 1678-1679", in Biekorf, 73e jgg., 1972, pp. 279-282
- (14) A.J. VEENENDAAL, "Het Engels-Nederlandse condominium in de Zuidelijke Nederlanden tijdens de Spaanse Successieoorlog 1706-1716, Utrecht, z.d., pp. 13-14, 40, 74-75, 194.
- (15) A.J. VEENENDAAL, "De briefwisseling van Anthonie HEINSIUS 1702-1720, Deel I, 1706, 's-Gravenhage 1983, p. 699, brief van M. VAN VRIJBERGEN.
- (16) Ibid, p. 723, brief van M. VAN VRIJBERGEN van 14 december 1706, gedagtekend uit Londen.
- (17) BOWENS, op cit., p. 17 en volg.
- (17bis) K. DEGRIJZE, "De Oostendse Chinahandel (1718-1735)" in Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis, L. II, 1974, p. 307
- (18) Mis JARJATI RAY, "Ostend East India Company in Bengal during the Reign of Nawab Shuja - Ud-Din-Khan (1727-1739 A.D) - A short Story" in "The Quarterly Review of Historical Studies", Vol. XV, 1975-1976, Number 2, Calcutta, p. 90
- (19) J. BOWENS, op. cit. pp. 102-103
- (20) "Plans et journaux des sièges de la dernière guerre de Flandre, rassemblés par deux capitaines étrangers au Service de la Flandre (d'Illens et Punck) ; Strasbourg et La Haye", 1750, pp. 31-34, met plan. Ook BOWENS op. cit. p. 108-125.
- (21) R. HALEWIJCK en Norbert HOSTYN, "Oostends Oesterboek", Oostende, 1978, pp. 9-11, 35 volg.
- (22) H. COPPEJANS-DESMEDT, "Bijdrage tot de studie van de gegoede Burgerij te Gent in de XVIIe eeuw", Brussel 1952, pp. 34-35
- (23) J.J. BOWENS, op. cit., p. 156
- (24) Albert de DURLODOT, "Les Ports d'Ostende et de Nieuport et les Fournitures d'Armes aux insurgents Américains (1774-1782), in "Mededelingen van de Academie van Marine van België", boek VII, 1953, z.d., pp. 141-156
- (25) H. Van HOUTTE, "Histoire économique de la Belgique à la fin de l'Ancien Régime", Gent, 1920, pp. 347-352
- (26) L. RONKARD, "Les Répercussions de la guerre américaine d'indépendance sur le commerce et le pavillon belges", in "Mededelingen van de Academie van Marine van België" boek VII, 1953, pp. 51-90, vnl. pp. 60-62
- (27) E.N., "De verkiezingen van "Het Vrij Volk" van Oostende 1792", in Biekorf, 1971, 72e jgg, pp. 55-56

- (28) Résumé van een briefwisseling met de Grand Lodge of Scotland, ons medegedeeld door Lic. Hugo de Schampheleire, een der huidige specialisten van de maçonnieke geschiedenis.
 Protestanten : J. DE SALT, "Le culte protestant à Ostende en 1784", in Annales de la Société d'Emulation de Bruges, vol. 80, jgg. 1937, pp. 46-50
- (29) W. SCHRICKX, "Oliver Goldsmith's She Stoops to Conquer at Ostend in 1782", in Studia Germanica Gandensia, IX, 1967, J. BOWENS, op. cit., pp. 176-177
- (30) "Den Oostendschen Weg - Wijzer dienende voor 't Jaer O.H. MDCCXCIV (1794)", tot Oostende, P. Scheldewaert, Kapellestraat
- (31) H. LUETHY, "La Banque Protestante en France, de l'Edit de Nantes à la Révolution, Parijs, 1959-1961, deel I, pp. 647 en vlg. J. BOWENS, op. cit., pp. 179- en vlg.
- (32) Yvonne du JACQUIER, "Ostende et Spa", La Hulpe, 1965, p. 19 en 21. - Daniel PARASYN, Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878, De Plate, Oostende 1979, p. 3.

BOEKBESPREKING : HULDEBOEK ANDRÉ BONNEZ

In de "Heenbibliotheek Bachten de Kupe" verscheen als nr 23 een huldeboek gewijd aan de grote heen- en volkskundige ANDRÉ BONNEZ. Ten posthumen titel (+ 26 oktober 1978)

Het bevat 284 blz. Geïllustreerd. 24 x 17 cm. Prijs : 750 fr. + 31 fr. port. Rek. nr. C68-0815730-84 van de Heenkring Bachten de Kupe, p.a. A. Dawyndt, Knollestraat II- Eggewaartskapelle - 8480 Veurne.

Wijlen dr. J. Weynen schreef over André Bonnez : "Deze landbouwer met glashelder boerenverstand is tegelijk een heenkundige en volkskundige van de beste soort. Wie kent het boerenleven, de hoevebouw, de oude landbouwgebruiken "op de streke" zoals hij?"

Geweven rond het leven van André Bonnez verschenen merkwaardige bijdragen over zijn werk als vorser en zanter inzake volksgebruiken en -gewoonten. Dat ingekaderd met artikels als "Een bakhuis uit Watou in het Provinciaal Openluchtmuseum te Bokrijk" door conservator Mark Laenen. "Een onvoltooid gesprek met André Bonnez" van wijlen pastoor-conservator L. Vanheule (volkskundige gebruiken in het boerenbedrijf over paarden, koeien, kalveren...) Deze studie is in het dialect van Izenberge en Stavele geschreven, voorzien van 110 voetnoten. Ere-gemeentesecretaris R. Lansweert heeft een schatkamer van gegevens door André Bonnez verzameld met commentaar weergegeven. De oudste zoon Guido Bonnez haalt herinneringen op van zijn vader. Marcel Messiaen diept in het leven van de boer en heenkundige André Bonnez. Aangevuld door R. Blondeau met "In memoriam André Bonnez " van Stavele (1906-1978). A. Dawyndt beschrijft zijn ervaringen met André Bonnez. Een korte studie over boeren, landpacht en tienden te Proven, Stavele en Haringe op het einde van de 18e eeuw door F. Denys vult het wetenschappelijk opzet van dit huldeboek aan. Het is een zeer waardevol boek dat meer dan zijn geld waard is. Het is een naslagwerk voor de heen- of volkskundige. André Bonnez heeft met zijn werk de Westvlaamse woordenboeken : "Het Westvlaamsch Idioticon" van De Bo en "Loquela" van G. Gezelle aangevuld. Wie tevens houdt van biografieën zal zeker zijn gading vinden.

Marcel MESSIAEN

AFSCHEID VAN DE "OUDE PLATE"

Bij het overschouwen van de volledige reeks van ons tijdschrift "De Plate" zijn we toch wat verwonderd over de grote hoeveelheid bijdragen die sinds het verschijnen van het 1ste nummer in 1971 gepubliceerd werden.

We herinneren ons nog hoe de huidige secretaris J.B. DRESEN, toen nog gewoon lid, op de algemene vergadering in januari 1971 vroeg of het toch niet mogelijk zou zijn dat "De Plate" een tijdschrift uit kon geven. Het pas verkozen bestuurslid Jozef KLAUSING verklaarde onmiddellijk dat hij die taak op zich wou nemen. Het eerste nummer verscheen in oktober 1971.

Door beroepsomstandigheden moest de eerste hoofdredacteur KLAUSING het in november 1972 aan een ander redactielid overdragen. Hij vertrok immers voor twee jaren naar het buitenland. Het was ondergetekende die met de zorg voor het verder verschijnen van het tijdschrift ten goede en ten kwade belast werd.

Onder impuls van enkele leden kwam "De Plate" meer en meer in de belangstelling te staan. verschillende kranten meldden geregeld de voornaamste bijdragen die in "De Plate" te lezen waren. Ook kwamen er geregeld reacties van lezers.

Niettegenstaande het maar een gestencild tijdschrift was, zoals sommigen zegden (uit budgetaire reden kon dit niet anders) konden we toch vaststellen dat heel wat studies, proefschriften en heemkundige bibliografieën "De Plate" als een volwaardig tijdschrift beschouwden en geregeld bij de geraadpleegde bronnen aangeduid werd.

We hebben van ons tijdschrift dat van 125 tot 500 exemplaren groeide een kleine statistiek willen maken :

Jaargang 1, okt. 1971 - maart 1972 :	51 p.
Jaargang 2, okt. 1972 - maart 1973 :	71 p.
Jaargang 3, okt. 1973 - maart 1974 :	72 p.
Jaargang 4, okt. 1974 - april 1975 :	77 p.
Jaargang 5, sept. 1975 - dec. 1976 :	194 p.
Jaargang 6, 1977 :	172 p.
Jaargang 7, 1978 :	217 p.
Jaargang 8, 1979 :	287 p.
Jaargang 9, 1980 :	249 p.
Jaargang 10, 1981 :	280 p.
Jaargang 11, 1982 :	238 p.
Jaargang 12, 1983 :	301 p.
Jaargang 13, 1984 :	260 p. (x)

Totaal 2.469 p.

Zo werden in enkele jaren bijna 2.500 pagina's met teksten en indexen onder de leden verspreid. We denken te mogen zeggen dat welnig verenigingen dit op hun actief staan hebben.

Daar ik meende dat de functie van hoofdredacteur met de tijd ook niet altijd bij dezelfde persoon kan berusten, heb ik in de algemene vergadering van juni jl. aan de leden mijn ontslag aangeboden.

De verantwoordelijkheid van ons tijdschrift zal vanaf 1985 berusten bij de beheerraadsleden de heren N. HOSTYN en E. SMISSAERT. Ik weet dat ze het zeker goed zullen doen en geen moeite zullen hebben om het zelfs nog beter te doen.

Ik houd er evenwel aan allen te danken die mij in al die jaren gesteund hebben en de Vereniging in haar geheel die besloot mij de Gouden Plate te schenken. Het is met ontroering dat ik op dat plechtig moment terugdenk.

Ik wens mijn opvolgers veel geluk en zal zoals steeds nog mijn nederige bijdrage aan "De Plate" blijven geven.

O. VILAIN

(x) Hierbij moet nog de Index 1984 bijgeteld worden.

DE MEIDAGEN 1940

Wij hebben gedurende verschillende maanden het oorlogsdagboek van de Passieve Luchtbescherming in ons tijdschrift laten verschijnen.

In juli 1948 vroeg de Geschiedkundige Sectie van het Ministerie van Landsverdediging i.v.m. de slag om de Leie inlichtingen omtrent de bombardementen waarvan Oostende in mei 1940, het voorwerp was geweest. Het verslag opgestuurd op 11.8.1948 bedroeg 15 getypte bladzijden. We menen ter aanvulling van de oorlogshistoriek van Oostende, ook dit verslag hier op te nemen.

O.V.

10 mei 1940 : Oorspronkelijke dag van de rouw, die zo zwaar onze stad en talrijke onzer medeburgers zou treffen in de komende jaren.

Voor de tweede maal in amper 25 jaar viel ons land ten prooi aan de vernielzucht van de Duitse horden.

En wanneer op 4 augustus 1914 de benden van Willem II onze grenzen schonden, dan geschiedde dit met een soort vormelijkheid, namelijk na het eisen van de vrije doorgang, 2 dagen te voren.

Nu echter werd geen ultimatum gesteld, integendeel slechts weinige dagen voordien had de "Führer" plechtig verklaard dat er van een inval geen spraak was !

Het was dan ook met benepen hart dat onze inwoners, ietwat na 4 uur in de morgen, door de huiveringswekkende huiltoren van de alarmsirenen vernamen, dat België, en ook ditmaal onze Noorderburen, aan de brutale macht van een meedogenloze vijand moesten geloven.

Terstond werden alhier alle maatregelen getroffen om de bevolking bij te staan en de nadelige gevolgen van de oorlogstoestand tot hun minimum te beperken.

De aangebracht verdedigingen zouden ontwijfelbaar beletten dat de vijand - zo hoopte de bevolking tenminste - het land zou overrompelen, zoals dit in 1914 het geval was.

Hitler en zijn acolieten hadden echter alles er toe aangelegd om bij middel van hun "blitz Krieg" in een record tijd alles te overmeesteren en aldus de wereld te knechten !

En zo ging het helaas ook ! Na gedurende enkele dagen de stad te hebben overvlogen, zelfs reeds het vliegveld van Steene te hebben gemitraillleerd op 11 mei in de vroege morgen, kregen we op woensdag 15 mei, rond half tien 's avonds de eerste bomaanvallen te verduren.

Het fort Napoleon, de reserve watervergaarbakken, de broeikas- sen van de Beplantingsdienst, maar vooral het Carferry Station, waar de Staatspaketboten aanleggen, hadden het te vergelden. Van aan de Nieuwstraat tot aan het SS. Petrus en Paulusplein was geen enkele ruit aan de Visserskaak ongebroken gebleven en ook de huizen in de aanpalende straten hadden zware schade geleden.

Dezelfde taktiek van schrikjaging als in 1914, toen op 24 september te 23 uur op de vismijn en aan de Bruggen van de de Smet de Naeyerlaan, nevens de sporen van het Zeestation tegenover het slachthuis, de eerste bommen op onze stad uit een Zeppelin werden gelost. Ditmaal was het echter in een meer versneld tempo dat de terreur gezaaid werd.

Alhoewel Oostende door de bevoegde overheid volstrekt geweerd was geworden om als toevluchtsoord te dienen, kwamen alle mensen, die uit het binnenland de wijk namen, in onze stad terecht. Gelijkvormig de ontvangen bevelen zag het Bestuur zich verplicht de "vluchtelingen" naar minder blootgestelde oorden te evacueren. Andere stad- en landgenoten maakten gebruik van de Staatspaketboten, die van af 16 mei, onze haven verlieten naar Folkestone, Dover gesloten zijnde voor het passagiersverkeer sedert september 1939.

Het Staatsarchief werd overgebracht naar Engeland bij middel van de maaltboten, ofwel, zoals dit het geval was voor de Nationale Bank bvb., door opgeëiste lastautos naar Frankrijk.

Intussen werden op 17 mei bommen geworpen op de haven en de vluchtende mensen met mitraillevuur bestookt, hetgeen er niet weinig toe bijbracht om de paniekstemming onder de overvloedig aangedichte bevolking op te jagen.

Op de zelfde dag laat de legeroverheid een verordening aanplakken waarbij, voor 48 uren, na 9 uur 's morgens, verbod opgelegd wordt van verkeer op grote banen. Dit geeft aanleiding tot misverstand en verwarring vanwege de mensen, die terstond schikkingen nemen om zich vóór 9 uur van het onontbeerlijke te voorzien, daar ze denken dat daarmee alle verkeer op straat verboden is : dit alles helpt oneindig de spanning nog verhogen.

Aan alle openbare ambtenaren is voorgeschreven dat zij, die minder dan 45 jaar oud zijn, zich door de vijand niet mogen laten gevangen nemen ; integendeel moeten zij, bij het naderen van de vijand, de dienst verlaten en naar Engeland of Frankrijk uitwijken.

Tevens vermeldt de radio, dat alle niet bij het leger ingelijfde Staatsburgers tussen 18 en 35 jaar zich op eigen middelen naar 't Zuiden van Frankrijk moeten begeven om er 't leger te verwoegen.(1)

Het overbrengen van al de Ministeries hierheen doet allerhande veronderstellingen opdagen en de meest uitzinnige geruchten verhogen de paniekstemming in de meest ruime mate.

Rond 11 uur van 17 mei komen de Gemeenteraadsleden en de leden aangeduid voor het ravitailleringsscomité bijeen om de nodige schikkingen te bespreken aangaande het verzekeren van de bevoorradingsder Stad en krijgen er kennis van het nakend vertrek van de HH. Burgemeester en Schepenen.

Het is de volgende morgen, omstreeks 10 uur, dat de HH. Burgemeester en Schepenen, vooraleer te vertrekken aan de Raadsleden, HH. Serruys en Devriendt, de schriftelijke opdracht geven om in hun afwezigheid, tot na de oorlog, de Stad te beheren en zich desnoods te laten bijstaan naar hun beste oordeel.

(1) Dit moest zijn "tussen 16 en 35 jaar" (N.V.D.R.)

Onmiddellijk werd door M. Serruys aan het politie- en het brandweerkorps bevel gegeven de tot het vertrek gereedgemaakte wagens met het materieel van de pompiers te ontladen en zich gereed te houden om hier daadzakelijk tussen te komen in geval van nood.

Politiebedienden en brandweerlieden van verschillende andere steden van 't land waren immers hier met hun materieel voorbijgekomen om de wijk naar Frankrijk te nemen en dit had ook hier aanleiding gegeven tot het treffen van gelijkaardige voorzorgen.

Middelerwijl wordt de Carferry andermaal gebombardeerd en de vluchtende mensen vanuit de vijandelijke vliegmachines beschoten.

Een groot aantal inboorlingen maken ruim gebruik van onze meer dan 250 eenheden bevattende vissersvloot om op 18 mei naar Frankrijk en Engeland uit te wijken.

Door de H. Serruys, die nu de functie van Burgemeester waarneemt, wordt advies ingewonnen bij de H. Gouverneur Baels en de Minister van Binnenlandse Zaken wijlen M. Vander Poorten, toen ter tijd te Brugge.

Dientengevolge worden alle Gemeenteraadsleden en hun plaatsvervangers opgeroepen voor een dringende bijeenkomst te 11 uur.

Slechts met 12 op de 50 kon worden vergaderd. Daarvan waren 4 die verklaarden ook de stad te zullen verlaten. De H. Serruys werd door die vergadering voorlopig tot Burgemeester en HH. Feys en Devriendt tot Schepenen aangeduid.

Nog dezelfde avond te 8 uur werd door dit noodschepencollege een bijeenkomst belegd met al de diensthoofden. Deze werden in kennis gesteld met de reeds genomen besluiten. Beroep werd gedaan op hun aller plichtbesef en mededeling gegeven van het feit, dat het aan eenieder, wie het ook zij, volstrekt verboden was nog uit de dienst weg te blijven zonder wettige reden.

Ingevolge het uitwijken van de nog dienstplichtige personeelsleden, voorafgegaan of gevolgd door het vertrek van talrijke andere stadsbezoldigden dreigden zelfs de onontbeerlijkste stadsdiensten stil te vallen en de toestand was zelfs van zulke aard dat het nog voorhanden zijnde personeel van twee bureau's met moeite volstond om er één mede te vormen.

Wij waren, zo vervolgde de H. Burgemeester, in de namiddag in telefonische betrekking gekomen met de H. Herlout, eerste Minister, die 's morgens van Oostende naar De Panne was vertrokken, en deze had uitdrukkelijk verklaard, hetgeen gedurende deze vergadering door een speciale bode schriftelijk werd bevestigd, gezien de uiterst netelige toestand van de stad, dat niemand, zelfs al was hij nog dienstplichtig, nog de dienst mocht verlaten. Dit werd terstond ter kennis gebracht van het ganse personeel.

Rond 8u30, de zondagmorgen, ontvingen wij het gelukkig bezoek ten stadhuize van zijne Excellentie, Minister Delfosse, en zijn Cabinetschef H. Basyn. Aan al onze landbouwers was in de vroege morgen bevel gegeven geweest hun vee onverwijld over te brengen naar de streek van de IJzer.

Daar wij op de hoogte waren van de ongehoorde verwarde toestanden welke aldaar heersten en onze kinderen, ouderlingen en zieken aldus zonder dit onmisbaar voedsel zouden komen te vallen, wisten wij zijn Excellentie van die noodlottige toestand te overtuigen en vernietigde hij dit besluit. Tevens gaf hij bevel aan de H. Agent van de Nationale Bank een som van 500.000 fr. ter beschikking van de Stad te stellen.

Te 11 uur, op zondag 19 mei, greep dan een nieuwe bijeenkomst plaats van de in stad zijnde Raadsleden en plaatsvervangers alsook van verschillende notabelen.

M. Feys zag zich verplicht af te zien van de functie van schepen, tengevolge van zijn drukke bezigheden en M. Smissaert aanvaardde M. Feys te vervangen. Tevens werd beslist, ingaande op de vingerwijzingen van de HH. Baels en Vander Poorten, twee techniekers HH. Van Coillie en Boudolf, de eerste voor de ravitaillering, de tweede als advokaat met de functie van Schepen te bekleden, en er wordt overeengekomen, dat eerlang een nieuwe vergadering zal gehouden worden om gebeurlijk die voorlopige toestand te bestandigen.

Middelerwijl wordt de stad altijd door maar gebombardeerd.

De havengeul heeft het erg te verduren alsook de Visserskaai, Langestraat en Capucienenstraat.

Uit het feit dat de bommen op alle stadsgedeelten terecht komen mag stout weg worden afgeleid, dat het er hier niet zo zeer om gaat oorlogsdoeleinden te niet te doen maar wel om schrik aan te jagen, hetgeen waarin ten slotte onder alle opzichten geslaagd wordt.

Van de paniek die door het bommenwerpen ontstaat, maken dieven gebruik om in de "Uniprix" en omliggende gebouwen tot plundering over te gaan; ook op sigaren- en drankwinkels heeft het uitschot het gemunt, en zelfs wijnkelders hebben het te verduren.

Alle bombardementen aangeven is ongedaan werk: dit is inderdaad nagenoeg onmogelijk. Nochtans mogen wij niet nalaten enkele woorden te reppen over de weergaloze vernieling van het hart van de stad, dat door de Duitse radiouitzending van daags nadien, woensdag 22 mei, aangeduid werd al het "Jodenkwartier" dat doelmatig getroffen werd.

Gebruik makend van hetzelfde systeem als dit het geval was twee dagen te voren te Doornik, worden door de Duitse bombarderingsvliegtuigen een ganse reeks explosieve bommen op de verschillende stadskwartieren geworpen rond 18U30. Kort daarop, wanneer iedereen nog in de gekozen schuilplaats vertoeft, wordt met ontzetting vastgesteld dat de ganse middenstad in vlam staat. Van aan de Wittenonnenstraat tot aan de St. Paulusstraat staat de Kapellestraat in vlam. Ook in de Christinastraat, St. Paulus- en Ooststraten woedt de brand in volle hevigheid. Het Leopoldpark is als met brandbommen bezaaid. Het postgebouw wordt tevens bedreigd doch kan van vernieling gevrijwaard worden. De grote magazijnen "Uniprix", "Ville de Londres", "Savelkoul", "Grand Bazar Parisien" en al de aanpalende huizen en inrichtingen, zoals het "Hotel de la Marine", worden de prooi der vlammen.

Van de magazijnen "A l'Innovation" brandt het dak volledig weg. Dank zij de tussenkomst van Hollandse soldaten uit Breda kunnen de branden in de Christinastraat spoedig overmeesterd worden.

De brandweer spant bovenmenselijke pogingen in om het onheil te bestrijden en te beperken. Door het feit dat de Duitsers de leiding van Bocqwater in de Ardennen afgesloten hebben moet water worden gepompt uit de honderden meters afgelegen Oude Handelsdokken en uit de vijver van het Leopoldpark, hetgeen de brandbestrijding geenszins in handwerkt. De vrees voor verdere vernieling noopt de H. Burgemeester er toe hulp in te roepen van de brandweerkorpsen van Brugge, Blankenberge, Nieuwpoort en Wenduyn. Door de gezamenlijke krachtingspanningen kan uiteindelijk tegen de morgen een uitbreiding van de ramp in het zagezegde "Jodenkwartier" worden belet. Intussen is ook het gebouw van de Nationale Bank in de Kaaistraat de prooi der vlammen geworden. Trots het bestendig bombarderen zetten de brandweermannen heldhaftig hun beschermingswerk voort. Niet minder dan 31 woon- en winkelhuizen gingen door die beschieting in de vlammen op, terwijl 19 volledig beschadigd en 9 gedeeltelijk geteisterd werden.

Rond hetzelfde uur werden aan de Vuurtorenwijk 17 huizen volledig vernield en 14 gedeeltelijk beschadigd, terwijl benzinetanks in brand geworpen werden aan de visserijhaveninstellingen.

Opmerkenswaardig is dat die zware aanval betrekkelijk weinig slachtoffers vergde, namelijk 12 doden en 6 gekwetsten, hetgeen toe te schrijven is aan het feit, enerzijds, dat het overgroot gedeelte onzer bevolking de stad verlaten had en, anderzijds, dat de mensen bijtijds een schuilplaats hadden opgezocht.

Terwijl onze brandweermannen op woensdag 22 mei nog bezig zijn met branden te bestrijden, die eerst soms uren en uren nadien uitbarsten, wordt onze stad, die ononderbroken door vijandelijke vliegtuigen bestookt wordt, bezocht door Z.K.H. Prins Karel, vergezeld van zijn Ordonnands-Officiëren HH. Baron Goffinet en Baron de Maere d'Aertrijcke. Tevens wordt de stadsoverheid die bestendig ten stadhuize zetelt met dit hoog bezoek vereerd en tekenen onze Doorluchtige bezoekers het gulden boek dat, helaas, zes dagen later, zal verloren gaan bij de brand van het stadhuis. Het hoeft niet verzwegen, dat dit blijk van sympathie en belangstelling vanwege de Prins Karel aan bestuur en inwoners nieuwe moed schonk.

Daags nadien vernamen we dat bij K.B. van 21 mei H. Serruys tot Burgemeester werd benoemd in vervanging van H. Dr. Moreaux.

Ter voorkoming van uitbreiding van nieuwe branden welke regelmatig hier en daar in de verschillende middenstadsgedeelten opdagen, wordt in de Kapellestraat tijdelijke een bestendige brandweerwacht gehouden om aldus iedere nieuwe haard van brand in de kiem te kunnen stikken.

Bij vaststelling van het watergebrek en tevens ter bescherming tegen gebeurlijke bommenscherven nemen alle in stad gebleven inwoners nu de voorzorg zand in huis te halen en nemen ze zelfs de vroeger altijd voorgeschreven maatregel, de keldergaten met zakken zand af te bakenen.

Waren de branden uiteindelijk beperkt tot op het minimum van gevaar, weldra zouden wij het nog zwaarder onheilen hebben af te rekenen.

Machteloos als wij stonden tegen de niets ontziende stuka's en andere Messerschmidt's, smachtte de gebleven bevolking alleen naar het einde van de slachting. De vijandelijke vliegtuigen dalen soms tot op minder dan honderd meter om de bommen af te werpen of om de vluchtende mensen te bestoken. Geen schot gaat van hier uit, geen geallieerde vlieger is te ontwaren om de vernietiging vande Koningin der badsteden te beletten. En toch komen de vijandelijke vliegeniers ononderbroken in grote getalle meestal van overzee om de stad in haar gehele uitgestrektheid op haar grondvesten te doen beven en talrijke onschuldigen onmeedogend gevoelig moreel en physisch te treffen. Dat het vliegveld, de kazerne, de haven, het station zouden bestookt worden, zou te begrijpen zijn, gezien het doel van die instellingen ! Maar dat de onschuldigen weerloze burgerbevolking in haar heiligste bezit dusdanig ten onder gebracht wordt roept om wraak.

Nauwelijks waren we bekomen van de schrikken van 21e mei of een ander ramp kwam een van de voornaamste takken van de Oostendse bedrijvigheid gevoelig treffen. Op 24e in de namiddag werden drie van de bijzonderste hotels (Plage, Splendid, Beau Rivage) langs de Albert I Wandelring ten gronde vernield, inbegrepen het tot hospitaal ingerichte, van het Rood-Kruis voorziene "Hotel de La Plage", waar talrijke gekwetsten en personeel als slachtoffer vielen van die misdadige aanval. Ook de badinstellingen gelegen onder de wandeling werden erg beschadigd. Spijts alle inspanningen van onze brandweerdienst brandde het hulphospitaal samen met de nevenstaande hotels en villa's ten gronde af en liet een 40-tal slachtoffers als bilan.

Ook het burgerlijk hospitaal wordt met brand onnen bedeed doch door het tijdig en doelmatig optreden kon de brand er worden vermeden. Intussen ontving onze stad 't bezoek van afgevaardigden van de gemeentebesturen van Ingelmunster, Isegen, en omstreken, die kwamen informeren waar er, te onzent voedingsvoorraden, van welke aard ook, voorhanden waren.

Aldaar was de toestand al even rooskleurig. Hadden wij hier met ononderbroken bomaanvallen af te rekenen, daar werden de weiden belegd met duizenden en nog tienduizenden vluchtelingen aan wie de allereerste zorgen van hygiëne ontbraken en die tevens gebrek leden aan de meest onontbeerlijke voedingsstoffen. Het was voor die landgenoten een overgroot geluk, dat zij de ganse voorraad aan opgelegde vissoorten van de streek konden aanwerven, dit voor honderdduizenden frank.

Onder die noodlottige omstandigheden kwam een ganse trein met personeelsleden van de Ministeries en hun familie, die reeds enkele dagen geleden onze stad hadden aangedaan, alhier terug, de doortocht naar Frankrijk afgesneden zijnde !

En dit te midden van de meest hevige onophoudende beschietingen uit de lucht. Gelukkig voor die mensen, en ook voor ons, slaagden wij er in die belangrijke schaar ongelukkigen uit het gevaar te brengen door ze per tram te evacueren op het geenszins blootgestelde Wenduine.

Tegelijkertijd hadden wij zorg te dragen voor de ontelbare vluchtelingen, die geen onderdak konden vinden in de omliggende gemeenten en aldus om zo te zeggen in dichte massa's ononderbroken bleven vertoeven in de schuilplaatsen. Voorwaar we beleefden alles behalve rooskleurige toestanden en moesten tevens voorzien in de behoeften van eigen diensten. Kortom de verwarring uit die wantoestanden steeg ieder ogenblik in de meest ruime mate en het was onder alle opzichten te hopen dat spoedig een einde er aan kwam in de ene of andere zin.

En wat dan gezegd van de alles ontzenuwende in de verschillende stadsgedeelten geplaatste "alarm-signalen", die de komst van de vliegtuigen moesten verwittigen en de mensen er van berichten dat ze best ergens een onderkomen zouden zoeken. Het gebeurde vaak dat de huiltonen van de ene signaalpost het einde-alarm verkondigden, terwijl het geluid van een andere sirene eventjes het begin-alarm liet kenen ! Aldus wisten de alhier verblijvenden dikwerf niet waaraan zich eigenlijk te houden, te meer daar die sluikmoordenaars meestal van overzee kwamen en de lading reeds dood en vernieling had gezaaid vóór dat hun tegenwoordigheid gesignaleerd werd ! Het was dan ook met een zucht van verlichting dat de staatsgenoten vernamen, dat een einde gesteld werd aan dit alles ontzenuwende alarm-systeem.

Het hoeft zeker niet herinnerd dat de bevoorrading aan drinkwater, gas en elektriciteit ettelijke malen, nu eens in die wijk dan in een andere moest worden stopgezet uit oorzaak van de schade door de springtuigen aan de moerleidingen teweeggebracht. Maar toch werden die herstellingen gewoonlijk op zulke wijze uitgevoerd dat de onderbreking op haar minimum werd beperkt. Nochtans zagen we onze verplicht, wegens het dreigend brandgevaar tengevolge van de herhaalde beschietingen de gasdistributie vanaf 21 mei volledig buiten dienst te stellen. Ze werd eerst op 16 juni hervat.

Reeds van 19 mei, was ten andere, de toevoer van Bocqwater totaál gesperd, de aanvoerleidingen door de vijand gecontroleerd zijnde. Gelukkig konden wij de bevolking nog in zekere mate helpen door, echter niet drinkwater, vaartwater in de leidingen te steken, welke noodtoestand tot 3 juli geduurd heeft.

Wat de elektriciteit betreft de bedeling er van kon ononderbroken doorgaan tot op 27 mei 's namiddag, om opnieuw in zwang te komen na 24 uren.

Wat er eveneens niet weinig toe bijdroeg om de gemoedstoestand van de bevolking een harde slag toe te brengen, waren de talrijke somtijds aangedikte verhalen van uitgeweken landgenoten en ook wel eens militairen, die zich soms dan ook nog aan een of ander vergrijp bezondigden.

Terzelfdertijd moest worden zorg gedragen dat ook de openbare wegen niet belemmerd bleven met de puinen van de vernielde eigendommen, zodat een gedeelte van het personeel van alle stadsdiensten daadwerkelijk daartoe aan 't werk moest worden gesteld.

Een speciale dienst voor vluchtelingen werd op voet gesteld met de medewerking van het personeel der officiële scholen, dat vrijgekomen was, tengevolge het sluiten van alle scholen de dag dat Hitler ook ons land aan zijn veroveringszucht prijs gaf. Zoals reeds gezegd werden onze toevallige stadsgenoten zonder verwijl overgebracht naar de verschillende randgemeenten waar ze minder aan oorlogsgevaar waren blootgesteld of bij middel van de tramdiensten naar de strek over de Yzer gevoerd.

Middelerwijl namen van af 25 mei de beschietingen nog in hevigheid toe. Op die zaterdag is het de nieuwe vissershaven waarop de vijand zijn woede bot viert. De reeds erg geteisterde vismijn wordt met een nieuwe reeks bommen begoten zodat tal van pakhuizen totaal verwoest worden. Tevens worden een menigte aldaar staande met benzine of mazout gevulde citernewagens in brand geschoten, zodat de vlammen torenhoog ten hemel stijgen en de donkere rookwolken zeewaarts drijven.

Nagenoeg tezelfdertijd heeft ook een aanval plaats op de gebouwen ter overzijde van het visserijdok waarbij al de met deze nijverheid betrekking hebbende inrichtingen de prooi van de vlammen werden.

Ook de middenstad krijgt opnieuw een ruim aandeel en de brandweer moet op niet minder dan een vijftal plaatsen in de verschillende stadsgedeelten optreden om uitbreiding van het alles vernielende vuur te voorkomen.

Op straat ziet men bijna niemand. Men vreest immers familie of eigendom niet meer terug te vinden wanneer men terugkomt ! Eenieder blijft thuis om desnoods hulp te kunnen bieden aan familie en gebuurs. Op zondagmorgen 26 mei vertrekken alle militaire vrachtauto's die sedert een paar dagen langsheen de gevels van de huizen geplaatst en onder de bomen in het park verscholen werden ; dit is een werkelijke ontlasting voor de bewoners van die kwartieren ten overstaan van het bommengevaar dat de tegenwoordigheid van die wagens biedt. Inmiddels wordt de stad in al haar onderdelen verder door de vijand bestookt.

Zoals overeengekomen op 18 mei en trots al de moeilijkheden van het ogenblik wordt de gemeenteraad opgeroepen tegen zondag 26 mei te 10 uur.

In het jaarverslag over 1940 lezen wij dienaangaande :
"Alle raadsleden, hun plaatsvervangers en een zeker aantal notablen werden er op uitgenodigd.
Er werd vastgesteld dat van de raadsleden, alleen de HH. Feys, Devriendt, Smissaert, Serruys, Vanhoutte en Deboos aanwezig waren, terwijl M. Van Caillie bij het leger was.

"Het oproepen van de plaatsvervangers liet de tegenwoordigheid alhier vaststellen van : Mevr. Vroome-Devalder J., HH. Pilaeis Jozef, Hespel Jan, en Willaert August, voor de liberale groep ; MM. Duyver Georges, Dyserynck Désiré, Poupaert Louis, en Vervaeke Alfons, voor de katholieke partij ; benevens Mevr. Verbrugghe-Demey G., van de socialistische groep, wegens ziekte belet aanwezig te zijn.

Bij de 7 raadsleden en de 9 plaatsvervangers werden 9 notabelen gevoegd met name : HH. Boudolf Oswald, Courtens Willy, Daniels André, Friedrich Karel, Kesteloot August, Sinar André, Van Coillie Leon, Van Mierlo Constant, Dr. Vanwijnen daele Octaaf.

Allen legden de eed af door de wet voorgeschreven, en werden als raadslid aangesteld verklaard.

Onmiddellijk daarop ging de vergadering over tot de verkiezing van de wd. Schepenen en de Heren Devriendt, Smissaert, Van Coillie en Boudolf werden verzocht in die hoedanigheid de eed af te leggen."

Met benepen hart gingen wij 's namiddags van zondag 26 mei het hoofdkwartier van 't leger te St. Andries opzoeken. Welke gelukkige mensen waren toch die Bruggelingen. Midden de markt ontwaarden wij een roomijswagen juist zoals bij ons in volle seizoen. Ware het niet van de talrijke militairen die wij op de baan ontmoetten, zeker zouden we gedacht hebben dat het wee, dat ons aan de kust overkwam, eigenlijk maar een nare uroom was. Spoor van oorlog hier? Niets, bepaald niets ! Des te beter.

Maar wat zou het bij ons zijn wanneer we terug te Oostende zouden komen ?

Ellende hier, vertwijfeling daar, treurnis overal !

In het hoofdkwartier werd ons gemeld dat de sectie bij dewelke wij de te bespreken quaesties moesten afhandelen sedert korte tijd te Oostende gevestigd was in de "Bon Pic", Zeedijk, Mariakerke.

Aldaar werden wij ontvangen door Generaal Glorie, die ons wist mee te delen dat de haven van Oostende, aan het gebruik waarvan verzaakt geweest was uit reden van de talrijke bombardementen, opnieuw voor het militair verkeer zou opengesteld worden en, terwijl wij daar bezig waren ter bespreking van de algemene toestand van de stad, werden een paar oversten van de loodsdiens aangemeld, ten einde er gezamenlijk de te treffen maatregelen te overwegen. Niet veel zou daarvan nochtans in huis komen !

De ganse 27 mei zou vernieling en terreur in de grootste mate stijgen met de totale verwoesting van het stadhuis als toppunt, de nacht van de capitulatie.

Reeds kort over 8 uur 's morgens waren vliegeniers van langs zee, op geringe hoogte, boven het Palace Hotel gevlogen en hadden bommen gelost die terecht kwamen in de Conscience school. Aldaar waren talrijke jongelingen ondergebracht geworden, die in dichte massa het slachtoffer werden van die laffe aanval. Resultaat ? 21 doden en een 40-tal zwaar gekwetsten. (1)

Op alle stadsgedeelten zonder uitzondering kwamen steeds explosief en brandbommen terecht.

(1) Het betrof hier een aanval met stuka-vliegtuigen (N.V.D.R.)

O.a. te kwart over 8 vielen twee bommen vóór de ingangen van de stadsboekerij en vernielden het trapgat, alle toegang tot het gebouw belettend. Een drietal uur later viel een brandbom op een aanpalens huis. Bij gebrek aan water kon niet geblust worden en de brand deelde zich mede aan de boekerij, die de prooi der vlammen werd. Daarbij ging de ganse boekenschat - niet minder dan 30 duizend banden - verloren, alsmede de vele en interessante historische documenten, die verder dan tot 1830 teruggingen. Niets werd gespaard zodat Oostende thans bijna zonder historische documenten staat, gezien ook de rijke verzameling van een particulier uitbrandde. De waarde van hetgeen bij die ramp verloren ging, is, zelfs benaderend, niet te schatten !

In de Oudenburgsteenweg, in de Breedene steenweg, in de Handelstraat, in de Esplanade straat, in de Nieuwlandstraat, in de Stuiverstraat, in de Zwaluwenstraat, in de Landbouwerstraat, in de Leffingestraat, in de Dr. Verhaeghestraat, in de Rentenierstraat, in de Frère Orbanstraat, in de Caïrostraat, in de Hospitaalstraat, in de Edith Cavellstraat, in de Spoorwegstraat, in de Adolf Buylstraat, in de Vlaanderenstraat, in de Vindictivelaan, enz., enz., overal, de ganse stad door, werden bommen gezaaid.

Sommigen hadden de indruk dat de Duitsers er zelf op uit waren ook het stadhuis te treffen, bij zover dat beslist werd 's namiddags de deuren van 't stadhuis dicht te houden, om mensenlevens niet nutteloos bloot te stellen.

Over middag en later was het beurt aan eigendommen in de Jozef II straat, in de Karel Janssenslaan, in de IJzerstraat, op het Hazegras, in de Kerkstraat, in de Capucienstraat, in de Langestraat, in de St. Niklaasstraat, in de Hendrik Serruyslaan, in de Leffingestraat, in de Thourout Steenweg, in de Maagdengang, in de Viaductgang, in de Spotgang, in de Hennepstraat, in de Wagenstraat, in de Ieperstraat, enz. om geheel of gedeeltelijk geteisterd te worden.

De kerk van het Hazegras wordt door brandbommen geteisterd doch de brand wordt spoedig overmeesterd.

Dezelfde namiddag wordt de tussenkomst van de brandweer vereist in het zeestation waar ganse treinen in brand staan, het restaurant is ingeschoten en het dak van het gebouw in lichtelaaie.

Kort na middernacht wordt de brandweer opgeroepen voor brand in de toren van 't stadhuis, ook de eigendommen ten Oosten van het Wapenplein vatten vuur. Trots alle bemoeiingen is aan het blussen van het vuur geen uitslag te bekomen, de uitbreiding er van is te snel, water schiet te kort en tevens komen de vliegeniers, benevens het werpen van bommen, met hun boordwapens, de redders bestoken tijdens hun heldenwerk.

Het instorten van de toren deelt het vuur mede aan het Hotel City Bourse, vormende de hoek der Kerk- en Breidelstraten. Van daar uit zet het vuur zich over aan de gebouwen beiderzijde van de laatstgemelde straat, waarvan alleen hier en daar slechts nog stukken zwart gerookte muren wankelend stand houden.

Wat hierbij aan waarden verloren ging is niet beschrijven. Alle administratieve documenten werden door het vuur vernield en, op weinig na ging de ganze collectie aan prachtige schilderijen van de meest beroemde artiesten (meer dan 400 tableau's en etsen) met inbegrip van de waardevolle verzameling van Meester Baron James Ensor en van oud Burgemeester Van Iseghem, in de vlammen op.

Door de zorgen van een paar medeburgers konden maar enkele schilderijen uit de brand gered worden, helaas bitter weinig in vergelijking met wat verloren ging !

Zonder te spreken van de talrijke niet te herstellen, verloren gegane boekenschat en oorkonden, mag de waarde van de vernielde schilderijen, etsen, gravures en beeldhouwwerken geraamd worden op ruim 4 miljoen frank, waarde 1939.

Van de volledige verzamelingen wetten en Koninklijke Besluiten - "Pasinomie" - "Pasicrisie" - "Pandectes" - "Bevolkingsregisters" - "Akten van den Burgerlijken Stand" - bleef slechts een hoopje as over !

En die vernieling gebeurde nagenoeg op 't ogenblik dat Z.M. de Koning besloot tot het sluiten van de Wapenstilstand over te gaan !

Het bestuur zag zich aldus noodgedwongen verplicht tijdelijk zijn intrek te nemen in een afhankelijkheid van de brandweerdienst om daags nadien de lokalen van de Meisjesberoepsschool en enkele dagen daarop de vertrekken van het zo pas voltooide Gerechtshof tot voorlopig stadhuis in te richten.

Niettegenstaande het nakend staken van de strijd op ons grondgebied, verwaarloosde de onmeedogende vijand niets om druk, vrees en schrik aan te jagen bij de bevolking. Overal wordt door hen verder dood en vernieling gezaaid. De ganze morgen van 28 mei door worden overal bommen geworpen. Tegen 13 uur betreden de eerste vijandelijke troepen, rijk uitgedost, het grondgebied van de stad. Te 15 uur wordt de Burgemeester bij de stadscommandant uitgenodigd om er de onderrichtingen te ontvangen. Rond 16 uur zweven Duitse vliegtuigtoestellen boven de stad en-als om de kroon op 't werk te stellen-lossen, uit geringe hoogte, hun volle lading op de in opmarsch zijnde troepen, die ze waarschijnlijk voor vijandelijke genomen hadden ! Het hoeft niet gezegd dat talrijke vijanden daarbij het leven lieten, terwijl ook een zestal medeburgers als onschuldige slachtoffers vielen.

DOOD EN Vernieling

Gedurende de korte tijdruimte begrepen tussen 10 en 28 mei, maar vooral sedert 19 mei, heeft de stad, oneindig veel geleden, dit zowel aan de beide haveninstellingen en buitenvijken als aan de kom - en vooral aan de kom - zelf. Niet minder dan 127 branden werden waargenomen tussen 19 en 28 mei, waarvan 27 tengevolge van bombardementen en 100 ingevolge brandbommen.

De talrijke projectielen, explosief en brandbommen, die op ons grondgebied uitgegoten werden brachten het volgend bruto resultaat :

Uitgebrand	219 huizen
Volledig beschadigd	167 huizen
Gedeeltelijke id.	480 huizen

daarbij niet gerekend de staatsgebouwen (Nationale Bank, Werkplaatsen, Spoorwegen, Bureau's van de Marine, die ten gronde uitgebrand werden = het Kaaistation, de Staatsmarineschool : zwaar geteisterd = het Krijgsgasthuis, de instelling Godtschalck, de Kazerne, het Goederenstation, enz. licht beschadigd) en deze de stad toebehorende (Het Stadhuis, de Bibliotheek en de Van Nesteschool, volledig uitgebrand = de Vismijn, de Dekenij der Hoofdkerk en de hoofdkerk zelf, de Albertschool, de Consciencieschool, erg getroffen = en de gebouwen van de Beplantingsdienst, de Albertschool, de School Vuurtoren, de Vercamerschool, de Koninklijke Schouwburg, het onvormstation Vuurtoren, de Pompierskazerne Vuurtoren, enz. betrekkelijk lichtgehavend).

Al die stoffelijke schade kan echter verholpen worden. Wat erger is zijn de menige slachtoffers, die hierbij het leven inschoten of voor de rest van hun leven de gevolgen van hun kwetsuren zullen moeten dragen.

Het aantal slachtoffers dat op ons grondgebied de bijand ten prooi viel kan als volgt samengevat worden :

Gedood : Vreemdelingen - 126 (waarvan 44 militairen)
 Oostendenaars - 34
 Niet geïdentificeerd - 6

166

Gekwetsten : zwaar - 77
 lichte - 19

Algemeen besluit

We mogen dit overzicht niet eindigen zonder hulde te brengen aan de moed waarmede de, gedurende die treurige dagen, alhier gebleven bevolking die harde beproeving heeft doorstaan.

Tevens weten wij welgemeend dank aan het ganse stadspersoneel, aan de Brandweren van Brugge, Blankenberge, Nieuwpoort en Wenduyne, en de soldaten van Breda, die, hun plicht getrouw, trots alle gevaren ons kloekmoedig ter zijde hebben gestaan om de orde te helpen handhaven, de talloze branden te bestrijden, de noodzakelijke herstellingen uit te voeren en de goede gang van de diensten dag en nacht te verzekeren. We zouden aan onze plicht te kort schieten moesten wij hier geen dankbare hulde brengen aan Prins Karel, die de stad in die droevige dagen zo moreel steunde en vooral aan Z.M. de Koning die tijdig een einde wist te stellen aan de al te ongelijke en hopeloze strijd, die onder meer zou hebben geleid tot de volledige vernieling van onze geliefde stad.

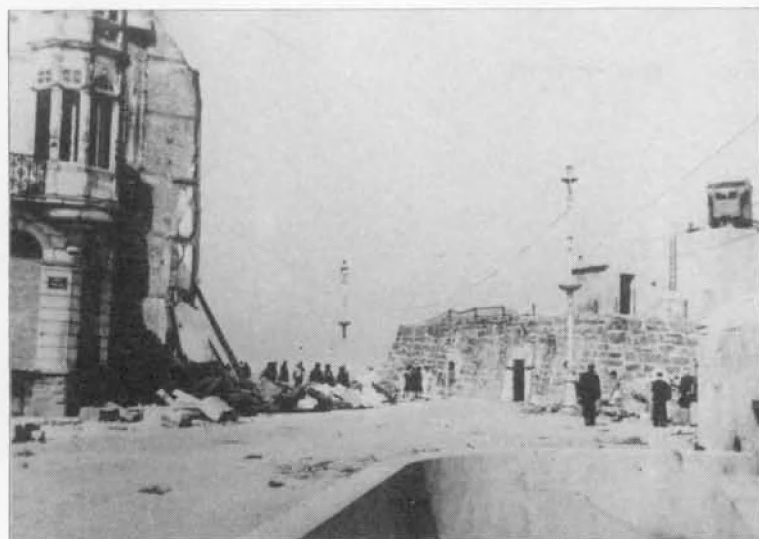
Gedaan te Oostende, de 11 augustus 1948

M. Surmont
 Stadssecretaris

H. Serruys
 Burgemeester

OOSTENDE MEI 1945

(Duitse verdedigingswerken)

Wat er overbleef van de
Kursaal-bunkers.

De reuzeschuilplaats voor het Kommandantur
(Hotel du Parc, Marie-Joséplein).

Nabij de Visserskaai: prikkeldraad, betonpalen
en mitrailleusenest om de toegang tot de
binnenstad te beletten.

JAARLIJKSE VEILING

De jaarlijkse veiling van "De Plate" heeft in 1985 voor de 13e maal plaats op donderdag 31 januari a.s. Al wie stukken wilt laten veilen gelieve dit voor vrijdag 18 januari schriftelijk mede te delen aan O. VILAIN, Rogierlaan 38, bus 11, Oostende. Komen in aanmerking : Boeken, brochures, tijdschriften, programma's, affiches, prenten, plannen, kaarten, enz. in verband met Oostende of de kuststreek. Breekbare stukken komen niet in aanmerking ! De leden worden verzocht de stukken de avond zelf van de vergadering (31 januari) tussen 19u en 20u af te geven. Let wel : niet vooraf ingeschreven stukken komen niet in aanmerking. Komen eveneens niet in aanmerking tijdschriften na 1980 uitgegeven.

O.V.

PLATE-INDEX 1984

Zoals elk jaar verschijnt ook nu weer een handige inhoudstafel en index op de voorbije Plate-jaargang. U kunt ze bestellen door 100 fr. te storten op rekening nr. 750-9109554-54 van De Plate met vermelding "Index 1984". U kunt ze ook bekomen in de Museumshop. Vermoedelijke verschijningsdatum : 2e week van januari.

N.H.

ROUWBEKLAG

Het is met droefheid dat wij het overlijden vernomen hebben van ons steunend lid, de heer Prosper VANDENBERGHE. Met zijn verdwijnen verandert er iets in het Oostends leven, voor wat de zeevisserij betreft. Jarenlang was hij de moeste werker die rond en om de Stedelijke Visserij beweging bracht. Met de uitgaven van "Het Nieuweblad van de Kust" tot voor een jaar en heden nog het "Het Visserijblad" en de "Belgisch Nederlandse zeemansalmanak" was hij iemand die veel voor de vissersmilieu betekent heeft. Wij bieden mevr. S. Vandenberghe en familie onze oprechte gevoelens van deelneming aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

DIT IS HET LAATSTE NUMMER

Dit is het laatste nummer van de jaargang 1984. Binnen enkele dagen zullen de leden, welke in regel zijn met hun lidgeld 1985 reeds het januari-nummer ontvangen.

KALENDER 1985 : Zoals bij de vorige 4 jaren zullen de leden samen met hun januari-nummer een kalender ontvangen, met als thema Oostende 1900-1910. Wij danken van ganser harte het Grafisch Bedrijf LAMMING die deze kalender gratis voor onze leden schonk. Zoals de vorige jaren is het een zeer verzorgde uitgave.

IN DIT NUMMER

blz. 2 : W. DEBROCK : Haven-Oostende en Engelse aanwezigheid;
blz. 18 : M. MESSIAEN : Huldeboek André BONNEZ;
blz. 19 : O. VILAIN : Afscheid van de oude "PLATE"
blz. 20 : De meidagen 1940;
blz. 32 : Oostende 1945 (fototekst.)

TEKSTOVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE